RAPORT DER
COMMISSIE

193

82 hal

1216/D/86

Rapport der Commissie
ingesteld bij Koninklijk besluit van
21 October 1890, no. 15

VI
534

#2/3 BL
Nov

VI 834.

STAATSCOMMISSIE
in zake
SAMENSMELTING VAN DE OFFICIERSKORPSEN
van het leger in Nederland en in de
koloniën en bezittingen des Rijks
in andere werelddeelen.

RAPPORT

DER

COMMISSIE.

R. H. S.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-07-2010
Nomor Induk : 1607/PN-Num 20 10
BIB - ID : 9084460
ITEM - ID : 0510193729
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

RAPPORT

DER

COMMISSIE.

Aan
Hunne Excellentiën, de Ministers
van Oorlog en van Koloniën.

HOOFDSTUK I.

Het mocht Harer Majesteit der Koningin behagen, bij besluit van 21 October 1898, n°. 15, aan onze Commissie op te dragen Uwe Excellentiën voor te lichten omtrent de uitvoerbaarheid van eene samensmelting der officierskaders van het leger hier te lande en van dat in Nederlandsch-Indië tot één enkel officierskorps, met bepaling tevens:

a. dat onze Commissie c. q. de noodige voorstellen zou hebben te doen, omtrent de hooger bedoelde samensmelting, evenals omtrent de wetswijzigingen, die zij, bij eventueele vereeniging van de beide officierskaders, wenschelijk of noodig acht, en

b. dat, mocht de Commissie aanleiding vinden om een eventueele samensmelting van de officierskaders der beide legers te ontraden, zij Uwe Excellentiën tevens zou hebben voor te lichten, omtrent de mogelijkheid om op andere wijze, des noods geleidelijk, meer verband te brengen tusschen de beide officierskaders.

In de samenstelling onzer Commissie is herhaaldelijk wijziging gebracht, eerst door de benoeming (bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1899, n°. 43) van haren voorzitter, den generaal-majoor W. Roosenboom, tot Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, daarna doordien het lid, tevens secretaris der commissie, de ritmeester der cavalerie van het leger in Nederlandsch-Indië C. W. F. Happé, Nederland verliet om den actieven dienst in Nederlandsch-Indië te gaan hervatten, eindelijk ten gevolge van het overlijden van het lid, den gepensionneerden kapitein der genie van het leger in Nederlandsch-Indië J. Frenkel. (1)

Tot wijziging van de samenstelling onzer Commissie strekten de Koninklijke besluiten van 27 Juni 1899, n°. 43, 10 Maart 1900, n°. 19 en 11 April 1900, n°. 8, en dienten-gevolge is zij sedert den laatstgenoemden datum geconstitueerd als volgt:

lid en voorzitter: jhr. J. D. Six, raad-adviseur bij het Departement van Koloniën;

leden: T. W. J. Buys, kolonel-commandant van het regiment grenadiers en jagers;
P. C. de Wilde, kolonel-commandant van het 3de regiment vesting-artillerie;
J. F. Berijer, gepensionneerd kolonel-titulair der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië;
J. A. P. Grevers, luitenant-kolonel der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië, commandant der koloniale reserve, en
W. Cool, majoor van den generalen staf, directeur der hoogere krijgsschool, en

lid en secretaris: J. M. Tummers, kapitein der infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië, met verlof in Europa.

---

(1) De Commissie meent hier een woord van hulde te moeten inlasschen aan de nagedachtenis van dezen begaafden en schranderen oud-officier, wiens toewijding en werkkracht door haar op hoogen prijs werd gesteld. Door zijn langdurig verblijf in Londen was wijlen de heer Frenkel de aangewezen man om bij het War Office aldaar — waar hij door bemiddeling van Z. E. den Minister van Buitenlandsche Zaken, op verzoek onzer Commissie, officieel geïntroduceerd werd — verschillende inlichtingen in te winnen omtrent de toestanden in het — ten deele gefusionneerde — officierskorps der Britsche legers in en buiten Europa. De omstandigheid, dat die inlichtingen, door kapitein Frenkels ontijdig overlijden, nog op verschillende punten aanvullingbehoefden is oorzaak, dat de Commissie ze niet in dit haar rapport opneemt, nu haar inmiddels duidelijk gebleken is, dat de financieele positie van het overgroote meerendeel der Britsche officieren zooveel beter is dan die hunner rang-genooten bij het leger hier te lande en bij het leger in Nederlandsch-Indië, dat daardoor alleen reeds het maken van gevolgtrekkingen voor een eventueele fusie voor Nederland is uitgesloten.

Onze Commissie heeft zich aanstonds beijverd zooveel mogelijk kennis te nemen van hetgeen reeds vroeger over het belangrijk, haar ter bestudeering gegeven vraagstuk, werd geschreven. De vraag toch, die haar had bezig te houden, was niet nieuw. Niet alleen aan samensmelting der beide officierskaders is indertijd ernstig gedacht geworden, zelfs een geheele vereeniging van de beide legers — het leger hier te lande en dat in Nederlandsch-Indië — heeft omstreeks een halve eeuw geleden ernstig in de bedoeling der Regeering gelegen, getuige het Koninklijk besluit van 29 September 1849, n°. 102 (*Recueil Militair*, blz. 135), betreffende de overplaatsing van officieren van het leger hier te lande naar het Oost-Indische leger, van welk besluit het vijfde en laatste artikel aanvangt met de woorden: „Bij eene eventueele vereeniging van het leger in Oost-Indië met dat hier te lande, wordt de onderlinge verhouding der officieren van beide legers, met betrekking tot hunnen rang en ancienneteit nu en vooralsdan vastgesteld enz."

Op het vraagstuk der samensmelting van de officierskaders werd in het jaar 1895 weder nader de aandacht gevestigd door het verschijnen van eene brochure, waarin, onder den titel van: „Verbetering door bezuiniging" het denkbeeld van fusie der officierskaders vooral ook om financieele redenen werd aanbevolen. (1)

De Commissie vertrouwt, dat aan de volledigheid van haar rapport ten goede zal komen de overlegging van een *Historisch overzicht* (Bijlage A van dit hoofdstuk), waarin achtereenvolgens zijn samengevat, wat in het archief van het Departement van Koloniën (sedert 1843) werd aangetroffen omtrent de behandeling van het fusie-vraagstuk, en de grondbeginselen omtrent fusie, welke in de voornaamste ter zake handelende particuliere geschriften werden uiteengezet. Vooral nu de meerderheid der Commissie — zooals hieronder nader zal blijken — de samensmelting der officierskaders niet kan aanbevelen, achtte de Commissie het wenschelijk, aan dat Historisch overzicht, door toevoeging van twee lijsten van door haar geraadpleegde geschriften en discussiën, eenigermate het karakter te geven van eene handleiding voor hem, die het vraagstuk der fusie nog nader mocht willen bestudeeren.

Het bedoelde Historisch overzicht c. a. zal een nader denkbeeld geven van den omvang der taak, die aan onze Commissie ten deel viel en, bewust als zij zich was van de noodzakelijkheid om den maalstroom van *subjectieve* beschouwingen en meeningen, die zij allerwege ontmoette, zooveel mogelijk te ontgaan, heeft zij reeds in hare eerste zitting een programma van werkzaamheden aangenomen, dat *objectieve* behandeling van het zeer ingewikkelde vraagstuk mogelijk maakte, door al dadelijk op den voorgrond te stellen het ontwerp van een schema voor eventueele samensmelting der officierskaders, dat de gelegenheid zou geven om de gedachten te bepalen tot de werking van zoodanig fusiestelsel.

Het zooeven bedoelde programma van werkzaamheden, als bijlage B bij dit hoofdstuk gevoegd, bracht het vraagstuk tot zijn eenvoudigsten vorm terug, namelijk tot de vraag, op welke wijze een samensmelting van de beide officierskorpsen, *alleen* van het wapen der infanterie van beide legers, naar het oordeel der Commissie, zou zijn te regelen. Op die wijze konden voorloopig tal van nevenquaestiën, die zich alleen ten opzichte van de overige wapens en dienstvakken zouden kunnen voordoen, blijven rusten en men ontkwam daardoor aan het gevaar, dat eene poging om tot samensmelting der officierskaders te geraken, zou schipbreuk lijden op de regeling der details.

De Commissie heeft de eer het zooeven bedoelde schema van de wijze, waarop zij zich de samensmelting van de officierskorpsen, *alléén* van het wapen der infanterie, heeft voorgesteld, als bijlage C van dit hoofdstuk aan te bieden.

In bijlage D is dat schema nader uitvoerig toegelicht.

Lang heeft de Commissie vervolgens stil gestaan bij de vraag, welke de financieele gevolgen zouden zijn van de eventueele toepassing van het bedoelde schema van samensmelting en de te dier zake in bijlage E van dit hoofdstuk verzamelde cijfers, leidden haar ten slotte tot de conclusie, dat, bij behoud van de vigeerende normale cijfers der formatie, zoowel in het moederland als in de koloniën, de financieele gevolgen van een fusiestelsel, zooals de Commissie dit het best uitvoerbaar acht, en voor zooveel die gevolgen voor berekening vatbaar zijn, eer in het nadeel dan in het voordeel van dat stelsel pleiten en dat men overigens tegenover zooveel onzekere factoren staat, dat ook de niet direct onder cijfers te brengen gevolgen der fusie geen financieel voordeel in het vooruitzicht stellen.

(1) Het is hier de plaats om ter kennis van Uwe Excellentiën te brengen, dat de schrijver van de voormelde brochure, die zich aan onze Commissie niet bekend maakte, de welwillendheid had haar niet alleen anoniem te doen toekomen al hetgeen in tijdschriften en in de dagbladpers pro en contra zijne denkbeelden was en werd geschreven; maar ook — door bemiddeling van den uitgever — de verder van zijne hand verschenen geschriften om die denkbeelden te verdedigen.

De Commissie wenscht deze gelegenheid niet ongebruikt te laten om haren dank te betuigen voor hetgeen de zich noemende „schrijver der brochure" wel wilde doen om haar behulpzaam te zijn in de vervulling van hare taak.

Het debat over de ingevolge punt II van het programma van werkzaamheden te stellen vraag: „welke zijn de voor- en nadeelen van het ontworpen stelsel?" werd eerst schriftelijk, vervolgens mondeling gevoerd en de Commissie meent den hoofdinhoud van dat debat in bijlage F van dit hoofdstuk te moeten samenvatten.

Na afloop van bedoeld debat overgaande tot de behandeling van de vraag (punt III van het programma van werkzaamheden), of de voordeelen der samensmelting de nadeelen zouden overtreffen, dan wel omgekeerd, heeft zij in hare 21ste zitting, op den 8sten Juni 1900, ten slotte, zonder hoofdelijke stemming, de volgende motie aangenomen:

„De Commissie,

„gehoord de gevoerde debatten,

„overwegende,

„dat de vraag of een samensmelting der beide officierskorpsen tot bezuiniging zou kunnen leiden, door haar niet bevestigend beantwoord kan worden:

„dat die samensmelting, bij het geheel afgescheiden blijven van het *overige* personeel der beide legers, naar de meerderheid der Commissie meent, niet zou kunnen samengaan met de overbrenging van de geheele verantwoordelijkheid voor de Nederlandsche weërkracht in de koloniën en bezittingen des Rijks, van den Minister van Koloniën op diens ambtgenoot van Oorlog en dus een, in aard en gevolgen, ongewenschten tweeslachtigen toestand zou doen ontstaan in het legerbestuur;

„dat bovendien het beheer van de koloniale geldmiddelen in elk geval bij den Minister van Koloniën zou moeten blijven berusten;

„en eindelijk, dat tegenover tastbare voordeelen aan de samensmelting verbonden, speciaal met betrekking tot de geregelde aanvulling van het officierskorps in de koloniën, tot vermeerdering van den geest van initiatief bij de in het moederland dienende officieren, en tot verruiming van blik bij allen, onmiskenbare nadeelen zouden staan, die voornamelijk hun grond vinden in den verschillenden werkkring der strijdkrachten en in de uiteenloopende wijze van legervorming in de koloniën en in het moederland;

„kan in haren boezem geen meerderheid vinden om de radicale samensmelting van de beide officierskorpsen aan te bevelen; maar is van oordeel, dat een aantal gebreken, die den tegenwoordigen gescheiden toestand der officierskorpsen aankleven, ten deele weggenomen of althans verholpen kunnen worden, door minder ingrijpende maatregelen, derwijze, dat, met behoud van twee gescheiden officierskorpsen, daartusschen toch allengs een nauwere band ontstaat en deze elkander, beter dan thans het geval is, onderling kunnen steunen".

Aan de aanneming van deze motie ging een langdurig debat vooraf, waaruit duidelijk was gebleken, dat *vier* leden der commissie meenden samensmelting der officierskaders uitdrukkelijk te moeten ontraden, terwijl de drie overige leden niet overtuigd waren, dat de uitvoering van het door de Commissie ontworpen schema voor de samensmelting voor het wapen der infanterie geen aanbeveling verdient.

Toen aldus de meerderheid der Commissie zich geroepen achtte om eene eventueele samensmelting van de officierskaders der beide legers te ontraden d. i. de nadeelen aan samensmelting verbonden, hooger te stellen dan de voordeelen, is afgezien van de nadere behandeling der inmiddels reeds meer gedetailleerd ter sprake gekomen vraag, of ook de officierskorpsen van de overige wapens en dienstvakken van de beide

legers zouden kunnen worden samengesmolten. Tot deze behandeling bestond te minder reden, omdat inmiddels duidelijk aan het licht was getreden, dat de groote verschillen tusschen de formatiecijfers van die deelen van de officierskorpsen in Nederland en in Oost-Indië zeer ingewikkelde bepalingen zouden vorderen, om te zorgen, dat *alle* officieren, bij toerbeurt, zoowel in als buiten Europa zouden kunnen dienen, wat, bij algeheele samensmelting, toch zeker wenschelijk ware te achten.

HOOFDSTUK II.

Na de conclusiën, waartoe men blijkens het vorige hoofdstuk kwam, bleef der Commissie nog te overwegen overig of, en zoo ja hoe, op andere wijze dan door samensmelting, desnoods geleidelijk, meer verband ware te brengen tusschen de officierskaders van de beide legers. (1)

Is het juist hier te gewagen van twee afzonderlijke legers?

Die vraag dient eerst beantwoord te worden.

Reeds een halve eeuw geleden sprak de Nederlandsche wetgever van het „leger in Oost-Indië", in tegenstelling met „het leger hier te lande" (art. 24 der wet van 28 Augustus 1851, *Staatsblad* n°. 128, tot regeling van de bevordering, enz. van de militaire officieren bij de landmacht). Daarentegen treft men zulk een duidelijke erkenning van het feitelijk bestaan der scheiding tusschen de beide legers niet aan in de zooveel later tot stand gekomen wet van 21 Juli 1891 (*Staatsblad* n°. 126), tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht, welke wet o. a. in artikel 1 zegt:

„De opleiding voor den officiersrang bij de landmacht, ook — voor zooveel die opleiding in Nederland plaats heeft — *ten behoeve van den dienst in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen*, geschiedt enz." De hier door onze Commissie gecursiveerde woorden, die ook in andere artikelen der wet voorkomen, vermijden als 't ware opzettelijk te gewagen van een zelfstandig „leger in Nederlandsch Indië." Dat men nu in 1890 zóó handelde, vindt wellicht zijne verklaring in hetgeen kort te voren, immers in 1887, was geschied, bij de herziening van de Grondwet.

Toen had de Regeering aanvankelijk — maar blijkens hetgeen hierna volgt, om een bijzondere reden — de scheiding duidelijk uitgesproken in de nieuw ontworpen grondwetsartikelen, en dat wel door, naast het artikel (thans 181), dat haar de plicht oplegt om eene zee- en „landmacht" te onderhouden „tot bescherming van de belangen van den Staat", een afzonderlijk artikel in te lasschen van den volgenden inhoud: „Er is een voldoende krijgsmacht, tot bescherming van de koloniën en bezittingen in andere werelddeelen". Maar dit artikel vond weinig instemming bij de Wetgevende Macht, en in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 25 Mei 1887 werd het door de Regeering teruggenomen, nadat daags te voren, door de aanneming van een geamendeerd artikel (thans 184), was uitgemaakt, dat de dienstplichtigen te land, ook in den vervolge, niet dan met hunne toestemming naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen zouden kunnen worden gezonden. Het door de Regeering hierop teruggenomen artikel wenschtte zij niet te handhaven; omdat het — zoo verklaarde zij, bij monde van den Minister van Oorlog, in de bewuste zitting van 25 Mei 1887 — „als tegenwicht moest dienen" voor hetgeen zij had voorgesteld, om, onder bepaalde omstandigheden, de uitzending van dienstplichtigen te land naar de koloniën of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen, ook tegen den zin van den belanghebbende, mogelijk te maken; — de Regeering achtte het „een wanhopige poging" het artikel thans nog te verdedigen, nu — door de aanneming, daags te voren, van het tegenwoordige artikel 184 — de zooeven bedoelde mogelijkheid was buitengesloten.

Hoe het zij, en om welke redenen, zeker is het, dat men bij de Grondwetsherziening

(1) Men bedoelt hier natuurlijk het leger hier te lande en dat in Oost-Indië. Wel *kunnen* ook nog officieren worden aangewezen om niet anders dan in West-Indië te dienen; maar van een afzonderlijk officierskader voor den dienst aldaar kan geen sprake meer zijn, sedert als *regel* is aangenomen om de officiersplaatsen bij de troepen in Suriname en Curaçao te doen bezetten door derwaarts te *detacheeren* officieren van een der beide hooger genoemde legers.

van 1888 de gelegenheid om de scheiding der beide legers duidelijk uit te spreken heeft later voorbijgaan. Nu laten de hooger in herinnering gebrachte woorden van artikel 181 sedert wel eenige ruimte voor de bewering, dat bedoeld artikel — omdat toch het behoud van onze koloniën en bezittingen in andere werelddeelen stellig een „belang van den Staat" mag worden genoemd — ook betrekking heeft op de instandhouding van een landmacht tot bescherming van *dit* behoud; maar als dat de bedoeling was van den grondwetgever, dan is het voorschrift, in de eerste alinea van artikel 186 vervat, — welke alinea de voldoening regelt van de kosten der legers „van het Rijk" *alleen*, — op het zachtst genomen, al zeer onvolledig te noemen, daar toch die legers, naar luid der tweede alinea van artikel 2 der Grondwet, alleen dienen voor de bescherming der belangen van „het Rijk in Europa".

Zeker is het dan ook, dat artikel 186 de mogelijkheid erkent van het bestaan van een of meer legers, afzonderlijk voor den dienst van het Rijk in Europa, en na een breedvoerig debat heeft onze Commissie gemeend het veiligst te gaan door zich, bij hare verdere beraadslagingen, te stellen op het standpunt, indertijd ingenomen door de in 1879 bijeengeroepen Commissie, die ten taak had om te dienen van voorlichting, o. a. „omtrent de gronden, waarop wettelijke regeling behoort te steunen van de Staatsrechtelijke verhouding der levende strijdkrachten van den Staat in het moederland en in de koloniën"; welke Commissie, in hoofdstuk I van haar, op 30 Juni 1880 uitgebracht rapport, mededeelde, te hebben aangenomen:

„dat het bestaan van de landmacht in Nederlandsch-Indië, krachtens artikel 118 (thans 122) der Grondwet, behoort te steunen op artikel 59 (thans 61) dier wet, evenals het Nederlandsche leger steunt op het VIIIste hoofdstuk der Grondwet."

Er bestaat te meer reden om dat standpunt te aanvaarden, omdat het geheel overeenstemt met de practijk, zooals zij zich in den loop der vorige eeuw gaandeweg heeft ontwikkeld en de landmacht in Nederland en die in Nederlandsch-Indië deed ressorteeren onder twee verschillende departementen van algemeen bestuur, derwijze dat zich twee feitelijk geheel gescheiden legers vormden, terwijl de troepen in West-Indie eigenlijk een derde op zich zelfstaande strijdmacht uitmaken, met welker afzonderlijk bestaan onze Commissie zich echter niet dan terloops had bezig te houden: omdat haar taak zich alleen uitstrekt tot de positie der *officieren*, welke — blijkens de noot hierboven — in West-Indië niet geacht kunnen worden een op zich zelf staand korps te vormen.

Bij hare verdere beschouwingen heeft onze Commissie, geheel in overeenstemming met den bestaanden toestand, steeds gewaagd van:

het leger hier te lande,
het leger in Nederlandsch-Indië, en
de troepen in de West-Indische koloniën.

Die terminologie is dan ook gevolgd in hare hierbij aangeboden voorstellen, welker verwezenlijking tot een nauwere aaneensluiting van de officierskaders van de beide legers zal leiden en, zooals uit de daarbij overgelegde breedvoerige toelichtingen blijkt, tevens ten doel hebben om verschillende bestaande misstanden op te heffen en de weêrkracht, met betrekking tot de aanvulling der officierskaders bij plotseling opkomend oorlogsgevaar, vooral in het moederland niet onbelangrijk te verhoogen.

Die voorstellen zijn samengevat in een wetsontwerp, met daarbij behoorend concept van een algemeenen maatregel van bestuur, elk afzonderlijk toegelicht (Bijlagen I—IV van dit hoofdstuk).

Onze Commissie stelt er prijs op hier nog speciaal er op te wijzen, dat bij hare hooger bedoelde voorstellen is uitgegaan van de meening, dat het thans gevolgde stelsel van bevordering, zoowel hier te lande als in Nederlandsch-Indië, — afhankelijk als die bevordering, in de lagere officiersrangen, nagenoeg uitsluitend is van de mutatiën in hoogeren rang, — moet worden losgelaten. Door die afhankelijkheid worden zoo groote verschillen geboren in de anciënneteit van de luitenants en kapiteins van de beide legers en van de verschillende wapens en diensten onderling, dat allerlei wanverhoudingen ontstaan tusschen de verschillende deelen der officierskorpsen, gezwegen van het groote

bezwaar, dat luitenants die gedurende 14 jaar en langer in dien rang moeten blijven dienen, gaandeweg de energie en den dienstijver dreigen te verliezen, die voor het behoud van een opgewekten geest in het officierskorps zoo volstrekt onmisbaar zijn. Onze Commissie stelt daarom voor in beide legers *periodieke* bevordering tot eerste-luitenant en tot kapitein in te voeren, bij *alle* wapens en dienstvakken, in dier voege, dat de officier, die zich goed gedraagt en voor zijn taak berekend is, de zekerheid heeft na vier jaar dienst als zoodanig tot eerste-luitenant bevorderd te worden en acht jaar later den rang van kapitein te verkrijgen. Voor de details dier regeling zij het vergund te verwijzen naar de bijlagen dezer, in het bijzonder ook naar de bijlagen V en VI, waarin de wijzigingen zijn geformuleerd en toegelicht, die de verwezenlijking van de denkbeelden onzer Commissie zal noodig maken in de bepalingen omtrent de bevordering bij beide legers.

Eindelijk is, als bijlage VII, bij dit hoofdstuk gevoegd het ontwerp (met toelichting) eener, in verband met de voorstellen onzer Commissie, onmisbare wijziging van de bepalingen betreffende het verleenen van verlof naar Europa aan de officieren van het Indische leger.

Het is de hartgrondige wensch onzer Commissie, dat de door haar aangeboden ontwerpen spoedig den weg mogen vinden naar het Staatsblad, zoowel in Nederland als in Nederlandsch-Indië; want zij houdt zich overtuigd, dat daardoor nieuwe toestanden zullen worden geboren, die in velerlei opzicht tastbare voordeelen opleveren.

's Gravenhage, 15 Juni 1901.

De Commissie,

(*w. g.*) Jhr. J. D. SIX, *Voorzitter*.
„ T. W. J. BUYS,
„ P. C. DE WILDE,
„ J. F. BREIJER, } *Leden*.
„ J. A. P. GREVERS,
„ W. COOL,
„ J. M. TUMMERS, *Lid en Secretaris*.

STAATSCOMMISSIE
in zake
SAMENSMELTING VAN DE OFFICIERSKORPSEN
van het leger in Nederland en in de
koloniën en bezittingen des Rijks
in andere werelddeelen.

RAPPORT DER COMMISSIE.

HOOFDSTUK I.

BIJLAGE A.

BEKNOPT HISTORISCH OVERZICHT

VAN HET VERHANDELDE BETREFFENDE DE

SAMENSMELTING VAN DE OFFICIERSKADERS IN NEDERLAND

EN IN

NEDERLANDSCH OOST- EN WEST-INDIË.

BEKNOPT HISTORISCH OVERZICHT

VAN HET VERHANDELDE BETREFFENDE DE

SAMENSMELTING VAN DE OFFICIERSKADERS IN NEDERLAND

EN IN

NEDERLANDSCH OOST- EN WEST-INDIË.

A. Uit officieele bescheiden.

Het denkbeeld om de officierskaders van het leger in Nederland en van dat zijner koloniën samen te smelten is niet nieuw. Reeds in 1836 werd bij Koninklijk besluit van den 30sten Juli, n°. 33, bepaald:

„1°. dat jaarlijks, naar gelang van de bestaande behoefte, op de daartoe aan Ons door de Departementen van Koloniën en van Oorlog aan te bieden voordrachten van de hier te lande dienende officieren, de noodige hoofd- en andere officieren, die daartoe de vereischte hoedanigheden hebben bij Ons leger in de overzeesche bezittingen zullen worden overgeplaatst;

2°. dat tot die overplaatsing in de eerste plaats zullen in aanmerking komen:

a. majoors, welke mochten verlangen in hunnen rang te worden overgeplaatst en die niet ouder zullen zijn dan 42 jaren;

b. kapiteins, na alvorens tot majoor te zijn bevorderd, welke den gemelden ouderdom niet zullen te boven zijn en die geacht worden eene zoodanige gunst te verdienen;

en eindelijk, onder dezelfde voorwaarden:

c. eerste-luitenants, insgelijks met eene rangbevordering, welke den ouderdom van 38 jaren niet te boven zullen zijn;

3°. dat een gelijk getal hoofd- en andere officieren als uit Nederland naar de respectieve koloniën worden gezonden, bij opvolging van daar zullen terugkeeren; zullende daartoe uitsluitend worden bestemd de zoodanigen, die ten gevolge van verzwakking of om andere redenen voor den actieven dienst in Indië het minst geschikt geoordeeld worden;

4°. dat de alzoo uit de overzeesche bezittingen terugkeerende officieren, met behoud van hun recht tot avancement in de koloniën, onder genot van het traktement hier te lande aan hunne respectieve rangen en wapenen verbonden, à la suite van hun wapen zullen gevoerd blijven en ter betaling en beschikking staan van het Ministerie van Koloniën, om zoodanige temporaire commissiën of andere werkzaamheden waar te nemen als in het belang van den kolonialen dienst noodig zullen zijn, en gevoegelijk aan hen kunnen worden opgedragen en zulks tot dat zij, ieder jaar dienst hier te lande voor een enkel jaar gerekend, hunnen veertigjarigen diensttijd zullen hebben volbracht, als wanneer zij overeenkomstig de in de koloniën bestaande reglementen, zullen kunnen worden gepensionneerd, of wel, totdat zij vroeger in het belang van Onzen dienst opnieuw naar de koloniën zullen terugkeeren om hunnen verderen diensttijd aldaar te volbrengen;

5°. dat het aantal hoofd- en andere officieren, welke op den bovengenoemden voet zich hier te lande zullen ophouden, nimmer het getal van 24 zal te boven gaan, waaronder niet meer dan één kolonel, twee luitenant-kolonels, en acht majoors begrepen zijn;

6°. dat voor het thans loopende jaar, in overeenstemming met de als nu vastgestelde bepalingen drie majoors der infanterie, hetzij zij dezen rang reeds bekleeden of daartoe

door Ons zullen worden bevorderd, bij ons leger in Oost-Indië zullen worden overgeplaatst en dat, enz."

De considerans van dit Koninklijk besluit luidt: In overweging nemende dat Ons leger in de overzeesche bezittingen *bij voortduring door kundige en geschikte officieren moet worden geleid.*

Lang is dit besluit niet van kracht geweest; reeds bij Koninklijk besluit van den 4den April 1840, n°. 112, werd het ingetrokken, uit overweging, „dat de voorschreven verordeningen in het belang van ons leger in Indië thans niet meer noodzakelijk geacht worden", en met bepaling dat de officieren van het Indisch leger, welke zich hier te lande ter beschikking van het Departement van Koloniën bevinden, voor zooverre hunne gezondheid of andere redenen daartegen geen beletselen opleveren, weder naar Oost-Indië zouden worden teruggezonden, om aldaar hunne plaatsen in de gelederen te hernemen.

In 1842 werd den luitenant-generaal, Minister van Staat, baron DE KOCK, opgedragen zijne meening uit te spreken over eene samensmelting van de legers in Nederland en in de koloniën.

Naar het oordeel van dezen opperofficier was zij onmogelijk. In zijn antwoord van den 6den October 1842 wordt de samensmelting der officierskaders niet afzonderlijk besproken, doch wordt daaromtrent het volgende, op verschillende plaatsen, gezegd: „en de avancementen moeten almede bezwaarlijk over het alzoo vereenigd leger kunnen geschieden; bij keuze ware het schier onmogelijk, omdat men hier te lande te weinig met het personeel van het Indisch leger bekend zou wezen om geschikte keuze te doen, en de bevorderingen bij ancienneteit zouden voor het Indisch leger groot ongerief veroorzaken, vermits alsdan officieren die aan de beurt zijn om bevorderd te worden, een of meerdere jaren op die bevordering zouden moeten wachten; daarbij zoude het gezag en aanzien van den Gouverneur-Generaal over de troepen in Indië een gevoeligen slag worden toegebracht, indien de avancementen welke thans door hem geschieden in het vervolg hier te lande moeten plaats hebben, en naar mijn oordeel is het gevaarlijk het gezag van den Gouverneur-Generaal te verminderen, want op hem rust eene aanzienlijke verantwoording; zal hij al den invloed hebben, die de nakoming van zijne beschikkingen vereischt, dan mag hij niet te zeer afhankelijk zijn van het bestuur van het moederland" en verder — na, als argument tegen de vereeniging der legers, dat echter ook geldt tegen de vereeniging der officierskaders, te hebben gewezen op de gestremde communicatie tusschen het moederland en de koloniën in geval van oorlog —

„Ik ben derhalve van gevoelen dat alles kan en moet blijven op den tegenwoordigen voet; alleen zou met de hoofdofficieren een onderscheid kunnen worden gemaakt; die kan men met de hoofdofficieren van gelijken rang alhier doen rouleeren; men zoude alsdan in Indië aan het hoofd der afdeelingen en bataljons chefs krijgen, die doorgaans meer in de militaire tactiek gevorderd zullen zijn, dan de officieren die vele jaren in de Koloniën geweest zijn, en dikwerf met kleine troepen buiten Java gedetacheerd waren; terwijl men omgekeerd, verdienstelijke mannen, maar die door jaren, lichaamsgebreken of anderzins minder geschikt meer zijnde voor den actieven dienst in Indië, of ook wel bekwame hoofdofficieren, maar die wenschen hier te lande te blijven, en wien men, uit hoofde van bewezen diensten gunstig wilde zijn, alhier zoude kunnen plaatsen.

Misschien zoude de bevordering door deze beschikking voor de hoofdofficieren, althans voor de luitenants-kolonels tot kolonels en van deze tot generaal-majoors verbeteren; die avancementen toch hebben op Java, door de daar thans bestaande organisatie, veel langzamerhand dan hier te lande plaats."

Met dit advies echter was de zaak niet van de baan. Nog in hetzelfde jaar werd aan de generaals graaf VAN DEN BOSCH, baron VAN GEEN en H. J. J. L. ridder DE STUERS dezelfde opdracht verstrekt, en daarbij medegedeeld dat deze opdracht ten doel had de meeningen dezer opperofficieren te leeren kennen omtrent het bij Z. M. den Koning gerezen denkbeeld eener vereeniging van de legers in Nederland en in Indië tot één armee, waarbij behoudens eenige schikkingen de bevordering algemeen zoude zijn.

Uit hunne nog in hetzelfde jaar uitgebrachte rapporten blijkt dat zij de bedoelde vereeniging zeer wenschelijk achtten, doch dat verschillende bezwaren eene geheele uitvoering er van in den weg stonden.

Op last van den Koning werden bij missive van den Directeur-Generaal van Oorlog dd. 28 December 1842, Kabinet lit. B 20, de uitgebrachte rapporten in handen gesteld van den generaal baron DE KOCK, met verzoek diens gedachten en aanmerkingen daaromtrent bekend te stellen.

Tevens werd daarbij kenbaar gemaakt, dat Zijner Majesteits primitief denkbeeld eigenlijk alleen ten doel had eene onderlinge verhouding in de bevordering der officieren, dienende in Europa en in Oost-Indië, namelijk in het doen rouleeren der bevordering van de twee legers alsof dezelve inderdaad slechts één armee uitmaakten.

Reeds bij schrijven van den 25sten Januari 1843 werd aan deze opdracht voldaan.

Het in deze rapporten voorkomende omtrent de samensmelting der officierskaders volgt hieronder. De meening van den generaal DE KOCK is er naast gesteld.

Rapport van den Generaal VAN GEEN.

„Reeds in het jaar 1824 is de aandacht van den toenmaligen commissaris-generaal van Oorlog, Graaf D'AUBREMÉ gevestigd geweest op de ongelijke en onevenredige verhouding waarin de bevordering van officieren hier te lande staat tot die in Nederlandsch-Indië en heeft men de voornaame daartoe leidende oorzaak meenen te vinden in de welbekende omstandigheid, dat veelal geene andere als officieren van subalternen rang of althans zeer weinige hoofdofficieren zich voor den dienst der Koloniën aanmelden en hetgeen niet ten onrechte door bovengemelden heer commissaris-generaal van Oorlog is beschouwd geworden als van zeer nadeeligen invloed en gevolgen te zijn voor het Indische leger.

Ten einde de oorzaak dier zoo nadeelige gevolgen weg te nemen heeft de commissaris-generaal, bij vertrouwelijke kabinetsmissive, alle de luitenant-generaals bevelhebbers der groote militaire commando's uitgenoodigd en aanbevolen om bij alle voorkomende geschikte gelegenheden de onder hen dienende hoofdofficieren met de bijzondere en veelvuldige voordeelen aan den Indischen dienst verbonden, bekend te maken, ten einde dezelve daardoor aan te moedigen om bij het Indische leger over te gaan.

Eenige jaren later en wel kort na mijne terugkomst alhier te lande in 1829 heb ik . . . . . (1) uit eigen beweging de vrijheid genomen de belangen van de Indische armée en voornamelijk van de officieren derzelve per memorie aan Z. K. H. den Kolonel-Admiraal PRINS FREDERIK DER NEDERLANDEN aan te bevelen, speciaal aan

Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.

„Ik houde het ver van bewezen dat het uitzenden van hoofdofficieren of van kapiteins, die lang in iederen rang gediend hadden, en dus dadelijk hoofdofficier werden goed is uitgevallen.

Eene goede constitutie, geene te ver gevorderde jaren en bekwaamheid zijn noodzakelijke vereischten om in de hooge rangen in Indië met nut te dienen. De hoofdofficieren hier te lande zijn in het algemeen niet zeer jong."

„Tweede-luitenants naar Indië te zenden van de Militaire Academie te Breda of ook wel eenige eerste- en tweede-luitenants getrokken uit het leger als het goede officieren zijn, is zeer aan te bevelen; het overplaatsen van Indische officieren hier te lande is, in sommige omstandigheden, almede niet af te raden: ik

(1) Waar hier en verder deze stippels voorkomen, zijn uitdrukkingen weggelaten, die soms bepaalde personen raken, in elk geval — ter zake van de officiersquaestie niet dienende — gemist kunnen worden zonder dat dit aan het betoog afbreuk doet. De Comm.

Rapport van den Generaal VAN GEEN.

Hoogstdenzelven in overweging en bedenking gevende, of het niet doelmatig zoude zijn, ten einde bekwame en geschikte officieren voor het leger in Indië te erlangen, om aan officieren hier te lande gelegenheid te geven in Indischen dienst over te gaan, onder gunstige bepaling dat zij, die aldaar acht volle jaren zullen hebben gediend desverlangende met behoud van hunnen verkregen rang, weder in de armée van Nederland zullen kunnen intreden.

Ik heb het doelmatige van zoodanige vergunning aan officieren van de armée hier te lande, voornamelijk gegrond op het bewustzijn, dat Indië meer dan eenig ander gewest behoefte aan goede officieren heeft, omdat laatstgemelde zoo dikwijls op zich zelven alleen staan, voor zich alleen moeten weten te handelen in de moeilijkste geheel onverwachte en onvoorziene omstandigheden, zonder bevelen van superieur-officieren te kunnen vragen, ja zonder raad van hunne wapenbroeders te kunnen inroepen . . . . .

. . . . . doch hebben mijne voorstellen nopens de officieren . . . . . geen gevolgen gehad.

Intusschen komt eene vereeniging van de legers in Indië en Nederland mij geenszins inpracticabel voor, zoodanig althans, dat, behoudens *zekere bepalingen*, de bevordering van officieren over beide legers zoude rouleeren alsof dezelve inderdaad slechts een armée uitmaakten.

Een voornaam en doelmatig middel, hetwelk strekken kan tot verwezenlijking van Z. M's. denkbeelden, zoude naar mijne gedachten te vinden zijn in eene bepaling dat voortaan, in stede van slechts alleen subalterne officieren met detachementen van het jaarlijksch aangeworven contingent voor Indië bestemd uit te zenden, uit het geheele contingent twee bataljons worden geformeerd met de benoodigde kaders, laatstgemelde samengesteld uit officieren van de armee hier te lande, en wel de zoodanige welke aan de beurt van avancement stonden.

Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.

heb onder anderen officieren gekend, die, wat zij ook beproefden, het Indisch klimaat niet konden verdragen; die officieren zouden hier te lande nog met nut hebben kunnen dienen, maar vermits dit niet geschieden kon zijn dezelve tot werkelijk nadeel van 's Rijks schatkist, gepensionneerd."

„Welke die bepalingen zouden moeten zijn maakt de generaal niet bekend.

Eene vereeniging der beide legers, zooals men door deze bewoording verstaan moet, is, zoo als ik Uwe Exc. reeds den 7den October j.l. geschreven heb, niet wel uitvoerlijk en uit Uwer Exc'. missive van den 28sten December j.l. verneem ik, Zijne Majesteit die vereeniging ook zoo zeer niet ten doel heeft;".....(zie blz. 5.)

„Men zou de detachementen 350 à 400 man sterk moeten verzenden . . . . . in een enkel geval gecommandeerd door een hoofdofficier of een kapitein van het Nederlandsche leger, om bij het Indische over te gaan, maar voor het overige subalterne officieren van de militaire academie, van het Nederlandsche leger en Indische van verlof terugkeerende officieren."

Rapport van den Generaal VAN GEEN.

Bij arrivement der officieren uit Nederland zoude het aan de overcompleete officieren in Indië, die aldaar acht volle dienstjaren tellen, moeten vrijstaan om des verkiezende naar Europa te vertrekken en in het vaderland in het Nederlandsche leger te worden opgenomen, en, gelijk ook in Britsch-Indië plaats vindt, zou het aan den officier, die recht heeft om naar Nederland terug te keeren, moeten vergund zijn zijne rechten aan een ander officier, die zoodanig recht nog niet had, over te doen onder goedkeuring echter van het Militair Departement in Indië en mits geen bijzondere redenen daartegen militeerden.

Zoodanige officieren in Indië, die aan de beurt van bevordering staan, doch ofschoon bekend zijnde voor goede ondergeschikte officieren, beschouwd worden als ongeschikt om eenen hoogeren rang te bekleeden, zouden uit dien hoofde gepasseerd zijnde, naar Europa mogen vertrekken en in hun rang bij de Nederlandsche armée moeten worden geplaatst, ten einde het aldaar zoude kunnen blijken of die voorgewende ongeschiktheid om in eenen hoogeren rang te dienen, al dan niet in wezenlijkheid bestond, en zoo ja, den te zwak bevondene doch braven officier in staat te stellen die geschiktheid alsnog te verkrijgen, waartoe voorzeker in Nederland toch beter dan in Indië de gelegenheid bestaat.

Wanneer nu behalve deze bepaling nog vastgesteld werd, dat het Oost-Indische leger onder de surveillance en het beheer van het Departement van Oorlog zal gebracht worden, hetgeen zeer te wenschen is, daar het veel tot deszelfs gerustheid zoude bijdragen en daardoor ook zeker paal en perk gesteld worden aan de groote en algemeene ontevredenheid dier armée (1) moet dezelve onder het tegenwoordig beheer blijven bestaan dan zijn er zeker vele bezwaren in te voorzien, welke men er steeds tegen in zal brengen.

. . . . . terwijl het (de vereeniging der legers) nog van eene andere zijde het heilzaam en wenschelijk gevolg zoude hebben dat het leger in het vaderland na eenigen tijd meer officieren zal erlangen, die den krijg niet alleenlijk in boeken of op exercitievelden geleerd, maar zich denzelven in het oorlogsveld hebben eigen gemaakt,

Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.

„Dit denkbeeld, wanneer het algemeen bekend ware, zou zeker door het geheele Indische leger toegejuicht worden, want elk leger staat gaarne onder het beheer van een opperhoofd, dat geacht wordt uitsluitend voor deszelfs belangen te waken, maar uit het oogpunt van eenvoudigheid in de behandeling van zaken mag het geen bijval erlangen.

De generaal stelt verder voor een Indisch actief dienend hoofdofficier aan het Departement van Koloniën te plaatsen."

(1) Men vergete niet, dat dit geschreven werd in het jaar 1843. Gelukkig zijn de toestanden sedert geheel anders geworden. De Comm.

Rapport van den Generaal VAN GEEN.

en alzoo bij hunne verkregen theoretische kennis ook nog vele practiche zouden hebben bekomen."

Rapport van den Generaal VAN DEN BOSCH, gedateerd 5 November 1842.

„(De officieren van alle rangen) . . . . . zouden jaarlijks met een $^1/_6$ worden vernieuwd, ... (en evenals) de overlijdende officieren, (zijn aan te vullen) uit de onderofficieren van het leger in Indië en 2de luitenants buitengewoon van hier uit te zenden.

De officieren . . . . . ter completeering vereischt, zouden alle jaren door vrijwilligers hier uit het leger getrokken worden en daartoe alleen krachtvolle menschen moeten worden aangenomen.

De officieren uit Indië terugkeerende, behooren hier wederom bij het leger in te vallen in den rang, welken zij in Indië zouden hebben verkregen, hetwelk zonder bezwaar kan geschieden, daar zij slechts de plaats zouden innemen van anderen, van hier naar Indië gezonden.

Ook met de officieren der Genie, voor zooverre zij niet langer dan 6 jaren in Indië wenschen te blijven, zou op eene gelijke wijze kunnen worden gehandeld.

Het zou de officieren van het leger, 6 jaren gediend hebbende, vrijstaan te ruilen met officieren van het algemeen depot, onder goedkeuring van het Gouvernement en onder zoodanige bepalingen als daaromtrent in het belang van den dienst zouden worden vastgesteld.

Ik vertrouw dat weinig officieren beneden den rang van 1ste-luitenant wenschen zullen naar het moederland terug te keeren, maar liever, hunnen 6-jarigen diensttijd volbracht hebbende, tot de garnizoenstroepen (zullen) overgaan, zoodat de jaarlijksche aflossing bepaald zou zijn of althans niet veel te boven zal gaan het $^1/_6$ der hoofdofficieren, kapiteins en eerste-luitenants bij de linietroepen, benevens zoodanig een aantal tweede-luitenants als ter remplaceering van gestorvenen zal noodig zijn, want het avancement ook bij de linietroepen behoort volstrekt tot Indië beperkt te blijven, zal de emulatie niet worden uitgedoofd. Men behoorde derhalve geen officier boven den rang van tweede-luitenant naar Indië te zenden, tenzij van

Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.

„Het overplaatsen van officieren van het Indische leger bij het leger hier te lande zou aan geen vasten regel onderworpen moeten zijn, maar de Koning zulks naar goedvinden en in het belang van den dienst noodig oordeelende, kunnen doen.

Weinig aanzoek zal daartoe worden gedaan als men in Indië met lust zal dienen.

Eveneens zal kunnen geschieden met betrekking tot het zenden van sommige officieren van 't leger hier te lande naar Indië: ten nadeele van beide legers moet in allen gevallen niets verricht worden."

Rapport van den Generaal VAN DEN BOSCH.

daar een officier van gelijken rang naar herwaarts terugkeert om bij het leger hier in te vallen."

Rapport van den Generaal DE STUERS, gedateerd 3 December 1842.

„Het Indische leger, in 1814 uit het Nederlandsche gevormd, bleef altijd geheel van hetzelve afgescheiden; het behield zooveel mogelijk het avancement aan zich en, zoo sedert de eerste formatie vele officieren uitkwamen om rang in dat leger te nemen, zoo werd dit altijd door hetzelve met afgunst aangezien; van daar de vele representatiën in der tijd om die uitzendingen ten minste te temperen; dan eens wilde men alleen een zeker aantal subalternen uitgezonden hebben, dan eens bevorderde men ten spoedigste de in Indië aan de beurt zijnde, alvorens anderen, die pas uit Nederland aangekomen waren, die rangen kwamen schaken; en nooit vond het leger, dat het avancement te veel had, zoo lang een officier vijf jaren graad kon tellen; het doel was, en nooit bestond dit meer dan heden, om in den hoogst mogelijken graad de pensioensjaren te bereiken en naar Nederland terug te keeren. Een Indisch officier werd nooit weder in het Nederlandsche leger opgenomen; omdat hij wellicht, na eenige jaren afwezigheid, zooveel avancement zou kunnen gemaakt hebben, dat de luitenant majoor werd van zijn ouden kapitein, die gerust in een garnizoen zijne dienstjaren stationnair had doorgebracht.

De instellingen zijn zóó en leiden naar wispelturigheid, ongeduld, onvergenoegdheid en terugkeer naar het vaderland, waar men dan óók weer niet gelukkig is.

Dat duidelijk en vast bepaald worde:

dat de beide legers één zijn;

Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.

„Tegen de bepaling dat de beide legers één zijn heb ik geen bedenkingen . . . . maar, naar mijne innige overtuiging en hoezeer ik zou verlangen met de denkbeelden van Z. M. in te stemmen, kan het nimmer voor het gedeelte van het leger dat in Indië is, gunstig wezen, eene onderlinge verhouding in de bevordering der beide legers te doen plaats hebben, zoodanig dat die bevorderingen over de twee legers — alsof dezelve inder-

Rapport van den Generaal DE STUERS.	Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.
	daad slechts één armée uitmaakten — gevolg zouden hebben. Indien de Indische officieren hier te lande bevorderd worden, zal er meer dan een jaar verloopen alvorens men hier met de ontstane vacatures bekend zij en menig besluit van bevordering zal in Indië aankomen na het overlijden van den bevorderde, gelijk zulks meermalen met de gedecoreerd wordende officieren het geval is, maar buitendien bestaat er nog een gewichtig argument tegen deze wijze van bevordering, namelijk dat daardoor de tijdelijke Gouverneur-Generaal veel van zijn gezag verliezen zou, en dat, wanneer hij geen militair persoon is, hij vooral noodig heeft, door dit gedeelte van zijn gezag, zich bij het Indische leger aangenaam te maken."
'dat de monteering der troepen in Indië dienende dezelfde zal zijn als die in Nederland (het spreekt van zelve alles lichter en naar het klimaat ingericht);	„Dat de monteering zooveel mogelijk met die van het Nederlandsche leger gelijk worde gesteld komt mij niet ondoelmatig voor, maar . . . . . te veel soorten van monteeringen bij een klein leger, dat zeer gesplitst is, geeft slechts aanleiding tot confusie en vooral noodelooze kosten. Elegant maar eenvoudig moet de tenue in Indië zijn, zulks behaagt den inlander en releveert den Europeaan en geeft aanzien aan het leger, maar die tenue moet spaarzaam gebruikt worden; eene min kostbare en nog eenvoudiger tenue moet voor alledaagsche diensten strekken."
dat voortaan in Nederland bij voorkeur keuze voor bevordering zal gedaan worden uit officieren, die in Indië gediend hebben; dat daarop speciaal acht geslagen zal worden voor de benoeming van hoofdofficieren;	„Enkele officieren van het Indische leger bij het leger in Nederland en omgekeerd enkele officieren van het leger hier te lande naar Java over te plaatsen, kan voor beide legers gunstig zijn, mits dit met spaarzaamheid geschiede en er vooral op gelet worde, dat alleen verplaatsingen van goede officieren geschieden, zoodat het aan beide zijden als eene gunst aangemerkt wordt.
dat de Koning officieren van het Nederlandsche leger bij het Indische leger zal plaatsen en wederkeerig dezelve weder bij het Nederlandsche leger doen terugkeeren;	Het nut voor 's lands dienst is daarin gelegen, dat officieren die in Indië ondervinding zullen hebben ingezoogst, geleerd zullen hebben te commandeeren, want de groote uitéénligging van het Indische leger en de menigvuldige detachementen, die op zich zelve staan en die dikmaals door officieren van den minsten rang worden aangevoerd, geeft ondervinding, terwijl Indië nut zal trekken van de officieren, die van hier zullen

Rapport van den Generaal DE STUERS.	Aanteekeningen van den generaal DE KOCK.
	worden gezonden, naarmate dat die in de exercitiën en manoeuvres gevorderd zullen zijn."
dat de dienstjaren in Indië doorgebracht dubbel zullen tellen, de heen- en terugreize daaronder begrepen;	
dat na 6 of 8 jaren verblijfs een officier zijne verplaatsing naar het Nederlandsche leger kan verzoeken; (1)	„Dat, na 6 of 8 jaren dienst in Indië een officier zijne verplaatsing naar Nederland zou kunnen erlangen, komt mij ondoelmatig voor, vooreerst, omdat het kosten van plaatsing en verplaatsing veroorzaken zal, die bespaard kunnen worden; ten andere, omdat zoodanige concessie tot veelvuldige mutatiën aanleiding kan geven; en eindelijk, omdat de officieren, die aan de militaire academie te Breda voor den Indischen dienst worden opgeleid, bereids kosten aan de Indische kas veroorzaken, die hen aan den Indischen dienst moeten binden."
dat de officier, die voortaan 12 jaren goede Indische dienst zal afgelegd hebben de droit aanspraak heeft op de Militaire Willemsorde of op avancement in die orde of op eene andere uitstekende belooning.	„Van rechtswege moet niemand op de verkrijging van de Militaire Willemsorde aanspraak kunnen maken, dan die dezelve in oorlogstijd verdiend hebben; en de orde van den Nederlandschen Leeuw kan ook niet voor langdurige militaire diensten verstrekt worden; wil men eene orde voor langdurigen dienst instellen, daartegen heb ik geen bezwaren, maar dat onder scheidingsteeken zal alsdan voor de beide legers moeten strekken."
Verder zal ik doen opmerken, dat de commandant van het Indische leger moet zijn, vooral wanneer de Gouverneur-Generaal is een burgerlijk persoon, opperbevelhebber van het Indische leger, terwijl de Gouverneur-generaal is Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht;	„Het komt mij niet doelmatig voor om aan den commandant van het Indische leger den titel van opperbevelhebber te geven, vooreerst omdat hij dit niet is, maar wel de Gouverneur-Generaal, ten andere omdat men door een titel welken de Gouverneur-Generaal voert, aan een ander te geven, den Gouverneur-Generaal in het oog van de inlanders verkleint, hetgeen altoos vermeden moet worden, en eindelijk omdat, wanneer de commandant van het leger opperbevelhebber wordt genoemd, de commandant van 's Konings zeemacht dezelfde pretentie zal maken.
dat hij moet zitting hebben in den raad van Nederlandsch-Indië, om bij tijds te kunnen adviseeren tegen generale voornemens, die toegepast aan het leger, schadelijke gevolgen voor 's Konings dienst en den Staat kunnen hebben;	Evenmin acht ik het noodig den commandant der troepen zitting in den raad van Nederlandsch-Indië te doen nemen, vermits die raad tegenwoordig een adviseerend college is en de commandant der troepen over alle militaire zaken eveneens geraadpleegd wordt. Men gelooft
dat als opperbevelhebber moet gekozen	

(1) Wanneer eens de stemming om in Indië te dienen zal aangemoedigd zijn, zal men ondervinden dat veel minder van deze latitude gebruik zal worden gemaakt, dan wanneer die niet te verkrijgen valt.

Rapport van den Generaal DE STUERS.

worden een man van doorzicht, kunde en fermiteit, die in de gelederen gediend heeft en verheven is boven kleingeestigheid;

dat men niet behoeft te letten of zulk een generaal-officier al of niet in Indië gediend heeft, omdat iemand van aangehaalden stempel wel zal weten waar en bij wie inwinningen te erlangen die hij noodzakelijk mocht achten te moeten kennen en ook alle intrigues zal weten te keeren.

Want indien een lang verblijf in Indië, zonder veel meer, voor dáár genoeg is, men gevolgelijk zou moeten veronderstellen dat daardoor vele misslagen in het beheer van zaken voorgekomen worden en de ondervinding zulks niet staaft omdat men, heden, evenals voor 25 jaren, ondervindt, dat een lang verblijf in Indië, zonder kunde, kennis en vastheid, den mensch nog zwakker maakt;

dat het van het grootst belang is, dat de verdienste en de bekwaamheid niet langer afgemeten worden aan den tijd, dien men in Indië heeft doorgebracht, maar aan de reëele verdiensten en kunde van dien persoon.

Ik heb geen nut gezien . . . . . om in eene regeling te treden ten opzichte van „het algemeen doen zijn der bevordering der officieren van beide legers", welke mij voorkomt van een secondairen aard te zijn.

Eens verklaard zijnde, dat de beide legers één zijn en al wat daaraan geheecht is, vervalt dunkt mij die egoïsmus, die tot nu toe tegen den geest van elk afzonderlijk deel strijdt. Men organiseere het Indische leger, men vulle het aan met bekwame officieren; *dat de opperbevelhebber doordrongen zij van zijne missie, en de juiste wijze van bevordering zal door de ondervinding, de billijkheid en het Koninklijk choix, keuze, vanzelve zich aanwijzen en allengskens regelen, hetgeen doelmatiger en voorzichtiger is dan eene mode aan te geven, die moeilijk, zoo niet onmogelijk vooraf vast te stellen is.*"

Aanteekeningen van den Generaal DE KOCK.

dat door het toestaan aan den commandant der troepen van zitting in den raad er een einde zou worden gemaakt aan het punt van préséance, hetwelk zoo dikmaals oneenigheid tusschen de hooge autoriteiten veroorzaakt. Het komt mij voor, dat dit gemakkelijk uit den weg geruimd kan worden, indien Z. M. besluit dat de commandanten van de land- en zeemacht rang zullen nemen na den vice-president van den Raad van Indië.

Dat de keuze van den commandant der troepen in den geest van des generaals voorstel moet zijn, valt niet te ontkennen, maar deswege behoeven geen voorschriften te worden gegeven, en hij kan, zoowel uit het leger hier te lande als uit het leger in Indië genomen worden, mits de vereischte geschiktheid tot het voeren van een uitgestrekt en zeker moeilijk en geduld vereischend commandement hebbende."

„De bevorderingen, dit herhaalde ik, moeten in Indië plaats hebben en alleen, of genoegzaam alleen, moeten er tweede luitenants aan de militaire academie te Breda geïnstrueerd en eenige eerste en tweede-luitenants uit het leger uitgezonden worden . . . . . Het Indisch leger zou de eer om een gedeelte van het Nederlandsche leger hier te lande uit te maken te duur betalen, indien het, gelijk vroeger meer dan eens heeft plaats gehad, vele hoofdofficieren of kapiteins en eerste-luitenants, oud in rang, in Indië zag aankomen; en, in geval de bevorderingen hier te lande zouden moeten plaats hebben, menigeen zou bij het op Java aankomen van het brevet van bevordering bereids overleden en begraven zijn."

Na de hem in handen gestelde rapporten aldus te hebben besproken, eindigt de generaal DE KOCK zijn rapport met eenige adviezen, welke, voor zoover noodig, hier volgen.

„Vooreerst geloof ik, dat de legers hier te lande en in de Nederlandsche buitenbezittingen, sedert de afschaffing van de Oost- en West-Indische Compagnieën, alsof dezelve inderdaad slechts één armee uitmaakten hebben beschouwd moeten worden, en dat

derhalve deswege geen nadere bepalingen zouden behoeven te worden vastgesteld, terwijl ik het voor het Indisch leger zeer nadeelig zou achten, indien de bevordering der officieren onderling en hier te lande zou moeten geschieden; ik adviseer derhalve met nadruk om de bevordering der officieren in Indië door het Hoofd van het Bestuur aldaar te doen plaats hebben.

Ten tweede vermeen ik, dat het leger in Indië gecompleteerd moet worden, wat de officieren betreft, met officieren komende van de Militaire Academie te Breda, eenige kundige eerste- en tweede-luitenants uit het leger hier te lande en eindelijk uit bekwame onderofficieren, in Indië dienende, die tevens van een onbesproken gedrag zijn.

. . . . . .

Ten zesde. In het algemeen ben ik tegen het overplaatsen van officieren van het leger hier te lande bij het Indische leger en omgekeerd, enkele gevallen uitgezonderd, behoudens het voorkomende bij § 2.

Onder dagteekening van 14 April 1843, lit. U[6], deed de Minister van Oorlog zijn ambtgenoot van Koloniën kennen, dat, na rijpe overweging der aanmerkingen, beschouwingen en voorstellen in de uitgebrachte rapporten vervat, en vooral na de zoo gewichtige en zoo zeer gegronde bedenkingen, door den luitenant-generaal baron DE KOCK daartegen ingebracht, hij tot de overtuiging was gekomen, dat het rouleeren der bevordering van de officieren der beide legers hem onuitvoerbaar voorkwam; dat het aanvullen der hoofdofficiersplaatsen uitsluitend in Indië moest geschieden, zeer bijzondere gevallen uitgezonderd;

dat het wenschelijk en nuttig is tweede-luitenants uit te zenden, daarbij voor eene goede keuze zorgende; dat eenige eerste-luitenants en zelfs kapiteins zouden kunnen worden uitgezonden voor een bepaald aantal jaren (bijv. voor 6 à 8 jaren) en terugkomende in het leger hier te lande met verkregen rang invallen; dat ook wederkeerig eenige officieren uit Indië bij het leger hier te lande dienden te worden overgeplaatst.

Bij missive van 7 December 1843, n°. 521, gaf de Minister van Koloniën daarop ten antwoord dat hij zich volkomen vereenigde met het gevoelen van den Minister van Oorlog, dat het verwezenlijken van het denkbeeld om de bevordering der officieren van beide legers te doen rouleeren aan zoovele bezwaren onderhevig was, dat daaraan niet wel kon worden gedacht.

Onder dagteekening van 1 Februari 1844, n°. 75, werd door den Minister van Koloniën een rapport aan den Koning aangeboden waarin hij als zijne overtuiging het onuitvoerbare van het voorgestelde denkbeeld mededeelt.

Bij ditzelfde rapport werd tevens door den Minister voorgesteld om periodieke inspectiën van het leger in Indië te doen plaats hebben, door oordeelkundige en ervaren opperofficieren, daartoe door den Koning te benoemen en om de 5 jaren uit te zenden.

Bij babinetsrescript van 5 Februari 1844 werd den Minister van Koloniën, van wege Z. M., kennis gegeven dat de zaak der vereeniging van beide legers, enz. zoude blijven rusten tot tijd en wijle de eerste te houden inspectie over de troepen in Indië zou hebben plaats gehad en het resultaat daarvan hier te lande bekend zoude zijn.

Aan den generaal-majoor baron VON GAGERN werd daarop bij Koninklijk besluit van 4 Maart 1844 eene zending naar Java opgedragen.

Zijne instructie dienaangaande bevatte o. a. de bepaling: „om de uitvoerbaarheid te onderzoeken eener algeheele vereeniging van beide legers, daarbij het oog gevestigd houdende op de voorschriften der Grondwet. Wanneer eene zoodanige algeheele vereeniging, na rijpe overweging en na overleg met bevoegde beoordeelaren in Indië onuitvoerbaar schijnt te zijn, alsdan zijne aandacht te vestigen op eenen middenweg, zooals bijv. het gelijkelijk doen rouleeren der bevordering onder de officieren van beide armeën en het plaatsen der officieren van de korpsen alhier bij die in Oost-Indië en omgekeerd zonder eenig onderscheid."

De generaal-majoor baron VON GAGERN legde zijne meening neer in een rapport, dat hij in Indië onderwierp aan de beoordeeling van den luitenant-generaal COCHIUS en van den generaal-majoor jhr. v. d. WIJCK. In dat rapport werden in een twaalftal stellingen de maatregelen aangegeven, welke een nauweren band tusschen de beide legers en de officierskorpsen, naar zijne meening, zouden kunnen vormen.

Dit rapport werd, met een begeleidend schrijven, gedagteekend 15 Mei 1846, tegelijk met de hieronder besprokene rapporten van de generaals Cochius en van der Wijck aangeboden. In dit schrijven wordt het standpunt van den generaal von Gagern ten opzichte der hem verstrekte opdracht uiteengezet.

Na daarin te hebben gezegd, dat eene vereeniging der beide legers onuitvoerbaar wordt geacht, wordt ten opzichte van het gelijkelijk doen rouleeren der bevordering van de officieren gezegd: „Ook het geheel gelijkelijk doen rouleeren der officieren in Nederland en in Indië ten opzichte van het avancement zoude onbillijk zijn. De billijkheid, ja de rechtvaardigheid vordert, dat de bevordering bij ieder korps geëvenredigd zij aan de bezwaren en ontberingen, die ieder ondergaat. Bij de meeste groote legers in Europa blijft het avancement tot en met den graad van kapitein in de regimenten. (Slechts de hoofdofficieren van elk wapen rouleeren in deze staten door het geheele leger.)

In geen dier staten hoort men de klacht dat de eenheid van het leger daardoor verbroken wordt.

Zoude het billijk zijn dat regimenten, in vreedzame garnizoenen, deelen in de bevordering, welke bij regimenten plaats hebben, die vele officieren voor den vijand verliezen? En is het niet hetzelfde geval met een regiment, waarbij jaarlijks velen door den invloed van het klimaat wegsmelten?

Er bestaat hier geen gunst of privilege; de dienst in Oost-Indië staat aan alle jongelieden open, welke de militaire loopbaan kiezen.

Het voorname doel der vereeniging moet zijn eene zoodanige gelijkheid der instructie, der dienst- en exercitiereglementen, dat in geval van behoefte beide legers elkander onderling kunnen ondersteunen, dat officieren en onderofficieren van het eene bij het andere overgeplaatst kunnen worden, zonder veel tijd noodig te hebben om voor alle diensten bekwaam te zijn, en eindelijk, dat het Gouvernement bij eene te doene keuze voor hoogere en hoogste rangen niet al te beperkt zij."

Ook de generaals Cochius en van der Wijck laten hunne rapporten, respectievelijk ingediend den 11den Maart en den 7den April 1845 — waarin de 12 door den generaal von Gagern geformuleerde stellingen besproken worden — voorafgaan door beschouwingen, waarin tot hetzelfde resultaat gekomen wordt, n.l. dat eene algeheele vereeniging der beide legers onuitvoerbaar wordt geacht.

De bedoelde stellingen, voor zooverre zij voor het doel onzer Commissie van belang zijn, worden hieronder aangegeven, met de toelichting en de opmerkingen van den steller en de beoordeelaars.

A. Infanterie.

I. Uit Europa tweede-luitenants uit te zenden, voornamelijk dezulken die op de Militaire Academie hunne opleiding genoten hebben. Het getal der jaarlijks uit te zenden officieren zoodanig te regelen, dat $^2/_3$ (ten minste de helft) der openvallende officiersplaatsen aan de Oost-Indische onderofficieren gegeven kunnen worden. Slechts bij uitzondering en in bijzondere gevallen enkele eerste-luitenants en kapiteins naar Oost-Indië overplaatsen.

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
„Hiervoor schijnen de volgende redenen te pleiten. De bataljons in Oost-Indië hebben twee, en gedeeltelijk slechts één, flankcompagnie; uit dit gering getal van 204 en resp. 102 man moet het kader voor het geheele bataljon getrokken worden.	„Met de beschouwingen welke tot dit voorstel hebben geleid kan ik mij volkomen vereenigen."	„Hierin zie ik geen bezwaar . . . . Het zal zeer nuttig zijn te zorgen, jaarlijks een dertigtal jonge onderofficieren, die voor bevordering tot officier in aanmerking komen, naar Indië te zenden."

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
De onderofficier in Oost-Indië is betrekkelijk minder gunstig bedeeld dan die in Europa; hoe kan men verwachten dat geschikte sujetten zich vrijwillig voor den dienst in Oost-Indië zullen engageeren, indien zij niet door het vooruitzicht eens den rang van officier te krijgen daartoe aangespoord worden. De tweede- en eerste-luitenants moeten zich in Oost-Indië zeer bekrompen behelpen; deze omstandigheid gevoegd bij de gevaren en ontberingen van anderen aard doet het billijk voorkomen dat het vooruitzicht om spoedig den rang van kapitein te bereiken, welke een redelijk bestaan geeft, niet worde weggenomen of verminderd. . . . . . Dat de tweede-luitenants een of eenige jaren in Europa bij een korps gediend hebben, acht men in Oost-Indië zeer wenschelijk en komen zij dan met eene hoogere ancienneteit bij het Oost-Indische leger."		Aan het slot van zijn rapport stelt de generaal vóór, dit voorstel te lezen als volgt: „Uit Europa tweede-luitenants zenden, voornamelijk zulke die op de militaire academie hun opleiding hebben ontvangen. Het getal der uit te zenden zoodanig te regelen dat $^2/_3$ der openvallende officiersplaatsen bij de infanterie, en $^1/_2$ van die bij de artillerie en cavalerie, aan Oost-Indische onderofficieren kunnen worden gegeven; de officieren van de genie alleen van de academie te trekken. Slechts bij uitzondering en in bijzondere gevallen enkele tweede-luitenants en jaarlijks één kapitein der infanterie, die in Europa voor bevordering bij keuze tot hoofdofficier in aanmerking komt, naar Indië overplaatsen. Alles, behoudens de bevoegdheid om — wanneer het belang van den dienst zulks vordert of wenschelijk maakt — zoovele officieren en ook hoofdofficieren van Europa naar Indië over te plaatsen, als voor dat belang vereischt worden."

II. Het avancement bij de infanterie van het Oost-Indische leger tot en met den graad van kapitein moet in den regel volgens ancienneteit plaats hebben, slechts met gemotiveerde uitzonderingen.

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
„Deze uitzonderingen kunnen zijn: uitmuntend gedrag voor den vijand of buitengewone verdiensten. Evenzoo kunnen onbekwaamheid en berispelijk gedrag . . . . aanleiding geven om een officier te passeeren. . . . . In Europa is men genoodzaakt het avancement bij	„Dit is dezelfde regel die voor deze en ook voor hoogere rangen gevolgd wordt, namelijk indien degene, die aan de beurt is voor den hoogeren rang geschikt en bekwaam geoordeeld wordt. Ook het slot der beschouwingen van den generaal op dit punt is juist.	„Geheel instemmend. Ten opzichte van buitengewone bevordering voor buitengewone diensten is in Indië nog eene bepaling noodig, daar enkel uitmuntend gedrag voor den vijand daartoe de bevoegdheid geeft.

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
keuze in te voeren, omdat anders niemand dan mannen van zeer gevorderden leeftijd hoofdofficier zouden kunnen worden. Dit is in Oost-Indië niet te vreezen. Prikkel voor de ambitie zal ook in Indië genoeg zijn, indien, zooals ik zal voorstellen, de bevordering tot hoofdofficier bij keuze geschiedt. . . . . . Indien het stelsel van bevordering bij keuze in Indië op alle rangen werd toegepast zouden reclames, klachten en beschuldigingen van partijdigheid zonder einde het gevolg zijn . . . ."		

III. De benoeming tot hoofdofficier moet voor alle wapenen ook in Oost-Indië bij keuze geschieden, volgens de in het Nederlandsche leger aangenomen beginselen, met billijk regard op ancienneteit.

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck
„Voor den rang van hoofdofficier zijn hoedanigheden vereischt, die niet ieder overigens goed en kundig officier bezit; vooral een vast karakter, een goed oordeel en meer kennis der krijgskunst als de reglementen bevatten en eindelijk beschaving en menschenkennis. De commandementen welke in Oost-Indië aan een hoofdofficier worden toevertrouwd zijn moeilijker en belangrijker dan in Europa. In Oost-Indië staat hij op zich zelf, meest ver verwijderd van hoogere autoriteiten. Eene goede keuze is dus hier noodzakelijker nog dan in Europa. Het is billijk, dat de officier in Oost-Indië spoedig den rang van kapitein bereike, die hem een goed bestaan en bij het	„Ik vereenig mij geheel met de hoedanigheden welke de generaal-majoor von Gagern in den hoofdofficier vordert, en dat dit dubbel noodig is alwaar de hoofdofficieren zooveel op zich zelve staan, als in Indië, is dubbel waar. . . . . . Jaarlijksche conduitelijsten naar Nederland te zenden van de hoofdofficieren des Indischen legers en ook van een geëvenredigd getal kapiteins . . . . . zulks vindt mijnerzijds geen bezwaar. . . . . Hierbij zal men nochthans aan het Indische bestuur de latitude dienen te laten om, wanneer op zoodanige conduitelijsten niet tijdig genoeg 's Konings beschikking mocht zijn ontvangen, ook zonder dezelve . . . . . in de vereischte promotie te voorzien. Deze maatregel kan daar	„Vinde ik ook zeer goed, alleen komt het mij voor, dat een kapitein hier (in Indië), in verhouding van hetgeen hem omgeeft en met hem opklimt, geen goed, maar een vrij bekrompen bestaan heeft, en geve dus in consideratie of hij niet eer in vergelijking gebracht moet worden met hetgeen hem hier omringt, waarmede hij dagelijks in aanraking is, als met de ver verwijderde officieren in Europa. . . . . . Maar het belang van den Staat moet op den voorgrond staan en daar voor is eene bevordering bij keuze met billijk regard *op ancienniteit* noodzakelijk om genoegzame waarborgen voor het aanwezen van goede bruikbare hoofdofficieren te hebben.

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
einde zijner loopbaan eene redelijke verzorging verzekert. Op hoogeren rang heeft hij echter niet meer aanspraak dan de officier, die in Europa dient; het belang van den Staat moet hier op den voorgrond staan en dit eischt gebiedend dat de zoo gewichtige post van hoofdofficier, die zoo dikwerf de eer en het behoud van duizenden zijner makkers in handen heeft, slechts aan volkomen daarvoor berekende officieren worde toevertrouwd. Ten einde de verdenking van partijdigheid weg te nemen en geen al te groote verantwoordelijkheid op den chef van het Oost-Indisch leger te doen rusten, zoude door dezen laatsten jaarlijks en bij voorbaat eene gemotiveerde voordracht door tusschenkomst der bevoegde autoriteiten aan den Koning moeten worden aangeboden. . . . . . De benoemingen, na voorafgegane goedkeuring van Z. M. of volgens uit Europa ontvangen bevelen geschied, zullen dan beschouwd worden als door Z. M. den Koning gedaan; dit zal lichtvaardige reclames voor een groot gedeelte voorkomen."	en boven alleen gelden in tijd van vrede; gestremde communicatie zou dezelve verijdelen."	„Ik geloof echter dat dit, evenals de bevorderingen nu plaats hebben, aan den commandant van het Indische leger voor de voordracht en aan den Gouverneur-generaal voor de benoeming kan worden overgelaten, zonder dat het te vreezen is daaruit meer reclames zullen voortspruiten dan thans het geval is . . . . Volmaaktheid zal wel niet geheel en al bereikt worden, maar complicatiën door correspondentie op zulke verre afstanden over zaken aan zoovele wisselvalligheden onderworpen, moeten naar mijn inzien vermeden worden en het Indisch bestuur niet aan te veel banden gelegd. . . . ."

IV. (1) Een geheel uit Europeanen bestaand bataljon infanterie om de zes jaren uit Europa zenden en aflossen. (In het vervolg zoude men naar omstandigheden en behoefte nog een tweede daarbij kunnen voegen.)

V. Bij dit bataljon zal men bij voorkeur plaatsen kapiteins, die voor buitengewone bevordering tot majoor in aanmerking verdienen te komen.

(1) Alleen opgenomen om het door den generaal von Gagern voorgestane stelsel te kunnen overzien. De Comm.

Toelichting van den Generaal VON GAGERN.	Opmerkingen van den Generaal COCHIUS.	Opmerkingen van den Generaal V. D. WIJCK.
Deze kapiteins, wanneer zij verkiezen in Oost-Indië te blijven dienen, zullen voor $^1/_6$ deelen in de bevorderingen tot majoor bij het Oost-Indisch leger. . . . . . In dit toekennen van $^1/_6$ der openvallende majoorsplaatsen aan een uit Europa gekomen kapitein is geen onbillijkheid, wanneer men bedenkt dat tot hiertoe de kapiteins in Oost-Indië na 5 of 6 jaren in dien rang gediend te hebben, majoor worden, terwijl in Europa kapiteins 15 ja 20 jaren in hunnen rang moeten dienen. Het is echter noodig, ten einde bezorgdheid weg te nemen, dat de verhouding van $^1/_6$ niet worde overschreden en dat deze regel bekend zij."	. . . . . Is het echter 's Konings stellige wil om ook officieren van hoogeren rang van het Nederlandsche naar het Indische leger over te plaatsen, dan houd ik het voor minder schadelijk, dat die ieder jaar uit Nederland worden aangevraagd en wel voor zoodanige wapens als waarvoor de aanvulling in Indië meest doelmatig wordt geoordeeld, hetzij één of twee majoors naar gelang der behoefte. . . . . . In zelver voege zouden dan ook jaarlijks 3 of 4 kapiteins gezamenlijk voor de onderscheidene wapens kunnen worden aangevraagd. Zoodanig klein getal officieren zou de bevelhebber des legers in het oog kunnen houden en op zulk eene wijze indeelen, dat zij zich de kennis van land en volk kunnen eigen maken en alzoo, zonder 's lands dienst te prejudicieeren, nader voor bevordering in aanmerking komen . . . . ."	„Wanneer jaarlijks een kapitein, die daartoe de vereischten bezit en tot bevordering als hoofdofficier in Europa in aanmerking komt, bij het Indische leger wordt overgeplaatst, zal naar mijn inzien het hierin beoogde doel ook bereikt worden. Ook geloof, ik dat men gemiddeld 8 à 9 jaren kan stellen voor den duur van den kapiteinsrang. Het is niet altoos zoo spoedig vooruitgegaan als thans bij de infanterie; eenige jaren geleden waren de tweede- en eerste-luitenants in Europa die in Indië vooruit."

B. Artillerie, Genie en Cavalerie.

VI. Voor de wapens der artillerie, genie en cavalerie vast te stellen, dat officieren van alle rangen (luitenants en kapiteins), naar behoefte, van Oost-Indië naar Europa en omgekeerd, voor den tijd van 6 jaren, kunnen overgeplaatst worden.

Toelichting van den Generaal VON GAGERN.	Opmerkingen van den Generaal COCHIUS.	Opmerkingen van den Generaal V. D. WIJCK.
„Overigens de bevorderingen tot en met den rang van kapitein volgens ancienneteit in Oost-Indië doen plaats hebben, onafhankelijk van de bevorderingen in Europa. Voor den rang van hoofdofficier zouden, bij voorbaat, voordrachten naar Europa gezonden moeten worden en de beslissing van daar afgewacht, evenals zulks voor de infanterie is bepaald. De redenen, welke tot dit voorstel aanleiding geven zijn de volgende. Deze drie wapens zijn in Oost-Indië te weinig talrijk en er is geen waarborg, dat daarbij altoos genoegzame keuze zou zijn voor hoogere rangen. De cavalerie heeft bijv. te weinig gelegenheid tot oefening in de manoeuvres; voor de wetenschappelijke wapens is menigvuldig verkeer met Europa en de gelegenheid de nieuwe uitvindingen te leeren kennen, eene behoefte."	. . . . . En dit — het betrachten van spaarzaamheid — voor oogen houdende, is de in overweging gegeven maatregel wegens deszelfs kostbaarheid niet aan te prijzen en daarenboven niet wenschelijk. Vele officieren komen met schulden uit Nederland aan of behoeven reeds dadelijk bij hunne aankomst een voorschot; dit is dikwerf van dien aard dat bekrompenheid aan inkomsten den officier mismoedig of wel onverschillig of loszinnig maakt . . . . Zal zulks niet vergeren door de menigvuldige overgangen; zullen de Ind. officieren niet in gelijker voege bij hun bekrompen inkomen financieel ten achteren geraken en aldus in Nederland aankomen; jaren zullen zij onder dien druk zoowel hier als daar te lande gebukt gaan, of men zal hen ruimer schadeloos moeten stellen voor overvoer en uitrusting. . . . . Ik maakte nog geen gewag van de moeilijkheid, die bij de artillerie zoude worden ondervonden om Inlandsche soldaten (die daarbij ten minste voor stukrijders en den vestingdienst noodig zijn) te behouden, wanneer zij altijd te doen zouden hebben met officieren, die hen niet verstaan, en die zich evenmin door hunne ondergeschikten kunnen doen verstaan. Dit is dus een gelijk kwaad als reeds bij de infanterie is gesignaleerd. Het Maleisch dat men in Holland leert is voor het dagelijksch gebruik met den inlander niet geschikt. . . . Het berggeschut zal voor de nieuwelingen vreemd zijn, en daartegen om het lichtkaliber een vooroordeel bestaan, en nochtans is het een excellent wapen in dit gecoupeerd bergland . . . . . Ik wil hiermede beweren dat de gedurige verwisseling schadelijk is; niet dat het niet goed kan zijn van tijd tot tijd enkele officieren der artillerie uit Nederland te ontbieden, om den vooruitgang, die bij dat wapen wordt gemaakt naar Indië over te brengen. . . .	„Dit komt mij geheel onuitvoerlijk voor. Vooreerst weet ik niet in hoever de bevoegdheid bestaat om zoo vele officieren als men verkiest en wie men verkiest tegen zin en wil van Holland naar de Oost en vice-versa over te plaatsen en bij die wapens eene geheele omverwerping van het bestaande, met betrekking tot het vooruitzicht

Toelichting van den Generaal VON GAGERN.	Opmerkingen van den generaal COCHIUS.	Opmerkingen van den Generaal V. D. WIJCK.
		der officieren, daar te stellen . . . . . Voor de genie en artillerie is het theoretische wel gelijk, maar het practische is vooral bij de genie hemelsbreed verschillend, zoodat gelijke dienstreglementen en instructiën onmogelijk zijn, en een officier, die jaren lang in Europa gediend heeft, de handen in Indië even verkeerd zullen staan als het tegenovergestelde hier het geval zal wezen; men zoude dus als regel moeten aannemen overplaatsing van ieder individu om de geschiktheid voor beide landen te bekomen, en ieder luitenant, die na de Academie verlaten te hebben 4 à 6 jaar in Nederland heeft gediend, zoude daarna even zoo lang in Indië moeten dienen om een voor den dienst bruikbaar officier te worden. Behalve dat dit zeer veel kosten zoude aan transporten en vermeerdering van personeel, voor de noncombattants op zee, geloof ik niet men er het doel mede bereiken zal om even goed of beter gediend te zijn, vooral wanneer men hierbij ook in aanmerking neemt, dat ieder die uit Holland komt hier acclimatiseeren moet, dat proces bij velen zeer moeilijk gaat en altoos ten nadeele van den dienst werkt, waarvoor, wat de genie betreft, in Indië niet meer personeel aanwezig is als voor het in gang houden der werken vereischt wordt, zoodat daarbij geen enkel officier voor buitengewone commissiën disponibel is . . . . . Overplaatsing van officieren op meergevorderden leeftijd, die nimmer in Indië

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
	Het avancement in Indië zal er onder lijden, doch hier staat 's Lands dienst alleen op den voorgrond.	zijn geweest, heeft nog meer bezwaren; men buigt de loot, niet den boom, wij weten dat bij ondervinding . . . . .
	De ingenieur moet in Indië niet alleen een man van studie zijn, hij moet daarbij zijn, in den letterlijken zin, een kenner van alle ambachten . . . . . Daar te boven moet hij goed administrateur zijn, want aannemers, voor groote werken ten minste, vindt men in Indië niet	Overigens komt mij de benoeming bij keuze, onder dezelfde restricties als bij de infanterie, goed voor, en zal, bij de artillerie en de genie vooral, nu en dan een officier, die zich door uitgebreide bekwaamheden boven zijne kamaraden onderscheidt, bij voorkeur bevorderd dienen te worden om de ambitie op te wekken, gaande te houden, en stof voor chefs te behouden of op den voorgrond te helpen.
	Al deze kennis doet men niet op dan door langjarige studie en ondervinding	De cavalerie heeft slechts twee hoofdofficieren; als men die plaatsen niet aan de officieren in Indië laat, zal er niets voor hen overblijven. . . . .
	Hoe kan men dit alles verwachten van officieren, die bij opvolging naar Indië zullen komen om daarvoor officieren te missen, die geheel en al bruikbaar zijn? Dat kan de bedoeling niet wezen. Men zorge dat dit korps voltallig worde gehouden met knappe jonge officieren, die op de Militaire Academie hunne opleiding hebben bekomen en een of twee jaren bij de werken in Nederland zijn geëmployeerd geweest	Wat het leeren kennen van nieuwe uitvindingen betreft, zoo wordt meest alles wat uitgevonden wordt gedrukt, en is daardoor in het bereik gesteld van de officieren in Indië, die, wanneer zij studeeren willen, hier evengoed op de hoogte kunnen blijven als in Europa . . .
	De cavalerie zoude de geprojecteerde verwisseling nog het best gedoogen.	Alle officieren der genie dienen van de Militaire Academie te komen, en was het, om goede onderofficieren te kunnen krijgen voor de artillerie niet noodzakelijk om daarvoor eenige officiersplaatsen open te laten, zoude het wenschelijk zijn ook die allen van daar te benoemen . . . . .
	Vooralsnog zullen de compagniën cavalerie verwijderd van elkander moeten blijven, ook omdat de localiteit om hen te logeeren ontbreekt. Door den bouw van een kampement te Salatiga zal daarin echter verandering komen en zal de oefening van dit wapen niets meer te wenschen overlaten.	Wanneer de officieren, na afgelegd examen in Nederland, gedurende een jaar, zooals thans, of zelfs een paar jaren, op plaatsen gebezigd kunnen worden, waar
	En zoude nu de cavalerie, omdat ik daarbij de verwisseling als mogelijk stel, het eenige wapen zijn, waarbij eene uitzondering zou worden gemaakt? Ik betwijfel nog-	

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
	tans dat men in Nederland daartoe lust zal gevoelen."	instructie in het practische mogelijk is, zal zulks zeker voordeelig werken en men officieren in Indië bekomen, niet geheel onbekend met de wijze van dienen in Europa."

C. Voor alle wapens.

VII. Bij het Nederlandsche leger in Europa het beginsel aannemen, dat officieren, welke den wensch te kennen geven tijdelijk (voor 6 jaren) in Oost-Indië te dienen, bij voorkeur voor bevordering in aanmerking zullen komen, wanneer zij zich op de Maleische taal toeleggen en wanneer gedrag en bekwaamheid hen overigens gunstig aanbevelen.

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
„Hierdoor zal ook gedeeltelijk het te jong trouwen der officieren in Europa worden voorkomen. Ook zoude men uit Europa onderofficieren kunnen uitzenden, die reeds het officiersexamen, zooals hetzelve voor Oost-Indië vereischt wordt, hebben afgelegd. Deze zouden dan dadelijk bij hunne aankomst in Oost-Indië op het aanbevelingsregister ingeschreven worden."	„Het getal officieren dat zich zal kunnen aanbieden is onbepaald. Hoe zal men nu in Indië kunnen weten hoeveel er zullen worden uitgezonden, want daarop zal bij de Indische promotie gerekend moeten worden . . . . Wij zullen dusdoende officieren van alle rangen kunnen verwachten en dus verplicht zijn nieuwelingen dadelijk bij de korpsen, zelfs in den rang van kapitein te doen optreden: in waarheid dat plan zal de deugdelijkheid der korpsen niet bevorderlijk wezen, zooals trouwens in het voorafgaande reeds voldoende is aangetoond	„Het uitzenden van onderofficieren, die het officiersexamen hebben afgelegd . . . is hoogst wenschelijk.
	Ik verklaar mij tegen dit voorstel, hetwelk trouwens ook al weder het stootende in zich bevat, dat men den Nederlandschen officier inwilligt, wat voorzeker in omgekeerde reden aan den Indischen officier zou worden geweigerd.	Wanneer aan n°. IV gevolg moet worden gegeven zal voorstel n°. VII zeker aanbevelingswaardig zijn."
	De zending van geschikte onderofficieren keur ik zeer goed	

VIII. Vrijwillige ruiling tusschen officieren van het Oost-Indische leger en het Nederlandsche, onder voorbehoud der goedkeuring van het Gouvernement.

Toelichting van den Generaal VON GAGERN.	Opmerkingen van den Generaal COCHIUS.	Opmerkingen van den Generaal v. d. WIJCK.
„De voorwaarden der ruiling kan men geheel aan de onderlinge vrijwillige overeenkomsten overlaten, doch als beginsel vaststellen dat beiden met ancienneteit van den jongste zullen invallen. Het bevordert de tevredenheid wanneer eenige vrijheid in keuze gelaten wordt ten opzichte van het toekomstig lot. De soldaat vooral zoekt verandering."	„Tegen dit voorstel bestaat mijnerzijds geen bedenking, te minder omdat ik niet beducht ben dat daarvan veel gebruik zal worden gemaakt: de Nederlandsche officieren zijn daartoe maar zelden genegen."	„Hierin zie ik geen bezwaar, en geloof ook dit nu nagenoeg op dien voet bestaat of in practijk gebracht is."

IX. Alle Indische hoofdofficieren en generaals tellen volgens hunnen rang en ancienneteit in Europa bij het wapen waarbij zij behooren en zoo omgekeerd. Zij kunnen *bij bevorderingen* naar behoefte wederkeerig overgeplaatst worden.

Toelichting van den Generaal VON GAGERN.	Opmerkingen van den Generaal COCHIUS.	Opmerkingen van den Generaal v. d. WIJCK.
„Ik besef dat dit principe het meest aanstoot zal geven: ik verzoek echter de zaak niet in het afgetrokkene te beschouwen. Het doel is niet, dat deze overplaatsingen menigvuldig zullen geschieden, het moet echter bij beide legers bekend zijn, dat het Gouvernement zich het recht daartoe voorbehoudt. Degenen, die verzoeken niet overgeplaatst te worden, hebben dan *geen aanspraak* op hunne beurt bevorderd te worden; daarmede is geenszins gezegd, dat zij niet zullen bevorderd worden wanneer zij het verdienen. Bijv.: Een officier staat in Oost-Indië aan de beurt om chef van zijn wapen te worden; hij bezit daarvoor de geschiktheid niet, doch zoude in Europa in eene meer ondergeschikte dienstbetrekking nog zeer goede diensten kunnen bewijzen.	„Deze paragraphe laat zich in volgender voege analyseeren: *a.* dat alle hoofdofficieren en generaals in Nederland en in Indië in ancienneteit rouleeren; *b.* dat bij bevordering bij keuze een billijk regard op de ancienneteit geslagen zal worden; *c.* dat zij, bij bevordering naar behoefte wederkeerig overgeplaatst kunnen worden; *d.* dat het doel niet is deze overplaatsingen menigvuldig te doen zijn, maar dat het bij beide legers bekend moet zijn dat zulks kan geschieden; *e.* dat degenen, die verzoeken niet overgeplaatst te worden geen aanspraak op bevordering hebben, zonder dat daardoor verstaan wordt, zij niet bevorderd zullen worden;	„Om al het vorenstaande kan ik mij ook van dezen maatregel geen goede uitkomst voorstellen. Men kan een bruikbaar, goed, nuttig ja zelfs uitstekend, en zoo als men wil een recht onmisbaar hoofdofficier in Indië zijn en daarom toch de geschiktheid missen om in Europa te voldoen, en evenzoo het tegenovergestelde. . . . . . Alle zoodanige proeven van overplaatsingen zijn tot nu toe mislukt, waarschijnlijk zal dit wel meer in den aard van de zaak liggen dan in verkeerde proefnemingen. Als de overplaatsingen niet menigvuldig zullen geschieden en de maatregel hoofdzakelijk moet dienen om diegenen welke verzoeken niet overgeplaatst te worden, de aanspraak om op hunne beurt bevorderd te worden te doen verliezen of om eene

Toelichting van den Generaal VON GAGERN.	Opmerkingen van den Generaal COCHIUS.	Opmerkingen van den Generaal v. d. WIJCK.
Of men acht het noodig een officier eerst in Europa te leeren kennen, alvorens hem eene gewichtige betrekking toe te vertrouwen. Wil hij dezen toets niet ondergaan, zoo moet hij in zijn rang blijven of pensioen vragen. Indien de hoofdofficieren in Europa en in Indië in het avancement onderling rouleeren, zal ook de klacht ophouden, welke in Oost-Indië zooveel gehoord wordt, dat geen gelegenheid bestaat om een hoogeren rang te bereiken dan dien van luitenant-kolonel. Door bijtijds te doene voordrachten uit Indië zal daarvoor kunnen worden gezorgd, dat geen gelijktijdige contradictoire benoemingen kunnen plaats hebben. Wordt een hoofdofficier in Oost-Indië vroeger tot hoogeren rang bevorderd dan zijne beurt in Europa medebrengt, zoo hernemen zijne in rang oudere kameraden in Europa successievelijk bij hunne bevordering weder hunnen rang. In Europa moet men zorgen dat geen officieren in hoogeren rang naar Indië gezonden worden dan zoodanigen, die vroeger in Indië hebben gediend of door verkregen kennis der Maleische taal zich binnen korten tijd daarvoor bekwaam kunnen maken. Wat eindelijk de hoogere Indische pensioenen betreft zoo is het eene zeer eenvoudige rekening, bijv.: Een officier heeft gediend 15 jaren in Oost-Indië, telt voor 30 en 10 jaren in Nederland; hij heeft dus aanspraak op $^3/_4$ Oost-Indisch en $^1/_4$ Europeesch pensioen."	*f.* rouleeren de hoofdofficieren in Europa en in Indië, zoo zullen de klachten van de Indische luitenant-kolonels ophouden dat zij geen hoogeren rang kunnen verkrijgen; *g.* door vroegtijdige voordrachten uit Indië te doen, zal kunnen gezorgd worden, dat geene contradictoire voordracht plaats hebbe. Worden hoofdofficieren in Indië, vroeger dan hunne beurtis, benoemd, zoo hernemen hunne kameraden in Europa weder hunne plaats bij bevordering; *h.* in Europa moet men er voor zorgen dat geen officieren in hoogeren rang naar Indië worden gezonden, die niet vroeger in Indië hebben gediend of door verkregen kennis der Maleische taal zich binnen kort daár voor den dienst bruikbaar kunnen maken; *i.* het pensioen dat in Indië bestaat doet hier niets ter zake; elk officier krijgt bij pensionneering naar gelang van den tijd, dien hij in Nederland en in Indië diende. Deze verdeeling volgende, zal ik trachten de onderhavige § toe te lichten en de gevolgen voor 's Konings dienst daaruit ontleenen: *a.* Het kan niet anders of de beweging onder de hoofdofficieren van en naar Indië zal hierdoor menigvuldig worden, wat ook daartegen bij *d* worde aangevoerd; hoe wil men anders de rangverhouding bewaren bij *b*, *f* en *g* bedoeld? Naar mijn oordeel zal de benoeming in Nederland alleen bij keuze moeten ge-	klacht te doen ophouden, die zooals beweerd wordt in Indië zooveel wordt gehoord, dat geen gelegenheid bestaat om een hoogeren rang te bereiken, dan dien van luitenant-kolonel, geloof ik ze niet aanbevelingswaardig en tot complicatiën leidende, die zonder hooge noodzakelijkheid gewaagd voorkomen. Wil men het lot van den officier in Indië verbeteren en meer in evenredigheid brengen met dat wat een goed en ambitieus ambtenaar te wachten heeft, waarmede zeopklimmen, dagelijks in aanraking komen en die toch, door hunne stelling als hoofd van de besturen, een groot prerogatief genieten, dan zoude men de gouvernements- en residentsposten op de Buitenbezittingen — en een evenredig getal assistent-residents- en secretarisplaatsen op die bezittingen — voor verdienstelijke hoofd- en subalterne officieren moeten verkrijgbaar stellen en deze, bij voorkeur, daarin moeten plaatsen, met behoud van rang en aanspraak op bevordering volgens de bepalingen . . . . . De minst aangename residentiën zullen dan voor hen openstaan en eenheid van bevel daar den dienst veel gemakkelijker maken. Men dient zoodanige geschikte hoofdofficieren, die van hunne bekwaamheid voor burgerlijke betrekkingen hebben doen blijken, dan tevens het vooruitzicht te openen om met de andere ambtenaren voor hoogere betrekkingen in aanmerking te komen."

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
	schieden en vallen op degenen, die in Indië gediend hebben of er zich door studie, taal- en landkennis toe eigenen. Maar hieraan zal, uit gebrek aan stof, niet steeds de hand gehouden kunnen worden en het dus komen te gebeuren, dat men in Indië aan pas uitkomende hoofdofficieren commandementen van omvang zal moeten aanvertrouwen, die noch de verhouding van het koloniaal bestuur in het algemeen kennen, noch de noodzakelijke wijzigingen in den dienst, waarvan hiervoren is gewaagd, noch het volk en land, waartegen zij geroepen worden oorlog te voeren. Indië zal daarentegen hoofdofficieren verliezen, die deze vereischten bezitten en volkomen vertrouwen verdienen, of geplaatst worden, naarmate van het vertrouwen dat in hunne kennis en geschiktheid konde worden gesteld. Men kan een goed bataljons-commandant zijn en nochtans de geschiktheid missen voor een veelomvattend commandement in Indië;	
	b moet dus vervallen, of men zal in Indië weldra een geheel nieuw kader hoofdofficieren hebben;	
	c en *d* zijn niet met elkander in overeenstemming te brengen; want wil men de rangsverhouding bij beide legers bewaren, dan zal de noodzakelijkheid tot onderlinge menigvuldige verplaatsingen van zelf geboren worden;	
	e. Indien het gestatueerde beginsel van onderlinge verplaatsing wordt aangenomen, dan is deze bepaling billijk.	

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
	f. Hieruit zoude men bijna moeten afleiden, dat het voornemen niet bestaat eene betere rangsverhouding bij het Indische leger daar te stellen, waaraan eene zoo groote behoefte is. Wordt die formatie gunstiger, dan houdt die klacht van zelf op; *g.* Voordrachten kunnen uit Indië met geen mogelijkheid zoo vroegtijdig worden gedaan en de beslissing daarop afgewacht worden, zonder dat daardoor belemmering zal ontstaan. Drie of viermalen 's jaars moeten de verliezen, die door sterfte, pensionneering of andere redenen ontstaan, worden aangevuld. Men lette wel, dat het bekrompen getal hoofdofficieren ..... het nu dikwerf reeds noodzakelijk maakt om de bataljons door kapiteins te doen commandeeren, en hoe zal dit zijn, wanneer de voordrachten naar Nederland moeten worden gezonden en daarop de beslissing moet worden afgewacht. Men bepale zich dus tot datgene, wat ik bij § 3 in overweging gaf, om nauwgezette conduitelijsten, aangevuld door den chef van het leger, naar Nederland te zenden en dezelve tot het doen van keuze aan den Koning te onderwerpen; *h.* Hoe zal men in Nederland het hier voorkomende overeenbrengen met het billijk regard op ancienneteit, waarvan bij *b* is gewaagd, en wanneer zal men in Nederland de ruimte hebben om eene keuze te doen? Zullen de Indische officieren daar naar moeten wachten, en de hooge rangen, welke dáár in verhouding tot de legersterkte zooveel menigvuldiger zijn als	

Toelichting van den Generaal von Gagern.	Opmerkingen van den Generaal Cochius.	Opmerkingen van den Generaal v. d. Wijck.
	bij het Indische leger, nog moeten vermeerderen? Het doel is toch niet om den hoofdofficier, in Nederland, bij het Indische leger te bevorderen en hem zijn dienst in Nederland te laten continueeren? *i.* Dit punt heeft wel geen bezwaren en zal alleen eene omslachtige administratie vorderen . . . . . Bij resumtie blijkt dus, dat deze maatregel een gestadig heen en weer reizen van hoofdofficieren van en naar Indië zal doen ontstaan . . . . In den regel zullen zij zich daarin niet zoo gemakkelijk kunnen schikken; want zij zouden zich op gevorderde jaren moeten plooien naar allerlei nieuwigheden. Bemoedigend kan dit niet zijn en die zich daaraan kan onttrekken, zal het doen en het zal dus alleen verplichtend worden voor degenen, die nog geen aanspraak op pensioen hebben of die, ten gevolge van financieele bekrompenheid, moeten blijven doordienen. Dit alles is niet om den geest op te wekken voor 's Konings dienst en toch is het doel dat men zich daarmede voorstelt, verbetering van het leger . . "	

X. Alle in Europa vigeerende dienst- en exercitiereglementen gelden ook tevens dadelijk voor het Oost-Indische leger.

XI. De Nederlandsche troepen in Oost-Indië hebben hetzelfde vaandel als het Nederlandsche leger in Europa; hetzelve worde genoemd: het Nederlandsche leger in Oost-Indië.
(Zie noot bij IV).

XII. De eenheid van het bestuur en het onverbroken gezag van den Gouverneur-Generaal maken het op een zoo grooten afstand noodzakelijk, dat alle officieele correspondentie uitsluitend tusschen den Minister van Koloniën en den Gouverneur-Generaal plaats hebbe.
(Zie noot bij IV).

De generaal Cochius besluit zijne opmerkingen met nog „eenige toelichtingen te geven waaraan het voorafgaande getoetst kan worden of die ten minste zullen kunnen dienen om de mouvementen, verliezen en behoefte aan suppletietroepen te leeren kennen."

Daar zij voor de commissie van geen belang zijn, worden zij stilzwijgend voorbijgegaan.

De generaal v. d. Wijck formuleert aan het slot van zijne Nota zijne meening als volgt:

„Dat eene vereeniging van het Nederlandsche met het Indische leger, op de wijze, door den geëerden steller bedoeld, vele bezwaren heeft, bezwaren uit geheel verschillende verhoudingen geboren en niet uit den weg te ruimen.

„Dat het Indische leger, voor personeel van officieren, uit Europa niets noodig heeft, dan een genoegzaam aantal bekwame en geoefende jonge lieden voor de rangen van tweede-luitenant en onderofficier, en dewijl het, tot in den laatsten tijd, daaraan altoos grootendeels ontbroken heeft, zal men eerst, wanneer hieraan voldaan wordt, op een genoegzaam aantal voor alles bruikbare officieren kunnen rekenen.

„Dat het desniettemin vrij moet staan, uit het leger in Nederland zooveel officieren en, mogelijk ook nu en dan, hoofdofficieren over te plaatsen, als voor den dienst in Indië en de belangen van het Nederlandsche leger wenschelijk geacht wordt . . . . .

„Dat bevordering bij keuze van en met den rang van hoofdofficier, met billijk regard op ancienneteit, hier wordt ingevoerd om de mogelijkheid te bekomen, verdienstelijke en uitstekende mannen op den voorgrond te brengen", terwijl hij verder aangeeft, op welke wijze de voorstellen van den generaal von Gagern gewijzigd moeten worden.

Daar deze wijzigingen in het voorafgaande zijn opgenomen, behoeven zij verder niet behandeld te worden.

In het hiervoren reeds genoemde begeleidende schrijven, spreekt de generaal von Gagern zijn gevoelen over de rapporten van de generaals Cochius en v. d. Wijck uit.

Hij zegt o. m. het volgende:

„De redenen, waarom het denkbeeld, een nauwer verband tusschen de beide legers daar te stellen, in Indië zoo veel oppositie ondervindt, zijn de volgende:

„1°. Op den voorgrond staat de vrees, dat men bij het project het doel heeft het Nederlandsche leger ten koste van het Indische te begunstigen, en het is ook niet te ontkennen, dat bij het gelijkelijk rouleeren, het avancement der Indische officieren in gelijke mate zal vertraagd worden als dat der officieren in het moederland meer bespoedigd wordt.

„2°. Bij het avancement bij keuze vreest men, dat dit voorrecht meer aan Nederlandsche officieren zal te beurt vallen, die zich in Europa gunstig hebben onderscheiden, dan aan officieren in Indië, wier verdiensten bij het Gouvernement in Nederland minder bekend zijn.

„3°. Eindelijk voorziet men, dat door een nauwer verband de macht en de invloed der Indische autoriteiten zal verminderen en meer beperkt worden, naarmate de bevorderingen bijv. van hoofdofficieren uit Nederland zullen uitgaan.

„Vandaar dan dat, behalve de wezenlijke en ontegenzeggelijke zwarigheden, welke de zaak in den weg staan, ook nog andere worden te berde gebracht, die eenigszins overdreven zijn.

„Overdreven wordt de tijd, welke noodig zou zijn, alvorens een uit Europa aangekomen officier voor zijne dienstbetrekking in Indië volkomen geschikt is. Ik heb deze vraag aan vele officieren in Indië gedaan; het antwoord was steeds hetzelfde: een jaar is noodig, en indien de officier de Maleische taal kende veel minder . . . . .

„Zelfs bij de artillerie en genie is het eigenaardige niet zoo menigvuldig en vereischt dit niet eene zoo lange Indische ondervinding als men dit wel wil doen voorkomen . . . ."

Vóór de ontvangst van de hierboven bedoelde rapporten, heeft de toenmalige Minister van Koloniën mondeling aan den kolonel Penning Nieuwland, chef van den generalen staf in Oost-Indië, met verlof in Nederland, opgedragen zijne meening over de vereeniging der beide legers schriftelijk bekend te stellen. Nadat hieraan voldaan was, is dezen kolonel de nota van den generaal von Gagern met vraagpunten, ter hand gesteld, naar aanleiding waarvan een tweede nota werd ingediend. Beide stukken werden aangeboden bij een particulier vertrouwelijk schrijven van den 5den Juni 1847. (1)

(1) De nota's zelven dragen een semi-officieel karakter; weshalve de Commissie meent ze *hier* te mogen commemoreeren.

In het eerste stuk wordt het standpunt van den schrijver ten opzichte der samensmelting al in den aanhef duidelijk gemaakt: „Er is misschien geen officier in het Indische leger, die in de eerste opwelling zijns harten, niet gewenscht heeft, dat de scheidsmuur instorte, die tusschen de beide legers is opgetrokken. Maar hij, die dezen wensch ter toetse brengt, en verstandiglijk nadenkt, die het goed meent met zijn land en zijn Koning, die ver van zich werpt de zucht om . . . . . ten koste der waarheid en eigen overtuiging, behagelijk te wezen aan een geliefkoosd begrip, dat zich aanprijst alleenlijk door het schijnschoon van het oppervlakkige, doch inwendig de kiem verbergt van onvermijdelijk kwaad, die bestrijdt in eerbiedige oprechtheid het denkbeeld dier vereeniging in den zin, waarin zij bedoeld wordt. Het resultaat van zijn verstandig nadenken is, dat zij niet volvoerd kan worden:

1°. Zonder enorme, aanhoudende geldelijke opofferingen, onbestaanbaar met den toestand van Nederland;

2°. Zonder geëxperimenteerde officieren en troepen te verwisselen voor vreemden in den lande, in elk geval ten nadeele van den dienst en, bij vaak voorkomende gebeurtenissen, hoogst gevaarlijk;

3°. Zonder kwetsing van materieele belangen en sociale betrekkingen;

4°. Zonder in het Indisch leger het avancement te stuiten, dat tooverwoord, hetwelk den evenaar belet naar de zijde der moedeloosheid door te slaan;

5°. Zonder verwikkelingen van allerlei aard.

Hij bestrijdt dat begrip met te meer overtuiging, omdat hij, bij de beschouwing der zaak van alle zijden, niet bespeurt, dat het eenigheid zou aanbrengen, terwijl het stelsel, afgescheiden van deszelfs meerdere of mindere deugdelijkheid, hem voorkomt niet aangenomen te kunnen worden door eene mogendheid met zulke zwakke krachten ter zee als Nederland. Om den onbelemmerden vervoer van officieren en troepen heen en weer te kunnen doen, moet men meester op den oceaan zijn . . . . .

Maar is er dan geen middel tot transigeeren, een middenweg tusschen finale scheiding en algeheele vereeniging? Ik geloof, dat er een smal pad bestaat. Ik zou wenschen:

1°. Dat de Koning de vereeniging uitsprake, onder bepaling, dat het Indisch leger zal genaamd worden „Nederlandsch leger in Indië". Daardoor zou de scheiding moraliter zijn weggenomen en het eergevoel van den Nederlandschen militair, die zijn vaderland in Indië dient, bevredigd zijn;

2°. Dat de rangen tot en met luitenant-generaal, die in Nederland verkrijgbaar zijn, ook aan het leger in Indië wierden toegekend, in evenredigheid van deszelfs organieke samenstelling. Waarom zou een leger, hetwelk in tijd van vrede 20 000 man sterk is en op voet van oorlog meer dan de helft in sterkte toeneemt, in het ver gelegen Indië geen luitenant-generaal tot bevelhebber hebben . . . . .?

3°. Dat het verwisselen of ruilen van eerste- en tweede-luitenants der beide legers, met wederkeerig behoud van ancienneteit, steeds werd ingewilligd. Vrijwillige wederzijdsche overgang van het eene leger naar het andere in den rang van luitenant (voor hooger rang is minder geraden, met betrekking tot den Indischen dienst), zal de toenadering der beide legers behulpzaam zijn, en de kennis, die men respectievelijk verkregen heeft, zal van het eene leger in het andere worden overgeplaatst;

4°. Dat, wanneer een officier door ziekte den dienst in Indië bepaald moet verlaten, en hij, daarvan hersteld, geschikt is voor den dienst in Nederland, door de Nederlandsche armee worde opgenomen. Hiermede zal een stap van billijkheid gedaan worden.

Het is een ongelukkig bewustzijn dat, wanneer men zijne gezondheid in den afmattenden dienst, vaak te velde, heeft verloren, zoodat men dien moet vaarwel zeggen en naar Nederland moet terugkeeren, pensioen het lot is, dat te wachten staat op jeugdigen of middelbaren leeftijd.

5°. . . . .

En eindelijk, dat de Koning zich voorbehoude, zoodanige overplaatsingen van alle rangen van het eene leger in het andere te bevelen, als de behoefte van den Indischen dienst mocht komen te vorderen. Eene macht, waarvan echter geen gebruik zal dienen te worden gemaakt dan op provocatie van het Indisch Bestuur of nadat Z. M. hetzelve zal hebben doen raadplegen. Alhoewel als regel geldt, dat officieren van hoogen rang niet plotseling in het leger in Indië voor den actieven dienst geëigend zijn, zoo kan echter, bij uitzondering, op dien regel eene overplaatsing noodzakelijk wezen. Daartoe zou ik den weg geopend willen houden en zulks te meer, omdat door dit voorbehoud het beginsel van eenheid versterkt zoude worden."

Het tweede stuk, dat tot opschrift draagt „Vrijmoedige en Vertrouwelijke Nota op het (bewuste) project van vereeniging der beide Legers" bespreekt achtereenvolgens de hiervoren reeds genoemde twaalf stellingen van den generaal VON GAGERN.

Nieuwe gezichtspunten worden daarin weinig geopend; voor zooverre opmerkingen voor de commissie van belang voorkomen, worden zij hieronder vermeld.

ad I. Over het algemeen wordt met dit beginsel ingestemd. De vraag of het wenschelijk is pas aangestelde luitenants vóór hunne uitzending naar Indië een paar jaren in Nederland te laten dienen, wordt beantwoord met: „Wat zij in Holland kunnen leeren, is voor hen in Indië ook te vinden, en meer dan dat: de kennis van den dienst, waarvoor zij bestemd zijn. In werkelijkheid zijn die twee jaren van quasi préliminaire practische oefening verloren tijd. Hoe spoediger de officier (nog in de dagen der jongelingschap) het schip, dat hem zal overbrengen, voor de academiemuren verwisselt, hoe beter."

De stellingen II en III geven geen aanleiding tot bedenkingen.

De stellingen IV en V worden gezamelijk besproken en afgekeurd. De slotzin luidt: „Wat ook moge gebeuren of voortvloeien uit het denkbeeld eener vereeniging, dat het nimmer zij zulke korpsen, die de eenheid verbreken en enorme verspilling met zich slepen zouden, naar Indië te zenden."

De beschouwingen over VI hebben veel overeenkomst met die van den generaal COCHIUS (bladz. 18), terwijl bij VII de verwachting van den generaal VON GAGERN, dat de voorgestelde maatregel het te jong trouwen der officieren zal tegengaan, in twijfel wordt getrokken. De kolonel PENNING NIEUWLAND zegt:

„Tot dusverre is niets bedacht om de huwelijkspassie te beteugelen dan het priesterlijk celibaat en de Maltheser Ridderschap. Een formeel verbod tegen het huwelijk voor de luitenants is voor Indië alleszins wenschelijk."

Punt VIII draagt zijne goedkeuring weg, maar omtrent IX is deze beoordeelaar van hetzelfde gevoelen als de generaal COCHIUS.

Na de indiening van deze nota's schijnt het vraagstuk der vereeniging van de beide legers onaangeroerd te zijn gelaten tot 1852, toen door den Koning aan eene commissie, bestaande uit den majoor baron V. DE CONSTANT REBEQUE, adjudant van Z. M. en den kapitein DE KOCK, eveneens adjudant van Z. M., waaraan was toegevoegd, als secretaris, de ordonnans-officier van Z. M., de tweede-luitenant graaf DU MONCEAU, werd opgedragen een onderzoek in te stellen nopens de al of niet uitvoerbaarheid eener vereeniging van de legers in Nederland en in Oost-Indië tot slechts één armee.

Dit verslag, dat eigenlijk een zeer beknopt overzicht is van de tot dien tijd ter zake ingediende nota's en rapporten — waarbij echter van de nota's van den kolonel PENNING NIEUWLAND geen gewag wordt gemaakt — levert niets nieuws op. De commissie meent, als résumé van haar onderzoek, de onderstaande punten te moeten opgeven, waaromtrent de meeste rapporten overeenstemmen.

1°. Dat eene algeheele vereeniging van beide legers tot slechts eene armee, zoowel als het geheel doen rouleeren van het avancement der officieren in Europa en Indië, uithoofde der onoverkomelijke hinderpalen, die daartegen in den weg staan, onuitvoerbaar wordt geacht.

2°. Dat alle benoemingen en bevorderingen in Indië, door het hoofd van het bestuur aldaar, dienen te geschieden zooals thans plaats heeft;

3°. Dat de bevorderingen tot hoofdofficier uitsluitend in Indië moeten geschieden, zoo men wil, bij keuze, naar billijkheid rekening houdende met ancienneteit terwijl

slechts in bijzondere gevallen hoofdofficieren van hier naar Indië zouden zijn over te plaatsen, voornamelijk bij de speciale wapenen en de cavalerie, in zooverre in Indië daartoe behoefte bestaat en het Indische bestuur het noodig acht, — bij het uitzenden van hoofdofficieren vooral *die* in aanmerking moeten komen, die reeds vroeger in Indië gediend hebben, en men in *zeer* bijzondere gevallen ook hoofdofficieren van het Indische leger hier moet kunnen doen invallen.

4°. Dat eenige eerste-luitenants, en zelfs kapiteins, die daartoe hun verlangen hebben doen kennen, naar Indië zouden kunnen worden overgeplaatst voor een bepaald aantal jaren, en terugkomende weder in het leger hier te lande invallen met verkregen rang; wederkeerig die maatregel zou dienen toegepast te worden op eenige eerste-luitenants en kapiteins van het Indische leger.

5°. Dat het aanvullen der subalterne officiersplaatsen in Indië zooveel mogelijk moet geschieden door 2de-luitenants uit het leger alhier en een gedeelte uit onderofficieren van onbesproken gedrag uit het Indische leger.

6°. Vrijwillige ruiling tusschen officieren van het Nederlandsche en Indische leger, volgens onderlinge overeenkomst, toe te laten.

7°. . . . .

Van 's Konings zijde schijnt nu verder van het denkbeeld eener vereeniging der beide legers te zijn afgezien. In 1864 echter werd door den toenmaligen commandant van het leger, den luitenant-generaal Schimpff, eigener beweging, eene Nota ingediend, waarin meer bepaald de vereeniging der *officierskaders* van de Nederlandsche en Oost-Indische legers ter sprake werd gebracht en een schema werd aangegeven, op welke wijze dit doel bereikt zou kunnen worden.

Na te hebben gezegd, dat eene vereeniging der beide legers ook hem ondoelmatig voorkomt, gaat hij voort: „Daarentegen is de vereeniging der officierskaders van beide legers een maatregel, die bij velen, zelfs hooggeplaatste personen, nog bijval vindt, voor niet onmogelijk, ja zelfs in het belang van beide legers voor wenschelijk wordt gehouden.

Zonder dit denkbeeld onvoorwaardelijk af te keuren, moet ondergeteekende zich toch stellig verklaren tegen een maatregel, die ten doel zou hebben om eene *plotselinge* vereeniging van beide officierskorpsen daar te stellen, doch eene *geleidelijke* vereeniging, op den voet als hieronder nader zal worden ontwikkeld, vermeent hij in het belang van beide legers niet alleen, maar ook in dat van moederland en koloniën te mogen aanbevelen."

Na als bezwaren tegen eene plotselinge vereeniging te hebben opgesomd:

1°. de groote moeilijkheid om naar behooren aan de eischen van den geregelden dienst te voldoen, wanneer de officieren van beide legers, in één ranglijst samengesmolten, bij bevordering uit Nederland naar Indië en omgekeerd verplaatst moeten worden;

2°. de groote kosten hieraan verbonden;

3°. de aanvankelijke onbruikbaarheid voor den Indischen dienst der officieren van hoogen rang en gevorderden leeftijd; en

4°. algemeene ontevredenheid der officieren over de gedwongen verplaatsingen,

noemt de generaal de volgende omstandigheden, welke vóór de vereeniging pleiten:

1°. In 't algemeen zal de geleidelijke vereeniging, zooals wij ons die voorstellen, er toe bijdragen om den lust voor den militairen dienst bij de Nederlandsche jongelingen op te wekken, want volgens ons plan zal voor allen die eenige geestkracht bezitten, de gelegenheid geopend worden om in een ruimeren werkkring van hunne geschiktheid te doen blijken, een spoediger avancement te bekomen en ten slotte met een, matige wenschen bevredigend, pensioen den ouden dag te gemoet te gaan en dat alles zonder de zoo zware thans bestaande verplichting, om voor ten minste 20 jaren van vaderland en familie afscheid te nemen.

„Aan de andere zijde", zegt hij, „zullen de ouders niet meer onder den moreelen dwang verkeeren om, wanneer zij hunne zoons voor den Indischen dienst wenschen te bestemmen, alreeds bij de admissie van dezen op de Militaire Academie eene dienstverbintenis voor hen aan te gaan, een maatregel waarvan de wettigheid trouwens meermalen betwijfeld is.

Overigens zal het aanbeveling verdienen om een ruim getal gratuite plaatsingen van kadets op de Militaire Academie toe te laten, bepaaldelijk met het doel om de zoons van officieren en ambtenaren te begunstigen: dit zal niet alleen fatsoenlijke maar onbemiddelde ouders aansporen om hunne zoons voor den militairen dienst te bestemmen, maar ook eene belooning zijn voor de goede diensten der vaders.

2°. Een minder achtereenvolgend langdurig verblijf in Indië zal gevorderd worden, zoodat de officieren, wier gestel door het Indisch klimaat geleden heeft, zich in het Europeesche klimaat kunnen restaureeren, zonder voor den dienst verloren te zijn, zooals onder de tegenwoordige orde van zaken veelmaals het geval is.

3°. Verloven naar Nederland zullen niet meer verleend behoeven te worden, daar de termijn van verblijf in Indië zoo kort gesteld wordt, dat degenen, wien het in Indië niet bevalt of die om particuliere belangen naar Europa wenschen terug te keeren, spoedig in de gelegenheid zijn om hunnen wensch bevredigd te zien, terwijl ten aanzien dergenen, die wegens ziekte het tijdstip van aflossing niet kunnen afwachten, slechts daarop zal behoeven te worden geanticipeerd.

4°. De uitrustingsgratificatie voor de bij het Indische leger overgeplaatste officieren, welke thans nog op f 1500 gesteld is, zal verminderd kunnen worden."

De grondslagen, waarop de generaal Schimpff de geleidelijke vereeniging zou wenschen te vestigen, worden hieronder samengevat en toegelicht.

	Toelichtingen.
A. *Eigenlijke grondslagen der vereeniging.*	*Afdeeling A.*
§ 1. De van den 1sten Januari 186. af te benoemen tweede-luitenants bij het Nederlandsche en bij het Indische leger zijn voor beide legers dienstbaar en kunnen mitsdien van het eene bij het andere worden overgeplaatst.	§§ 1 en 2. Van het beginsel uitgaande dat op gevestigde toestanden en verkregen rechten geen inbreuk mag worden gemaakt, is het noodig te bepalen zooals in § 1 omschreven is, dat alle *van af* zekeren datum te benoemen tweede-luitenants voor beide legers dienstbaar zijn, zoodat in de positie der, op het tijdstip der invoering van deze verordening dienende, officieren geen verandering komt.
§ 2. De overgang van het Nederlandsche bij het Indische leger is in de eerste plaats vrijwillig, en zoo 's lands belang zulks vordert, ook gedwongen, in beide gevallen volgens de ranglijst afgaande.	Het woord dienstbaar moet echter niet in zoodanigen absoluten zin opgevat worden, dat daaruit voor alle benoemde tweede-luitenants onvoorwaardelijk de verplichting is af te leiden om zekeren tijd bij het Indische leger te dienen; dat zou niet strooken met het welbegrepen belang van 's lands dienst, 't welk vordert, dat vrijwillige overgang bij het Indische leger op den voorgrond sta; maar daarentegen dient het Gouvernement de bevoegdheid te bezitten om in geval van nood over zijne officieren te beschikken, zonder een ongeoorloofden dwang uit te oefenen, en die bevoegdheid is niet gewettigd dan door

§ 3. De verplaatsing geschiedt voor den tijd van zes jaren, zonder mederekening van uit- en thuisreis, doch deze termijn kan met nog 6 jaren verlengd worden, zoo de belanghebbende zulks verkiest en er geen redenen tegen zijn.

§ 4. Na twaalf jaren verblijf in Indië is terugkeeren bij het Nederlandsche leger verplichtend.

§ 5. De in Indië benoemde officieren zijn voor hoogstens zes jaren dienstplichtig bij het Indisch leger; aan hen wordt niet toegestaan dezen termijn te verlengen.

§ 6. Indien ziekte daartoe noodzaakt, geschiedt de over- of wederplaatsing bij het Nederlandsche leger vóór het verschijnen der termijnen.

de voorwaarde van dienstbaarheid voor beide legers aan de aanstelling tot officier te verbinden. Door de bepaling wijders, (§ 2) dat de overplaatsing bij het Indische leger, hetzij vrijwillig, hetzij gedwongen, naar de ranglijst afgaande, zal geschieden, wordt de billijkheid bevorderd, zelfs ten aanzien dergenen, die op hunne beurt als tweede-luitenant niet hebbende kunnen vertrekken, bij het Nederlandsche leger tot eerste-luitenant bevorderd zijn geworden.

§§ 3 en 6. Een kortere termijn dan die van zes jaren dienstverrichting bij het Indische leger is (het geval van ziekte uitgezonderd) niet wel te bepalen, zonder in het dubbele nadeel te vervallen van menigvuldige voor den dienst schadelijke verwisselingen, en van vele ongeacclimateerde officieren in Indië te tellen, daargelaten nog de belangrijke kosten aan die menigvuldige verplaatsingen verbonden. Daarentegen kan het zoowel in het belang van den Indischen dienst, als in dat der officieren zelf zijn, dat vrijheid gelaten worde om een tweede termijn van zes jaren in Indië te blijven, doch onder zekere beperking, want de gevallen kunnen zich voordoen, dat de betrokken officier, ofschoon gaarne blijvende, voor den Indischen dienst minder geschikt is, of dat er te veel zijn, die blijven willen, waardoor aan anderen, die gaarne naar Indië willen gaan, belet wordt hunnen wensch vervuld te zien.

§§ 4 en 5. Een langer verblijf dan hoogstens 12 jaar in Indië wordt niet toegestaan, omdat de ondervinding genoegzaam geleerd heeft, dat een langer achtereenvolgend verblijf in den regel het lichaam te veel ondermijnt, met dat gevolg, dat velen te vroeg aan 's lands dienst ontvallen. Maar afgescheiden hiervan, moet ook voor anderen plaats gemaakt worden, en is het nuttig, dat de in Indië lang gediend hebbende officier zijne kennis in Europa vermeerdere.

Het is dan ook om deze reden, dat aan de in Indië benoemd wordende tweede-luitenants de faculteit niet is gelaten om, even als de officier van het Nederlandsche leger — doch in omgekeerden zin — al of niet bij het Nederlandsche leger over te gaan.

Hem kan ook niet toegestaan worden

§ 7. Zes jaren dienstverrichting bij het Nederlandsche leger is verplichtend voor hen, die zes- (of, ten gevolge van ziekte minder) jaren in Indië als officier gediend hebben, om weder naar Indië te kunnen terugkeeren, en 4 jaren voor degenen, die minstens 10 jaar als zoodanig aldaar hebben doorgebracht.

§ 8. Bij deze tweede verplaatsing is mede een termijn van 6 jaren verbindend, om weder bij het Nederlandsche leger te kunnen teruggaan.

§ 9. Degenen, die tweemaal in Indië geweest zijn, kunnen niet ten derde male bij het Indisch leger overgeplaatst worden. Daarentegen mogen zij, die er voor de tweede maal zijn, hunne loopbaan daar eindigen.

§ 10. De Koning behoudt zich voor om, wanneer zulks in het belang van 's lands dienst gevorderd wordt, de overplaatsing van officieren van het Nederlandsche bij het Indische leger en omgekeerd te autoriseeren, ongelet op de hierboven vermelde verplichte diensttermijnen.

om nog een tweede termijn in Indië te blijven, vooreerst, omdat zij vóór hunne benoeming alreeds minstens 4 jaren in de mindere rangen in Indië hebben doorgebracht, en ten andere omdat een verblijf in Europa als officier voor hunne verdere vorming nuttig is.

Bovendien is het om *politieke* overwegingen noodig, dat zij, die in Indië geboren zijn, er niet voortdurend blijven.

§ 7. De gestelde termijn van 6 jaren verplichten dienst in Nederland is noodig, om het te spoedig terugkeeren naar Indië te beletten, en in verband met het stelsel, 't welk meebrengt, dat anderen ook eene beurt krijgen. Voor degenen, die 12 achtereenvolgende jaren in Indië zijn geweest, is de verplichte diensttijd in Nederland op 4 jaar gesteld, met het oog op hun meergevorderden leeftijd; en de mogelijkheid veronderstellende van noodzakelijken terugkeer wegens ziekte, vóór de verschijning van het verband, is als minimum verblijf in Indië 10 jaren aangenomen.

§§ 8, 9 en 10. Dat de officier, die ten tweede male naar Indië gaat, zich weder voor 6 jaren verbindt, volgt uit het stelsel; maar aan het over en weer plaatsen behoort eene grens te worden gesteld. De officier toch, die tweemalen in Indië is geweest, en zich daarvoor ten derden male aanbiedt, heeft ten minste 24 jaren als officier gediend en mag geacht worden den ouderdom van ± 44 jaren te hebben bereikt, een ouderdom, die geen langdurigen dienst in Indië meer belooft; weshalve het in 's lands financieël belang is hem derwaarts niet te doen terugkeeren.

Het belang van den lande brengt echter mee, dat het Indisch leger ervaren en geschikte officieren behoude; daarom wordt aan hen, die voorliefde voor den Indischen dienst hebben, ook toegestaan om hun loopbaan daarbij te eindigen, wanneer zij ten tweeden male in Indië zijn gekomen; hunne particuliere belangen kunnen er ook door bevredigd worden.

Overigens wordt door het bepaalde in § 10 de gelegenheid opengesteld om, trots de voorgaande bepalingen, officieren over te plaatsen, wanneer het belang van 's lands dienst zulks vordert. Hiermede heeft men vooral op het oog de hoofdofficieren en generaals, van wier diensten,

§ 11. De officier, die te velde is, kan geen recht doen gelden om op het tijdstip van verschijnen des diensttermijns naar Nederland te vertrekken; het legerbestuur zal echter zorgen, dat het recht zoo min mogelijk verkort worde.

§ 12. De uitzending van officieren uit Nederland regelt zich naar de behoefte van het Indische leger en naar de aflossingen, die moeten plaats hebben.

Te dien einde zal bij tijds opgave aan het opperbestuur worden gezonden van het benoodigde getal officieren voor het volgend jaar, met vermelding der tijdstippen, waarop zij in Indië behooren te zijn aangekomen, om het vertrek der afgelost wordende officieren niet te vertragen.

§ 13. Tot overplaatsing komen aanvankelijk slechts tweede-luitenants in aanmerking; doch later, wanneer reeds in Indië gediend hebbende officieren in de termen vallen om derwaarts te mogen terugkeeren, zullen deze, naar de ranglijst, in de eerste plaats tot aanvulling van het incompleet bestemd worden, indien zij, nog geschikt zijnde, weder bij het Indische leger wenschen over te gaan of desgevorderd, almede naar de ranglijst afgaande, daartoe aangewezen worden.

§ 14. Als belooning voor de goede diensten der vaders en ter aanmoediging hetzij in Nederland, hetzij in Indië, de Regeering partij wenscht te trekken.

§§ 11 en 12 vereischen geen nadere toelichting.

§ 13. Voor de geregelde werking van het stelsel, en ook om de bekende reden, dat jongelieden zich beter dan die van gevorderden leeftijd naar de Indische toestanden weten te schikken, kunnen aanvankelijk slechts tweede-luitenants van het Nederlandsche leger bij het Indische leger overgeplaatst worden. Zoo doende zullen in de eerste 12 jaren niets dan tweede-luitenants daarvoor in aanmerking komen en zal mitsdien geen stoornis worden gebracht in den avancementsregel bij het Indisch leger, want tegen den tijd, dat eene tweede overplaatsing kan geschieden, zullen de officieren van het Indisch leger, die niet tot de nieuwe categorie behooren, óf den dienst verlaten hebben, óf de ten tweeden male overgeplaatsten in avancement vooruit zijn.

Wanneer nu eenmaal alle *oud-Indische* officieren door die van de nieuwe cathegorie zullen zijn vervangen, zal alle reden van stoornis ophouden, vermits degenen, die ten tweeden male overgeplaatst worden, door de wettige instelling het recht verkregen hebben in rang en ancienneteit over te gaan; weshalve de in Indië dienende officieren, al mochten hunne vooruitzichten op bevordering door die overplaatsing beneveld worden, zich niet met recht daarover zullen kunnen beklagen.

§ 14. Wil men het in 's Lands belang voorgestelde doel bereiken, dat beide legers

voor den militairen dienst, worden de zoons van onbemiddelde officieren en ambtenaren geheel voor 's lands rekening op de Militaire Academie toegelaten, mits aan de vereischte admissie examens voldoende.

Het getal der aldus toegelaten cadets zal echter niet mogen overschrijden de helft der plaatsen, waarop de organisatie der Academie ingericht is, zoodat de helft van het aantal plaatsen voor betalende kadets beschikbaar blijft.

Wijders zal het daarheen geleid worden, dat de Militaire Academie in de helft der vacatures van tweede-luitenant der verschillende wapens kunne voorzien, met uitzondering der genie, waarbij uitsluitend tweede-luitenants van de Academie worden aangesteld.

Ten aanzien der opleiding van kweekelingen van den geneeskundigen dienst zullen dezelfde beginselen gevolgd worden.

B. *Over het avancement.*

§ 1. De officieren rekenen, van den datum hunner benoeming of overplaatsing, bij het Nederlandsche of bij het Indische leger en avanceeren daarbij overeenkomstig de voor elk leger vastgestelde verordeningen.

§ 2. De overplaatsingen geschieden in rang en ancienneteit.

§ 3. De officieren, die in Indië den vastgestelden termijn van 6 jaren hebben gediend, zullen, bij het Nederlandsche leger overgaande, in de ranglijst plaats nemen bij hunne tijdgenooten, zoo dezen, zonder naar Indië te gaan, en naar den ancienneteitsregel bevorderd zijnde, een voorspoediger avancement mocht zijn te beurt gevallen.

een grooter aantal wetenschappelijk gevormde officieren tellen, dan moeten ook de middelen verschaft worden.

Dat de helft der officiersplaatsen door de kadetten van de K. M. A. afkomstig vervuld worden, is voorzeker hoogst wenschelijk, maar bij de weinige neiging der Nederlandsche jeugd voor den militairen dienst, of om financieele redenen, is te voorzien dat de Militaire Academie het vereischt getal officieren niet zal leveren, indien het Gouvernement niet tegemoet komt.

Aanmoediging voor den militairen dienst zal onbetwistbaar in nauw verband staan met de kostelooze toelating op de Militaire Academie der zoons van onbemiddelde officieren en ambtenaren, en voor deze laatsten zal het een prikkel zijn om den lande goed te dienen, bij het vooruitzicht van daarvoor, ook in de gratuite opleiding hunner zoons, beloond te zullen worden.

Afdeeling B.

§§ 1 en 2. Het avancement moet noodwendig bij elk leger afzonderlijk blijven, wil men niet in alle bezwaren vervallen, die aan eene algemeene ranglijst voor beide legers verbonden zijn. Daar nu de officieren, die, vrijwillig of gedwongen, van het eene leger bij het andere overgaan, geacht kunnen worden door het besluit, dat hunne overplaatsing beveelt, niet meer tot het eene leger te behooren, is het rationeel ze bij het andere te rekenen. Het is het eenige middel om als waarheid te doen aanmerken, dat de overplaatsing in rang en ancienneteit geschiedt, wat niet het geval zou wezen, indien de officier eerst dan bij het andere leger rekende, wanneer hij zijn dienst daarbij aanvaardt.

Bovendien is zoodanige juiste tijdsbepaling onmisbaar tot een behoorlijk overzicht van den staat der sterkte van de officierskaders op een gegeven tijdstip.

§ 3. De billijkheid vordert, dat de officieren, die, met opofferingen van allerlei aard aan den lande, in Indië dienstbaar zijn geweest, in Nederland terugkeerende, bij het leger, waartoe zij in zekeren zin zijn blijven behooren, bij hunne tijdgenooten niet ten achteren staan.

In den eersten tijd is wel niet te verwachten, dat het avancement bij het

§ 4. Ter vervulling der vacatures bij het Indisch leger worden de tweede-luitenants voor de verschillende wapens van beide legers benoemd in de volgende verhoudingen.

Voor de genie en den geneeskundigen dienst allen van het Nederlandsche leger;

Voor de artillerie $^7/_8$ van het Nederlandsche en $^1/_8$ van het Indische leger;

Voor de infanterie, cavalerie en militaire administratie $^3/_4$ van het Nederlandsche en $^1/_4$ van het Indische leger.

§ 5. Indien te voorzien is, dat het Indisch leger geen voldoend getal adspiranten voor een volgend jaar zal opleveren, zal door het Opperbestuur wijziging in deze verhoudingen gebracht worden.

C. *Over de uitrustingsgratificatie.*

§ 1. Aan alle bij het Indische leger overgeplaatste officieren en aan de in Indië benoemde tweede-luitenants wordt een uitrustingsgratificatie toegekend respectievelijk van f 600 en f 720.

Aan de officieren der cavalerie en artillerie daarenboven respectievelijk f 600 en f 300 tot aanschaffing der dienstpaarden, welke zij reglementair moeten houden.

De uitbetaling van laatstgemelde gratificatie geschiedt uitsluitend in Indië, en daarvan zal in eens gekort worden het kostende der paarden, welke uit de remonte afgestaan worden.

Nederlandsche leger voorspoediger zal wezen dan bij het Indische leger . . . . . doch later zal het met de bevorderingen in Indië niet meer zoo vlug gaan als tot dusverre, doordien de in Indië geweest zijnde officieren in de verkregen hoogere rangen derwaarts kunnen terugkeeren.

§ 4. Dat verreweg de meeste officieren voor het Indische leger van het Nederlandsche overkomen, is de hoeksteen van het onderwerpelijk stelsel; doch om ook voor de in Indië dienende onderofficieren het vooruitzicht op officier worden niet geheel weg te nemen — wat trouwens, als emulatie uitdoovend, tegen 's lands belang zou strijden — is hier eene verhouding voor de vervulling der vacatures aangenomen, die als billijk mag beschouwd worden; doch die naar omstandigheden voor wijziging vatbaar is.

§ 5. De veronderstelling is misschien niet gewaagd, dat met der tijd de voor Indië gereserveerde fractie niet eens geheel meer zal kunnen worden aangevuld door adspiranten van het Indisch leger; want het stelsel in werking zijnde, is te voorzien, dat vele jonge lieden, die thans met dat doel naar Indië gaan, in Nederland den officiersrang zullen trachten te verwerven; te eerder nog naardien zij, neiging voor den Indischen dienst hebbende, toch later hunnen wensch bevredigd kunnen zien.

Afdeeling C.

§ 1. Thans wordt aan de bij het Indisch leger overgeplaatst wordende officieren f 1500 als uitrustingsgratificatie toegekend; voor dat doel is het te veel en is die som mitsdien eer als eene premie tot aanmoediging voor overgang, dan als eene werkelijke uitrustingsgratificatie te beschouwen.

Deze gratificatie is derhalve op het oude peil teruggebracht en mag voor alle rangen als voldoende beschouwd worden.

De in Indië benoemde officieren behouden de thans daarvoor bepaalde gratificatie, die 20 pct. meer bedraagt, doch welke verhooging noodig is, om reden der hoogere prijzen van de in Indië aan te schaffen voorwerpen, en voor alle wapens is gelijk gesteld.

Daarentegen is voor de officieren der

§ 2. Laatstbedoelde gratificatie wordt niet verleend aan de officieren, die ten tweeden male bij het Indisch leger overgaan.

§ 3. Gehuwde officieren, onverschillig van welken rang, bekomen bij overplaatsing naar Indië voor hunne vrouw gelijke, en voor elk kind de helft der in § 1 bepaalde gratificatie.

D. *Over de pensioenen.*

§ 1. De pensioenen worden verleend in den rang, welken de officier laatstelijk twee jaren bekleed heeft.

§ 2. De berekening van het pensioen is tweeledig:

1°. voor de Indische dienstjaren naar het Indisch tarief, en

2°. voor de Nederlandsche dienstjaren naar het Nederlandsch tarief der militaire pensioenen.

cavalerie en artillerie eene gratificatie bepaald tot aanschaffing der paarden, welke zij reglementair moeten houden, ten einde ze in staat te stellen, dadelijk dienst te kunnen doen, zonder zich tot dat einde in schulden te steken.

Thans bestaat de bezwarende maatregel voor de officieren dezer korpsen, dat zij uit hun weinig meer dan infanterietractement de eerste aanschaffing van paarden moeten bekostigen. . . . . .

§ 2. Aan de officieren, die ten tweeden male naar Indië gaan, wordt geen gratificatie voor paarden toegestaan, omdat zij die reeds eenmaal genoten hebben en mitsdien geacht kunnen worden gedefroyeerd te zijn.

§ 3. Eindelijk heeft men de gehuwde officieren in het bijzonder willen tegemoet komen, om alle bezwaren weg te nemen, die aan eene kostbare overplaatsing naar Indië onvermijdelijk verbonden zijn.

Wordt deze tegemoetkoming niet verleend, dan is te voorzien, dat onder de officieren, die in de termen vallen van ten tweede male naar Indië te gaan, en waaronder de meeste gehuwden geteld zullen worden, velen tegen de overplaatsing zullen opzien; omdat zij wegens financieele bezwaren hunne neiging niet kunnen volgen. Het gouvernement zou dan in Indië de diensten moeten derven van zeer bruikbare officieren of het zou tot gedwongen verplaatsingen moeten overgaan, wat slechts in hoogen nood aan te raden is.

Afdeeling D.

§§ 1 en 2. Het onderwerpelijk stelsel zou weinig aanbeveling verdienen en de vrijwillige overgang bij het Indische leger niet zeer aangemoedigd worden, indien voor de officieren der nieuwe categorie geen vooruitzicht op beter pensioen geopend werd dan thans voor het Nederlandsche leger is vastgesteld, en waaraan onderworpen blijven de officieren, die hun geheelen loopbaan in Nederland volbracht hebben.

Voor de berekening der pensioenen kan geen billijker maatstaf worden genomen dan de volbrachte dienstjaren in Indië en in Nederland, want zoo men een alge-

§ 3. Voor de dienstjaren, welke de officier meer telt dan de ter bekoming van het volle pensioen gevorderde 40 jaren, wordt eene evenredige verhooging toegekend. Deze verhooging wordt berekend naar het Nederlandsch tarief en kan in maximum niet meer bedragen dan de helft van het volgens dat tarief voor den rang bepaalde pensioen.

meen tarief wilde vaststellen, dat in allen gevalle hooger zou moeten wezen dan het tegenwoordige Nederlandsche, dan zou er geen billijke belooning zijn voor hen, die met opoffering der genoegens, welke het moederland oplevert, zich aan de ontberingen en gevaren aan den Indischen dienst verbonden, blootstellen.

§ 3. Als een gevolg der nieuwe orde van zaken zullen de officieren in den regel minder pensioen bekomen, dan thans aan de officieren van het Indische leger wordt toegekend.

Tegemoetkoming in deze is nochtans mogelijk, wanneer de billijke maatregel wordt ingevoerd om, voor de meer dan gevorderde dienstjaren, eene evenredige verhooging van pensioen te geven, een maatregel, die reeds voor de Indische ambtenaren bestaat, en waarvan ook de officieren, die Nederland niet verlaten zullen hebben, het voordeel zouden kunnen genieten.

Voor deze verhooging is uitsluitend het Nederlandsche pensioentarief als basis genomen, daar het niet wel mogelijk zou wezen het Indische te volgen, vermits die verhooging voortvloeit uit diensten, die èn in Nederland èn in Indië gepresteerd zijn of uitsluitend in Nederland voor hen, die niet in Indië geweest zijn.

E. *Overgangsbepaling.*

§ 1. De cadets, die op den 1sten Januari 186. ter Militaire Academie zijn, zullen bij hunne benoeming tot tweede-luitenant moeten verklaren of zij tot de voor beide legers bestaande cathegorie van officieren wenschen te behooren, dan wel de bestemming willen volgen, welke eene voorwaarde hunner admissie bij die inrichting was.

§ 2. Na gemelden datum worden geen cadets meer aangenomen dan onder de voorwaarde van als officier voor beide legers dienstbaar te zijn.

Afdeeling E.

Hoezeer volgens § 1 van Afdeeling A alle na den 1sten Januari 186. te benoemen tweede-luitenants voor beide legers dienstbaar zullen zijn, waaruit volgt dat zij, die onder die voorwaarden geen officier willen zijn, er voor kunnen bedanken, moet toch aan de op dien datum ter academie aanwezige cadets de vrijheid gelaten worden, bij hunne benoeming tot tweede-luitenant te verklaren of zij al dan niet in de nieuwe cathegorie wenschen gerangschikt te zijn; omdat zij tijdens hunne admissie voor zekere bestemming verbonden waren.

Het is dus eene overeenkomst, die geëerbiedigd moet worden en hare kracht niet kan verliezen dan met toestemming van den betrokken persoon.

Zijn aldus ontwikkeld schema liet de generaal Schimpff volgen door eenige aanteekeningen, welke gedeeltelijk eene herhaling zijn van de reeds vroeger genoemde voordeelen. Belangrijk daarin zijn echter nog de volgende beschouwingen.

„Bij eene oppervlakkige beschouwing zou men allicht geneigd zijn te gelooven, dat het voorgedragen stelsel als onuitvoerbaar te achten is, uithoofde van de veronderstelde onmogelijkheid om voor de geregelde aflossingen de noodige officieren te bekomen."

Na door cijfers het overdrevene van deze voorstelling te hebben toegelicht, besluit de schrijver met te zeggen „verre van tekortkomst te vreezen, zijn wij geneigd te gelooven, dat men mettertijd er toe zal moeten overgaan, de vergunning om een tweeden termijn in Indië te blijven, te beperken, ten einde den wensch van anderen, die naar Indië verlangen, te kunnen bevredigen."

En verder:

„Op het tijdstip der invoering van de hier voorgestelde regeling zullen het Nederlandsch leger en de Militaire Academie uit den aard der omstandigheden, nog niet voorbereid zijn om de voor het Indische leger benoodigde officieren op den voorgeschreven voet te leveren; hieruit zal dus de noodzakelijkheid volgen om op den thans gebruikelijken voet met het overplaatsen van officieren, die *niet* tot de nieuwe cathegorie behooren, voort te gaan, naar gelang der behoefte.

Dit verschuift natuurlijk het tijdstip der algemeene werking van de nieuwe verordening; want ook de laatstelijk overgeplaatste officieren zullen uitsluitend aan den Indischen dienst verbonden zijn; — over hen zal men niet voor den dienst bij beide legers kunnen beschikken.

Om hierin tegemoet te komen, vermeenen wij een transitoiren maatregel te mogen in overweging geven, bestaande hierin:

dat aan alle tweede-luitenants der verschillende wapens van de Nederlandsche en Indische legers, die op den 1sten Januari 186. (2 of 3 jaren vóór het tijdstip der in werking treding der nieuwe verordening) bij die legers dienende zijn, wordt toegestaan zich te verklaren of zij tot de cathegorie der voor beide legers dienstbare officieren wenschen te behooren."

„Op deze wijze aan eene nieuwe verordening terugwerkende kracht gevende," — zegt de generaal ten slotte — „wordt 's lands dienstbelang bevredigd, zonder inbreuk te maken op verkregen individueele rechten."

Deze voorstellen van den luitenant-generaal Schimpff zijn, na schriftelijk overleg tusschen de Departementen van Koloniën en van Oorlog, ter zijde gelegd; omdat men ze niet voor verwezenlijking vatbaar achtte.

B. Kort overzicht van den inhoud der voornaamste artikelen, verschenen in brochures, lezingen, dag- en weekbladen, over de samensmelting der officierskaders.

Behalve eene in 1859 verschenen brochure van den gepensionneerden luitenant-kolonel van het Oost-Indisch leger DE SALIS, waarin eene vereeniging van de legers en daarmede van de officierskaders werd voorgestaan, en eene daarop in datzelfde jaar gevolgde weerlegging door den bekenden Indischen militairen schrijver, majoor W. A. VAN REES, werd eerst in 1867 het onderwerp „samensmelting der officierskaders" publiek behandeld, en wel door den toenmaligen kapitein, thans gepensionneerd luitenant-generaal, P. M. NETSCHER, in de Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap.

Deze spreker noemde ten slotte een geheele vereeniging der officierskaders van beide legers, met geregelde aflossing „een schoone hersenschim", vooreerst voor geene uitvoering vatbaar — een nauwere aansluiting door tijdelijke overplaatsing over en weder echter wenschelijk en uitvoerbaar.

In 1868 verscheen in het tijdschrift „het Vaandel" eene uit drie deelen bestaande studie van denzelfden officier, (inmiddels tot majoor bevorderd), die als adjudant gediend had bij den afgetreden commandant van het Indische leger SCHIMPF, en wiens denkbeelden omtrent eene fusie daarin bestreden werden. Het tweede gedeelte, tot opschrift dragende „De wenschelijkheid eener nauwere aansluiting der officierskaders van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger" behandelt meer in het bijzonder het onderwerp, dat onze Commissie bezig houdt.

Na eene *plotselinge* vereeniging totaal te hebben afgekeurd en haar zelfs onmogelijk te hebben genoemd, zegt de schrijver dat eene *trapsgewijze* en *geleidelijke* vereeniging der beide officierskaders eene meer nauwgezette overweging verdient. Al erkent hij de voordeelen daarvan — evenwel alleen voor infanterie, cavalerie en artillerie, doch nimmer voor genie en geneeskundige dienst (administratie?) — en al noemt hij deze grooter dan de nadeelen; toch twijfelt hij aan de uitvoerbaarheid.

Drie groote bezwaren treden bij de uitvoering op den voorgrond: eerstens de uiterst groote moeilijkheid om later een stelsel van bevordering te vinden, dat rechtvaardig zij en tevens de belangen der officieren en van den Staat waarborgt; tweedens de zeer groote vermeerdering van kosten en ten derde, het grootste bezwaar, de waarschijnlijke onmogelijkheid om voor die aldus vereenigde kaders steeds geschikte stof tot aanvulling te bekomen.

Deze bezwaren worden nader toegelicht, en daarbij getoetst aan het door den luitenant-generaal C. P. SCHIMPF ontworpen stelsel, waarbij de schrijver tot de slotsom komt, dat „alhoewel eene geleidelijk ingevoerde vereeniging der officierskaders, naar het plan van genoemden generaal, met verplichten dienst in de beide legers voor de nieuw aan te stellen officieren, eenige niet te verwerpen voordeelen voor 's lands dienst zou aanbieden, de bezwaren aan de uitvoering daarvan verbonden zóó groot en van zóó bedenkelijken aard zijn, vooral met het oog op het wellicht spoedig dreigend oorlogsgevaar in Europa, dat eene proefneming van dergelijke vereeniging voorloopig niet raadzaam te achten is".

Zeer wenschelijk echter acht de schrijver het daarstellen van eene nauwere aansluiting der officierskaders van beide legers op den grondslag van *geheel vrijwillige* tijdelijke overplaatsingen of detacheeringen over en weder. Hierdoor zou men eenige der voordeelen zonder de nadeelen eener vereeniging krijgen en deze maatregel, langzamerhand uitgebreid, zou wellicht als voorbereiding eener latere vereeniging nuttig kunnen werken.

Ruilingen, detacheeringen en overplaatsingen behooren echter in den regel alleen aan luitenants, slechts zeldzaam aan kapiteins en nimmer aan hoofdofficieren te worden toegestaan, tenzij aan hen, die reeds vroeger in Indië dienst deden.

De omstandigheid, dat veel, wat vroeger als een bezwaar tegen eene vereeniging der officierskaders kon worden aangehaald, vervallen of veranderd was, gaf den majoor van den generalen staf van het leger in Nederlandsch-Indië, F. J. HAVER DROEZE, aanleiding, in eene, den 22sten April 1892 gehouden, lezing in de Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap, andermaal de vraag „is het wenschelijk en mogelijk om een vereeniging tot stand te brengen tusschen de officierskorpsen van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indisch leger?" aan de orde te stellen.

Spreker meende in de eerste plaats, dat eene gedwongen overplaatsing van officieren niet in overeenstemming zoude zijn met de goede trouw, al zoude men met het oog op de 1ste alinea van artikel 181, in verband met artikel 184 van de Grondwet, ook kunnen beweren, dat de officieren van het Nederlandsche leger, ook zonder hunne toestemming, naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gezonden mogen worden, indien dit noodig is tot bescherming der belangen „van den Staat".

Na te hebben aangetoond, dat men niet kan beweren, dat de bestaande volkomen afscheiding der officierskaders leidt tot het meest doelmatige beheer der beschikbare krachten en dat eene nauwere vereeniging der beide officierskorpsen geheel zou overeenkomen met den geest der bestaande Grondwet, besprak de majoor HAVER DROEZE achtereenvolgens de voornaamste bezwaren, tegen eene vereeniging geopperd, om daarna te komen tot het volgende schema eener ontwerp-regeling.

I.

De officieren der landmacht, die (bijv. in 1896) worden aangesteld, verbinden zich voor den dienst:

I. hier te lande;

II. hier te lande, met beschikbaarstelling voor de Koloniën;

III. in Nederlandsch-Indië.

Art. 26 sub 2 van het Koninklijk besluit van 24 November 1859 n°. 69 en het Koninklijk besluit dd. 18 Augustus 1871 n°. 10 worden te hunnen opzichte buiten werking gesteld.

II.

De officieren der 1ste categorie, voor wie, behalve de bovengenoemde Koninklijke besluiten, alle overige bestaande bepalingen van kracht blijven, kunnen in den luitenants- en kapiteinsrang, op hun verzoek, in de 2de categorie overgaan, indien zij bij geneeskundig onderzoek voor den dienst in de Koloniën geschikt worden bevonden.

III.

De officieren der IIde categorie worden, evenals die der Iste, door den Koning benoemd, bevorderd en ontslagen.

Zij volgen, voor de bevordering, de ranglijst der Iste categorie.

Telkens, wanneer het noodig wordt geoordeeld, kunnen zij, na bij geneeskundig onderzoek daartoe geschikt bevonden te zijn, naar de Koloniën worden gezonden, om daar gedurende 5 achtereenvolgende jaren te dienen.

Indien zij zich, bij het verstrijken van dien termijn, in Indië te velde bevinden, kan hun terugkeer naar Nederland worden uitgesteld, zoolang de omstandigheden dat vorderen.

Daarentegen worden zij, in geval van ziekte — zoo noodig — naar Nederland teruggezonden, vóór dat de termijn van vijf jaren verstreken is

Nadat zij vier jaren in Indië hebben doorgebracht, kunnen zij het verzoek doen, den bovenbedoelden termijn met een jaar te verlengen en zulke verzoeken worden zooveel mogelijk toegestaan, tenzij daartegen bezwaren zijn, met het oog op de aanspraken van andere officieren der IIde categorie om naar Indië te worden gezonden of met het oog op de belangen van de officieren der IIIde categorie.

Het verzoek om verlenging kan, telkens na een jaar, viermaal worden herhaald.

Na een verblijf van tien achtereenvolgende jaren, keeren de officieren der IIde categorie *in den regel* naar Europa terug en dienen aldaar minstens drie jaren, vóór dat zij wederom in aanmerking kunnen komen voor terugkeer naar Indië.

Slechts wegens buitengewone redenen wordt van de bepaling in het voorgaande lid afgeweken.

Eene plaatsing voor de tweede maal in Indië, is even als de eerste, voor den normalen termijn van vijf jaren en kan, op dezelfde wijze, tot tien jaar worden verlengd.

Daarop volgt een diensttijd van minstens twee jaren bij het leger hier te lande.

Officieren, die wegens ziekte binnen drie jaren naar Nederland moeten terugkeeren, zullen in den regel niet ten tweeden male, en, indien het geval zich herhaald heeft, nimmer ten derden male, naar Indië worden gezonden.

Ook worden, in den regel, geene officieren dezer categorie naar Indië gezonden, die niet minstens nog drie jaar aldaar zouden moeten dienen, alvorens aanspraak op pensioen te kunnen doen gelden.

Een hoofdofficier kan niet naar Indië worden gezonden, tenzij hij daar in de rangen van luitenant en kapitein te zamen minstens tien jaren heeft gediend.

Bij de aanwijzing van officieren, om naar Indië te vertrekken, wordt in den regel de ranglijst of toerbeurt gevolgd en in elk geval wordt tijdig gewaarschuwd.

Onderlinge ruiling wordt op verzoek steeds toegestaan.

Er zou kunnen worden overwogen, of het feit, dat de Staat over de officieren der IIde categorie, om hen naar Indië te zenden, ten volle kan beschikken, ook aanspraak moet geven om gedurende het verblijf in Nederland, meer traktement te genieten dan de officieren van categorie I en hoeveel dat meerdere zal moeten bedragen. Overigens zouden deze officieren het traktement moeten genieten, overeenkomstig de bepalingen van het leger, waarbij zij in de sterkte rekenen.

De tijd, in de koloniën doorgebracht, telt dubbel bij de berekening van den, voor het pensioen gevorderden, dienst en geeft aanspraak op verhooging van het pensioen met eene zekere som, bijv. 75 gulden, voor ieder jaar.

De kosten van overtocht en de traktementen en verdere inkomsten der officieren, van het vertrek uit Nederland af, tot den terugkeer aldaar, komen ten laste der koloniale geldmiddelen.

IV.

Voor de officieren der IIIde categorie blijven voorloopig alle bestaande bepalingen van het Nederlandsch-Indische leger van kracht.

Zij volgen eene afzonderlijke ranglijst voor de bevordering.

In den luitenants- en kapiteinsrang kunnen zij, op hun verzoek, in de IIde categorie overgaan.

V.

De uitzending van officieren der IIde categorie naar Nederlandsch-Indië, regelt zich naar de behoeften van het Nederlandsch-Indisch leger.

Daarbij wordt al het mogelijke gedaan, om den toevoer van officieren, die nog niet in Indië zijn geweest, gelijkmatig te verdeelen en zonder schokken te doen plaats hebben.

De officieren der IIde categorie rekenen in de formatie van het Nederlandsch-Indisch leger van den datum van inscheping in Nederland tot dien, waarop zij Indië verlaten.

De terugkeer en uitzending van officieren der verschillende rangen van de IIde categorie zal zoodanig geregeld moeten worden, dat de officieren der IIIde categorie den kapiteins- en den hoofdofficiersrang bereiken, ongeveer te gelijk met de officieren der Iste en IIde categorie, die eenige (bijv. 4) jaren vóór hen tot officier, zijn benoemd.

Dit cijfer zou, op grond der ervaring, nader kunnen worden bepaald.

Te 's Gravenhage en Batavia wordt een telegraafcode aangehouden, om de dikwijls voorkomende zaken, zooals vertrek uit Nederland, terugkeer uit Indië, ruiling, bevordering enz., met weinig kosten te behandelen.

VI.

Jaarlijks wordt door de Ministers van Oorlog en van Koloniën bepaald, hoeveel cadets aan de cadettenschool en aan de Koninklijke Militaire Academie kunnen worden toegelaten, om te worden opgeleid voor elk der bovenbedoelde categorieën.

De plaatsen, die voor de Iste of IIde categorie zijn opengesteld, kunnen, indien zij onvervuld blijven, worden gevoegd bij die, welke voor de IIde categorie waren aangewezen.

De cadets der Iste categorie betalen een jaarlijksche bijdrage, het bedrag van f 400 niet te boven gaande. Die der IIde categorie betalen de helf dier bijdrage, terwijl die van categorie III van het betalen eener bijdrage geheel zijn vrijgesteld.

Bij de benoeming tot officier, wordt overgang van de Iste en IIIde naar de IIde categorie toegestaan, in welk geval eene gedeeltelijke restitutie of betaling der bijdrage, over het aantal, als cadet doorgebrachte, jaren, telkens afzonderlijk wordt geregeld.

VII.

Ook bij den hoofdcursus en bij alle inrichtingen, die nog mochten worden opgericht, om onderofficieren tot den rang van officier op te leiden, wordt gelegenheid gegeven, zich voor een der drie bovenbedoelde categorieën te verbinden.

VIII.

Bij de opleiding van de officieren der IIde categorie, wordt aan allen onderwijs gegeven in de Maleische taal en in de land- en volkenkunde, zoomede in de wijze van oorlogvoeren, die gebruikelijk is bij de inlandsche volken van den Nederlandsch-Indischen Archipel.

IX.

De officieren der IIde categorie dragen de uniform van het leger, waarbij zij zijn ingedeeld.

Behalve gratificatie voor eerste uitrusting, die bij vertrek naar Indië voor de eerste maal gegeven wordt, wordt bij elk volgend vertrek naar Indië een tegemoetkoming gegeven voor uniformverandering, zooals dat thans in het Nederlandsche leger gebruikelijk is.

X.

De officieren der IIde categorie nemen deel aan de weduwen- en weezenkas der officieren van het Nederlandsche leger.

Deze quaestie zou later nader geregeld kunnen worden.

In 1895 verscheen van een ongenoemden schrijver eene brochure „niet in den handel" getiteld: „Samensmelting der officierskaders, verbetering door bezuiniging."

Zooals de schrijver in het voorwoord zegt, is het zijne bedoeling aan te toonen, dat de geheele afscheiding van de officierskaders, zooals die thans bestaat, nadeelig is, zoowel voor den Staat als voor de officieren zelf.

Na te hebben gewezen op de uitgaven, welke noodig zijn om enkele Indische officieren in de gelegenheid te stellen, hunne technische en wetenschappelijke militaire kennis in Nederland te vermeerderen en voor een gering aantal Nederlandsche officieren de gelegenheid open te stellen om in Oost-Indië krijgservaring op te doen, zegt de schrijver, dat niet alleen deze, maar ook nog tal van andere Rijksuitgaven, zooals uit de brochure verder moet blijken, zouden kunnen worden vermeden, indien het officierskader van het Nederlandsche en van het Oost- en West-Indische leger, tot een geheel werd samengesmolten.

De door geen wet uitgesproken, doch ingeslopen, geheel afgescheiden en zelfstandige verhouding tusschen bedoelde legers is — volgens den schrijver — oorzaak:

1°. dat er geen practische, tot bezuiniging leidende, maatregelen genomen kunnen worden;

2°. dat de onderlinge steun, die deze legers elkander in moeilijke omstandigheden zouden kunnen verleenen, nu wordt gemist en

3°. dat de gelegenheid, die, bij eene vereeniging der officierskaders, gegeven wordt aan alle Nederlandsche officieren, om in de Koloniën krijgservaring op te doen en aan alle Indische officieren, om in Nederland hunne technische en wetenschappelijke militaire kennis te vermeerderen, nu tot een zeer gering aantal wordt bepaald.

Alvorens tot de vereeniging der officierskaders wordt overgegaan, zal volgens den schrijver, vooraf moeten bepaald worden:

1°. Het tijdstip, waarop de *geregelde* omwisseling van officieren *definitief* zal aanvangen. Om de belangen der reeds dienende officieren niet te benadeelen, moet dit tijdstip (zoo noodig voor iederen rang en voor elk wapen of dienstvak afzonderlijk) *zeer ruim* genomen worden.

2°. dat in de jaren, die dat tijdstip voorafgaan, de omwisseling van officieren reeds kan aanvangen met hen, die zich c. q. daarvoor *vrijwillig* opgeven.

3°. dat ook nà dat tijdstip, de nog niet toegetreden officieren zich *vrijwillig* kunnen aanmelden, om tot de vereenigde officierskaders te behooren.

4°. dat, naar gelang het aantal der *niet* toegetreden officieren vermindert, het aandeel, dat hun in de aanvulling van ontstane vacatures zal worden toegekend, in gelijke mate zal afnemen;

5°. dat in het vervolg *alle* onderofficieren, die naar den rang van officier dingen, en *alle* cadets der Koninklijke Militaire Academie en Cadettenschool zich vooraf moeten verbinden, zoodra zij tot officier zullen benoemd zijn, zoowel voor den dienst in Nederland, als in de koloniën beschikbaar te blijven;

6°. dat *alle* adspiranten, dingende naar den rang van officier en bij militaire inrichtingen van onderwijs ingedeeld, in het vervolg onderwijs zullen ontvangen in de Indische talen en in de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië;

7°. dat bij de pensionneering van officieren der landmacht, behoorende tot de vereenigde officierskaders, dezelfde bepalingen omtrent dienstjaren, leeftijd, enz. zullen gelden, als zijn vastgesteld voor de pensionneering van de officieren der marine.

De aanwijzing van de officieren, die in Nederland teruggeplaatst of in de koloniën gedetacheerd moeten worden, zou, — naar de schrijver meent — in *hoofdtrekken*, op de navolgende grondslagen kunnen plaats hebben:

8°. In den loop van ieder jaar zal *één vijfde* gedeelte van het officierskader (rang- en wapen- of dienstvakgewijze) bij het Oost- of West-Indische leger worden ingedeeld en, *om beurten*, bij het Nederlandsche leger worden teruggeplaatst.

Officieren, die om gezondheids- of andere overwegende redenen, korter in de tropen moeten verblijven, worden niet onder dit aantal begrepen.

9°. De detacheering van officieren, die bij het Oost- of West-Indische leger dienen, kan om overwegende redenen *verlengd* worden;

10°. Ter vervanging van de in punt 8 bedoelde officieren, zal in den loop van ieder jaar, een *gelijk aantal* officieren (van denzelfden rang en van hetzelfde wapen of dienstvak), die tot het leger in Nederland behooren, zonder hunne gezinnen, bij het Oost- of West-Indische leger worden gedetacheerd;

11°. Voor de in punt 10 bedoelde detacheering, komen van iederen rang, wapen of dienstvak opvolgend in aanmerking:

a. de officieren, die het *minst* aantal jaren in de koloniën hebben gediend, en

b. onder deze officieren zij, die in hunnen op dat oogenblik bekleeden rang, het *laatst* zijn aangesteld;

12°. Zoodra het benoodigde aantal toegetreden officieren voor de *geregelde* omwisseling in punt 10 bedoeld, *aanwezig* zal zijn en deze zal toelaten, mogen luitenants, die geen 3 jaren, kapiteins, die geen 2 jaren en majoors, die nog geen *vol jaar* in dien rang bij het leger in Nederland hebben gediend, alsmede de officieren, die *reeds als ongeschikt voor herordering* bij hun wapen- of dienstvak zijn beoordeeld, voor zoodanige detacheering niet in aanmerking worden gebracht;

13°. De officieren, die volgens punt 10 voor eene detacheering in aanmerking komen, kunnen om overwegende redenen *tijdelijk* van die detacheering worden vrijgesteld;

14°. De officieren, die volgens punt 10 *niet* voor eene detacheering in aanmerking komen, kunnen om overwegende redenen voor zoodanige detacheering worden aangewezen;

15°. Onderlinge, vrijwillige ruiling, bij terugplaatsing (punt 8) of bij detacheering (punt 10) wordt *nimmer* toegestaan;

16°. De omwisseling van officieren in punt 8 en 10 bedoeld zal — om den dienst in Nederland en in de koloniën zoo min mogelijk te belemmeren — bij gedeelten plaats hebben (bijv. alle 14 dagen op de datums der nieuwe stoomvaartregeling);

Deze brochure heeft tal van pennen in beweging gebracht.

Aanvankelijk werd de strijd in hoofdzaak gevoerd in dagbladen en tijdschriften, waarin het meerendeel der schrijvers de, door den schrijver der brochure aangevoerde, argumenten meer of minder uitgebreid bespraken en veelal bestreden. Een der gevolgen van dezen pennestrijd, waarin de schrijver der brochure het antwoord niet schuldig bleef, is geweest, dat deze nader verklaarde de door hem bij zijne berekeningen aangenomen grondslag (punt 10), dat de officieren zonder hunne gezinnen naar Oost- of West-Indië zouden zijn te detacheeren, los te laten. Overigens handhaafde hij steeds zijne meening.

In de vergadering van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap van den 16den December 1898, werd door den kapitein van den generalen staf van het Indische leger J. P. Michielsen het vraagstuk, in zijn geheel, nader besproken in de beantwoording van de vraag: „Welke bezwaren staan aan eene vereeniging van de officierskorpsen van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger in den weg?" (1)

Spreker toetste zoowel de vóór- als de nadeelen achtereenvolgens aan:

a. het belang van den dienst;

---

(1) Zoowel deze vergadering, als de hierna te vermelden bijeenkomst van dezelfde Vereeniging van 10 Maart 1899, werd door al de leden der Commissie bijgewoond.

b. het persoonlijk belang van de officieren, en

c. het financieel belang van den Staat,

en kwam daarbij tot de volgende conclusiën:

1°. dat het in het belang van het Nederlandsche leger moet worden geacht, indien voor officieren van dat leger de gelegenheid, om in Indië practische ervaring op te doen, zoo ruim mogelijk wordt opengesteld;

2°. dat eene samensmelting der officierskaders weinig of niet zal bijdragen tot verhooging van het intellectueele peil van de in Indië dienende officieren, daar ook bij behoud van den bestaanden toestand, in voldoende mate, ten behoeve van het Indische leger partij getrokken kan worden van de in Nederland bestaande inrichtingen van militair wetenschappelijken en technischen aard;

3°. dat het belang van den dienst het meest wordt gebaat, indien de bij elk der beide legers ingedeelde officieren hun geheelen of althans verreweg het grootste gedeelte van hun diensttijd bij dat leger volbrengen;

4°. dat dus van een eventueele *geheele* samensmelting van de officierskaders, vooral het Indische leger een hoogst nadeeligen invloed zou ondervinden, aangezien daarvan het gevolg zou zijn, dat de officieren, van het vereenigd officierskorps, slechts gedurende een betrekkelijk klein gedeelte van hun diensttijd, tot dat leger zouden behooren; en eindelijk,

5°. dat, zij het dan ook in geringe mate, in het zooeven bedoelde opzicht, evenzeer nadeelige gevolgen te duchten zijn van een *gedeeltelijke* vereeniging der officierskorpsen. Immers voor die officieren, welke tot de door den majoor Hayer Droeze bedoelde IIde categorie zouden behooren, die dus zoowel voor den dienst hier te lande als voor dien in Indië beschikbaar zouden zijn, blijft het bezwaar van den gemiddeld te korten diensttijd bij het Indische leger bestaan; terwijl niettemin voor de officieren van deze categorie een evenredig deel van het aantal plaatsen in hoogere rangen, in elk der beide legers beschikbaar gesteld zou moeten worden.

De eerste-luitenant der infanterie van het leger hier te lande L. W. J. K. Thomson besprak vervolgens, in eene den 10den Maart 1899 in meergenoemde Vereeniging gehouden vergadering, de vraag:

„Welke voordeelen zijn verbonden aan eene vereeniging van de officierskorpsen van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger?"

Deze spreker wenschtte zijn betoog te bouwen op het fundament, aangegeven door de woorden: „het belang van den Nederlandschen Staat."

Hij trachtte vooral aan te toonen, dat in de fusie der officierskaders een machtig middel ligt, om een nauweren band tusschen Nederland en zijne Koloniën te vormen, om de Koloniën in het moederland meer bekend te doen worden, welke band, thans uiterst slap, noodzakelijk is èn uit sociaal economisch èn uit militair oogpunt.

Daarna stelde spreker in het licht, in welke opzichten de militaire belangen van het Indische leger, naar zijne meening, onder de aanvoering van fusie-officieren gebaat zullen zijn, terwijl hij ten slotte de volgende kantlijnen gaf van eene ontwerp-regeling voor de samensmelting der officierskorpsen van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger.

Uitgangspunt.

Bij de grondwetsherziening van 1887 is gebleken, dat noch de Regeering, noch de Volksvertegenwoordiging een enkelen hinderpaal verlangd hebben voor eene amalgamatie van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger, voor zoover de vrijwilligers betreft. De fusie der officierskorpsen is alzoo geheel in overeenstemming met de bestaande Grondwet.

I.

Den tegenwoordigen officieren van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger is het verboden tot het fusiekorps toe te treden.

II.

Alle adspirant-officieren verbinden zich voor het fusiekorps.

III.

Bij de aanmelding tot het examen voor cadet, kunnen de ouders een verzoek overleggen tot vermindering c. q. ontheffing van de vergoeding voor opleidingskosten.
Regelen worden gesteld voor de inwilliging dezer verzoeken.

IV.

De positie der officieren wordt bij de wet geregeld.

V.

Plaatsing in de koloniën duurt als regel . . ? . . (stel zes) jaar, heen- en terugreis inbegrepen. Uitzonderingen kunnen zich voordoen in de gevallen sub VII en sub X.
In den loop van elk jaar zal . . 1/6 ? . . gedeelte der, bij het koloniale leger ingedeelde, officieren worden afgelost. Bij verblijf te velde, bij oorlog of oorlogsgevaar kan hiervan worden afgeweken.

VI.

Verloven naar Europa worden, als regel, slechts om gezondheidsredenen toegestaan. Eene uitzondering kan hierop gemaakt worden voor de laatste categorie sub X.

VII.

Om in Indië geplaatst te worden, moet de luitenant minstens twee jaren, de kapitein en de hoofdofficier minstens één jaar in Nederland hebben gediend. De luitenant of kapitein, die in Oost-Indië bevorderd en ingedeeld wordt, blijft daar in den nieuwen rang nog minstens één jaar dienen, alvorens naar Nederland terug te keeren.

VIII.

Als regel kan geen hoofdofficier naar Oost-Indië gezonden worden, die niet minstens negen jaren in subalterne rangen of één jaar als hoofdofficier daar gediend heeft.

IX.

Wie niet minstens . . ? . . (stel zes) jaren in beide legers gediend heeft, kan nimmer voor bevordering tot kolonel in aanmerking komen. Eene uitzondering kan gemaakt worden voor de officieren onder X bedoeld.

X.

De Hoogere Krijgsschool zal o. a. eene stafschool zijn voor beide legers.
Jaarlijks wordt een zeker aantal plaatsen opengesteld voor Nederland en een zeker aantal voor de koloniën. De officieren, welke den cursus met goed gevolg hebben doorloopen en later blijken geven, de geschiktheid te bezitten voor eene plaatsing bij den generalen staf, nemen de verplichting op zich, om — voor zooveel de belangen van den dienst zulks vorderen — langer achtereen in Nederland (de koloniën) te dienen.

XI.

De officieren volgen één ranglijst.

XII.

Er zal in de toekomst een Ministerie voor Landsverdediging worden in het leven geroepen.

Hieronder ressorteert:

a. het beheer der weermiddelen in Nederland (zeemacht pro memorie);

b. het beheer der weermiddelen in Nederlandsch-Indië (zeemacht pro memorie).

XIII.

Voor elken rang wordt een bepaald traktement vastgesteld. Voor den dienst in de koloniën wordt hieraan een vaste toelage verbonden. Alleen in uitzonderingsgevallen, waarin de vrouw, op grond van een, door eene bepaalde geneeskundige commissie af te geven, certificaat, haren echtgenoot naar Indië niet zal volgen, wordt eene extra-vergoeding uitgekeerd.

XIV.

De pensioenen worden berekend volgens een vast tarief.
Voor jaren, in de tropen doorgebracht, wordt bijslag toegevoegd. Indische jaren worden, tot het verkrijgen van recht op pensioen, dubbel in rekening gebracht.

De Commissie heeft gemeend, volledigheidshalve, van deze *voornaamste* uitingen in niet-officieelen kring, in zake fusie, een *kort* overzicht te moeten geven, zonder daarbij de talrijke beschouwingen mede te deelen, waartoe die uitingen aanleiding gaven.
Om de gelegenheid te geven, die beschouwingen, des gewenscht, gedetailleerd te raadplegen, laat de Commissie hierachter eene opgave volgen van de haar in handen gekomen artikelen over het onderwerp.

C. Lijst van de voornaamste, ter kennis van de Commissie gekomen particuliere geschriften, betreffende het vraagstuk der samensmelting van de officierskorpsen.

Brochure: *Een woord over de vereeniging van het leger in Nederland met dat in Nederlandsch-Indië*, door C. P. A. de Salis 1859.

Brochure: *Is eene vereeniging der beide Nederlandsche legers in het belang van het land?* door W. A. van Rees, 1859.

Voordracht van P. M. Netscher: *Over de vereeniging van het leger hier te lande met het Indische*, in de *Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap* jaargang 1866/67.

Over eene geheele of gedeeltelijke vereeniging der Nederlandsche en Indische legers, door P. M. Netscher, in *het Vaandel*, jaargang 1868.

De wenschelijkheid eener nauwere aaneensluiting der officierskaders van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger, door P. M. Netscher, in *het Vaandel*, jaargang 1868.

Maatregelen tot bevordering der aanvulling van het Europeesche gedeelte van ons Indisch leger, door P. M. Netscher, in *het Vaandel*, jaargang 1868.

Voordracht van F. J. Haver Droeze, over: *Is het wenschelijk en mogelijk om eene vereeniging tot stand te brengen tusschen de officierskorpsen van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger?* in de *Vereeniging tot beoefening van de krijgswetenschap* (VIIde verslag dier vereeniging, jaargang 1891—92).

Brochure: *Samensmelting der officierskaders, verbetering door bezuiniging*, door een onbekenden schrijver.

Samensmelting der officierskaders, door E. B. Kielstra, in het *Algemeen Handelsblad* van 15 October 1895, n°. 20958. Ochtendblad.

Samensmelting der officierskaders I, door den *schrijver der brochure*, in het *Algemeen Handelsblad* van 21 November 1895, n°. 20995. Tweede blad.

Idem II, in het *Algemeen Handelsblad* van 22 November 1895, n°. 20996. Tweede blad.

Beoordeeling van de brochure: *Samensmelting der officierskaders. Verbetering door bezuiniging* in *de Militaire Spectator*, jaargang 1895, n°. 11.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in het *Algemeen Handelsblad* van 23 November 1895, n°. 20997. Ochtendblad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in het *Algemeen Handelsblad* van 17 December 1895, nº. 21021. Eerste blad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in het *Algemeen Handelsblad* van 15 Januari 1896, nº. 21050. Tweede blad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in het *Algemeen Handelsblad* van 5 Februari 1896, nº. 21071. Ochtendblad.

Samensmelting der officierskaders, door IJ, in het *Indisch Militair Tijdschrift*, jaargang 1896, nº. 3.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in de *Militaire Spectator*, jaargang 1896,

De expeditie tegen Chitral in 1895 enz., door Miles 1895.

Militaire bespiegelingen, door Senda, in het *Indisch Militair Tijdschrift*, jaargang 1896, nº. 9.

Nog eens samensmelting der officierskaders, door IJ, in het *Indisch Militair Tijdschrift*, jaargang 1896.

De samensmelting der officierskaders, door Memor, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 24 September 1896, nº. 226. Eerste blad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 8 October 1896, nº. 238. Eerste blad.

Samensmelting van de Nederlandsche en Indische officierskorpsen I, door Memor, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 27 November 1896, nº. 281. Tweede blad.

Idem II, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 28 November 1896, nº. 282. Eerste blad.

Samensmelting der officierskaders I, door den *schrijver der brochure*, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 13 en 14 December 1896, nº. 295. Derde blad.

Idem II, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 15 December 1896, nº. 296. Tweede blad.

Samensmelting der officierskaders van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger I, door Ares, in *het Nieuws van den Dag* van 17 Maart 1897, nº. 8330. Eerste blad.

Idem II, in *Het Nieuws van den Dag* van 18 Maart 1897, nº. 8331. Eerste blad.

Samensmelting der officierskaders I, door den *schrijver der brochure*, in het *Algemeen Handelsblad* van 25 September 1897, nº. 21 668. Eerste blad.

Idem II, in het *Algemeen Handelsblad* van 26 September 1897, nº. 21 669. Eerste blad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* van 18 November 1897, nº. 272. Tweede blad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in *de Avondpost* van 2 December 1897, nº. 3828. Eerste blad.

Nog eens: Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in *de Avondpost* van 16 December 1897, nº. 3840. Eerste blad.

Nabetrachting over de samensmelting der officierskaders enz., door den *schrijver der brochure*, in de *Militaire Spectator* jaargang 1898, nº. 6.

Indische en Nederlandsche defensiebelangen, door B, in het *Indisch Militair Tijdschrift* jaargang 1898, nº. 2.

Indische omtrekken, door X., in het *Algemeen Handelsblad* van 8 April 1898, nº. 21 863. Eerste blad.

Opleiding tot officier bij het Indische leger, in het *Algemeen Handelsblad* van 23 Juli 1898, nº. 21 973. Ochtendblad.

Militair onderwijs in Indië, in het *Algemeen Handelsblad* van 21 September 1898, nº. 22 028. Ochtendblad.

Indische Mavortiana, door *Multavidi*, in de *Javabode* van 13 Mei 1898, nº. 109.

Het sub 37 vermelde, besproken in de *Militaire Spectator*, jaargang 1898, nº. 8.

Samensmelting der officierskaders enz., door den *schrijver der brochure*, in de *Militaire Spectator* jaargang 1898, nº. 10.

Indische Mavortiana, door *Multavidi*, in de *Javabode* van 5 Augustus 1898, nº. 178.

Het Indische officierskorps, in het *Algemeen Handelsblad* van 5 October 1898, nº. 22 042. Ochtendblad.

Samensmelting van het Nederlandsche en Koloniale officierskorps, door Mars, in het *Algemeen Handelsblad* van 2 November 1898, nº. 20 070. Ochtendblad.

Het Indische leger onder het Ministerie van Oorlog, door △ in het *Indisch Militair Tijdschrift* jaargang 1896, nº. 7 en 8.

Samensmelting van Nederlandsche en Indische officierskorpsen, door E. B. Kielstra, in het *Algemeen Handelsblad* van 25 November 1898, nº. 22 093. Ochtendblad.

Samensmelting der officierskaders, in het *Algemeen Handelsblad* van 28 November 1898, nº. 22 096. Ochtendblad.

QPCARD 101 V3

Samensmelting van het Nederlandsche met het Indische leger, door X., in het *Bataviaasch Nieuwsblad* van 1 November 1898, n°. 277 Tweede blad en 2 November 1898 n°. 278. Eerste blad.

De fusie der officierskaders, een bezuiniging? door X., in het *Bataviaasch Nieuwsblad* van 28 December 1898, n°. 23. Eerste blad.

De samensmelting der officierskorpsen, in *het Algemeen Handelsblad* van 15 December 1898, n°. 22113. Tweede blad.

Voordracht van J. P. Michielsen over: *Welke bezwaren staan aan eene vereeniging van de officierskorpsen van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger in den weg?* in de *Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap* (IIIde verslag dier Vereeniging jaargang 1898/99).

De samensmelting der officierskorpsen van Nederland en Indië, door *Een gepensionneerd hoofdofficier*, in *het Nieuws van den dag* van 5 Januari 1899, n°. 8887. Eerste blad.

Samensmelting der officierskaders, door den *schrijver der brochure*, in de *Militaire Spectator* jaargang 1899, n°. 3.

Voordracht van L. W. J. K. Thomson over: *Welke voordeelen zijn verbonden aan eene vereeniging van de officierskorpsen van het Nederlandsche en Nederlandsch-Indische leger?* in de *Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap* (VIde verslag dier Vereeniging jaargang 1898/99).

Militaire causerie, door Si-Omong, in de *Javabode* van 8 Mei 1899, n°. 105 en 9 Mei 1899 n°. 106.

Indische Militaire belangen, door ***, in de *Indische Gids* jaargang 1899. Aflevering Juli en Augustus.

Samensmelting der officierskaders enz, door den *schrijver der brochure*, in de *Militaire Spectator* van Augustus 1900.

Samensmelting der officierskorpsen door den *schrijver der brochure*, in *de Avondpost* van Zondag en Maandag 22 April 1901, n°. 4867.

Samensmelting der officierskaders. Geen verbetering en geen bezuiniging, door *een gepensionneerd Indisch hoofdofficier*, in het *Indisch Militair Tijdschrift* jaargang 1890, n°. 11.

Fusie animositeit, door Si-Anoe, in het *Indisch Militair Tijdschrift* jaargang 1901, n°. 2.

D. Lijst, aangevende de gelegenheden, bij welke in de Kamers der Staten-Generaal over het vraagstuk der samensmelting van de officierskorpsen c. a. is gehandeld.

1855—1856. Verband tusschen het leger in Indië en dat in het moederland, I(1), 54, 60, II, 335, 337, 340, 342.

1856—1857. Idem II, 388, 391, 394—395, 397, 398, 399, 400.

1857—1858. Idem II, 186, 192—193, 362.

Overplaatsing van officieren van het Nederlandsche naar het Indische leger, II, 362—367.

1858—1859. Verband enz., II, 378, 401, Bijlagen 318.

1859—1860. Idem, B. **168**, **281**.

1860—1861. Idem, II, 493, 496[4], 515, 517, 519—523. B. **363**, **367**, **465—466**, **494—495**.

1861—1862. Idem, B. **167—168**, **405—406**.

1868—1869. Vereeniging der legers in Nederland en in Indië, II, 1607—1614.

1873—1874. Brengen van het Nederlandsch-Indische leger onder de bevelen van den Minister van Oorlog. Bijl. A, n°. 119*d*, blz. 66; n°. 119*e*, blz. 151.

Legerorganisatie bij de wet. Bijl. A, n°. 119*d*, blz. 64; n°. 119*e*, blz. 150.

1874—1875. Voorzien in de behoefte aan officieren voor het Indische leger, II, 147—148, 149—152, 1132, 1287—1291, Bijl. n°. **166**, blz. 3, 5; Bijl. B, n°. 34, blz. 9, 16; n°. 36[a], blz. 26, 34.

Legerorganisatie bij de wet, II, 407, 408, 649, 652, 657, 663, 664, 674, B. n°. **138**, blz. 47, 56—57, Bijl. A n°. 122, blz. 22; n°. 134, blz. 57.

1878—1879. Legerorganisatie bij de wet, I, 187, 198; II, 1162, 1164, 1165, 1174—1175, 1187; B. n°. **136**, blz. 139, 153.

1879—1880. Idem, I, 90, 104, 140, 141, 144; II, 580, 601, 604. Bijl. A, Hoofdstuk VIII, n°. 15, blz. 2.

1880—1881. Aanvulling van het Ind. officierskorps, II, 424.

---

(1) De Romeinsche cijfers I en II duiden aan het verslag van het verhandelde in de Eerste of in de Tweede Kamer, de daarachter geplaatste Arabische cijfers verwijzen naar de bladzijde.

1883—1884. Idem, Bijl. B, n°. 46, blz. 12; n°. 49, blz. 33.

Detacheeren van officieren van en bij het Nederlandsche leger, I, 39, 50.

1884—1885. Detacheeren als boven, II, 664, 665.

1885—1886. Idem, II, 545—546, B. n°. 8, blz. I. Bijlage B, n°. 37, blz. 8; n°. 38, blz. 22.

1886—1887. Detacheering als boven, II, 649—650. Bijl. A, hoofdstuk VIII, n°. 16, blz. 5; n°. 17, blz. 20.

Regeling van de verhouding van de officieren van de legers in Nederland en in Indië, II, 624—628.

1887—1888. Detacheering enz., I, 172, 173, II, 205, B. n°. 32, blz. 7.

1890—1891. Legerorganisatie bij de wet, II, 1062–1063, 1145, 1324—1333.

1892—1893. Detacheering bij het Indische leger. Bijl. B n°. 36, blz 16; n°. 38, blz. 47.

1894—1895. Legerorganisatie bij de wet, II, 607, 610. Bijl. A, hoofdstuk VIII, n°. 18, blz. 7—8.

1895–1896. Samensmelting van het officierskorps van het leger in Nederland met dat in Nederlandsch-Indië, I, 174, 208. Bijl. A, hoofdstuk VIII, n°. 18, blz. 4; n°. 19, blz. 16.

1896—1897. Idem, I, 124, 146. Bijl. A, hoofdstuk VIII, n°. 19, blz. 3; n°. 20, blz. 12.

1897—1898. Idem, I, 60—61, 69—70, 120, 142, 215, 216; II, 217—219 587. Bijl. A, hoofdstuk VIII, n°. 18, blz. 4; n°. 19, blz. 5. Bijl. B, n°. 37, blz. 11.

STAATSCOMMISSIE
in zake
ENSMELTING VAN DE OFFICIERSKORPSEN
van het leger in Nederland en in de
koloniën en bezittingen des Rijks
in andere werelddeelen.

RAPPORT DER COMMISSIE.

HOOFDSTUK I.

BIJLAGEN B-F.

PROGRAMMA

van werkzaamheden, en voorts

SCHEMA

van eene regeling, waarbij de beide officierskorpsen zijn samengesmolten, geheel afgezien van de belangen der officieren, die thans tot die korpsen behooren, en ontworpen alleen met het oog op het wapen der infanterie; met

TOELICHTING, KOSTENBEREKENING en RÉSUMÉ

VAN HET

DEBAT BETREFFENDE DE VOOR- EN NADEELEN

van samensmelting der officierskorpsen.

HOOFDSTUK I.

BIJLAGE B.

PROGRAMMA

VAN

WERKZAAMHEDEN DER COMMISSIE.

PROGRAMMA.

I. Welk zou het beste stelsel zijn, waarbij de beide officierskaders werden saamgesmolten, geheel afgezien van de belangen der officieren, die thans tot die kaders behooren?

N. B. Voorshands wordt alleen het wapen der *infanterie* in beschouwing genomen.

a. Tijd van dienst in *Nederland* en in *Indië* (*West-Indië* daaronder begrepen) in de verschillende rangen.

b. Verloven vóór en na vertrek.

c. Huwelijken. Gezinnen.

d. Verhouding tot de Departementen van Oorlog en van Koloniën. (In Indië tot den Gouverneur-Generaal, c. q. Gouverneur).

e. Tractementen. Pensioenen.

f. Uniformen. Gelden voor uitrusting.

g. Opleiding. Hoogere vorming.

h. Reserve-officieren.

II. Welke zijn de voor- en nadeelen van een zoodanig stelsel?

a. Voordeelen.

b. Nadeelen.

III. Overtreffen de voordeelen de nadeelen, of is het omgekeerde het geval?

IV. Wordt punt III, eerste gedeelte, toestemmend beantwoord, welke is dan de beste weg om het stelsel in te voeren?

V. Is het stelsel ook toe te passen op de andere wapens en dienstvakken?

a. Cavalerie.

b. Artillerie.

1. Bereden-artillerie.
2. Vesting-artillerie.

c. Genie.

d. Generale Staf.

e. Intendance en militaire administratie.

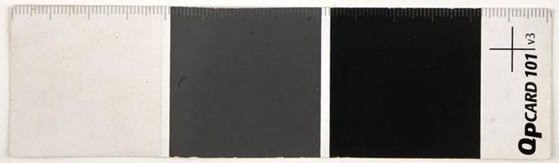

f. Geneeskundige dienst.

g. Plaatselijke- en provinciale staven.

h. Magazijnmeesters.

i. Maréchaussée.

Zoo neen, welke wijzigingen zijn dan in het stelsel ten opzichte van die wapens of dienstvakken noodig?

VI.
VII. } Als punt II, III en IV.
VIII.

Afzonderlijk te beantwoorden voor elk der in punt V genoemde wapens of dienstvakken.

IX. Welke zijn de wijzigingen, in de bestaande wetten noodig, bij invoering van het stelsel?

a. Wet tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de landmacht.

b. Wet tot regeling van de militaire pensioenen bij de landmacht.

c. Wet tot regeling van de betrekkingen en rangen, de opleiding en de bevordering van het personeel van den geneeskundigen dienst bij de landmacht.

d. Wet tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht.

e. Wet tot verstrekking van Rijkspaarden aan officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht.

f. Wetten betreffende de rechtspleging.

g. Regeeringsreglement voor Nederlandsch-Indië.

h. Indische comptabiliteitswet.

X. Voor het geval, dat de Commissie punt III, 1ste gedeelte ontkennend beantwoordt, welke zijn dan de middelen om op andere wijze, des noods geleidelijk, meer verband te brengen tusschen de beide officierskaders?

HOOFDSTUK I.

BIJLAGE C.

SCHEMA

VAN

eene regeling, waarbij de beide officierskorpsen zijn samengesmolten, geheel afgezien van de belangen der officieren, die thans tot die korpsen behooren, en ontworpen alleen met het oog op het wapen der infanterie.

N.B. Tot juiste beoordeeling van dit schema, gelieve men zich den overgangstoestand weg te denken en het schema dus te beschouwen als in volle werking getreden.

1. Alle jongelieden, die worden opgeleid tot officier, verbinden zich om als zoodanig te dienen: „zoowel in als buiten Europa." In verband daarmede wordt het leerplan gewijzigd, zoo noodig met inkrimping der leerstof; doch zonder verlenging van den cursus.

Voor elken cadet wordt, behoudens vrijstelling of vermindering in bijzondere gevallen, een bijdrage gevorderd van twee honderd gulden 's jaars.
Zoo dit noodig mocht blijken, wordt het bedrag bij Koninklijk besluit gewijzigd.

2. Naar West-Indië worden in den regel geen tweede-luitenants uitgezonden.

De officier, die niet bestemd is om zijn eersten diensttijd buiten Europa in West-Indië door te brengen, blijft na zijne benoeming tot tweede-luitenant ten hoogste twee jaar in Nederland, om vervolgens naar Oost-Indië te gaan voor den tijd van zes jaar, de uit- en thuisreis daaronder begrepen. Op verzoek kan dit verblijf ten hoogste met twee jaar verlengd worden. Verlenging voor den tijd van twee jaar kan ook bevolen worden, wanneer de officier zich te velde bevindt.

De diensttijd in West-Indië duurt, behoudens buitengewone omstandigheden, drie jaar, de uit- en thuisreis daaronder begrepen. Op verzoek kan dit verblijf ten hoogste met twee jaar verlengd worden.

De tweede-luitenant wordt, voor bevordering geschikt zijnde, na vier jaar effectieven dienst als officier, bevorderd tot eerste-luitenant.

Voor de tweede en volgende keeren gaat de officier niet weêr naar de Koloniën, dan nadat hij telkens ten minste vijf jaar in Nederland heeft vertoefd.
In omstandigheden, die buitengewone aanvulling van het personeel in de Koloniën noodig maken, kan deze termijn tot drie jaar worden verkort.

Voor de tweede maal naar de Koloniën vertrekkende, verblijft de officier in den regel in Oost-Indië niet langer dan zes jaar; in West-Indië niet langer dan drie jaar, een en ander met mogelijke verlenging als in de 2de alinea hierboven is aangegeven.

Ter vervulling van sedentaire betrekkingen in Nederland of in de koloniën, kunnen door de Kroon officieren worden aangewezen, voor wie dan, in verband daarmede, de regelen hierboven in de tweede, derde, vijfde en zesde alinea gesteld, niet gelden. De sedentaire betrekkingen, hier bedoeld, worden aangewezen bij algemeenen maatregel van bestuur.

De officier, die voor de eerste maal naar Oost- of West-Indië wordt verplaatst, ontvangt eene gratificatie voor uitrusting van duizend gulden; voor elken volgenden keer bedraagt deze gratificatie de helft van die som.

Verkeert de Staat in omstandigheden, bedoeld bij art. 185 der Grondwet, dan zijn alle beperkende bepalingen met het oog op den duur van het verblijf in de koloniën geschorst.

3. De officier, die van het moederland naar de koloniën verplaatst wordt of omgekeerd, kan voor gouvernementsrekening zijn gezin met zich voeren of wel zich daardoor laten volgen binnen 2 jaar, nadat hij de reis aanvaard heeft.
Ook kan hij een of meer leden van zijn gezin voor gouvernementsrekening vooruit de reis doen aannemen.

Maakt hij van het recht op vrijen overtocht voor zijn gezin geen of slechts gedeelte-

lijk gebruik, dan wordt hem, op zijn verzoek, het bedrag der aldus bespaard gebleven kosten uitbetaald, berekend overeenkomstig de samenstelling van het gezin op den dag, waarop de officier zelf de reis aannam, met dien verstande, dat wanneer een of meer vooruitgezonden leden van het gezin inmiddels zijn overleden, deze bij de afrekening beschouwd worden alsnog in leven te zijn.

De leden van het gezin van den officier hebben, na diens dood, hoofdelijk recht om éénmaal voor gouvernementsrekening te worden overgevoerd van Nederland naar de koloniën of omgekeerd. Dit recht gaat voor de kinderen echter verloren met den dag, waarop zij ophouden deelgerechtigd te zijn aan het weduwen- en weezenfonds.

4. Aan een in de koloniën verblijfhoudend officier wordt niet dan bij zeldzame uitzondering vergund de koloniën met verlof te verlaten, anders dan buiten bezwaar van den lande en voor niet langer dan zes maanden.
In buitengewone gevallen kan deze termijn worden verlengd, op voorwaarden door de Regeering te stellen.

5. Aan de aanwijzing ter uitzending van den officier naar de koloniën — wanneer zij niet binnen twee jaar nà de aanstelling geschiedt — gaat altijd een militair geneeskundig onderzoek vooraf.

Alle keuringen in Nederland geschieden door een vaste te 's Gravenhage gevestigde commissie, bestaande uit drie officieren van gezondheid, die ten minste vijf jaren in Oost-Indië gediend hebben.

De president dier commissie wordt door de Kroon benoemd, op voordracht van den Minister van Oorlog, uit de actief dienende of gepensionneerde hoofdofficieren en wel voor den tijd van vijf jaar; de beide overige leden worden, bij beschikking van den genoemden Minister, benoemd voor den tijd van één jaar. Herbenoeming van president en leden is niet uitgesloten, maar de president mag niet langer dan tien, de leden mogen niet langer dan drie jaar achtereen zitting hebben.

De gekeurde officier kan van de uitspraak der commissie in beroep komen bij een tweede geneeskundige commissie, telkens te benoemen, en samengesteld uit de leden der eerstbedoelde commissie, versterkt door vier Nederlandsche, tot de practijk bevoegde, civiele of militaire geneeskundigen, ter keuze van de Regeering. Het presidium van de aldus versterkte commissie berust bij hem, die het langst in het bezit is van het diploma, dat hem recht geeft tot de uitoefening der practijk in Nederland.

De beide commissiën zijn bevoegd, op hare verantwoordelijkheid, een specialiteit te consulteeren, wiens schriftelijk advies dan echter in extenso aan de Regeering wordt overgelegd.

Stemt de uitspraak van de nader geraadpleegde commissie, wat de al of niet geschiktheid voor uitzending naar de tropen betreft, overeen met die, waartegen de officier in beroep kwam, dan komen alle kosten, door de herkeuring veroorzaakt, te zijnen laste.
Een officier, wiens uitzending naar de tropen, wegens physieke ongeschiktheid, langer dan drie jaar moet worden uitgesteld, wordt verder geacht voor den dienst in de koloniën voortdurend ongeschikt te zijn.

6. *a.* Behoudens het bepaalde bij punt 2, 1ste alinea, worden de officieren voor de eerste maal naar de tropen uitgezonden in de volgorde, door de ranglijst aangegeven.
Uitzending voor de tweede en volgende malen geschiedt in overeenstemming met de belangen van den dienst, op aanwijzing van den Minister van Oorlog, met inachtneming overigens van het beginsel, dat steeds zooveel mogelijk hij, die het langst in Europa is verbleven, vóór anderen in aanmerking komt voor hernieuwde uitzending.
Om bijzondere redenen kan de Minister van Oorlog toestaan, dat twee officieren onderling ruilen in de volgorde van uitzending.

b. De diensttijden, doorgebracht in de tropen, de uit- en thuisreis daaronder begrepen, geven aanspraak op sneller bevordering, naar onderstaanden maatstaf:
Een onafgebroken verblijf van ten minste drie jaar in de tropen geeft recht op een latere opschuiving van één jaar in de ranglijst.
Een onafgebroken verblijf van ten minste zes jaar geeft recht op zulk een opschuiving van twee jaar.
Een onafgebroken verblijf van ten minste acht jaar, als het gevolg van bevelen, bedoeld in de laatste zinsnede der 2de alinea van punt 2, geeft recht op zulk een opschuiving van drie jaar.
Voor den officier, die wegens verwonding voor den vijand naar Europa moet worden teruggezonden, geeft:
een onafgebroken verblijf in de tropen van minder dan drie jaar recht op een latere opschuiving van één jaar in de ranglijst,
een onafgebroken verblijf van ten minste drie jaar, op zulk een opschuiving van twee jaar, en
een onafgebroken verblijf van ten minste zes jaar, indien dat verblijf verlengd is door bevelen als bedoeld in de laatste zinsnede der 2de alinea van punt 2, op zulk een opschuiving van drie jaar.

c. Al die opschuivingen worden eerst in rekening gebracht, als een vacature in den hoogeren rang is aan te vullen, d. i. dus, bij de bevordering tot kapitein, luitenant-kolonel of kolonel, derwijze dat voor zoodanige bevordering telkens het eerst aan de beurt komt de officier, die, na het in rekening brengen van de hem toekomende opschuivingen, n°. 1 in de ranglijst zijner ranggenooten zou staan, met dien verstande, dat, bij het bepalen der volgorde voor de bevordering tot kapitein, ook in rekening wordt gebracht de opschuiving, waarop de eerste-luitenant eventueel reeds in den tweede-luitenantsrang recht mocht verkregen hebben.

7. De rang van majoor wordt afgeschaft.

De luitenant-kolonels worden verdeeld in twee klassen, derwijze, dat de jongste klasse het traktement (c. q. pensioen) bekomt, thans bepaald voor den rang van majoor.

8. In het begin van elke maand telegrafeert de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en schrijven de Gouverneurs der West-Indische Koloniën, hoeveel officieren in elken rang drie maanden later aldaar nieuw beschikbaar moeten zijn ter indeeling. (1)
Is er bijzondere spoed noodig, dan is een telegram tusschentijds niet uitgesloten; ook kan, zooveel mogelijk gemotiveerd, een korter aanvullingstermijn worden gesteld.
Een telegrafisch antwoord van het opperbestuur vermeldt of en hoe aan de aanvraag voldaan wordt.

9. In Oost-Indië wordt niet anders dan krachtens een met redenen omkleed besluit der Kroon een luitenant-kolonel of officier van lageren rang in dienst gesteld, ouder dan 47 jaar en in geen geval een hoofdofficier, die niet ten minste tweemaal, te zamen gedurende ten minste acht jaren, in subalterne rangen in Oost-Indië gediend heeft.

De opperofficieren in Oost-Indië worden, bij voorkeur, benoemd uit de daar te lande aanwezige officieren van den naastvoorgaanden rang. Uitzending uit Nederland geschiedt met inachtneming van den eisch, dat de aldus uitgezondene ten minste drie jaar als hoofdofficier in Indië gediend hebbe.

---

(1) Deze termijn van drie maanden steunt op de overweging, dat de officier, naar de commissie aanneemt, drie maanden behoeft, met inbegrip van hem te verleenen verlof, om uit Nederland zijne bestemming te bereiken. Omgekeerd rekent de commissie, dat de officier drie maanden behoeft om, uit de koloniën terugkomende, hier te lande weder te kunnen intreden.

10. De officieren worden op de voordracht van den Minister van Oorlog benoemd, bevorderd, ontslagen en cp pensioen gesteld.

In buitengewone gevallen kan, bij dringende noodzaak, een officier door den Gouverneur-Generaal, onder nadere Koninklijke goedkeuring, bevorderd of ontslagen worden.
Na iedere zoodanige bevordering, wijst echter de Kroon de plaats aan, die de bevorderde in de ranglijst inneemt.

11. Ten einde steeds te kunnen beschikken over een voldoend aantal luitenants, worden bij het leger hier te lande, boven de bestaande formatie, per bataljon, twee onderluitenants aangesteld, bestemd om in plaats van tijdelijk afwezende officieren dienst te doen.

12. De voor den dienst in de Koloniën aangewezen officier rekent buiten de sterkte van het leger hier te lande, van en met den eersten der maand, waarin hij de reis aanvaardt. Van en met dien dag komt hij ten laste van de begrooting, waaruit de uitgaven worden bestreden van de landmacht der kolonie, waarheen hij zich begeeft. Hij blijft ten laste van die begrooting tot en met den laatsten der maand, waarin hij in Nederland terugkeert, zullende hij, van en met den eersten der volgende maand, weder tellen in de sterkte van het leger hier te lande.

13. Het koloniale activiteits-traktement wordt genoten, van en met den eersten der maand, waarin de officier de reis naar de kolonie aanneemt, tot en met den laatsten der maand, waarin hij in Nederland terugkeert.

14. De uniformen voor de officieren, die zoowel in als buiten Europa hebben te dienen, worden — wat het uitwendig aanzien betreft — zooveel mogelijk gelijk en gelijkvormig gemaakt.
Het snit is zóó ruim, dat er gelegenheid bestaat om verwarmende kleeding onder de bovenkleeding te dragen in Nederland, alwaar de uniform desverkiezende ook uit zwaarder grondstof vervaardigd mag zijn, mits het uiterlijk aanzien hetzelfde blijve.

15. Aan ieder officier, die voldaan heeft aan een examen in één der nader aan te geven inlandsche talen, in onze koloniën in gebruik, wordt te dier zake een diploma uitgereikt, welks bezit den subalternen officier, voor den vervolge, een toelage boven het traktement waarborgt, zoowel in als buiten Europa, van twee honderd gulden 's jaars voor elk diploma.

Het examen omvat het lezen, schrijven, spreken en verstaan der taal.

De toelage wordt alleen genoten, zoolang de officier het volle activiteits-traktement ontvangt.

16. De pensioenen der officieren worden toegekend op den voet der thans voor den dienst hier te lande geldende bepalingen, met verhooging voor elk jaar, dat de officier koloniaal activiteits-traktement heeft genoten.

De verhooging bedraagt voor elk jaar, dat bedoeld traktement werd genoten:
in den rang van luitenant, zeventig gulden;
in den rang van kapitein, tachtig gulden;
in den rang van luitenant-kolonel, honderd gulden;
in den rang van kolonel, honderd vijf en twintig gulden;
in den rang van opperofficier, honderd vijftig gulden.

Recht op pensioen wordt verkregen door minstens dertigjarigen *effectieven dienst*.

Het pensioen kan, bij dien diensttijd, ook ongevraagd verleend worden en bovendien aan ieder officier die:

a. het vijftigste levensjaar heeft volbracht, zonder den rang van luitenant-kolonel te hebben bereikt;

b. het vijf en vijftigste levensjaar heeft volbracht, zonder den rang van kolonel te hebben bereikt.

Het pensioen wordt ongevraagd verleend aan kapiteins en officieren van hoogeren rang, die, aan de beurt voor bevordering zijnde, daarvoor ongeschikt worden verklaard en voor wie geen passende werkkring bij of ten behoeve van het leger kan worden aangewezen.

Het ongevraagd verleende pensioen, in de gevallen sub *a* en *b* omschreven, wordt toegekend tot het volle, voor den officiersrang vastgestelde, bedrag, onverschillig hoe lang de officier in dien rang diende en onafhankelijk van het aantal dienstjaren, dat hij in rekening kan brengen. Pensionneering wegens ongeschiktverklaring — behoudens die, wegens gebreken in en door den dienst gekregen — geschiedt naar den maatstaf van den laatstelijk, gedurende ten minste twee jaren, bekleeden rang en van het aantal dienstjaren.

17. Voor weduwenpensioenen en onderstanden aan weezen, ten laste van den Staat, gelden de regelen thans voor het Oost-Indische leger van kracht (*Indisch Staatsblad* 1889 n°. 214). Zij komen ten laste van de Koloniale of van de Nederlandsche geldmiddelen, naar gelang van de oorzaak van den dood van den echtgenoot of vader.

De beide thans bestaande weduwen- en weezenfondsen worden, overeenkomstig nader te maken regeling, samengesmolten.

HOOFDSTUK I.

BIJLAGE D.

MEMORIE VAN TOELICHTING

VAN HET

SCHEMA

van eene regeling, waarbij de beide officierskorpsen zijn samengesmolten, geheel afgezien van de belangen der officieren, die thans tot die korpsen behooren en ontworpen alleen met het oog op het wapen der infanterie.

Het schema werd, in overeenstemming met het werkplan der Commissie, door eene uit haar midden gekozen subcommissie ontworpen en vervolgens door de Commissie, in plenum, behandeld, wat — vooral ten gevolge van de herhaalde wijzigingen in hare samenstelling — veel tijd vorderde. Door het optreden van nieuwe leden in de Commissie werden telkens nieuwe gezichtspunten geopend en, wilde men die nieuw optredende leden niet dwingen hunner overtuiging geweld aan te doen, dan moest herhaaldelijk in vroeger reeds uitvoerig gevoerde discussiën teruggetreden worden.

Het behoeft wel geen betoog, dat het avant-projet der subcommissie op die wijze, ten slotte, in menig opzicht, belangrijk gewijzigd werd; de Commissie vleit zich intusschen, dat uit de volgende toelichtingen van de verschillende artikelen zal blijken, dat de hooger bedoelde langdurige, vaak herhaalde, debatten, althans dit voordeel hebben opgeleverd, dat het gewichtig vraagstuk der samensmelting werkelijk op breeden grondslag en van alle zijden nauwkeurig werd overwogen.

De toelichtingen zullen tevens doen zien, dat het bedoelde vraagstuk — door velen beschouwd als een niet zoo bezwaarlijk op te lossen quaestie — als men naar behooren rekening houdt met de eischen der practijk — en daar komt het dan toch eigenlijk op aan — allerlei zeer gecompliceerde toestanden in het verschiet stelt, waarvan er velen slechts bij benadering kunnen worden aangeduid; men staat in menig opzicht voor allerlei onzekerheden, die het zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk, maken om een beslist oordeel uit te spreken over de waarschijnlijke werking van het schema.

Een voorname factor treedt daarbij op den voorgrond, die de te treffen regeling als het ware in haar geheel moest beheerschen, namelijk deze, dat het tropisch klimaat op het meerendeel der Europeanen, bij eerste kennismaking, veelal een deprimeerenden invloed uitoefent, waardoor bij het individu allicht de neiging ontstaat om zich te laten gaan, wat al spoedig gestraft wordt door psychische of physieke ongeschiktheid voor de energieke vervulling van de levenstaak in gindsche gewesten.

Om deze redenen is de Commissie, gedurende de verschillende phasen harer samenstelling, altijd vrijwel eenstemmig van oordeel geweest, dat aan hem, die *gedwongen* wordt, gedurende korter of langer tijd, *tijdelijk* werkzaam te zijn in de koloniën, door het openen van bijzondere vooruitzichten van promotie of anderen materieelen welstand, een stimulans moet worden gegeven, tot steun in die oogenblikken van moedeloosheid, die er hem anders maar al te gauw toe zouden brengen om, ten gevolge van psychische of physieke ongeschiktheid voor den vermoeienden dienst in de tropen, binnen den voor het verblijf aldaar reglementair vastgestelden termijn, naar het moederland terug te keeren.

Men vergete niet, dat er in dit opzicht een hemelsbreed verschil zou zijn tusschen den ontworpen fusietoestand en den actueelen toestand, waarin naar Oost-Indië *alleen* worden gezonden officieren, die weten dat hun levenstaak verder *geheel* daar gints te vervullen zal zijn, die dus als 't ware hun schepen verbrand hebben en daar gints *moeten* werkzaam blijven (of met een zóó gering luitenantspensioen terugkeeren, dat zij daarvan in het moederland niet *kunnen* bestaan) of wel, officieren, *op hun verzoek*, d. i. geheel in overeenstemming met hun verlangen, aangewezen om daar gints gedurende een beperkt aantal jaren werkzaam te zijn.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de fusie-officier zijne uitzending naar de tropen zal beschouwen als een onvermijdelijk kwaad, waaraan hij zich in dat geval, onder de werking van het acclimatisatieproces, alleen dàn niet zal trachten te onttrekken, als de ontijdige terugkeer naar het moederland, d. i. de terugkeer binnen den reglementair voorgeschreven termijn, hem geen direct tastbaar nadeel oplevert voor zijn verdere militaire loopbaan.

De toelichting der artikelen zal de gelegenheid geven om dit punt nog nader te bespreken. En thans overgaande tot die toelichting, heeft men de eer aan te teekenen:

ad *artikel* 1.

Dat ieder officier voor het gefusionneerde korps zich, al dadelijk als zijne opleiding begint, zou moeten verbinden om te dienen „zoowel in als buiten Europa" is duidelijk. Maar, zal hij eenigszins zijn voorbereid voor de taak, die hem *in de koloniën* wacht, dan zal hij onderwijs moeten ontvangen in eenige vakken, die voor den *alleen in Europa* dienenden officier geen waarde hebben: land- en volkenkunde, inlandsche talen. Andere leervakken, bijv. krijgsgeschiedenis, taktiek en legerverpleging, zouden voor den fusieofficier uit den aard der zaak van grooter omvang moeten zijn, dan voor elk der beide thans gescheiden opgeleide categoriën van officieren. Deze overwegingen nu brachten enkele leden der Commissie tot de conclusie, dat de opleiding van den fusie-officier meer tijd zou moeten vorderen, dan die van de thans te Alkmaar en te Breda of te Kampen gevormde officieren. In den boezem der commissie werd de stelling verdedigd, dat de opleidingscursussen, bij de invoering van een fusiestelsel, althans met één jaar zouden moeten worden verlengd; maar, voorgelicht door een harer medeleden, die jaren lang werkzaam was als 1ste officier bij de Koninklijke Militaire academie, kon ten slotte de meerderheid der commissie toegeven, dat de tegenwoordige programma's van studie — men had daarbij in 't bijzonder het oog op de beoefening der wiskunde — voor inkrimping vatbaar zijn, derwijze, dat ook zonder verlenging van den cursus, tijd zou zijn te vinden, om den fusieofficier datgene te doen bestudeeren, wat hij meer zou behoeven, dan elk der thans eenzijdig opgeleide categoriën van officieren. Deze overtuiging werd door de Commissie uitgesproken in het schema; omdat zij stellig wenscht dat verlenging van den cursus achterwege blijve. Door invoeging van de woorden „zoo noodig" met inkrimping van de leerstof, werd tegemoet gekomen aan den wensch der meerderheid, dat geen stellig oordeel zou worden uitgesproken omtrent de noodzakelijkheid dier inkrimping. (1)

Lang heeft de Commissie stil gestaan bij de vraag, of eventueele invoering van een fusiestelsel al dan niet gepaard zou moeten gaan met behoud, op zoo ruime schaal als thans het geval is, van de gelegenheid om langs den weg van Alkmaar en Breda geheel kosteloos voor den belanghebbende den officier-rang te verwerven. Is er eenerzijds ruimte voor de meening, dat de eisch der verbintenis, om te dienen, *zoowel* in als buiten Europa, den toeloop van adspiranten zou doen verminderen, — en dus, om het officierskorps voltallig te houden, ruime vrijstelling van de verplichte bijdrage aan de schatkist geboden zou zijn — anderzijds had men slechts de keuze tusschen, óf *algeheele* vrijstelling, óf anders, strenge *beperking* van de vrijstelling tot de thans gebruikelijke gevallen. Vrijstelling van de zonen *van een deel* der staatsburgers is in een fusiestelsel niet wel mogelijk, zonder tot willekeur te vervallen. En toen de Commissie daarbij overwoog, dat vrijstelling van *allen*, d.i. opleiding enkel en alleen ten laste van den Staat, het fusiestelsel noodeloos kostbaar zou maken en — wat zeker van niet minder beteekenis is — het sociale gehalte van het officierskorps niet zou doen stijgen, kwam zij tot de conclusie, dat de heffing van een matige bijdrage, ad f 200 per hoofd, van *allen* den meest aanbevelenswaardigen middenweg mocht heeten. De Commissie meende echter uitdrukkelijk te moeten stipuleeren, dat het bedrag der te betalen bijdrage in geen wet zou worden vastgelegd, maar vatbaar zou moeten zijn voor wijziging

(1) Het is hier de plaats om in het voorbijgaan aan te teekenen, dat de Commissie eenstemmig van oordeel was, dat de in menig opzicht uiteenloopende eischen der opleiding van den Europeeschen en den kolonialen *staf*officier, het in elk geval noodig zullen maken, bijaldien een gefusionneerd officierskorps mocht worden vermoederland en in de tropen. Dat ditzelfde werd verlangd ook voor het dienstvak der intendance vond niet alleen zijn grond in de uiteenloopende eischen van voeding en legerverpleging in het moederland en de koloniën; maar óók in de, alleen door ingrijpende wetswijziging op te heffen, verschillen tusschen het comptabel beheer in moederland en koloniën, verschillen die er tevens toe moesten leiden, dat de Commissie, in beginsel, uitspraak groote bezwaren te zien in fusie van de dienstvakken der militaire administratie hier te lande en in de tropen.

„bij Koninklijk besluit," in verband met hetgeen de practijk zou leeren, omtrent den toeloop tot de voorbereidende officiersopleiding.

ad *artikel* 2.

In den boezem der Commissie openbaarde zich meeningsverschil omtrent de vraag, of het aanbeveling zou verdienen den tweede-luitenant al dadelijk na zijne benoeming tot officier, naar de tropen te zenden, dan wel of het verkieselijk zou zijn, hem eerst eenigen tijd in den officiersrang in Nederland te laten dienen. Over het algemeen meende men, dat het beter is hem, vóór hij het moederland voor de eerste maal verlaat, te gewennen op eigen beenen te staan en achtte uit dien hoofde een tweejarig verblijf in Nederland, als officier, vóór die eerste uitzending wenschelijk. Wel is daaraan ontegenzeggelijk het nadeel verbonden, dat gedurende die twee jaren allicht banden worden aangeknoopt die, bij het vooruitzicht om al spoedig in den vreemde te moeten gaan, tot een vroegtijdig huwelijk leiden; maar de Commissie vleit zich, dat de ouders weldra zóó verstandig zouden worden, dat zij die huwelijken op zeer jeugdigen leeftijd — thans waar het tweede-luitenants geldt, *speciaal* voor den dienst in Indië bestemd, door vele ouders maar al te zeer aangemoedigd — allengs minder in de hand zouden gaan werken, bij de wetenschap, dat de officier, na eenigen tijd, met zijn gezin met *Nederlandsch* traktement in Nederland zou moeten gaan leven. Een *ernstig* bezwaar tegen het aanvankelijk verblijf van den *officier* in Nederland kon men ten slote in de huwelijksquaestie niet vinden, omdat de Regeering, — bijaldien haar in de practijk mocht blijken, dat het verstand van de trouwlustigen en hunne ouders hen onvoldoende voor dwaasheden behoedt, — ten volle bevoegd is om het huwen te verbieden, hetzij aan de tweede-luitenants allen of wel aan hen, die nog geen twee jaar officier zijn. Aan de adelborsten 1ste klasse is immers óók de gelegenheid om te huwen door de Regeering ontzegd.

In het fusiestelsel is het geen gemakkelijke zaak een vaste regel te stellen voor de aanwijzing van hen, die naar Oost-Indië zullen gezonden worden en hen, die in West-Indië dienst zullen moeten doen; maar het zeer geringe aantal dezer laatsten maakt, dat dit bezwaar in de practijk weinig zal deren. Ernstig zal er echter tegen gewaakt moeten worden, dat langzamerhand niet *alleen* de minder energieke elementen in het officierskorps voor den rustigen garnizoensdienst in West-Indië worden aangewezen, en, is het om deze reden reeds noodig voor dien dienst alleen oudere officieren (eerste-luitenants) aan te wijzen — over wier karakter-eigenschappen men een zuiverder oordeel kan vellen — het is der Commissie gebleken, dat opvolgende Gouverneurs der West-Indische koloniën, bij herhaling, hebben aangedrongen op aanvulling van het *zeer* kleine officierskorps daarginds, met toch vooral geen al te jeugdige elementen, die dikwijls weinig geschikt werden bevonden om de eigenaardige militaire toestanden in West-Indië te helpen beheerschen. Telkens is er door de Gouverneurs op gewezen, dat voor den officier — als regel — een langer verblijf dan drie jaar in West-Indië afkeuring verdient.

Deze denkbeelden beheerschen de in artikel 2 terneêrgeschreven bepalingen, die verder een onafgebroken verblijf van ten hoogste *zes* jaar in *Oost*-Indië huldigen, een termijn, die tot zekere hoogte willekeurig gekozen werd; maar door de Commissie werd aangenomen, omdat een korter afwezigheid uit het moederland de kosten van het fusiestelsel noodeloos zouden oproeren, en voorts verband houdt met eene proeve van berekening betreffende de kansen van promotie en — in verband daarmede — geleidelijke verwisseling van het officierspersoneel tusschen moederland en koloniën, welke proeve in bijlage E is opgenomen (blz. 16 en volg.).

In het fusiestelsel acht de Commissie *periodieke* bevordering van den tweede-luitenant tot den rang van eerste-luitenant bepaald onmisbaar; omdat de hieronder nader te comemoreeren schommelingen, die de formatiecijfers, vooral in den luitenantsrang, steeds zullen ondergaan, met betrekking tot de bezetting der Oost-Indische bezittingen, zonder zoodanige periodieke bevorderingen, een ongewenscht grilligen invloed zouden uitoefenen op den gang der promotie. Die periodieke bevorderingen zijn bovendien onmisbaar, in verband met het in artikel 6*b* neêrgelegde stelsel van sneller bevordering wegens volbrachten dienst in de koloniën. Dat stelsel zou, zonder die periodieke bevorderingen,

noodeloos ingewikkeld worden en hinderlijk werken. Er waren zelfs leden van de Commissie, die met het oog op deze overwegingen den tweede-luitenantsrang geheel zouden willen zien afgeschaft; maar daartegen had de meerderheid overwegend bezwaar; omdat zij voor vele jonge luitenants de stimulans gewenscht acht, die gelegen is in de wetenschap, dat een minder gunstige beoordeeling van de zijde van den chef, al spoedig, belemmerend op de bevordering zou kunnen werken.

De vraag of — en zoo ja, tot welk bedrag — gratificatiën voor uitrusting zouden zijn te verleenen in het fusiestelsel, laat ruimte tot zeer groot meeningsverschil. Laat men die gratificatiën geheel achterwege, dan maakt dit zeker het stelsel aanzienlijk goedkooper . . . . . maar met reden mag gezegd worden, dat de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen; want het lijdt geen twijfel, daar te allen tijde de overgroote meerderheid der officieren wel onbemiddeld zullen zijn, of een groot deel der officieren zouden al spoedig zoodanig gebukt gaan onder financieele zorgen, dat zij de, vooral onder de werking van het afmattende tropische klimaat zoo volstrekt onmisbare, energie zouden gaan missen, om hun levenstaak met de vereischte frischheid te blijven volbrengen.

Zelfs is er reden om zich af te vragen, of men in het fusiestelsel wel goed doet de bedoelde gratificatiën alleen uit te keeren aan hen, die tijdelijk verplaatst worden van het moederland naar de koloniën, en niet aan hen, die weder geroepen worden om tijdelijk den dienst daargindş met dien in Europa te verwisselen. Ten slotte kwam men — ook om het stelsel niet al te duur te maken — tot een compromis, stelde de gratificatiën, per hoofd, *alleen* bij *eerste* uitzending naar de koloniën op *duizend* gulden, en bij latere uitzendingen op *vijfhonderd gulden*, terwijl dan werd aangenomen, dat de officier, bij zuinig beheer zijner financiën, zoodoende in staat zal zijn, om met behulp van de hoogere Indische traktementen, zijn terugkeer in het moederland, zonder in schuld te geraken, te doorstaan. Het lag daarbij in de bedoeling der Commissie, om de bedoelde gratificatiën slechts voor de helft in Nederland te doen uitbetalen en de wederhelft ter beschikking van den officier te doen stellen, na diens aankomst in Indië, een maatregel, die er zeker toe zou medewerken, dat de officier zich gemakkelijk buiten schuld houdt.

Intusschen mag niet voorbijgezien worden, dat *thans* alle voor den Indischen dienst bestemde officieren hun eerste uitrusting met behulp van een gratificatie betalen; in het ontworpen fusiestelsel zou een iegelijk die *eerste* uitrusting (voor den aanvankelijk 2jarigen dienst hier te lande) zonder Staatshulp moeten betalen. De vrees van sommige leden der Commissie, dat hierdoor een aantal geheel onbemiddelde ouders, die nù hun zoon speciaal voor den dienst in Indië bestemmen, in de onmogelijkheid zouden geraken om hun kind te laten mededingen naar een plaats in het gefusioneerde officierskorps, werd bestreden door de opmerking, dat immers ook de marine-officieren nimmer eenige gratificatie voor uitrusting genieten, en er toch altijd veel meer adspiranten voor die opleiding zijn dan het aantal opengestelde plaatsen bedraagt.

De slotzinsnede van het artikel behoeft geen speciale toelichting.

ad *artikel* 3.

De regeling, in dit artikel voorgesteld, vindt zijne verklaring grootendeels in de vigeerende bepalingen omtrent het verleenen van overtocht, ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië, aan de in Oost-Indië dienstdoende officieren (*Indisch Staatsblad* 1897 nos. 163 en 164), die intusschen, met het oog op allerlei in het fusiestelsel zeer veranderde toestanden, wel als leidraad konden gelden, niet bloot nagevolgd worden.

Worden, in het fusiestelsel, *alle* officieren slechts tijdelijk te werk gesteld, beurtelings in en buiten Europa, dan zou er veel voor te zeggen zijn hen, evenals ten aanzien der marine-officieren geldt, niet te vergunnen hun gezin met zich te voeren naar de tropen. Toch moet, bij eenig nadenken, in het licht springen, dat een vergelijking met hetgeen te dezer zake omtrent de marine-officieren is bepaald, in menig opzicht mank gaat. Niet alleen is hun verblijf buiten het moederland, in den regel, op ten hoogste slechts *drie* jaar bepaald; maar bovendien zijn zij, door hun verblijf aan boord, veel minder dan de in de tropen dienende officieren der landmacht in de gelegenheid om in die gewesten huwelijksbanden aan te knoopen. Het zou inderdaad niet aangaan een

officier, die daar gints in het huwelijk treedt, niet in de gelegenheid te stellen om vrouw en kinderen voor gouvernementsrekening naar het moederland over te brengen. En de gedwongen langdurige scheiding, bij vertrek van Nederland naar de koloniën of omgekeerd, zou van een moreel standpunt niet verdedigbaar zijn. De commissie kwam er dus zeer geleidelijk toe, om de heën en terugreis, met het gezin, telkens voor rekening van den Staat te willen doen geschieden; maar er zijn allerlei omstandigheden denkbaar, familiebelangen van zeer uiteenloopenden aard, opvoeding van kinderen, ziekte-toestanden, etc., die het voor den officier inderdaad onmogelijk maken zijn gansche gezin *steeds* met zich te voeren. Wil men dus de te treffen regeling niet zóó impopulair maken, dat zij ten slotte onuitvoerbaar wordt, dan dient er een zekere en vrij ruime vrijheid van beweging te worden gelaten voor het heën- en wederreizen voor gouvernementsrekening, van de verschillende leden der officiersgezinnen. Die gedachte ligt ten grondslag aan de voorgestelde regeling.

Ernstig, zeer ernstig, heeft de Commissie daarbij overwogen of de in de 3de alinea van het artikel geopende gelegenheid om eventueele besparing van overtochtskosten van het gezin te doen strekken ten voordeele, niet van den Staat, maar van dat gezin zelf, wel aanbeveling verdient. Zij is geenszins blind voor het gevaar, dat één harer leden ducht, dat die gelegenheid aanleiding zal *kunnen* geven tot minder gewenschte financieele speculatiën van het hoofd des gezins, als bij soms in tijdelijke geldverlegenheid verkeert; maar zij meent, dat de in dit opzicht van *sommigen* te vreezen handelingen, den Staat niet zouden mogen weêrhouden om voor het gros der officieren de periodieke overgangen van het moederland naar de koloniën en omgekeerd, financieel zoo min bezwarend mogelijk te maken. Zou het inderdaad niet hard zijn den officier, die noodgedwongen één of meer van de leden van zijn gezin achterlaat, terwijl hij zelf zijne bestemming naar de tropen of van daar naar het moederland volgt, de financieele offers, die deze scheiding hem oplegt, *geheel* te laten dragen, terwijl inmiddels de Staat zelf een financieel voordeel zou trekken van de lastige positie waarin de officier zich bevindt, een voordeel dat, bij de zeer uiteenloopende gevallen, die zich kunnen voordoen, bezwaarlijk onder cijfers kan worden gebracht; maar zeker niet van geringe beteekenis is, speciaal met betrekking tot hen, die aangewezen worden voor den dienst in Oost-Indië, waar zij ongetwijfeld veel zouden moeten reizen en trekken over groote afstanden, die de reis *met vrouw en kinderen* tot een voor den Staat kostbare geschiedenis zou maken. Laten zij hun gezin in het moederland achter, wat dikwijls door belangen van gezondheid of opvoeding van een of meer der leden geboden wordt, dan is dit voor hen zelven financieel zeer bezwarend, en het zou, naar de meening der Commissie, niet aangaan dit financieel bezwaar van den officier zelf, tot een voordeel voor de schatkist te doen strekken.

ad *artikel* 4.

Waar artikel 3 werkelijk ruime gelegenheid opent om de officiersgezinnen, naar gelang hun omstandigheden dit vorderen, bijeen te houden of te scheiden, dient er ernstig tegen gewaakt te worden, dat aan de in de koloniën vertoevende officieren geen langdurige buitenlandsche verloven worden gegeven voor allerlei particuliere belangen. Er zou natuurlijk geen enkele reden bestaan om in een gefusioneerd officierskorps andere dan de thans geldende bepalingen in het leven te roepen voor het verleenen van buitenlandsch verlof aan de in het moederland vertoevende officieren. De thans bestaande verloven naar Europa voor de in de koloniën geplaatste officieren zouden natuurlijk geheel moeten vervallen; maar de mogelijkheid zou behooren te blijven bestaan om gedurende een korten tijd, buiten bezwaar van den lande, de kolonie te verlaten voor overwegend ernstige individueele belangen, evengoed als het zich thans kan voordoen en bij een gefusioneerd korps óók zal voorkomen, dat een in het moederland vertoevend officier voor zulke individueele belangen zich voor eenigen tijd naar een der koloniën moet begeven. Het artikel is daarbij zóó geredigeerd, dat voor de Regeering de bevoegdheid blijve bestaan óm, dáár waar *s Lands belang* dit vordert, in zeer bijzondere gevallen, eenen officier te kunnen vergunnen de kolonie met verlof te verlaten, in 't genot blijvende van traktement. Men denke zich bijv. het geval, dat een zeer verdienstelijk

bevelhebber gedwongen is, om redenen van gezondheid, gedurende korten tijd te repatrieeren, teneinde spoedig met nieuwe kracht en energie de taak weêr te gaan opvatten, die de Regeering bepaaldelijk aan hem en aan niemand anders wenscht toe te vertrouwen.

ad. *artikel* 5.

Bij de conceptie van dit artikel heeft de commissie zich voor oogen gesteld de werking van de thans aan het Departement van Koloniën verbonden commissie voor geneeskundig onderzoek (zie Staatsalmanak voor 1901, bladz. 561); maar de bij en door de invoering van het fusiestelsel veranderde toestanden maken allerlei bijzonders bepalingen noodig.

Al dadelijk rijst de vraag of de keuring, die aan elke officiersbenoeming voorafgaat — en in het fusiestelsel natuurlijk gericht moet zijn op geschiktheid voor den actieven dienst *zoowel in als buiten Europa* — per se herhaald moet worden als de jonge officier wordt aangewezen voor den dienst in de tropen. Zoo ja, hoelang nadat de uitslag dier keuring bekend is, mag hij dan nog in Nederland verblijven?

Rationeel achtte de commissie het zoodanige nadere keuring alleen te eischen, als er meer dan twee jaar is verloopen, sints de officier als zoodanig werd aangesteld. Dit is in de eerste alinea van het artikel uitgedrukt.

Ter toelichting van de 2de alinea moge verwezen worden naar de bepalingen betreffende de hooger genoemde commissie voor geneeskundig onderzoek.

Bij de conceptie der verdere alinea's is rekening gehouden met de verschillende belangen, die bij de te houden keuringen in het spel kunnen zijn; óók met de menschelijke zwakheid, die het evenzeer mogelijk maakt, dat een voor den dienst in de koloniën physiek ongeschikt officier, met het oog bijv. op promotiebelangen, tòch zal trachten daarheên gezonden te worden, als ook, dat een voor den dienst in de tropen physiek geheel geschikt officier, *bewust* of *onbewust*, om redenen van particulieren aard (familiebelangen, huwlijksvooruitzichten), zich ongeschikt *wil* doen verklaren voor dien dienst.

Men heeft gezocht naar een modus vivendi, om zoowel het belang van den Staat als dat van het individu behoorlijk te waarborgen.

ad. *artikel* 6.

Het is vooral de conceptie van dit artikel, die aanleiding heeft gegeven tot zeer langdurige, bij de inmiddels gewijzigde samenstelling der commissie breed herhaalde, discussiën.

Het eerste gedeelte van dit artikel, (litt. *a*) handelt over de volgorde van uitzending naar de tropen, een onderwerp waarmede natuurlijk zeer nauw verband houdt de hierboven behandelde, in art. 2 gestipuleerde, termijnen van dienen in en buiten Europa.

De Commissie heeft allereerst getracht zich een beeld te scheppen van den vermoedelijken gang der verplaatsingen tusschen het moederland en de koloniën en omgekeerd en van den waarschijnlijken loop der promotie; maar het is haar blijkens het hierboven over art. 2 medegedeelde niet mogen gelukken daarvan meer dan bij benadering *mogelijke* cijfers op het papier te brengen.

Bij de ter zake te leveren beschouwingen stuit men op niet geringe bezwaren.

De eerste vraag die zich voordoet, is deze: welke formatiecijfers moeten aan de te maken berekeningen ten grondslag gelegd worden, een vraag die voor zooveel de eischen van den dienst hier te lande aangaat, nog al eenvoudig is te beantwoorden; omdat de Commissie geen reden had om voor die eischen andere cijfers te gebruiken dan die van de vigeerende formatie van het leger hier te lande. In *West*-Indië dienen zoo weinig officieren, dat de eischen van den dienst aldaar van geen merkbaren invloed behoeven te zijn op de mutatiën in het gefusioneerde officierskorps. De Commissie vond dan ook volle vrijheid om bij hare berekeningen die eischen te verwaarloozen.

Maar geheel anders ziet het er uit met de eischen van den dienst in Oost-Indië.

De ondervinding leert — en de graphische voorstellingen, aan deze memorie toegevoegd, geven daarvan een sprekend beeld — dat het vraagstuk zich, met betrekking tot de eischen van den dienst in Oost-Indië, geheel anders voordoet. Zooals de Commissie mag aannemen, als bekend bij den lezer dezer memorie, gelden thans voor het

leger in Nederlandsch-Indië *twee* formatiën, respectievelijk bekend als de „normale" en de „tegenwoordige." De eerstbedoelde, bij Koninklijk besluit vastgesteld, bevat de cijfers van hetgeen de Regeering *blijvend* noodig en bereikbaar acht. (1) Maar de ervaring heeft geleerd, dat zich in het uitgestrekte gebied van Nederlandsch-Indië telkens — soms zelfs vrij plotseling (men denke bijv. aan de jaren 1894 — Lombok — en 1896 — Toekoe Oemar) — omstandigheden voordoen, die het der Regeering ten plicht maken om, *zoodra mogelijk*, het effectief van het leger en niet het minst van het officierskorps op te voeren, ver boven de cijfers der hooger genoemde „normale" formatie. Deze cijfers worden dan *tijdelijk* door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, hetzij krachtens Koninklijke machtiging of wel onder nadere goedkeuring der Kroon, gewijzigd, en zóó ontstaan nieuwe formatiecijfers, aan de eischen *van het oogenblik* voldoende, die de „tegenwoordige" formatie van het leger aangeven.

Nu is een blik op de hooger vermelde graphische voorstelling voldoende, om te doen zien hoe grillig de cijfers der „tegenwoordige" formatie zich wijzigen, en tegenover de zooeven uiteengezette practijk is het niet gemakkelijk uit te maken welke formatiecijfers aan de berekening van de eischen der aanvulling van het in Indië dienende officierskorps ten grondslag moeten liggen. Er is ruimte voor de bewering, dat men als basis voor die berekening een gemiddelde heeft te zoeken over een zeker aantal jaren, uit de cijfers der „tegenwoordige" formatie; maar met recht werd tegenover die bewering het bezwaar gesteld, dat men zijne berekening zoodoende zou gronden op cijfers, die eigenlijk *nooit* te verwachten zijn. Men moest de juistheid en het gewicht van dit bezwaar erkennen en kwam zoodoende ten slotte eenstemmig tot de overtuiging, dat geen andere berekening mogelijk is, dan die welke op de cijfers der „normale" formatie steunt. Maar daaruit volgt dan tevens, dat zoowel aan de cijfers betreffende de vermoedelijke wisseling van officieren tusschen moederland en koloniën, en omgekeerd, als aan die betreffende den waarschijnlijken gang der promotie slechts een zeer betrekkelijke waarde mag gehecht worden; zij zijn eigenlijk niet anders te beschouwen dan als merkpalen, om de gedachte te bepalen bij het onderwerp, dat de Commissie bezig hield. De cijfers in bijlage E, waarvan hierboven bij de toelichting van artikel 2 de rede was, kunnen — de Commissie wenscht dit duidelijk uit te spreken — in de practijk zeer goed blijken allerlei verrassingen te bereiden, vooral, omdat *er* één factor is, die van grooten invloed kan zijn op de mutatiën in het gefusioneerde officierskorps, en *te voren* niet anders dan aangeduid kan worden, doch bij geen mogelijkheid onder cijfers is te brengen, namelijk de gedwongen terugkeer naar Nederland van een aantal officieren, die het tropische klimaat om redenen van gezondheid moeten verlaten vóór het verstrijken van den termijn, voor hun werkzaamheid in de koloniën aangewezen, en de Commissie heeft daarom geen vrijheid gevonden om in artikel 6, sub *a*, voor een tweede en latere uitzending van den officier naar de koloniën regelen aan te geven, die het uitvoerend gezag te zeer zouden binden. Alleen de practijk zou daarvoor gaandeweg inderdaad bruikbare regelen kunnen doen aanwijzen. De 3de alinea van punt *a* acht de Commissie — hoewel zij geenszins blind is voor de bezwaren, die de toepassing dier alinea in de practijk onvermijdelijk zal medebrengen — toch volstrekt onmisbaar om de werking van het fusiestelsel niet noodeloos vexatoir te maken voor sommige individuën.

Reeds in den aanhef dezer Memorie is op de beteekenis van hooger bedoelden factor gewezen, en de Commissie heeft zeer ernstig overwogen, welk tastbaar voordeel aan het verblijf in de tropen ware te verbinden om dien terugkeer te breidelen. Aan dat verblijf, gelijk thans, betere pensioensvooruitzichten te verbinden is billijk; daarin wordt voorzien door artikel 16 van het schema; maar die prikkel wordt niet voldoende geacht om de noodige zekerheid te verkrijgen, dat de voor den dienst in de tropen aangewezen officieren, steeds de noodige opgewektheid zullen hebben voor de vervulling hunner, althans in Oost-Indië, dikwerf onder zeer moeilijke omstandigheden te vervullen plichten.

---

(1) Op deze cijfers steunt dus de jaarlijksche oorlogsbegrooting; weshalve in den toelichtenden staat van de begrooting voor Neder'andsch-Indië (zie IIde hoofdstuk, VIIde afdeeling) de cijfers der *normale* formatie voorkomen, met verwijzing naar de Indische Staatsbladen waar die cijfers te vinden zijn.

Van den aanvang af was men in de Commissie dan ook *eenstemmig* van oordeel, dat aan den dienst in de tropen een vooruitzicht op sneller bevordering zou moeten worden verbonden, en aanvankelijk was dat denkbeeld in het schema zóódanig uitgesproken, dat hij die *niet* naar de koloniën werd uitgezonden in de ranglijst *teruggesteld* zou moeten worden. Latere bespreking, bij gewijzigde samenstelling der Commissie, leidde er echter toe, dat zij de voorkeur gaf aan eene regeling, waardoor hij die *wel* naar de tropen gaat in de ranglijst *vooruitgeschoven* wordt; maar om die opschuiving tot geen minder aangename dienstverhoudingen te doen strekken *onder ranggenooten*, is in artikel 6, sub *c*, aangegeven, dat hij, die aan zijn verblijf in de koloniën een recht op sneller bevordering ontleent, dien wissel op de toekomst eerst gehonoreerd ziet op het oogenblik van zijne bevordering tot den hoogeren rang. Het slot van punt *c* heeft daarbij ten doel er voor te zorgen, dat de ingevolge artikel 2 van het schema *periodiek* te bevorderen tweede-luitenant, die, vóór hem die bevordering ten deel kan vallen, uit de tropen terugkeert, wegens verwonding voor den vijand, zich het voordeel der sneller bevordering niet ziet ontnomen, dat de vijfde zinsnede van artikel 6, punt *b*, hem waarborgt.

ad *artikel* 7.

Afschaffing van den majoorsrang acht de Commissie in het fusiestelsel zeer wenschelijk, om de regeling der mutatiën tusschen Nederland en de koloniën zooveel mogelijk te vereenvoudigen, gezwegen van het voor die afschaffing zeer bekende argument, dat de veelvuldig voorkomende samenwerking van zee- en landmacht in de tropen sterk pleit voor een gelijk en gelijksoortige rangverdeeling bij deze twee takken van den Staatsdienst.

ad *artikel* 8.

De termijn van drie maanden, in de eerste alinea van artikel 8, steunt op de overweging, dat de officier — naar de Commissie aannam — drie maanden behoeft, met inbegrip van hem te verleenen verlof, om uit Nederland zijne bestemming te bereiken. Omgekeerd rekent de Commissie, dat de officier drie maanden behoeft om, uit de koloniën terugkeerende, hier te lande weder te kunnen intreden.

Het artikel spreekt overigens duidelijk genoeg uit zich zelf. Bij de zeer geringe getalsterkte van het West-Indisch officierskorps zijn telegrafische mededeelingen van daar niet noodig.

ad *artikel* 9.

Dit artikel heeft ten doel de voor de aanvoering, onder den vermoeienden invloed van het tropisch klimaat en van den dienst te velde in Oost-Indië, volstrekt onmisbare vlugheid naar lichaam en geest bij de hoofd- en opperofficieren, en hunne even onmisbare bekendheid met Indische toestanden en oorlogvoering, naar den eisch te waarborgen.

ad *artikel* 10.

De bepaling, neêrgelegd in de eerste alinea van het artikel is een noodzakelijk uitvloeisel van het fusiestelsel als zoodanig. De verantwoordelijkheid voor de bevorderingen kan natuurlijk slechts door één autoriteit gedragen worden en die autoriteit *kan* geen andere zijn dan de Minister van Oorlog.

Maar de ervaring heeft voldoende geleerd, dat zich in Oost-Indië omstandigheden kunnen voordoen, waarin *onverwijld* een opengevallen plaats, vooral in hoogeren rang, *moet* worden aangevuld, zonder dat het dus *mogelijk* is voor die aanvulling te wachten op een uit het moederland aan te vragen en van daar uit te zenden officier. De 2de alinea van het artikel voorziet in deze behoefte; maar het zou natuurlijk niet aangaan aan den officier, die zoodoende door geheel toevallige omstandigheden, promotie maakt vóór zijn beurt en zoodoende in de ranglijst opklom boven wellicht nog geschikter ranggenooten, die in Nederland vertoeven, *blijvend* een plaats boven dezen te laten innemen. De slotalinea van het artikel is daarom ingevoegd als correctief voor de aan den Gouverneur-Generaal te laten vrijheid, die overigens — dit ligt voor de hand —

door wettelijke bepalingen nog derwijze ware te beperken, dat zijn bevoegdheid om in Indië aanwezige officieren buitengewoon te bevorderen zich alleen uitstrekte tot een zeker aantal van de oudsten in elken rang, die zich daargints bevinden, en tot de bepaald *uitnemenden* onder hen.

ad *artikel* 11.

De maatregel in dit artikel omschreven heeft herhaaldelijk een punt van langdurige beraadslaging in den boezem der Commissie uitgemaakt.

Om de beteekenis daarvan te begrijpen, moet men beginnen zich voor oogen te stellen, dat de toepassing van het fusiestelsel aan de Regeering in het moederland de plicht zal opleggen om *in de eerste plaats* te zorgen, dat het officierskorps in Oost-Indië compleet is. Zelfs onder normale omstandigheden is, in een zóó uitgebreid koloniaal gebied, wel bijna altijd een deel der officieren, zoo al niet te velde, dan toch ingedeeld bij elk oogenblik tot uitrukken tegenover den vijand beschikbaar te houden kolonnes, en met die gegevens en de altijd voor min of meer ernstige storing vatbare telegrafische en stoomgemeenschap tusschen moederland en koloniën, kan niet ontkend worden, dat er allicht oogenblikken kunnen zijn, waarin een eenigszins aanzienlijk imcompleet in het officierskorps *daargints* ernstige gevolgen zou kunnen hebben.

Dit op den voorgrond stellende, moet de Commissie er op wijzen, dat steeds een niet onbelangrijk aantal officieren op reis zullen zijn tusschen het moederland en de koloniën en omgekeerd en dat bovendien een, bij de werking van het fusiestelsel te voren onmogelijk te schatten aantal officieren, na hun terugkeer in Nederland, gedurende langer of korter tijd door ziekte aan den dienst onttrokken zullen zijn.

Het lijdt daarom geen twijfel of, in Nederland zal *steeds* een zekere reserve aan officieren gereed moeten zijn, om tijdelijk ontstane vacatures aan te vullen, gezwegen van de extra-reserve, die men bij plotseling opkomende uitbreiding van de „tegenwoordige" formatie zal behoeven. Een blik op de hooger genoemde graphische voorstelling is voldoende om te doen zien, dat zoodanige plotselinge uitbreiding der formatie inderdaad geen geringe extra-aanvullingen voor Oost-Indië vordert, aanvullingen aan welker eischen in het fusiestelsel waarschijnlijk niet zal kunnen worden voldaan zonder in Nederland tijdelijk de officieren der extra-reserve (militiekader en reservekader) voor een deel onder de wapenen te roepen.

Om, in de hooger geschetste *normale* omstandigheden, voldoening aan de eischen voor den dienst in Oost-Indië mogelijk te maken, zonder den geregelden gang van den dienst in het moederland in gevaar te brengen, zal men het hier te lande dienende officierskader moeten uitbreiden met een zeker aantal tweede-luitenants. Maar door dat te doen, zou het officierskorps in de lagere rangen sterker worden, dan voor een geregelden gang van de promotie in de hoogere rangen wel wenschelijk zou zijn. Op dien grond heeft de Commissie het noodig geoordeeld de aanstelling van een zeker aantal onderofficieren, die dienst doen als luitenant, te moeten aanbevelen, en het komt — ook in het belang van den onderofficier, d. i. ter bevordering van de oplossing der kader-quaestie — wenschelijk voor, die onderofficieren als *onderluitenant* te kwalificeeren, op het voetspoor van de bepalingen, neêrgelegd in het *Indisch Staatsblad* van 1895 n°. 174)

ad *artikel* 12 *en* 13.

Deze artikelen bevatten bepalingen, die de Commissie in het schema alleen heeft geformuleerd, om de geldelijke gevolgen van het fusiestelsel te kunnen overzien. Zij zijn, zonder het fusiestelsel zelf aan te tasten, voor wijziging vatbaar; maar de Commissie stelde voor, wat haar billijk toescheen.

ad *artikel* 14.

Hoe meer overeenkomst er bestaat tusschen de uniform van de in Nederland en van de in de kolonie dienende officieren, hoe beter dit is, èn om de overgangen voor den officier van Nederland naar de koloniën en omgekeerd zoo gemakkelijk mogelijk te maken, èn om hem zoo min mogelijk financieele lasten op te leggen.

Dat het artikel inderdaad geen onbereikbaar ideaal nastreeft, blijkt wel voldoende door waarneming van hetgeen men thans ziet gebeuren in de officierskorpsen van de Koninklijke Nederlandsche Marine en van het korps mariniers.

ad *artikel* 15.

Wie, zoowel met betrekking tot de handhaving der discipline als in het belang der aanrakingen, die er steeds behooren te zijn tusschen het leger en de inlandsche bevolking (niet het minst daar, waar vijandig tegenover haar moet worden opgetreden) een geopend oog heeft voor het groote belang, dat de officier in Oost-Indië de talen der inlanders machtig zij, kan bezwaarlijk ontkennen, dat het *dringend* noodig is om in het fusiekorps de studie der inlandsche talen *dwingelijk* aan te moedigen. Maar de kennis dier talen moet zich vooral in de practijk geldig maken en er zal dus vooral voor gezorgd moeten worden, dat de af te nemen examina geen schoolsch karakter aannemen. De practijk zal moeten leeren of het afwisselend dienen — óók van de hoofd- en opperofficieren — in en buiten Europa, nog niet zal noodig maken, dat *bijzondere* maatregelen worden genomen om het behoud van de kennis der inlandsche talen ook in de hoogere rangen aan te moedigen.

De slotalinea van het artikel heeft ten doel misbruiken te voorkomen en den maatregel financieel niet bezwaarlijker te maken dan inderdaad onmisbaar is.

ad *artikel* 16.

De eerste twee alinea's van het artikel spreken, zonder toelichting, voldoende voor zich zelf. Worden thans slechts bij uitzondering officieren boven den rang van luitenant in de koloniën *gedetacheerd* — gezwegen van één enkelen hoofdofficier en een zeer gering aantal kapiteins in West-Indië, waar zooveel minder belangrijke en inspannende diensten worden gevorderd dan in Oost-Indië, — in het fusiestelsel zullen de officieren in alle rangen zoowel in als buiten Europa moeten dienen, en dan is het billijk de betere pensioensvooruitzichten, aan den dienst in de tropen verbonden, te vermeerderen, in overeenstemming met de belangrijkheid van de daargints te bewijzen diensten.

Thans kan de officier van het Indische leger recht op pensioen doen gelden als hij twintig jaar effectief in Indië heeft gediend, de officier van het leger hier te lande als hij veertig jaar onafgebroken in dienst was in het moederland. Billijk is het voor het gefusionneerde korps, een middenterm te vorderen van *dertig* effectieve dienstjaren om het recht van pensioen te doen bereiken.

De bepalingen der vierde alinea zijn noodig om aan de Regeering de gelegenheid te geven om, door pensionneering van de oudere officieren, wier diensten nog wel goed, maar volstrekt niet onmisbaar, zijn te achten, de bevordering der jongere elementen niet langer te doen ophouden, dan het behoud van den, in het gefusionneerde korps zoo dringend vereischten, vlotten geest gedoogt.

Met ditzelfde doel acht de commissie het noodig officieren, die ongeschikt bevonden zijn voor bevordering alleen bij uitzondering in de gelederen te houden, namelijk alleen voor zooveel hun een passende werkkring bij of ten behoeve van het leger kan worden aangewezen; maar het zou onbillijk zijn hen, die alleen met het oog op hun leeftijd gedwongen worden om den dienst te verlaten — niettegenstaande in hun rang nog zeer goede diensten van hen kunnen worden verwacht — niet *altijd* het volle aan den rang verbonden pensioen te verleenen, onverschillig hoe lang zij in dien rang hebben gediend. Met het oog hierop is de slotalinea gesteld.

ad *artikel* 17.

Dit artikel behoeft geen speciale toelichting.

HOOFDSTUK I.

BIJLAGE E.

RAMING

VAN DE

FINANCIEELE GEVOLGEN,

die zouden voortvloeien uit de invoering van het schema van samensmelting, zooals dit door de Commissie, alleen met het oog op het wapen der infanterie, is ontworpen.

RAMING van de financieele gevolgen, die zouden voortvloeien uit de invoering van het Schema van samensmelting, zooals dit door de Commissie, alleen met het oog op het wapen der infanterie, is ontworpen.

Aan onderstaande beschouwingen moge de opmerking voorafgaan, dat betrouwbare uitkomsten, tot beoordeeling van het totaal der financieele gevolgen, niet zijn te verkrijgen.
Immers ten aanzien van verschillende posten is slechts een ruwe schatting mogelijk; niet altijd zullen het juist de belangrijkste bedragen zijn, die het best onder cijfers zijn te brengen; te veel gevolgen van den nieuwen toestand — en daaronder uit een financieel oogpunt zeer gewichtige — zijn van te voren slechts als onbekende grootheden te beschouwen.

De consequentiën voorzoover West-Indië betreft zijn ter bekorting buiten beschouwing gelaten.
Deze consequentiën zullen trouwens zeer gering zijn, in verhouding tot die, welke ten aanzien van Oost-Indië uit het „schema" zouden voortvloeien.
Bovendien is het fusiestelsel voor West-Indië eigenlijk reeds in werking, zoodat desverlangd de toelagen, de duur van het verblijf in de West, enz. overeenkomstig het „schema" kunnen geregeld worden, waardoor dan de financieele verschillen, die thans nog berekend zouden kunnen worden, zouden verdwijnen, geheel afgescheiden van de vraag of de Nederlandsche en de Oost-Indische infanterie-officierskorpsen àl dan niet zullen worden samengesmolten.

Uitgegaan wordt verder van de hierna aangeduide onderstellingen.

a. De 100 onderluitenants in Oost-Indië zijn en blijven compleet.

b. Voor de in Indië benoodigde sterkte aan officieren worden de cijfers der *normale* formatie in rekening gebracht.
Zeker zou de uitkomst op meer juistheid aanspraak kunnen maken, indien men de cijfers der feitelijk geldende, z. g. *tegenwoordige* formatie in rekening kon brengen, daar deze die der *normale* formatie veelal belangrijk overtreffen.
De wijzigingen dier *tegenwoordige* formatie zijn echter zoo menigvuldig en de dikwijls groote schommelingen zoo onregelmatig, dat hierin geen vaste basis voor eenige berekening kan worden gevonden, maar men zich daartoe dient te vergenoegen met de cijfers der *normale* formatie.
Aan het slot dezer berekeningen kan dan door een memoriepost worden uitgedrukt, in welke richting wijziging der uitkomst moet worden verwacht, door te letten op de feitelijk geldende eischen, n. l. die der *tegenwoordige* formatie.

c. Als infanterie-officieren worden in rekening gebracht de bijna zonder uitzondering tot dit wapen behoorende officieren van:

den gewestelijken staf,

den plaatselijken staf,

de militaire school,

het korps pupillen,

de militaire strafgevangenis,

en het korps maréchaussée in Atjeh.

Wel is waar is dit laatste een tijdelijk korps, maar te dezen aanzien komt een afwijking van den sub *b* gestelden regel wenschelijk voor, omdat op het korps maréchaussée nog geruimen tijd zal zijn te rekenen.
Niet in rekening worden gebracht de infanterieofficieren, die tot een telkens afwisselend aantal deel uitmaken van:

den staf van den Gouverneur-Generaal,

het kabinet en de Iste afdeeling van het Departement van Oorlog

en den Generalen Staf.

Rekent men nu, dat van de adjudanten van den gewestelijken staf (11), den plaatselijken staf (7) en de garnizoens-infanterie (9) de helft den kapiteinsrang bekleeden, dan komt men, volgens de Bijlagen A 1 en 2 van het Koloniaal Verslag van 1899, tot:

2 generaal-majoors,

5 kolonels,

42 luitenant-kolonels en majoors,

164 kapiteins en

458 luitenants.

671 officieren en 100 onderluitenants.

d. De gemiddelde duur van het verblijf in Oost-Indië zal op minder dan den normalen duur zijn te stellen.
Wel zal een zeker aantal officieren verlenging vragen, maar dit zal niet geheel opwegen tegen:

het vroegtijdiger terugkeeren van een zeker aantal wegens ziekte,

het vroegtijdiger uit Indië terugzenden van enkelen, met name hoofdofficieren, bijv. bij bevordering, als hierdoor een onverwacht te groot overcompleet in eenigen rang ontstaat,

het overlijden van en het verleenen van ontslag en pensioen aan in Indië aanwezige officieren, enz.

Neemt men hierbij nog in aanmerking, dat van den normalen Indischen diensttijd ruim 2 maanden voor de uit- en thuisreis afgaan, dan zal het werkelijk verblijf ginds gemiddeld op niet meer dan 5 jaar kunnen worden gesteld.

e. Om de 5 jaar moet dus het officierskorps in Indië als het ware geheel vernieuwd worden, hetgeen een jaarlijksche uitzending zou eischen van:

$\frac{47}{5} = 9{,}4$ hoofdofficieren,

$\frac{164}{5} = 33$ kapiteins en

$\frac{458}{5} = 91{,}6$ luitenants.

De uitzending moet echter ruimer zijn, opdat de som van 5 jaarlijksche uitzendingen — de gewone verliezen in rekening brengende — gelijk blijve aan de in Indië benoodigde sterkte. Dit wordt bereikt door per jaar zooveel officieren uit te zenden, dat hun sterkte na $2^1/_2$ jaar (dus op de helft van hun gemiddeld verblijf) juist gelijk zij aan de hierboven verkregen cijfers; wat hun sterkte dan verder in de volgende $2^1/_2$ jaar daalt, wordt opgewogen door de grootere sterkte in de eerste $2^1/_2$ jaar.
Volgens een statistiek, loopende over de jaren 1889 tot en met 1898 (zie laatste kolom der staten A en B), zijn de jaarlijksche verliescijfers aan infanterie-officieren, — die van het Nederlandsche en die van het Oost-Indische leger te zamen tellende —, wegens overlijden, ontslag en pensioneering gemiddeld: 23,9 luitenants en 45 kapiteins.
Ten opzichte van de formatiecijfers geeft dit een gemiddeld jaarlijksch verliescijfer van 2,2 pct. voor de luitenants en van 8 pct. voor de kapiteins.
Voor de samengesmolten officierskaders op dezelfde totaal-verliezen rekenende en daarbij het jaarlijksch verliescijfer aan hoofdofficieren, dat vooral door pensionneering hooger zal zijn dan dat der kapiteins, op 12 pct. stellende, zou de behoefte aan uitzending naar Indië bedragen:

$\frac{9{,}4 \times 100}{100 - 2^1/_2 \times 12} = 13^1/_2$ hoofdofficieren,

$\frac{33 \times 100}{100 - 2^1/_2 \times 8} = 41$ kapiteins,

$\frac{91{,}6 \times 100}{100 - 2^1/_2 \times 2{,}2} = 97^1/_2$ luitenants,

Totaal 152 officieren.

f. Blijkens de schriftelijke gedachtenwisseling tusschen de Regeering en de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij de behandeling van de wet op het militair onderwijs, in 1890, moesten ter voorziening in de gewone aanvulling jaarlijks worden benoemd:

58	tweede-luitenants der infanterie . . .	voor Indië,
52		voor Nederland,
dus 110		in het geheel.

Het cijfer van 58 zal vermindering ondergaan, omdat de benoodigde sterkte aan Indische infanterie-officieren zou verminderen met:

100, wegens de aanstelling van onderluitenants; en

80, wegens het vervallen van de buitenlandsche verloven, zijnde dit aantal van 80 het gemiddelde der infanterie-officieren, met verlof in Europa, berekend sedert 1871.
Nu bedroeg de *normale* formatie der infanterie-officieren, op ult. December 1889, berekend op dezelfde wijze als hierboven sub *c.* 790, dus meest toen, met de 80 verlofgangers, op een korps van 870 officieren gerekend worden, bij de vaststelling der jaarlijks benoodigde aanvulling.
Aannemende, dat de verliezen naar verhouding even groot zullen blijven, kan dus de jaarlijksche aanvulling verminderen in de volgende rede:

870 : 671 = 58 : x; of $x = 45$, makende, met de 52 voor Nederland, een totaal van 97 voor het samengesmolten korps, of 13 minder, dan in 1890 werden aangesteld.

g. Deze vermindering der jaarlijks te benoemen infanterie-officieren met 13 is, afgezien van kleine veranderingen in de normale formatie sedert 1889, het gevolg van twee omstandigheden:

het instellen van het instituut der onderluitenants, ten getale van 100, en

het vervallen van de buitenlandsche verloven,

van welke alleen de tweede omstandigheid verband houdt met de samensmelting der officierskaders.

Beide afzonderlijk in rekening brengende, wordt be behoefte aan jaarlijksche aanvulling verminderd met:

± 7 ten gevolge van het in dienst houden van 100 onderluitenants en

± 6 als gevolg van het verdwijnen der Indische officieren-verlofgangers.

h. Hierboven zijn uitsluitend de officieren, met verlof in Europa, in mindering gebracht van de totaal benoodigde sterkte aan offlcieren in Indië en niet de andere categorieën van officieren, die thans tot het Indische leger behooren en wier aantal bij de samensmelting wellicht eenige vermindering zou kunnen ondergaan.

Voor een deel echter is het bezwaarlijk te bepalen òf, en in hoeverre, enkele dier categorieën vermindering zouden kunnen ondergaan, als bijv. de leeraars aan de Koninklijke Militaire Academie en den Hoofdcursus, daar toch aan deze inrichtingen van onderwijs ook les zal zijn te geven in de vakken, die thans Indische officieren doceeren, en dus op een vermindering van het totaal aantal leeraars bezwaarlijk is te rekenen.

Ook omtrent de mogelijkheid van vermindering van het aantal officieren bij het Departement van Oorlog in Indië kan geen eenigszins betrouwbare voorspelling worden gedaan. Of het wel eens geopperde denkbeeld, om bij dat Departement en bij andere onderdeelen van het Indische leger eenige officieren door burger-ambtenaren te vervangen, tot vermindering van uitgaven zou leiden, blijft een open vraag, welker oplossing trouwens niet samenhangt met het vraagstuk der samensmelting van de officierskaders, zoodat zij hier buiten beschouwing kan blijven.

Verder is, wat het dienstvak van den generalen staf betreft, door de Commissie in beginsel aangenomen, dat deze onderdeelen van het Nederlandsche en het Indische leger niet voor samensmelting in aanmerking komen. Omtrent de vraag, of het aantal der tegenwoordig uit Indië bij de Hoogere Krijgsschool gedetacheerde leeraars en leerlingen voor vermindering vatbaar zou zijn, valt dus niets te zeggen, vóórdat nopens de opleiding der staf- (en intendance-) officieren voor Nederland en voor Indië nieuwe beginselen zijn gesteld.

Op de mogelijkheid eener inkrimping van het aantal officieren bij de hier genoemde en dergelijke inrichtingen te rekenen, komt te minder raadzaam voor, omdat het „Schema" reeds streeft naar een minimum der formatie aan officieren, door n.l. slechts onderluitenants te bestemmen voor de in Nederland vereischte reserve ter voorziening in het incompleet, dat o. a. doorloopend zal worden veroorzaakt door:

het op reis zijn van officieren naar en van de koloniën;

het tijdelijk voor den dienst ongeschikt zijn van ziek uit de tropen teruggekeerden;

het gedetacheerd zijn van officieren bij de verschillende inrichtingen van onderwijs in Nederland, enz.

i. Voor de berekening der diensttijden, welke in elken rang gemiddeld in Nederland en in Indië zullen worden doorgebracht, zijn in de eerste plaats de volgende aantallen in Nederland en in Indië dienende infanterie-officieren in aanmerking te nemen:

1°.

RANGEN.	Nederland.	Indië zie *c.*
Generaal-majoor	5	2
Kolonel	9	5
Luitenant-kolonel (en majoor)	59	42
Kapitein	249	164
Luitenant	654	458
Totaal	976	671

2°. Over de jaren 1889 t/m. 1898 werden gemiddeld tot kapitein bevorderd (zie laatste kolom van staat *C*):

in Nederland 29, in Indië 46 luitenants.

In die jaren waren echter gemiddeld 38 infanterie-kapiteins uit Indië met buitenlandsch verlof (zie laatste kolom van staat D). Hadden die verloven niet bestaan, dan zouden er dus zooveel kapiteins minder geweest zijn en derhalve zou het aantal bevorderingen tot dien rang ongeveer evenredig gedaald zijn en, in stede van 46, gemiddeld slechts bedragen hebben:

$$46 \times \frac{164}{164 + 38} = 37$$

Hierbij voegende de 29 bevorderingen in Nederland, is 66 het gemiddeld aantal bevorderingen tot kapitein, waarop per jaar bij het samengesmolten korps zou zijn te rekenen.

Werden nu alle $654 + 458 = 1112$ luitenants tot kapitein bevorderd, dan zou dit gemiddeld na $\frac{1112}{66} = 17$ jaren luitenantsdienst plaats hebben.

De verliezen in den luitenantsrang wegens overlijden, ontslag en pensionneering bedragen echter (zie *e* blz. 29) gemiddeld 2.2 pct. per jaar, en deze uitvallers komen in het voordeel der bevordering.

De luitenant, die geheel onderaan in de ranglijst staat, profiteert van *al* die uitvallers: hij, die bovenaan in de ranglijst staat, daarentegen van *geen enkelen*.

Daar nu die uitvallers in den luitenantsrang vrijwel regelmatig over de ranglijst verspreid zijn, mag men stellen, dat de officier bij het geheel doorloopen van den luitenantsrang gemiddeld van de helft der uitvallers in dien rang voordeel heeft, bij zijn aan de beurt komen voor bevordering tot kapitein.

Dit wordt, het aantal dienstjaren als luitenant $= x$ stellende, uitgedrukt door:

$$\frac{1112 \times \left(1 - {}^1/_2 \times \frac{2{,}2\ x}{100}\right)}{66} = x,$$

$x = 14^1/_4$ jaar is dus de *gemiddelde diensttijd als luitenant.*

3°. Hiervan zullen nu de diensttijden, door te brengen resp. in Nederland en in Indië, zich verhouden als de respectieve formatiecijfers aan luitenants, dus:

$$\text{in Nederland } \frac{654}{1112} \times 14^1/_4 = 8^1/_4 \text{ jaar},$$

$$\text{in Indië } \frac{458}{1112} \times 14^1/_4 = 6 \quad \text{„ .}$$

4°. Over de jaren 1889—1898 werden gemiddeld tot hoofdofficier bevorderd (zie laatste kolom van staat E.):

in Nederland . . . . 10,8 kapiteins,
„ Indië . . . . . 13,4 „

In die jaren waren gemiddeld 8 hoofdofficieren uit Indië met buitenlandsch verlof (zie laatste kolom van staat D). Bij afschaffing van deze verloven zou dus het aantal bevorderingen tot hoofdofficier gemiddeld slechts hebben bedragen:

$$13{,}4 \times \frac{42}{42 + 8} = 11{,}2.$$

Hierbij voegende de 10,8 bevorderingen in Nederland, is 22 het gemiddeld aantal bevorderingen tot hoofdofficier, waarop bij het samengesmolten korps zou zijn te rekenen.

Nu bedragen de verliezen in den kapiteinsrang wegens overlijden, ontslag en pensionneering (zie *e*) 8 pct.

Vooral door de laatstbedoelde dezer oorzaken vallen die verliezen meer onder de oudere dan onder de jongere kapiteins voor, zoodat zal worden aangenomen, dat die uitvallers gemiddeld voor $^2/_3$ gedeelte ten voordeele van een sneller bevordering zullen werken.

Dit samenvattende in de formule:

$$\frac{(249 + 164)\left(1 - {}^2/_3 \times \frac{8\ \ddot{y}}{100}\right)}{22} = \ddot{y},$$

geeft $\ddot{y} = 9^1/_2$ jaar (bijna) voor den *diensttijd als kapitein*.

5°. Hiervan zullen de diensttijden respectievelijk bedragen:

$$\text{in Nederland } \frac{249}{249 + 164} \times 9^1/_2 = 5^3/_4 \text{ jaar},$$

$$\text{in Indië } \frac{164}{249 + 164} \times 9^1/_2 = 3^3/_4 \quad \text{„ .}$$

6°. Neemt men voor de hoogere rangen, waarvoor een soortgelijke berekening nog onzekerder uitkomsten zou geven, omdat de statistieke gegevens over kleinere aantallen loopen, aan, dat zij bij het samengesmolten korps gemiddeld zullen worden doorloopen, in dien van

luitenant-kolonel, in. . . . . $7^1/_2$ jaar,
kolonel, in . . . . . 3 „
generaal-majoor, in . . . . . 2 „ ,

en berekent men op gelijke wijze, welk deel daarvan in Nederland en in Indië zal worden doorgebracht, dan komt men tot het volgende:

RANGEN.	Diensttijd in den rang		
	in Nederland.	in Indië.	Totaal jaren.
Luitenant	$8^1/_4$	6	$14^1/_4$
Kapitein	$5^3/_4$	$3^1/_4$	$9^1/_2$
Luitenant-kolonel	$4^1/_2$	3	$7^1/_2$
Kolonel	2	1	3
Generaal-majoor	2 of	2	2

Hierbij is ten aanzien van de generaal-majoors aangenomen, dat deze opperofficieren uitsluitend hetzij in Nederland, hetzij in Indië dienen, hetgeen in het „Schema" als regel is gesteld.

Op grond van bovenstaande onderstellingen en berekeningen kunnen thans de volgende cijfers van vermeerdering en vermindering der uitgaven worden geraamd.

A. *Overtochtsgelden.*

Volgens *e* (bladz. 28 en 29) zijn per jaar uit te zenden 152 officieren. Slechts enkele hiervan veroorzaken geen uitgaven voor de terugreis, n.l. zij, die in Indië overlijden en zij, die daar blijven na het verlaten van den dienst. Hier tegenover staat, dat volgens het „Schema" in enkele gevallen overtochtsgelden zijn uit te betalen, welke tegenwoordig bespaard worden. Aannemende dat een en ander tegen elkaar opweegt, kunnen dus jaarlijks in rekening gebracht worden 152 reizen naar- en evenveel uit Indië, dus 304 reizen.

Over het tijdvak 1891 t/m 1895 is ten laste der Indische begrooting 1) voor reiskosten van en naar Indië, te zamen voor 829 reizen van officieren ten deele met, ten deele zonder gezin, uitgegeven f 1 086 225, dus per officier per reis ± f 1300.

Behoudt men denzelfden maatstaf voor de verhouding tusschen de aantallen gehuwden en ongehuwden en voor de talrijkheid der gezinnen, dan zouden de overtochtsgelden na de samensmelting der officierskaders bedragen:

per jaar f 395 200 = f 1300 × 304.

In de bovenvermelde overtochtsgelden over het tijdvak 1891 t/m 1895 zijn niet opgenomen, die wegens reizen van Indische officieren gedetacheerd bij de Hoogere krijgsschool in Nederland. In verband met het sub *h* (bladz. 30) aangevoerde, is omtrent de mogelijkheid van vermindering van dezen post nog geen uitspraak te doen. Neemt men nu overigens die uitgaven over 1891 t/m 1895 als gemiddelden aan, dan bedragen tegenwoordig de overtochtsgelden:

per jaar f 217 245.

1) Zie staat F. Hieronder zijn dus niet begrepen de reiskosten voor Nederlandsche officieren, naar Indië gedetacheerd op grond van het Koninklijk besluit van 18 Augustus 1878, n°. 10, welke uit de Nederlandsche Staatsbegrooting worden bestreden en hierna op blz. 36 verrekend worden.

Tengevolge van de samensmelting worden deze uitgaven dus:

I. per jaar f 177 955 *meer.*

B. *Traktementen bij buitenlandsch verlof.*

Onder de nieuwe verlofsbepalingen is over het tijdvak 1895 t/m 1899 aan Indische infanterie-officieren, wegens traktementen bij buitenlandsch verlof, uitbetaald f 1 065 268 (zie aan het slot van staat G).
Door de samensmelting zullen deze verloven afgeschaft en de uitgaven dus:

II. Per jaar f 213 054 *minder* worden.

C. *Traktementen voor de reserve in Nederland aan onderluitenants.*

Hun aantal zal, volgens de bestaande organisatie van het Nederlandsche leger, bedragen 90. Rekenende op een traktement gelijk aan dat der tweede-luitenants à f 1000, worden de uitgaven hierdoor:

III. Per jaar f 90 000 *meer.*

D. *Indische traktementen, extra genoten.*

Volgens het „Schema" zullen de activiteits-traktementen worden genoten: gedurende de uitreis en gemiddeld ½ maand daarvoor en gedurende de thuisreis en gemiddeld ½ maand daarna, een tijdvak, dat te zamen op ruim 3 maanden is te stellen.
Gedurende dit tijdvak kan de reizende officier niet tellen in de presente sterkte van het koloniale leger, welke sterkte gelijk moet zijn aan de cijfers der normale formatie. Wat de officier in die 3 maanden aan traktement geniet boven zijn gewoon Nederlandsch inkomen, vormt dus een extra-uitgave ten laste der Indische begrooting.
Dat meerdere traktement bedraagt ongeveer gemiddeld:

voor den:	per jaar:	per 3 maanden:
luitenant	f 1200	f 300
kapitein	2400	600
hoofdofficier	5000	1250

Vermenigvuldigende met de sub *e* berekende behoeften aan jaarlijksche uitzending bedraagt deze post:

13½	×	f 1250	=	f 16 875
41	×	600	=	24 600
97½	×	300	=	29 250

IV. Per jaar f 70 725 *meer.*

Bij deze raming is verwaarloosd de omstandigheid, dat niet alle uitgezonden officieren uit Indië terugkeeren; daartegenover is dan ook slechts een minimum-termijn van 3 maanden in rekening gebracht.

E. *Traktementen van officieren, bestemd voor het Indisch leger, in afwachting van hun uitzending naar Indië in Nederland verbleven.*

Deze bedroegen over het tijdvak 1890 tot en met 1899 f 184 553 —. (Zie aan het slot van staat H.)

Bij samensmelting vervalt deze post en worden de uitgaven:

V. Per jaar f 18 455 — *minder.*

F. *Opleidingskosten.*

Blijkens *g* (bladz. 29 en 30) zal de samensmelting de behoefte aan jaarlijksche aanvulling doen verminderen met 6 officieren, waardoor dus het aantal leerlingen aan de Academie òf aan den Hoofdcursus òf wel aan beide inrichtingen daalt.
Hoewel het wenschelijk te achten is, dat de Academie ook na een samensmelting niet minder officieren vorme dan thans, zal de bovenbedoelde vermindering hier geheel ten voordeele van de kosten der Academie worden gebracht, waardoor de te verkrijgen bezuiniging gemakkelijker onder cijfers is te brengen.
Bij de beraadslaging over de wet op het militair onderwijs van 1890 werden de jaarlijksche uitgaven per cadet gesteld op:

aan voeding en zakgeld	f 300
voor onderhoud van kleeding en uitrusting . .	96
totaal . .	396

	Academie 3 jaar.	Cadettenschool 2 jaar.
Deze uitgaven bedragen dus voor den geheelen duur van den cursus	f 1188	f 792
Verder voor éénmaal aan nieuwe kleeding . . .	140	140
Totaal . . .	f 1328	f 932

	Academie	Cadettenschool
De algemeene kosten van beide inrichtingen zullen slechts in geringe mate dalen. Stelt men de bezuiniging op deze algemeene kosten, welke bezwaarlijk te ramen is, op	f 372	f 218
en voegt men daarbij de reeds verkregen posten .	1328	932
dan vertegenwoordigen de sommen van	f 1700	f 1150

de rechtstreeksche bezuiniging, welke te verkrijgen is door één officier minder aan de Academie — c. q. met Cadettenschool — op te leiden.
Voor de vermindering der jaarlijksche behoefte met 6, zullen die sommen — rekenende op langeren studietijd van enkelen en op eenig verloop — vermenigvuldigd worden met 7 voor de Academie en met 4 voor de Cadettenschool. De uitgaven worden dan:

VI. Per jaar f 16 500 *minder* = 7 × 1700 + 4 × 1150.

Wellicht zou het blijken, dat de vermindering van de algemeene kosten der Cadettenschool en der Academie belangrijker zou zijn, dan hierboven door de Commissie is geraamd, bijv. indien tengevolge van de vermindering van het aantal leerlingen ook het aantal parallel-klassen geringer kon worden. Deze en dergelijke mogelijke bezuinigingen zijn echter moeilijk nader onder cijfers te brengen.
Een eenigzins betrouwbare raming van den invloed der samensmelting op het bedrag der „bijdragen", door de cadetten jaarlijks te storten, is uitgesloten door de mogelijk-

heid van vrijstellingen en verminderingen, waaraan deze post ook volgens het „Schema" onderhevig zal zijn.

Daar het normale bedrag dier „bijdragen" door het „schema" gesteld is op de helft van hetgeen thans van de aanstaande officieren van het Nederlandsche leger wordt gevorderd, kan alleen worden gezegd, dat de som dier „bijdragen" ten gevolge van de samensmelting der officierskaders zal verminderen, zoolang het aantal cadetten, dat na die samensmelting voor de „bijdrage" (normaal f 200) in aanmerking zal komen, niet het dubbele bedraagt van hen, die tegenwoordig (normaal f 400) storten.

G. *Detacheeringen naar Indië en naar Nederland.*

a. De detacheeringen op grond van het Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871 nº. 10 (onderlinge ruiling van een beperkt aantal) werden vroeger geregeld toegepast, doch na 1893 niet meer.

Brengt men ze in rekening, en wel tot het maximum bij dat besluit aangegeven, namelijk 5 infanterie-officieren, bij voorkeur ongehuwd, waaronder, stel 1 kapitein, dan zijn de uitgaven jaarlijks:

5 overtochten heën- en weêr voor de Nederlandsche officieren (die voor de Indische officieren zijn reeds op bladz. 33 verrekend) à f 1425 . . .	= f	7 125
toelagen gedurende 5 jaar: 1 kapitein à f 600.	=	3 000
4 luitenants à f 400	=	8 000

VII. Per jaar f 18 125 *minder.*

De passagekosten zijn hier op het minimum, namenlijk voor ongehuwden gesteld; daartegenover is niet gerekend op het binnentijds terugkeeren van in Nederland gedetacheerde Indische officieren. Een en ander wordt geacht, ongeveer tegen elkander op te wegen.

De uit te betalen gratificatiën en de invloed op de pensioenen komen hieronder bij de daarover handelende punten ter sprake.

b. Of en zoo ja in welke mate de detacheeringen uit Indië van leeraars bij inrichtingen van onderwijs in Nederland en van leerlingen bij de hoogere krijgsschool zullen kunnen verminderen en de uitgaven hiervoor kunnen worden beperkt, is nog niet te beslissen, referte *h*, bladz. 30.

Een zeker aantal toelagen, o. a. die der Indische officieren bij de normaal schietschool en bij de werkplaatsen voor draagbare wapenen, zal in ieder geval kunnen vervallen. Ofschoon zij eigenlijk niet behooren onder het hoofd „Detacheeringen uit Indië", worden zij — om de overeenkomst met de in de vorige alinea bedoelde uitgaven voor onderwijs — daarmede samengevat onder één post.

VIII. Per jaar „Memorie" *minder.*

c. Ook de detacheeringen naar Indië, welke buiten het Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871 nº. 10 plaats vinden, meer bepaaldelijk tot tijdelijke versterking van het Indisch officierskorps, zullen geheel vervallen.

De overtochtsgelden, welke ter zake tegenwoordig worden betaald, zijn reeds op bladz. 33 verrekend; de gratificatiën en de invloed op de pensioenen komen hieronder ter sprake.

H. *Gratificatiën voor uitrusting.*

Na de samensmelting zouden jaarlijks zijn te benoemen 97 infanterie-officieren, zie *f* bladz. 29. Stel, dat hiervan — na aftrek van de gewone verliezen, van de voor West-Indië bestemden en wegens ongeschiktheid voor dienst in de tropen — jaarlijks 85 officieren naar Oost-Indië vertrekken, dus voor de *eerste* maal, dan blijven er (zie *e* bladz. 28 en 29) nog 152—85 = 67 officieren jaarlijks voor de tweede en volgende malen uit te zenden.

De gratificatiën zullen dus bedragen: 85 × 1000 = f 85 000
67 × 500 = 33 500
Per jaar f 118 500

Blijkens *f* bladz. 29 werd in 1890 gerekend op een behoefte aan jaarlijksche aanvulling van 58 luitenants, welk aantal blijkens *g* blz. 29 en 30 ten gevolge van het instituut der onderluitenants met 7 zal verminderen.

Bij den bestaanden toestand is dus te rekenen op gratificatiën aan 51 jaarlijks te benoemen officieren	f	51 000
Voor 5 Nederlandsche en 5 Indische officieren als bedoeld hierboven sub G *a*		10 000
Voor de overige naar Indië gedetacheerde officieren, als bedoeld sub G *c*, wier aantal over de jaren 1891 tot en met 1895 gemiddeld 9 bedroeg .		9 000
Per jaar . . .	f	70 000

Onder dit hoofd zal dus de samensmelting leiden tot een uitgaaf van:

IX. Per jaar f 48 500 *meer.*

J. *Toelagen wegens kennis van inlandsche talen.*

Aannemende dat van het aantal subalterne officieren (zie *i* blz. 31):

Nederland	kapiteins	249
	luitenants	654
Indië. . .	kapiteins	164
	luitenants	458
Totaal . . .		1525

gemiddeld $^1/_{10}$ gedeelte in het genot van de toelage voor de kennis van eene inlandsche taal zou zijn, bedraagt deze post $152^1/_2$ × f 200 of

X. Per jaar f 30 500 *meer.*

K. *Pensioenen der officieren.*

Een raming van het bedrag waarmede het totaal der uit te betalen officierspensioenen zal vermeerderen of verminderen, moet noodwendig weinig betrouwbaar zijn, omdat niet is te voorspellen, welke belangrijke invloeden zullen worden uitgeoefend op den duur van den diensttijd der officieren en op den levensduur der geponsionneerden door zoozeer gewijzigde omstandigheden als:

het afwisselend verblijven in Nederland en in Indië;

het verhoogen der normale pensioensbedragen boven die, thans door officieren van het Nederlandsche leger genoten;

het brengen van den normalen diensttijd voor pensioen op 30 jaren;

den gang der promotie in het samengesmolten korps;

het gedwongen pensionneeren van gepasseerde kapiteins;

het toepassen van den leeftijdsgrens enz.

1º. Daar zulk een raming slechts geldt een *vergelijking* tusschen de pensioensbedragen bij beide toebij gescheiden officierskaders en die bij een samengesmolten korps, zal bij beide toe-

6°. Brengt men ten voordeele der samensmelting in rekening, dat de sterkte van het officierskorps zal verminderen met 80, door het afschaffen der buitenlandsche verloven, en neemt men aan, dat dientengevolge in de toekomst het aantal gepensionneerden in elken rang evenredig zal verminderen, dan zal men die evenredige vermindering hebben toe te passen op het aantal gepensionneerden van het Indisch leger, vermeld op blz. 38.

Dat aantal heeft betrekking op een officierskorps, sterk:

in Indië (zie sub *c*)	671
met buitenlandsch verlof	80
Totaal . .	751

Door het vervallen der 80 verlofgangers, daalt dus de sterkte aan gepensionneerden in elken rang in de toekomst in rede van $\frac{671}{751}$, en wordt dus (blz. 38)

Generaal-majoors	in stede van	10	9
Kolonels	„ „ „	22	20
Luit.-kol. oudste	„ „ „	83	74
Luit.-kol. jongste	„ „ „	119	106
Kapiteins	„ „ „	427	382
1ste Luitenants	„ „ „	78	70
2de „	„ „ „	7	6

7°. De jaarlijks uit te betalen pensioenen zouden dus beloopen:

RANGEN.	Aantal.	Gemiddeld pensioen.	Totaal.
Tweede-luitenant	8 + 6 = 14	f 870	f 12.180
Eerste-luitenant	59 + 70 = 129	1180	152.220
Kapitein	231 + 382 = 613	2134	1 308.142
Luitenant-kolonel jongste . .	16 + 106 = 122	2420	295.240
Luitenant-kolonel oudste. . .	58 + 74 = 132	2720	359.040
Kolonel	29 + 20 = 49	3245	159.005
Generaal-majoor in Nederland	 17	3845	65.365
Generaal-majoor in Indië . .	 9	4145	37.305
	Totaal generaal. . .		f 2 388.497

8°. Tegenwoordig is het totaal bedrag volgens raming op bladz. 38 . f 2 398 894

Na samensmelting 2 388 497

Zou dus f 10 397

jaarlijks bezuinigd worden.

XI. Per jaar f 10 397 *minder*.

9°. Nog dienen hierbij twee posten in rekening gebracht te worden, die echter bezwaarlijk onder cijfers zijn te brengen en dus zullen worden uitgetrokken:

Wegens het vervallen der pensioensverhooging, tegenwoordig genoten door Nederlandsche officieren, die in Indië zijn gedetacheerd geweest:

XII. Per jaar „Memorie" *minder*,

en wegens nieuwe pensioenen, als gevolg van de vorming in Nederland van eene reserve van 90 onderluitenants:

XIII. Per jaar „Memorie" *meer*.

Er blijven thans nog over een aantal gevolgen der samensmelting, die niet wel onder cijfers zijn te brengen, als:

De bijzondere toelagen, tegenwoordig genoten wegens commissiën in Nederland, opgedragen aan officieren of oud-officieren van het Indische leger, kunnen vervallen.

XIV. Per jaar „Memorie" *minder*.

Non-activiteits-tractementen in Indië, wegens overcompleet in den rang bij terugkeer van buitenlandsch verlof, vervallen.

XV. Per jaar „Memorie" *minder*.

Reis- en verblijfkosten in Indië zullen stijgen, doordat jaarlijks een grooter aantal officieren in Indië aankomt en van daar repatrieërt, waardoor al dadelijk het aantal reizen in Indië tot het bereiken van de nieuwe bestemmingsplaatsen, respectievelijk de inschepingsplaatsen toeneemt.

XVI. Per jaar „Memorie" *meer*.

Zooals hierboven onder *b* (bladz. 27) reeds werd aangeteekend, geeft de *normale* formatie, welke als grondslag voor de verschillende ramingen is gebezigd, geen juist beeld van de werkelijk in Indië benoodigde sterkte aan officieren. De cijfers dier normale formatie zullen, evenals dit tegenwoordig onvermijdelijk is, herhaaldelijk moeten overschreden worden, zoowel ten behoeve van telkens terugkeerende kleine legeruitbreidingen van korteren of langeren duur, als in tijdperken, waarin plotseling bijzonder groote krachtsinspanning van de Indische troepenmacht geëischt wordt. De uitzending van dat grooter aantal officieren dan waarop de ramingen zijn gebaseerd, zal dan leiden tot wellicht *belangrijke* stijgingen der posten voor overtochtsgelden, gratificatiën, pensioensverhoogingen wegens dienst in de tropen, enz.

XVII. Per jaar „Memorie" *meer*.

Vorenstaande beschouwingen kunnen nu als volgt worden geresumeerd, waarbij de verschillende posten eenigszins zullen worden afgerond:

	OMSCHRIJVING DER POSTEN.	Jaarlijksche vermeerdering.	Jaarlijksche vermindering.
I.	Overtochtsgelden	f 178 000	
II.	Traktementen bij buitenlandsch verlof	„	f 213 000
III.	Traktementen voor de reserve aan onderluitenants	90 000	
IV.	Indische traktementen, *extra* genoten	71 000	
V.	Traktementen in afwachting van uitzending naar Indië	„	18 500
VI.	Opleidingskosten	„	16 500
VII.	Detacheeringen krachtens Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871, n°. 10	„	18 000
VIII.	Toelagen — c. q. ook detacheeringen — van Indische leeraren en leerlingen in Nederland	„	*Memorie.*
IX.	Gratificatiën voor uitrusting	48 500	
X.	Toelagen wegens kennis van Indische talen	30 500	
XI.	Pensioenen van officieren	„	10 500
XII.	Pensioensverhoogingen wegens detacheering in Indië	„	*Memorie.*
XIII.	Pensioenen van onderluitenants in Nederland	*Memorie.*	
XIV.	Toelagen van Indische leden van Commissiën in Nederland	„	*Memorie.*
XV.	Non-activiteitstraktementen in Indië	„	*Memorie.*
XVI.	Reis- en verblijfkosten in Indië	*Memorie.*	
XVII.	Overtochtsgelden, gratificatiën, pensioensverhoogingen enz. voor boven de normale formatie in Indië benoodigde officieren	*Memorie.*	
	Totaal	f 418 000	f 276 500
	Blijft	141 500	

Bij deze uitkomst in aanmerking nemende, dat in deze Nota gestreefd is naar het niet te gering aanslaan der door een samensmelting te verkrijgen bezuinigingen en naar het niet te hoog ramen der daaraan verbonden meerdere uitgaven, is de Commisie van oordeel: dat bij behoud van de figeerende normale cijfers der formatie, zoowel in het moederland als in de Koloniën, de financiëele gevolgen van een fusie-stelsel, zooals de Commissie dit het best uitvoerbaar acht en voor zooveel die gevolgen voor berekening vatbaar zijn, eerder in het nadeel dan in het voordeel van het stelsel pleiten en dat men overigens tegenover zooveel onzekere factoren staat, die ten slotte op verhooging van uitgaven wijzen, dat ook de niet direct onder cijfers te brengen gevolgen der fusie een financiëel nadeel in het vooruitzicht stellen.

STAAT A.

Aantallen totaalverliezen (pensionneering, ontslag, overlijden) in den luitenantsrang bij de infanterie van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger.

	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	Gemiddeld.
Nederland	11	7	11	16	10	7	9	9	8	14	10.2
Nederlandsch-Indië.	19	14	9	19	8	17	8	18	13	12	13.9
Totaal . .	30	21	20	35	18	24	17	27	21	26	13.9

STAAT B.

Aantallen totaalverliezen (pensionneering, ontslag, overlijden) in den kapiteinsrang bij de infanterië van het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische leger.

	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	Gemiddeld.
Nederland	8	14	12	22	19	19	25	16	23	15	17.3
Nederlandsch-Indië.	20	21	19	23	29	37 Lombok.	34	33	35	26	27.7
Totaal . .	28	35	31	45	48	56	59	49	58	41	45

Aanteekening: De staten **A** tot en met **E** zijn getrokken uit de Naam- en Ranglijsten der resp. jaren, uitgave J. Noorduyn en Zn.

STAAT C.

Aantallen luitenants, bevorderd tot kapitein bij de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische legers (infanterie).

	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	Gemiddeld.
Nederland	20	52	19	31	30	21	35	30	30	23	29.01
Nederlandsch-Indië.	44	18	39	44	41	89	52	37	58	38	46.00
Totaal . .	64	70	58	75	71	110	87	67	88	61	75.01

STAAT D.

Aantallen hoofdofficieren en kapiteins der infanterie van het Nederlandsch-Indische leger, met verlof in Nederland.

	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	Gemiddeld.
Hoofdofficieren . .	7	3	3	9	9	13	13	10	7	9	8
Kapiteins	28	21	28	38	39	48	47	38	44	41	38

STAAT E.

Aantallen kapiteins, bevorderd tot hoofdofficier bij de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische legers (infanterie).

	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	Gemiddeld.
Nederland	3	22	6	19	13	9	12	8	4	12	10.8
Nederlandsch-Indië.	14	7	15	15	5	23	13	15	12	15	13.4
Totaal . .	17	29	21	34	18	32	25	23	16	27	24.2

STAAT F.

Staat aantoonende hoeveel, gedurende de jaren 1891 tot en met 1895, ten laste van de Indische begrooting is betaald moeten worden voor:

a. den overvoer van hier te lande voor het Indische leger benoemde officieren der infanterie, met hunne gezinnen, naar Indië;

b. den overvoer, van Indië naar Nederland en terug, van de in bovengenoemde jaren met buitenlandsch verlof in Europa gekomen officieren der infanterie van het Nederlandsch-Indische leger, met hunne gezinnen;

c. den overvoer van de in bovengenoemde jaren van het Indische bij het Nederlandsche leger gedetacheerde en van eene dergelijke detacheering naar Indië teruggekeerde officieren der infanterie, met hunne gezinnen;

d. den overvoer van de in bovengenoemde jaren van het Nederlandsche bij het Indische leger gedetacheerde en van eene dergelijke detacheering naar Nederland teruggekeerde officieren der infanterie, andere dan die gedetacheerd werden op den voet van het bepaalde in het Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871, n°. 10.

JAREN.	Naar Indië vertrokken: in Nederland benoemde officieren.	Naar Indië vertrokken: echtgenooten van officieren. (1)	Betaalde passagekosten.	Met verlof naar Europa gekomen: officieren.	Met verlof naar Europa gekomen: echtgenooten van officieren.	Met verlof naar Europa gekomen: kinderen: die het 13de jaar zijn ingetreden. (2)	Met verlof naar Europa gekomen: kinderen: die het 4de jaar zijn ingetreden doch het 12de nog niet hebben volbracht. (3)	Met verlof naar Europa gekomen: kinderen: die het 3de jaar nog niet hebben volbracht. (3)	Betaalde passagekosten voor de reis naar Europa.	Van de met verlof gekomen officieren zijn: in Nederland overleden.	Van de met verlof gekomen officieren zijn: in Nederland gepensionneerd.	Van de met verlof gekomen officieren zijn: nog in Nederland aanwezig.	met verlof teruggekeerd: officieren.	met verlof teruggekeerd: echtgenooten van officieren. (3)	met verlof teruggekeerd: kinderen: die het 13de jaar zijn ingetreden.	met verlof teruggekeerd: kinderen: die het 4de jaar zijn ingetreden doch het 12de nog niet hebben volbracht. (3)	met verlof teruggekeerd: kinderen: die het 3de jaar nog niet hebben volbracht. (3)
1891	53	7	f 42 000,00	46	30	6	33	3	f 71 412,50	4	2	1	39	29	11	29	2
1892	50	5	38 500,00	54	34	15	33	8	86 637,50	2	11	„	41	32	13	23	8
1893	29	5	23 800,00	44	27	11	26	10	69 237,50	3	6	„	35	24	18	22	7
1894	54	4	40 600,00	78	46	7	51	7	113 462,50	2	7	2	67	52	11	51	10
1895	28	2	21 000,00	66	43	7	43	18	100 412,50	4	9	3	50	37	8	39	11
Totaal . . .			f 165 900,00						f 441 162,50								

Gemiddeld per jaar . . . . . .

Toelichtingen.

(1) De benoemde officieren, die gehuwd naar Indië vertrokken, hadden geen van allen kinderen waarvoor passagekosten verschuldigd waren.

(2) De passagekosten zijn berekend volgens de prijzen van het vigeerend contract met de stoomvaartmaatschappijen Nederland en de Rotterdamsche Lloyd, zooals deze het laatst gewijzigd zijn bij de additioneele overeenkomst van 1894.

(3) Bij de berekening van de passage voor terugkeer naar Indië zijn de in Nederland achtergelaten leden van elk gezin medegeteld, omdat, al werden die kosten destijds niet betaald, het recht daarop toch bestond.

Betaalde passagekosten voor de terugreis naar Indië.	Gedetacheerd van het Indische bij het Nederlandsche leger. (4): officieren.	Gedetacheerd van het Indische bij het Nederlandsche leger. (4): echtgenooten van officieren.	Gedetacheerd van het Indische bij het Nederlandsche leger. (4): kinderen: die het 13de jaar zijn ingetreden.	Gedetacheerd van het Indische bij het Nederlandsche leger. (4): kinderen: die het 4de jaar zijn ingetreden doch het 12de nog niet hebben volbracht.	Gedetacheerd van het Indische bij het Nederlandsche leger. (4): kinderen: die het 4de jaar nog niet hebben volbracht.	Betaalde passagekosten voor de reis naar Nederland.	Van gedetacheerd bij het Nederlandsche leger terug naar Indië: officieren.	Van gedetacheerd bij het Nederlandsche leger terug naar Indië: echtgenooten van officieren.	Van gedetacheerd bij het Nederlandsche leger terug naar Indië: kinderen: die het 13de jaar zijn ingetreden.	Van gedetacheerd bij het Nederlandsche leger terug naar Indië: kinderen: die het 4de jaar zijn ingetreden doch het 12de nog niet hebben volbracht.	Van gedetacheerd bij het Nederlandsche leger terug naar Indië: kinderen: die het 3de jaar nog niet hebben volbracht.	Betaalde passagekosten voor de reis naar Indië.	Aantal naar Indië als gedetacheerd vertrokken officieren van het Nederlandsche leger. (5)	Betaalde passagekosten voor de reis naar Indië.	Aantal uit Indië van gedetacheerd teruggekeerde officieren van het Nederlandsche leger. (5)	Betaalde passagekosten voor de reis naar Nederland.
f 65 150,00	5	2	„	2	1	f 5 800,00	4	2	1	2	„	f 5 600,00	„	„	5	f 3 625,00
68 250,00	5	3	1	3	„	7 612,50	6	5	3	4	1	11 200,00	„	„	„	„
61 950,00	4	1	1	2	„	5 075,00	5	3	2	2	1	7 700,00	3	f 2 100,00	„	„
119 200,00	„	„	„	„	„	„	3	1	„	2	„	3 500,00	35	24 500,00	6	4 350,00
80 500,00	„	„	„	„	„	„	4	2	1	3	1	5 950,00	6	4 200,00	4	2 900,00
f385 050,00						f18 487,50						f33 950,00		f30 800,00		f10 875,00

$$\frac{\text{f } 165\,900 + \text{f } 441\,162{,}50 + \text{f } 385\,050 + \text{f } 18\,487{,}50 + \text{f } 33\,950 + \text{f } 30\,800 + \text{f } 10\,875}{5} = \text{f } 217\,245{,}00.$$

(4) Onder de van het Indische bij het Nederlandsche leger gedetacheerde officieren zijn die van de Hoogere Krijgsschool niet begrepen, en zulks omdat verondersteld is, dat bij eene eventueele fusie der beide legers toch ook officieren van Indië uit aan die inrichtingen van onderwijs zullen worden gedetacheerd, zoodat de kosten voor overvoer in dat geval geacht kunnen worden gelijk te blijven met de tegenwoordige regeling.

(5) De uit Nederland gedetacheerde officieren waren ongehuwd of hadden hun gezin in Nederland achtergelaten.

STAAT G.

Bedragen van de aan infanterie-officieren van het Indische leger uitbetaalde verlofstraktementen, in de jaren 1895 tot en met 1899:

in 1895	f	230 087,99
„ 1896		234 887,55
„ 1897		208 074,29
„ 1898		194 298,73
„ 1899		197 919,58
Totaal . . .	f	1 065 268,14

STAAT H.

Bedragen van de traktementen, over de jaren 1890—1899 betaald aan Indische officieren, die in afwachting van hun uitzending naar Indië in Nederland verbleven:

in 1890	f	18 672.12
„ 1891		25 268.74
„ 1892		22 180.88
„ 1893		20 618.93
„ 1894		15 573.81
„ 1895		13 974.69
„ 1896		17 983.47
„ 1897		10 194.10
„ 1898		14 772.30
„ 1899		25 313.84
Totaal . . .	f	134 553.00

N.B. De tijd, dat de officieren dienst hebben gedaan bij de Koloniale Reserve is bij deze berekening buiten beschouwing gelaten.

STAAT J.

Aantal pensioen genietende officieren, van de Infanterie afkomstig.

RANGEN.	Ned. leger.	Indisch leger. In Nederland.	Indisch leger. In Indië.	Indisch leger. Totaal.
Generaal-majoors	17	10	„	10
Kolonels	29	17	5	22
Luitenant-kolonels.	58	72	11	83
Majoors	16	93	26	119
Kapiteins	231	296	131	427
Eerste-luitenants	59	53	25	78
Tweede-luitenants.	8	6	1	7

N.B. Deze opgave geeft aan het aantal gepensionneerde officieren op den 1 Januari 1900. Titulaire rangen zijn buiten beschouwing gelaten.

HOOFDSTUK I.

BIJLAGE F.

RÉSUMÉ

VAN HET

DEBAT BETREFFENDE DE VOOR- EN NADEELEN

VAN

SAMENSMELTING DER OFFICIERSKADERS.

Als *voordeelen* der fusie werd hoofdzakelijk op het hierna volgende gewezen:

1. *Grootere belangstelling voor de Koloniën.*

De meerderheid der Commissie was van oordeel, dat, waar ten gevolge der fusie, een veel grooter aantal beschaafde Nederlanders onze bezittingen buiten Europa afwisselend zou bezoeken, deze ook beter gekend en gewaardeerd zullen worden, waardoor de belangstelling voor die Koloniën aanmerkelijk moet toenemen en tevens het hier en daar bestaande vooroordeel tegen die gewesten van lieverlede zal verdwijnen.

Men maakte daarbij de opmerking, dat thans sommige elementen uit de samenleving, behoorende tot de voornaamste kringen, zich — tot nadeel van het prestige van den Europeaan tegenover den Inlander — niet of slechts zelden naar de Koloniën begeven. Een deel dier elementen, in het officierskorps opgenomen, zal bij de fusie verplicht zijn op zijn beurt ook de Koloniën te bezoeken, wat deze ten goede zal komen.

De eigen aanschouwing der militaire toestanden in de Koloniën zal bovendien maken, dat de militaire autoriteiten, vooral ook de autoriteiten op militair gebied in Nederland, met meer hart en kennis van zaken zullen medewerken tot het voorzien in de militaire behoeften van Indië.

Door andere leden werd hiertegen echter in het midden gebracht, dat een deel der officieren met minder toewijding naar de Koloniën zullen gaan en het verblijf aldaar beschouwen als een noodzakelijk kwaad, aan de betrekking verbonden, maar gelukkig slechts van voorbijgaanden aard.

Hierdoor en doordien ook het verblijf voor allen onderbroken wordt door herhaalde en zeer langdurige tijdperken, doorgebracht in de Europeesche maatschappij, zou het samengesmolten officierskorps in doorslag minder liefde vóór en minder grondige kennis van Indië opdoen, dan bij het Indische korps thans worden aangetroffen.

Door één der leden werd hieromtrent nog het volgende betoogd: Allereerst dient hierbij wel in het oog te worden gehouden, dat bij eene fusie de toestand geheel anders wordt dan thans. De officieren, die nu voor langer of korter tijd in Indië zijn gedetacheerd geweest en gewoonlijk met waardeering over hun verblijf aldaar spreken, zijn geheel uit vrijen wil derwaarts gegaan. Gedurende hun verblijf wordt altijd min of meer rekening gehouden met hunne positie. Men zou dus mogen aannemen dat deze categorie werkelijk zich zooveel mogelijk in de Indische maatschappij ingeleefd heeft. Toch schijnt men dit voor het meerendeel te mogen betwijfelen. Bij een verblijf bij toerbeurt mag als zeker worden aangenomen, dat een zeker percent met tegenzin naar Indië gaat; meen moet vertrekken, maar hunkert naar het oogenblik, waarop men naar het Vaderland kan terugkeeren. Dit percent zal er zeker niet toe bijdragen om Indië beter te leeren kennen en waardeeren.

Maar ook van hen, die — na de doorvoering van de fusie — zonder tegenzin naar Indië gaan, mag dit maar betrekkelijk verwacht worden. De nieuwe maatschappij aldaar is zoo geheel verschillend van die in Nederland, dat eerst na een verblijf van geruimen tijd, een eenigszins heldere blik op zaken en toestanden verkregen wordt. Indië is een land, dat men eerst na een eenigszins langdurig verblijf leert liefhebben. En dan nog is daarvoor noodig, dat men zich moeite geeft om in de toestanden door te dringen en de taal te leeren.

Waar nu op den achtergrond van ieders vertrek naar Indië de *zekerheid* staat dat na betrekkelijk korten tijd naar het Vaderland wordt teruggekeerd, daár zal een zeer groot percent de energie missen om werkelijk met de nieuwe maatschappij te gaan medeleven. Men zondert zich af of laat zich alleen aan het Europeesche gedeelte der maatschappij

gelegen liggen. Het inlandsche, het karakteristieke deel der Indische maatschappij blijft een gesloten boek, waarvan hoogstens eenige blaadjes worden gelezen.

Daarbij komt, dat het verschil in de bezoldiging der officieren in Indië en hier te lande aanleiding zal geven tot eene wijze van leven in Indië, welke het leeren kennen en waardeeren van het land niet in de hand zal werken. Het gefusionneerde stelsel is voor de officieren duur, de herhaalde ver- en overplaatsingen zullen een grooten wissel trekken op hun financieele krachten.

Niet alleen dus om buiten schulden te blijven of te komen, maar ook om zich in Nederland eenige meerdere gemakken of genoegens te kunnen verschaffen, zal door het gros der officieren in Indië zeer zuinig geleefd worden, waardoor men óf zich zal gaan isoleeren en dus plaatsen buiten de maatschappij en het kameraadschappelijk verband, óf wel zal gaan speculeeren op de gastvrijheid van anderen en daardoor afbreuk doen aan den goeden naam van het officierskorps.

Het thans in goed aanzien staand belangrijk element der Europeesche maatschappij in Indië zal aldus een vlottend element worden, dat nergens wortel zal schieten en zeker in aanzien dalen. Het is dan ook te vreezen, dat de fusie de vooroordeelen tegen Indië niet zal wegnemen, maar integendeel zal doen toenemen.

Tegen deze voorstelling en de meening, dat onder den bestaanden toestand het medeleven met de specifiek Indische maatschappij van veel beteekenis is en bijna alle Indische officieren thans con amore naar Indië gaan, werd door andere leden met nadruk opgekomen.

De vraag waarop het volgens hen voornamelijk aankomt, is deze: „zal in het gefusionneerde korps minder animo voor den dienst in Indië bestaan, dan thans bij het gros der Indische officieren?"

Besloten waren deze van meening, dat de fusie, volgens het Schema, ten gevolge zou hebben, dat na verloop van eenigen tijd, als de overgangstoestand doorworsteld is, ten slotte in Indië en Nederland samen meer officieren zullen zijn, die werkelijk con amore dienen, dan thans het geval is.

Hiertegenover bleven anderen van oordeel, dat in elk geval de som van liefde en toewijding voor- en de kennis van- de koloniën, bij het gefusionneerde korps, minder zou zijn dan thans bij het officierskorps van het Indische leger het geval is.

2. *Nauwer band tusschen Nederland en de Koloniën.*

Meerdere leden spraken de verwachting uit, dat tusschen Nederland en de koloniën een nauwer band zal gevormd worden, hetgeen zoowel uit een sociaal als militair oogpunt voor beide zeer wenschelijk is.

Hierbij werd nog opgemerkt dat de fusie een werkzaam middel zal zijn tegen separatistische neigingen in de koloniën.

Daarentegen werd van andere zijde aangevoerd, dat tegenover het voordeel van de versterking van den band tusschen het moederland en zijne koloniën, het nadeel staat — zooals hieronder op bladz. 63 nader wordt betoogd — dat de band tusschen de officieren en mindere militairen, die tot gescheiden legers zouden blijven behooren, werd losser gemaakt.

Ook zou daardoor zeker een ongewenschte toestand ontstaan, namelijk deze, dat, van een zelfde legermacht de officieren zouden ressorteeren onder het Departement van Oorlog en de minderen onder dat van Koloniën.

Ook vreesden enkele leden, dat bij de fusie, tengevolge van de geheel verschillende samenstelling der beide legers — het eene nagenoeg uitsluitend uit miliciens, het andere uitsluitend uit vrijwilligers, twee elementen, die zeer uiteenloopend behandeld moeten worden — in de practijk moeielijkheden waren te verwachten, die thans, nu de gedetacheerde officieren te midden van het eigen officierskorps dienen en dus altijd nog slechts een gering onderdeel uitmaken, zich wel laten *gevoelen*, maar geen gewicht in de schaal leggen, daar ze gemakkelijk worden overwonnen.

3. *Meer belangstelling voor den dienst.*

Over het algemeen was de Commissie van meening, dat de grooter dienstafwisseling,

die door eene samensmelting der officierskaders zou ontstaan, de belangstelling in den dienst, vooral in de rangen, waarin de officieren vele jaren moeten doorbrengen, vóór zij tot bevordering in aanmerking komen, moet vermeerderen, terwijl zij er tevens toe moet leiden, den dienst voor die officieren meer leerrijk te doen zijn.

Hierbij werd nog opgemerkt, dat het zeer zeker in het belang van den Staat is een krachtig en opgewekt officierskorps te bezitten en te behouden, waartoe fusie van de officierskorpsen in de eerste plaats zeer veel zou bijdragen.

Zoo zou, wat de officieren van het Nederlandsche leger betreft, door de uitzending naar Indië, hun gezichtskring worden verruimd en door de afwisselende diensten, het gewicht der te vervullen betrekkingen en de bevelvoering over voltallige taktische onderdeelen, zelfstandigheid en gevoel van verantwoordelijkheid worden aangekweekt, het karakter gevormd en het zelfvertrouwen verhoogd worden, zoodat het officierskorps zal bezield worden door een meer vlotten, energieken geest.

Hiertegen werd van andere zijde, — hoewel in algemeenen zin het voordeel voor beide legers erkennende — het voorbehoud gemaakt, dat een deel der officieren minder dan nu belangstelling voor den dienst in Indië, een ander voor dien in Nederland, zou koesteren, zoodra zij verplicht zijn in beide legers afwisselend te dienen en daarbij aan hunne voorliefde voor den dienst hier of ginds het zwijgen is opgelegd.

4. *Opheffing van minder gewenschte verhoudingen en toestanden.*

De meerderheid der Commissie zag er voordeelen in, dat de bevordering volgens ééne ranglijst zou geschieden, zoodat verschil in bevordering tot hoogeren rang, bij de beide legers zoude ophouden, waardoor scheeve of minder gewenschte verhoudingen en toe-tanden, die zich thans bij detacheeringen over en weêr voordoen, niet meer zouden voorkomen.

Men had hierbij voornamelijk het oog op de omstandigheid:

a. dat alle Indische officieren, die in Nederland gedetacheerd worden, gedurende hunne detacheering — door hunne toelagen — een veel hooger traktement genieten dan hunne Nederlandsche ranggenooten, ofschoon de door beide categorieën te presteeren diensten dezelfde zijn;

b. dat Nederlandsche officieren, door herhaalde of verlengde detacheeringen in de koloniën, in sommige rangen een pensioen kunnen bekomen, dat hooger is dan dat van hunne Indische ranggenooten, die hun geheelen diensttijd in de tropen doorbrachten;

c. dat Nederlandsche officieren tegenwoordig bij eene detacheering in de Koloniën, meermalen onder de bevelen komen van chefs, die — hoewel minder lang officier — een hoogeren rang bekleeden.

Tegen dit laatste werd echter opgemerkt, dat de Nederlandsche officier zich bij detacheering vrijwillig in die positie plaatst en dus ook met de gevolgen rekening heeft te houden.

Een ernstiger misstand is:

d. dat Nederlandsche officieren thans soms verplicht zijn te dienen onder jongere collega's van het Indische leger, die herwaarts gedetacheerd worden, terwijl eindelijk nog gereleveerd werd,

e. dat Indische verlofgangers, hier te lande niets uitvoerende, soms hooger inkomsten genieten dan de actief dienende ranggenooten van het Nederlandsche leger.

5. *Verhoogde waarde van het officierskorps.*

Over het algemeen was de Commissie van oordeel, dat bij de fusie alle officieren in de gelegenheid zouden zijn in Indië *practische* ervaring en dikwijls *werkelijke* krijgsondervinding op te doen, terwijl zij zich in Nederland gemakkelijker en beter technisch en wetenschappelijk zouden kunnen ontwikkelen dan nu in Indië het geval is. Wel werd

hiertegen door enkelen opgemerkt, dat men geen te hooge verwachtingen moet koesteren van het nut der in Indie opgedane oorlogsondervinding voor in Europa dienende officieren, maar daarbij werd erkend, dat toch in elk geval de in Indië gediend hebbende officieren na hun terugkeer meer initiatief en savoir faire zouden blijken te bezitten.

De meening van één lid, dat door de fusie het officierskorps een meer geopend oog voor de belangen der defensie van Indië tegen een buitenlandschen vijand zou hebben, werd door anderen stellig weêrsproken.

Trouwens, niet gebrek aan aandacht, maar aan finantiën heeft de oplossing van dit vraagstuk zoolang vertraagd.

Verder werd nog door enkelen opgemerkt, dat door de fusie, in de hoogere rangen vooral, meer keus zou zijn van officieren, geschikt om in gewichtige tijden naar Indië te zenden; dat het gehalte der hoofdofficieren verbeteren zou, door de grootere waarborgen van geschiktheid, waaronder zij kunnen worden gekozen, eindelijk, dat de fusie van gunstigen invloed zou zijn op den geest der officieren van het Nederlandsche leger, den kastengeest tusschen de wapens zou doen verminderen en de geschiktheid tot initiatief nemen bij de jongeren aanwakkeren. Ten slotte zou zij mede ten goede komen aan de wijze van leven en de maatschappelijke positie der jongere officieren in Indië, die dan eerst daarheën zouden vertrekken, nadat zij eenigen tijd in Nederland hebben gediend en dus meer gevormd zijn.

6. *Vermindering van ziekte.*

Eenstemmig was de Commissie van oordeel dat ziekten, opgedaan of ontstaan door een te lang achtereenvolgend verblijf in de tropen, minder zouden voorkomen — waartegen echter door één lid werd opgemerkt, dat een veel grooter aantal personen zou worden blootgesteld aan de kans van tropische ziekten op te doen — terwijl ook tevens een einde zou komen aan de omstandigheid, dat zoovele werkkrachten van verlofgangers in Nederland onbenut moeten blijven liggen.

Door enkele leden werd hieraan nog toegevoegd:

dat niet meer voortdurend een aantal officieren (verlofgangers) in Europa zouden vertoeven zonder onder een militairen chef te staan en dus al meer en meer ontwennen aan de krijgstucht, terwijl het vervallen der buitenlandsche verloven voorts een einde zou maken aan de niet zeldzame combinaties, ten doel hebbende hetzij kunstmatige bevordering in het leven te roepen (vooral in de hoogere rangen) ten nadeele van 's lands schatkist, hetzij, buiten Indië vertoevende, bevordering te behalen, die anders misschien ware uitgebleven.

7. *Betere regeling der pensioenen, voorkoming van vervroegde pensioenen, enz.*

Over het algemeen erkende de Commissie het voordeel, dat door de fusie alle officierspensioenen naar denzelfden grondslag zouden kunnen worden berekend,

dat vervroegde pensionneering wegens opgedane of ontstane ziekte door een te lang verblijf in de tropen minder veelvuldig zoude voorkomen;

dat een einde zou komen aan op non-activiteitstelling van officieren in de koloniën, wegens gebrek aan plaatsen bij hun wapen, terwijl enkelen nog deden opmerken, dat het dan ook niet meer zou voorkomen, dat Indische officieren in de volle kracht van hun leven, als 't ware smeekende om bezigheid — die hun bij het leger hier te lande gemakkelijk zou kunnen worden gegeven — verplicht zijn hun leven in ledigheid door te brengen of hun kapitaal van opgedane militaire kennis en ervaring over boord te werpen, alleen omdat zij niet meer *voor een tropisch klimaat* bruikbaar zijn, terwijl zij hierbij nog een zwaren pensioenslast op den Staat leggen.

Eindelijk was de meerderheid der Commissie nog van oordeel, dat door de fusie het nemen van pensioenen door overigens alleszins geschikte officieren, enkel met het doel om te repatrieeren, zou vervallen.

8. *Beter verzekerde aanvulling van het in de Koloniën benoodigde officierskorps.*

Eenstemmig was de Commissie van oordeel, dat door de fusie in normale omstandigheden de aanvulling van het in de koloniën benoodigde officierskorps in den regel beter verzekerd zou zijn.

Hierbij werd nog door enkele leden opgemerkt, dat door de fusie de Nederlandsche Staat gevrijwaard zou zijn voor — wanneer gewichtige belangen in de koloniën door een inlandschen vijand worden bedreigd (als in Lombok in 1894, in Atjeh in 1896 bij den afval van Toekoe Oemar) — het doen van een tot zekere hoogte onzeker beroep op zijne in het moederland vertoevende officieren, in stede van de macht te bezitten om hen dáár te laten dienen waar die bedreigde belangen dit vorderen.

Niet alleen achtten zij dus door de fusie de gewone aanvulling beter verzekerd, maar vooral zagen zij in de samensmelting een kenmerkend voordeel, wanneer plotseling eene belangrijke versterking in Indië met voor hun taak berekende officieren noodig was.

9. *Verlaging van den gemiddelden ouderdom, in de verschillende rangen, beneden dien welke tegenwoordig in het Nederlandsche leger voorkomt.*

De Commissie achtte het over het algemeen een voordeel van de fusie, dat de gemiddelde ouderdom daardoor in de verschillende rangen minder zou bedragen, dan thans bij het *Nederlandsche* leger het geval is.

Enkele leden meenden, dat, hoewel de gemiddelde ouderdom hooger zou zijn, dan thans bij het *Indische* leger het geval is, het telkens terugkeerend verblijf in Europa waarborgen geeft, dat op hooger leeftijd een grooter mate van veêrkracht behouden zou blijven.

Een enkel lid zag zelfs in den grooter gemiddelden ouderdom van de in Indië dienende officieren in de verschillende rangen eer vóór- dan nadeelen. Voor de luitenants zou toch een meer gevorderde ancienneteit hun waarde voor den dienst vergrooten; wat de kapiteins aangaat zou de groote meerderheid der in Indië aanwezigen dienen te behooren tot de jongste en gemiddelde ancienneteit, de hoofdofficieren zouden de betrekking van bataljons-commandant in den vervolge niet meer zóó kort bekleeden, dat slechts weinigen den tijd hebben doorkneed te worden in het bevelen en aanvoeren van een bataljon, terwijl eindelijk, wat de opper-officieren betreft, het hierbij veel meer aankomt op de bizondere eigenschappen der personen dan op hun leeftijd. De meerderheid der Commissie bleef echter in verhooging van den leeftijd van het officierskorps *in Indië* een nadeel zien.

Door enkele leden werd nog op verschillende voordeelen gewezen, als:

A. De in verhouding tot zijn uitgebreid gebied zeer beperkte personeele en financieele middelen van den Nederlandschen Staat, maken het tot een eersten eisch, dat die Staat zijne strijdkrachten vrijelijk en onbelemmerd kunne aanwenden in de beide deelen waaruit het Rijk bestaat, te weten moederland en koloniën

Eenheid van de geheele krijgsmacht des Rijks onder één centraal gezag zou het stelsel zijn, dat op de eenvoudigste wijze aan dien eisch zou voldoen.

Zoowel om grondwettige als andere redenen kan echter van zoodanig stelsel vooralsnog geen sprake zijn.

Verschillende maatregelen evenwel, in de richting dier eenheid te nemen, kunnen het voorgestelde doel ten zeerste bevorderen en, voor zoover die partieele maatregelen geen overwegende nadeelen voor één der beide legers in het leven roepen, verdienen zij dus aanbeveling.

Een dier maatregelen zou zijn eene regeling, waarbij de vrije beschikking werd verkregen over alle vrijwillig dienende militairen voor den dienst in moederland en koloniën.

De fusie der officierskaders is daartoe de eerste en belangrijkste stap, die, werd zij werkelijkheid, zeer waarschijnlijk de fusie der vrijwillig dienende minderen tot natuurlijk gevolg zou hebben.

B. Uit een sociaal oogpunt zou de fusie het aanzien van het Nederlandsche officierskorps, dat sinds bijna 70 jaren geen oorlog te voeren had, releveeren Een fusiekorps, dat in gestadige actie, de groote — zoo niet de grootste — belangen van den Staat (namelijk die in de koloniën) dient, zou het belangrijke voordeel opleveren, dat de daarvoor bestede gelden zich meer tastbaar en in het oogloopend als productieve uitgaven zouden doen kennen.

C. Er zou een einde komen aan de ongerijmdheid, dat telkens officieren, die nagenoeg hun pensioen verdiend hebben van hier weêr naar Indië terugreizen, alleen om de luttele jaren, soms slechts maanden, uit te dienen, die aan hun diensttijd ontbreken om het pensioen te kunnen verwerven, — reizen, die geschieden onder den last van zeer aanzienlijke uitgaven voor den Staat, wegens den overtocht heên en terug van hen zelven en hunne gezinnen.

D. Mede zou een einde komen aan de eigenaardige bezwaren, die zich thans in Indië voordoen bij het terugbrengen, binnen de vroegere grenzen, van eene tijdelijk uitgebreide legerformatie — noodzakelijk geworden door plotseling geëisch krachtsvertoon — wanneer de omstandigheden hebben opgehouden, die deze buitengewone krachtsinspanning vorderden. Immers uit een fusiekorps zou men tijdelijk, zonder formatieuitbreiding, aan de vredesgarnizoenen in het moederland de officierskrachten kunnen ontleenen, die gedurende korten tijd in de koloniën extra noodig zijn.

E. De fusie zou, als elke stap, dien men doet in de richting van de verantwoordelijkheid van den Minister van Oorlog voor Indische krijgsbelangen, dezen bewindsman en zijne helpers er toe brengen allengs meer het zwaartepunt van de Nederlandsche weêrkracht te zoeken in Neêrland's roeping als Koloniale Mogendheid, zoodat de regeling van de levende strijdkrachten niet bij voorkeur — of uitsluitend — zou geschoeid worden op de taak, die aan de strijdkrachten in Europa ten deel zou kunnen vallen, maar daarentegen op hetgeen de handhaving van onze positie als koloniale mogendheid vordert.

F. De vermindering van de eischen tot jaarlijksche aanvulling van het gefusionneerde officierskorps zou aan de beperktheid onzer personeele krachten ten goede komen.

G. De gepensionneerde officier zou in ruimer financieele omstandigheden verkeeren dan de tegenwoordige officier van het Nederlandsche leger na pensionneering.

H. De dikwerf bedroevende financieele positie van de tegenwoordige Nederlandsche officieren zou door een verblijf van eenige jaren in Indië verbetering kunnen ondergaan.

I. De zich thans voordoende gevallen, dat officieren van het Indische leger door relatiën of bizondere omstandigheden, — als: opvoeding hunner kinderen, enz. — met tegenzin naar Indië terugkeeren, zouden verminderen, doordien zij in de gelegenheid zouden komen, hun verblijf in Nederland te verlengen, zonder hunne carrière vaarwel te moeten zeggen.

K. De opleiding en de financieele bijdragen voor de opleiding zouden voor alle toekomstige officieren gelijk zijn. Naijver of geringschatting zouden niet meer kunnen voorkomen.

L. Doordien de tweede-luitenant zou weten, dat hij binnen betrekkelijk korten tijd naar Nederland zou moeten terugkeeren, zou hij zich mogelijk door financieele overwegingen van een vroegtijdig huwelijk doen terughouden.

M. Door de nadeelen, die de officier in zijne bevordering zou ondervinden, wanneer hij ongeschikt wordt bevonden voor den dienst in de tropen of wanneer hij binnen den tijd, dien hij aldaar moet doorbrengen terugkeert, zouden er minder officieren zijn, die zich onttrekken aan het verblijf in Indië, door, dikwijls onbewust, hun physieke toestand zwaarder te laten wegen dan wel noodig ware.

N. Eindelijk is het te verwachten, dat de fusie zou leiden tot opwekking van den lust tot dienstneming in het Indische leger van Europeesche minderen en tot de medewerking in deze van de militaire autoriteiten in Nederland.

Werd tot hiertoe hoofdzakelijk gehandeld over de voordeelen eener fusie, als nadeelen liet men voornamelijk het volgende gelden:

1°. *Onvereenigbaarheid met het belang van den dienst.*

Eene fusie werd niet vereenigbaar geacht met het belang van den dienst, in den meest ruimen zin genomen; omdat:

a. de samenstelling en de werkkring van de legers in Nederland en in de koloniën veel punten van verschil opleveren en dus de taak van den officier in Indië aanmerkelijk verschilt van die van den officier in Nederland, te meer daar de wijze van oorlogvoeren hier en ginds zeer uiteenloopt;

b. het niet mogelijk geacht wordt in alle rangen officieren te kweeken, die in alle opzichten berekend zijn voor de zoo zeer uiteenloopende functiën in beide legers, aangezien het arbeidsveld, dat voor de leden van het vereenigd officierskorps geopend zou worden, zoo uitgestrekt is, dat verschillende deelen daarvan onontgonnen zouden blijven;

c. vergeleken met den tegenwoordigen toestand, de bruikbaarheid van de bij het Indische leger dienende officieren achteruit zou gaan, waar zij het grootste gedeelte van hun diensttijd in Nederland zouden doorbrengen;

d. voor de hoogere rangen in het Indische leger officieren worden vereischt, die hun geheele carrière of althans verreweg het grootste gedeelte daarvan in dienst van dit leger doorbrachten;

e. voor de hoogere bevel- en troepenaanvoering een specifiek Indisch officierskorps zeer gewenscht is;

f. vele officieren, bij het tot stand komen der fusie, tegen hun wensch naar de koloniën zouden worden gezonden en het duidelijk is, dat de officieren van deze categorie over het algemeen minder door toewijding en ambitie zouden uitblinken; (1)

g. het aantal overplaatsingen in de koloniën nog zou vermeerderen.

Hierbij werd nog het volgende opgemerkt:

Bij de beoordeeling van de mate van geschiktheid moet rekening worden gehouden met het *gemiddelde* peil en kunnen dus voorbeelden van officieren, zooals zij wel eens worden aangehaald, maar die boven dat gemiddelde uitmunten, nimmer als argument dienen.

Rekening houdende met een *gemiddelde* aan aanleg, ijver en toewijding, is wat het Indische leger betreft, meer bepaaldelijk de aandacht te vestigen op het volgende:

De fusie-officier zou minder dan de Indische officier geschikt zijn tot:

het opvoeden, leiden en commandeeren van inlandsche troepen;

het vervullen van belangrijke functiën, als bijv. gewestelijk militair-commandant;

het voeren van een gewichtig commando bij de oorlogvoering tegen inlandsche stammen;

het uitoefenen van het bestuur in pas onderworpen of onrustige landstreken.

---

(1) Reeds vermeld op blz. 53.

De hoofdbeginselen der oorlogvoering, waarvan de adspirant-officier en de officier door studie de noodige kennis verkrijgen, mogen overal gelijk zijn, de toepassing — reeds zich wijzigende bij het optreden van zwakke troepenafdeelingen — verschilt hemelsbreed bij de gewichtige functiën van colonne- en expeditie-commandanten.

Hierbij treedt de beteekenis der algemeen geldende hoofdbeginselen van strategie en tactiek *geheel* op den achtergrond, tegenover de eischen, welke aan de wijze van toepassing worden gesteld, door de juiste beoordeeling van tal van factoren, als:

het te bereiken doel en de wederzijdsche toestanden, vooral ook uit een politiek oogpunt;

de geaardheid van de bevolking en van het terrein;

de vechtwijze van den tegenstander, de eigenaardigheden van de eigen troepen van verschillenden landaard;

de moeilijkheden, verbonden aan de verpleging, enz.

Voor die toepassing nu — en hierop komt het voor de practijk slechts aan — moet het best berekend geacht worden een officierskorps, dat voor goed deel uitmaakt van het Indische leger, zich bij zijn studiën en dienstverrichtingen geheel aan de voorbereiding voor zijne taak daarginds kan wijden, die taak bij voortduring verricht op het terrein en te midden van de volksstammen en troepen, waar ook zijn werkzaamheid in oorlogstijd ligt, en zoodoende geregeld in practische bruikbaarheid vooruitgaat en zich geleidelijk de geschiktheid voor gewichtiger functiën eigen maakt.

Voor den ondergeschikten werkkring, die luitenants in het garnizoen en te velde vervullen, zou de officier der samengesmolten korpsen zich spoedig genoeg de vereischte geschiktheid verwerven. Voor de commando's, die in het algemeen aan kapiteins te beurt vallen, zou hij, indien hij als luitenant eenige jaren in Indië gediend heeft, eveneens voldoende geschikt mogen geacht worden, al zou hij o. a. bij het commandeeren van inlandsche compagnieën niet gelijk zijn te stellen met den Indischen officier.

Maar het dienstbelang zou, wellicht soms ernstig, nadeelen lijden, wanneer voor de functiën, die de hoofdofficier in het garnizoen te vervullen heeft, en voor de bevelvoering over colonnes en de leiding van expeditiën, niet meer kon worden beschikt over een korps officieren, dat bij uitstek is voorbereid voor die betrekkingen, in het Indische leger meer nog dan in het Nederlandsche van gewichtigen en zeer uiteenloopenden aard.

Verdeeling van arbeid is bij de geheel verschillende taak onzer legers in Nederland en in Indië zeer gewenscht. Wij kunnen haar in toepassing brengen beter dan andere Staten, doordat wij — afgezien van de zwakke krachten in West-Indië vereischt — slechts één koloniale troepenmacht, in een geheel afgerond gebied, hebben te onderhouden en die troepenmacht voldoende sterk is om een afzonderlijk leger te *kunnen* vormen. Het prijsgeven van de voordeelen, aan zulk eene verdeeling van arbeid verbonden, zou zich in vermindering van de geschiktheid der aanvoerders ernstig kunnen wreken.

Wat de talrijke overplaatsingen in Indië betreft, leert men in de practijk, hoe onmogelijk het is dit euvel tegen te gaan. Aan de reeds bestaande oorzaken zou een nieuwe belangrijke factor toegevoegd worden door de herhaalde overgangen van het eene leger naar het andere. De nadeelige invloed van dezen factor zou zich noodwendig moeten doen gevoelen.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd:

ad *a tot en met e.* De vrees dat het korps officieren, voortkomende uit de samensmelting, niet zou kunnen voldoen aan den tweeledigen eisch van practische bruikbaarheid voor Indië en het moederland, omdat de samenstelling en wijze van oorlogvoering der beide legers zoo verschillend is, wordt van de vroegste tijden tot heden door de krijgsgeschiedenis gelogenstraft.

Zoowel onder Xerxes, Alexander en Hannibal, als onder Napoleon, zag men legers met schitterend succes oorlogvoeren op geheel vreemden bodem tegenover geheel vreemde volksstammen en volkeren.

Hebben de Russische en Engelsche legers van den laatsten tijd dan steeds geleefd te

midden van de volkeren, die zij te beoorlogen hebben gehad, en is zelfs aan het Indische officierskorps land en volk niet vreemd waar het uittrekt voor eene expeditie?

Noch in Atjeh, noch op Lombok had een onzer officieren ooit een voet gezet en die landen waren ook voor hen „terra incognita"; de wijze van oorlogvoering dier volken was hun geheel onbekend.

Daarbij komt, dat in een goed geschoold leger zeer zeker in de subalterne rangen de officier *overal* zijnen troep met hoop op succes moet kunnen aanvoeren. Men heeft geen afzonderlijke troepen om oorlog te voeren in Afghanistan, op de hoogvlakte van Pamir en aan de boorden van den Nijl.

En wat de hoogere rangen betreft, welnu, voor hen die daartoe later zouden geroepen worden, zou Indië dan geen vreemd land meer zijn, daar deze er dan minstens een 15-tal jaren zouden hebben doorgebracht, zoodat zij voldoende met de samenstelling en den werkkring van de Indische troepen bekend zouden mogen worden geacht, zoo ook met de eischen der oorlogvoering in de tropen.

Wat de opleiding en aanvoering van inlandsche soldaten betreft, zouden de fusieofficieren voor het Indische leger niet geheel dezelfde waarde hebben als de tegenwoordige Indische officieren, maar het gewicht van dit argument dient niet te worden overschat, wanneer men nagaat, hoe volbloed Engelsche officieren in eenige jaren tijds van de onkrijgshaftige Fellah's soldaten hebben gemaakt en hoe zij in al hunne koloniën, zelfs in China, inlandsche troepen vormen en ten strijde voeren.

Zeker zou ook het arbeidsveld voor latere studiën voor den fusie-officier ruimer worden, hierin wordt echter geen bezwaar gezien.

Vrees dat de Indische militaire wetenschap het stiefkind zou blijven, behoeft zeker niet gekoesterd te worden; reeds thans kiezen Nederlandsche officieren zich dat terrein voor hunne speciaal-studiën uit.

Wat eindelijk aangaat de wenschelijkheid van een specifiek Indisch officierskorps voor de hoogere bevel- en troepenvoering, hierin zou, bij vaststelling van de maatregelen volgens het schema, door een specifiek Indische generale staf voldoende worden voorzien.

Ad *f.* De vrees voor minder toewijding en ambitie bij de fusie werd gezocht geacht. Men zou immers vooruit weten, dat het gaan naar Indië eene verplichting is, den officiersstand opgelegd . . . die verplichting kan invloed uitoefenen op de te kiezen carrière, maar eenmaal vrijwillig aanvaard, is het niet aan te nemen, dat men bij het vertrek naar Indië minder toewijding en ambitie zou aan den dag leggen.

Het tegendeel zou eerder blijken. De afwisseling zou juist een prikkel zijn, zou tot een meer opgewekt militair leven leiden, zoowel hier als in Indië!

Ad *g.* In plaats van vermeerderen, zouden, naar men meent, het aantal overplaatsingen verminderen, daar de officieren, die dan bijna wekelijks uit Nederland in Indië zouden aankomen rechtstreeks naar de openvallende of opengevallen plaatsen zouden kunnen worden gedirigeerd, waardoor onderlinge verschikking grootendeels zou kunnen worden vermeden.

Bovendien zou er bij de fusie, wat de overplaatsingen aangaat, nog een factor aanmerkelijk in beteekenis verminderen, namelijk de gezondheidsredenen, welke thans tot zulke veelvuldige overplaatsingen naar koele klimaten, naar Nederland, enz. aanleiding geven.

2°. *Gebrekkige verantwoordelijkheid van het Indische legerbestuur.*

Sommige leden zagen er verder een nadeel in, dat het Indische legerbestuur verantwoordelijk zou moeten blijven voor de slagvaardigheid van een leger, waarvan het *alleen* de minderen onder zijne voortdurende bevelen zou hebben.

Van andere zijde werd echter gemeend, dat bij eene fusie de verantwoordelijkheid van het Indische legerbestuur voor de slagvaardigheid van het leger juist beter gewaarborgd zou zijn dan thans, daar de voorstellen die de legercommandant tot verhooging dier slagvaardigheid meent te moeten doen, dan beoordeeld zouden worden door de

militaire bureels van een departement, waarvan de meeste officieren in Indië zouden hebben gediend en dus het leger en zijne behoeften zouden kennen.

Daarbij zou de Minister van Oorlog zelf het Indische leger van nabij hebben leeren kennen en dus voor zijn persoon niet onbekend zijn met de Indische legerzaken, een waarborg die nu wordt gemist.

Verder is het niet te onderstellen, dat in Nederland niet ten volle rekening zou worden gehouden met de Indische beoordeelingen van aldaar dienende officieren en met de uit Indië ontvangen aanwijzingen omtrent opleiding, vorming, enz.

De mogelijkheid minder geschikten naar Indië te zenden is — zoo meenden de leden, die hier aan het woord waren — door de vaststelling van maatregelen als in het Schema aangegeven, uitgesloten.

Wat de uitzending der hoofd- en opperofficieren betreft, zou aan de autoriteiten in Indië het recht kunnen worden gegeven, bij elke aanvrage, eene nominatieve voordracht, gebaseerd op een rooster, te voegen.

3°. *Dualistisch karakter van de verantwoordelijkheid van den Minister van Oorlog.*

Nog wezen sommige leden op het nadeel, dat de Minister van Oorlog niet verantwoordelijk zou zijn voor het Indische leger en zijne instellingen maar toch in hoogste instantie de beoordeeling zou hebben over de officieren, die bij dat leger dienen of bij die instellingen werkzaam zijn.

Een lid merkte hierbij op, dat wanneer de Minister van Oorlog *wèl* verantwoordelijk ware voor de aanvulling van het officierskorps in *Indië*, ook zelfs voor de bevelvoering daarginds, en *niet* voor de verdere behoeften van het leger aldaar, en daarbij niet geroepen om *al* de Indische legerbelangen en de uitgaven, die zij vorderen, in de Volksvertegenwoordiging voor te staan en te verdedigen, een hybridische toestand zou ontstaan, die ten slotte tot verwarring moet leiden.

Van andere zijde meende men echter, dat juist thans het Indische legerbestuur in eene moeielijke positie is geplaatst — feitelijk toch is thans niemand verantwoordelijk, nu de waarborg wordt gemist, dat de voorstellen van den legercommandant alleen door daartoe bevoegden zullen worden beoordeeld.

4°. *Nadeelige invloed op de sociale positie van den officier.*

Enkele leden meenden, dat de samensmelting der officierskaders een nadeeligen invloed zou uitoefenen op de sociale positie van den officier, als integreerend deel der Indische samenleving.

De gronden voor deze meening werden reeds boven, sub 1 der „Voordeelen", uiteengezet.

Aan den anderen kant was men echter juist van tegengestelde meening — zie ook sub *B* van de Voordeelen — terwijl van nog andere zijde omtrent dit punt geen bepaalde uitspraak werd gedaan, maar opgemerkt werd:

dat door de fusie de officier losser zou worden van de burgermaatschappij, hetgeen evenwel geen nadeel zou uitoefenen op zijne militaire waarde: dat hierdoor vermoedelijk een einde zou komen aan de te geringe waardeering van den Nederlandschen officier en hierdoor het officierskorps in zijn geheel in de schatting der natie zou rijzen;

dat daarentegen is te vreezen, dat de hoogste lagen en de meestgegoede klassen der samenleving in het samengesmolten korps minder talrijk zouden vertegenwoordigd zijn dan thans in het Nederlandsche leger, zoowel wat de officieren zelve als hunne echtgenooten betreft, terwijl het in elk geval zeer waarschijnlijk is, dat de fusie een nadeeligen invloed zou uitoefenen op de kansen voor de hierbedoelde categorieën om een huwelijk in hun stand te doen.

5°. *Financieele bezwaren.*

Eenige leden oordeelden, dat het den officieren, die gedurende hun zesjarig verblijf

in Indië aan eene eenigszins ruimere levenswijze gewoon zijn geraakt, vooral in den aanvang, hoogst moeielijk zou vallen, bij alles die spaarzaamheid te betrachten, die van den niet-gefortuneerden officier hier te lande zoo dringend wordt geeischt, om van zijn tractement overeenkomstig zijn stand te leven.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd, dat men met evenveel recht het omgekeerde zou kunnen beweren, dat officieren n.l. die in Nederland zuinig leven hebben geleerd, in Indië geld zouden besparen. Ook overigens werd het argument zwak geacht en het als een voordeel beschouwd, dat de ongefortuneerde officier periodes zou hebben, dat hij uit zijn bekrompen omstandigheden geraakt, dat hij onbekommerd en zonder materieele zorgen kan leven voor zijn dienst en zijne roeping. Dit zou zijn moreel aanmerkelijk verheffen.

6°. *Vermindering van gezag van den Gouverneur-Generaal.*

Enkele leden meenden, dat het gezag van den Gouverneur-Generaal niet hoog genoeg kan worden gehouden en dit door de fusie zou verminderen, wanneer de hoofd- en subalterne-officieren niet meer door hem worden bevorderd, ontslagen en op pensioen gesteld.

Van andere zijde werd het een geheel subjectieve meening geacht of het gezag van den Gouverneur-Generaal al dan niet lijden zou, wanneer de officieren niet meer door hem worden bevorderd en ontslagen.

Waar het gezag van den Gouverneur-Generaal van invloed is en moet blijven — dat is in zake de beschikking over de in Indie aanwezige troepenmacht in den volsten zin des woords — kan het ook met de fusie zich ten volle blijven doen gelden.

Een blik op buitenlandsche toestanden, in de Engelsche, Fransche en Duitsche koloniën, doet zien dat overal de benoeming, de bevordering en het ontslag van officieren zijn gereserveerd aan de hoogste uitvoerende macht in het moederland Trouwens ook nu reeds in Nederland is de benoeming tot opperofficier voor den dienst in Nederlandsch-Indië, voorbehouden aan de Kroon.

Nog werden door enkele leden als nadeelen aan de fusie verbonden, aangegeven:

A. Eenparig ging de Commissie met de meening van een der leden mede, dat de aanvulling van het officierskorps met de Indo-Europeesche elementen zou verminderen, zelfs al zou in Indië eene reserve aan officieren van dien aard in het leven worden geroepen.

B. De band tusschen de officieren en hunne onderhebbenden zou in het Nederlandsche en in het Indische leger nog losser worden. Wel is waar is die band in het Indische leger reeds zeer los, maar dit mag geen reden zijn om de nadeelen, aan eene vermeerdering van dit kwaad verbonden, gering te schatten. En de algeheele scheiding tusschen den minderen militair en den officier, die voortaan slechts tijdelijk en met zeer lange tusschenpoozen eene rol in het Indische leger zou vervullen, zou aan hetgeen nog aan solidariteitsgevoel, aan onderlinge waardeering en aan onderling vertrouwen tegenwoordig bestaan kan, nader schade toebrengen.

Van andere zijde werd hiertegen opgemerkt, dat deze factor — in de werkelijkheid in Indië niet langer geldig dan voor den duur eener expeditie, en dikwijls zelfs zoo lang niet eens — niet geïnfluenceerd kan worden door het feit, of de officieren ± 10 dan wel ± 6 jaren achtereen in Indië blijven.

C. Het familieleven zou losser worden, al wordt daaraan door het „Schema" zooveel doenlijk te gemoet gekomen. Scheidingen van het gezin, om gezondheidsredenen van echtgenoote of ter wille van de opvoeding van kinderen, zouden een grooter aantal personen treffen en veelvuldiger voorkomen, meer bepaaldelijk onder de oudere officieren.

D. De regelen, te stellen voor de aanwijzing van de personen voor dienst in de koloniën moeten noodwendig vrij ingewikkeld worden, om, zelfs bij een geheel normalen gang

van zaken, te voorzien in allerlei eischen, die het dienstbelang stelt, onder anderen aan ancienniteit in verschillende rangen, kans om aan de beurt te komen voor bevordering, het niet te lang achtereen verblijven in Nederland en in Indië, enz.

Op zulk een geheel normalen gang van zaken mag echter geenszins gerekend worden.

Een stelsel, daarop gebaseerd, zou al dadelijk, tengevolge van binnentijdschen terugkeer van een zeker aantal officieren, wegens ziekte, allerlei leemten vertoonen. Verplaatsingen heên en weêr, bij bevorderingen — doch overigens ontijdig — zouden herhaaldelijk noodig blijken en in de verschillende rangen zou plaatselijk nu eens een overcompleet, dan weêr een incompleet ontstaan, dat eerst na geruimen tijd kan verdwijnen. Het zou bovendien niet zijn te voorkomen, dat het stelsel zeer ongelijkmatig drukt.

Reeds de aanwijzing voor den dienst in de koloniën, maar in nog hoogere mate de herhaalde verschikkingen in de ranglijst, zouden, — bij het overwegende belang, hieraan voor de personen verbonden, — leiden tot klachten, ontevredenheid en pogingen om zich voor nadeelige gevolgen te vrijwaren. Hierbij zou het in de toepassing bezwaarlijk blijken, minder wenschelijke practijken te voorkomen en den schijn van begunstiging te ontgaan.

Mogelijk ware dit nadeel, zoo al niet weg te nemen, dan toch te temperen door de regelen van de rangverschikking nader te preciseeren en de naleving van die regelen te doen contrôleeren door een permanenten raad van toezicht uit het officierskorps zelf; maar het behoeft wel geen betoog, dat de werking van zoodanig lichaam ook uit een krijgstuchtelijk oogpunt aan groote bezwaren zou onderhevig zijn.

STAATSCOMMISSIE
in zake
SAMENSMELTING VAN DE OFFICIERSKORPSEN
van het leger in Nederland en in de
koloniën en bezittingen des Rijks
in andere werelddeelen.

RAPPORT DER COMMISSIE.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGEN I-VII.

VOORSTELLEN DER COMMISSIE

ter

verkrijging van eene nauwere aaneensluiting van de officierskorpsen van de landmacht in Nederland en in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE I.

ONTWERP VAN WET,

regelende eene nauwere aaneensluiting van de officierskorpsen van de landmacht in Nederland en in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.

ONTWERP VAN WET.

. . . . . .

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat nadere aaneensluiting van de officierskorpsen van de landmacht, in Nederland en in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, dringend noodig is, ook opdat Ons de gelegenheid worde gegeven om van die officierskorpsen ten allen tijde zoodanig gebruik te maken als de belangen van den Staat vorderen;

Nog overwegende, dat door de invoering van periodieke bevordering van de luitenants van alle wapens en diensten, zoowel van het leger hier te lande als van dat in Nederlandsch-Indië, detacheering en overplaatsing van subalterne officieren van het eene leger bij het andere op ruime schaal mogelijk is gemaakt;

Zoo is het, dat Wij, in gemeen overleg enz. . . . . .

Art. 1.

Alle officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die met verlof of op non-activiteit in Europa vertoeven, worden gedurende dien tijd ingedeeld bij een der onderdeelen van het leger h. t. l. en à la suite van dat onderdeel gevoerd, en alle officieren van het leger h. t. l., die zich met verlof of op nonactiviteit in Nederlandsch-Indië bevinden, worden gedurende hunne aanwezigheid in die gewesten ingedeeld bij een der onderdeelen van het leger aldaar en à la suite van dat onderdeel gevoerd.

Desgelijks worden alle officieren van het leger h. t. l. en van het leger in Nederlandsch-Indië, die zich met verlof of op non-activiteit in een der West-Indische koloniën bevinden, ingedeeld bij de troepen in die kolonie en à la suite van die troepen gevoerd.

Over de diensten van al deze officieren kan niet nader beschikt worden, dan in overeenstemming met het bepaalde bij art. 4 dezer wet, met dien verstande, dat de officier — in afwachting van de nader door Ons omtrent hem te treffen regeling — verplicht is om zich, op de oproeping van den chef, onder wiens bevelen hij à la suite gesteld is, onmiddellijk te zijner beschikking te stellen, in de volgende gevallen:

a. dat, bedoeld in punt *A*1 van art. 4 dezer wet;

b. bijaldien een oorlog tegen een buitenlandschen vijand toepassing vordert van art. 43 der wet van 2 September 1854 (*Staatsblad* n°. 129), houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië;

c. in de gevallen, voorzien in artikel 32 der wetten van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 55 en 56), houdende vaststelling van de reglementen op het beleid der Regeering in de koloniën Suriname en Curaçao.

Art. 2.

Wij behouden Ons overigens voor om, met inachtneming van de bepalingen dezer

wet, zoowel over de vrijwillig dienende officieren van het leger h. t. l. als over die van het leger in Nederlandsch-Indië, tijdelijk te beschikken, zooals de belangen van den Staat dit vorderen.

Art. 3.

De tijdelijke beschikking over een officier, ingevolge art. 2, mag niet geschieden door overplaatsing van het eene leger bij het andere; doch alleen door detacheering.

Art. 4.

Krachtens het beginsel, neêrgelegd in art. 2, kunnen door Ons worden gedetacheerd:

A. Bij het leger hier te lande:

1°. alle officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, in het geval voorzien bij art. 185 der Grondwet;

2°. luitenants en kapiteins, en bij uitzondering ook hoofdofficieren, van het leger in Nederlandsch-Indië, met verlof in Europa, indien tijdelijk buitengewone aanvulling van het korps officieren van het leger h. t. l. noodig is en voor zoover zij physiek geschikt zijn voor de alsdan in Nederland van hen te vorderen diensten;

3°. luitenants en kapiteins van het leger in Nederlandsch-Indië, wegens ziekte met verlof in Europa, die, na het verstrijken van het hun verleend buitenlandsch verlof, nog niet geschikt bevonden worden om den dienst in Nederlandsch-Indië te gaan hervatten; doch physiek geschikt worden gekeurd voor den dienst bij het leger h. t. l.;

4°. de bij het leger in Nederlandsch-Indië benoemde of daarbij overgeplaatste officieren, die in Nederland verblijven, in afwachting van hun uitzending naar Nederlandsch-Indië;

5°. een of meer officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, indien in bijzondere gevallen de belangen van den Staat vorderen speciaal over dien officier of die officieren te beschikken;

B. Bij het leger in Nederlandsch-Indië:

1°. alle officieren van het leger h. t. l., ingeval van bedreiging of aanranding van Nederlandsch-Indië door een buitenlandschen vijand;

2°. luitenants en kapiteins van het leger h. t. l., indien tijdelijk buitengewone aanvulling van het officierskorps van het leger in Nederlandsch-Indië noodig is;

3°. een of meer officieren van het leger h. t. l., indien in bijzondere gevallen de belangen van den Staat vorderen speciaal over dien officier of die officieren te beschikken;

C. Bij de troepen in de West-Indische koloniën:

officieren van het leger h. t. l. en in Europa aanwezige officieren van het leger in Nederlandsch-Indië.

Bij de toepassing van punt *A* 2, *B* 2 en *C* van dit artikel wordt, behoudens geschiktheid, in de eerste plaats een keuze gedaan uit de officieren, die tot detacheering genegen zijn en is hun aantal niet toereikend, dan wordt over de overigen beschikt, beginnende met den jongste in elken rang.

Art. 5.

Luitenants en kapiteins van het leger h. t. l. en van het leger in Nederlandsch-Indië

kunnen, ongeacht het bepaalde bij art. 4 en met inachtneming van de regelen, bedoeld in de 2de alinea van art. 10, op hun verzoek, door Ons, van het eene bij het andere leger worden gedetacheerd.

Art. 6.

Luitenants en kapiteins van het leger h. t. l. en van het leger in Nederlandsch-Indië kunnen, op hun verzoek, door Ons, met inachtneming van de regelen, bedoeld in de 2de alinea van art. 10, van het eene bij het andere leger worden overgeplaatst.

Art. 7.

De officieren van het leger h. t. l., die zich naar Nederlandsch-Indië inschepen, staan, van het oogenblik van inscheping af en gedurende hun verblijf aldaar, tot het oogenblik, waarop zij de laatste havenplaats van Nederlandsch-Indië verlaten, om naar Nederland terug te keeren, onder de rechtspraak van den Nederlandsch-Indischen militairen rechter.

De officieren van het leger in Nederlandsch-Indië staan — gedurende hun verblijf in Europa — tot het oogenblik van inscheping naar Nederlandsch-Indië of naar een der West-Indische koloniën, en — gedurende reizen naar Europa — van het oogenblik, waarop zij de laatste havenplaats van Nederlandsch-Indië of van de West-Indische koloniën verlaten af, onder de rechtspraak van den Nederlandschen militairen rechter.

De officieren van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, die zich naar een der West-Indische koloniën inschepen, staan van het oogenblik van inscheping af, en gedurende hun verblijf in die koloniën, — tot aan het oogenblik, waarop zij de laatste havenplaats dier koloniën verlaten om naar Nederland of naar Nederlandsch-Indië terug te keeren, — onder de rechtspraak van den West-Indischen militairen rechter.

Officieren, op reis naar Nederland, naar Nederlandsch-Indië of naar een der West-Indische koloniën, dan wel omgekeerd, die ten gevolge van schipbreuk of averij terugkeeren in het land van vertrek, worden echter over den tijd der ondernomen doch niet volbrachte reis, geacht onderworpen te zijn gebleven aan de militaire rechtspraak van het land, waaruit zij vertrokken en waarin zij teruggekeerd zijn.

Art. 8.

De officieren van het leger h. t. l., die tijdelijk onder de rechtspraak van den Nederlandsch-Indischen militairen rechter staan, zijn gedurende dien tijd onderworpen aan de bepalingen nopens de samenstelling en de werking van de raden van onderzoek, geldende voor het leger in Nederlandsch-Indië.

De officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die tijdelijk onder de rechtspraak van den Nederlandschen of van den West-Indischen militairen rechter staan, zijn gedurende dien tijd onderworpen aan de bepalingen nopens de samenstelling en de werking van de raden van onderzoek, geldende voor het leger h. t. l.

Art. 9.

Bij de toepassing van de artikelen 7 en 8 wordt de officier, zoolang hij niet is ingedeeld en à la suite gevoerd, hetzij bij een bepaald aangewezen onderdeel van een der beide legers, dan wel bij de troepen in West-Indië, beschouwd als deel uit te maken van het garnizoen van 's-Gravenhage, Batavia, Paramaribo of Willemstad (Curaçao), al naar gelang hij bestemd is om in Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao te worden ingedeeld en à la suite gevoerd.

wet, zoowel over de vrijwillig dienende officieren van het leger h. t. l. als over die van het leger in Nederlandsch-Indië, tijdelijk te beschikken, zooals de belangen van den Staat dit vorderen.

Art. 3.

De tijdelijke beschikking over een officier, ingevolge art. 2, mag niet geschieden door overplaatsing van het eene leger bij het andere; doch alleen door detacheering.

Art. 4.

Krachtens het beginsel, neêrgelegd in art. 2, kunnen door Ons worden gedetacheerd:

A. Bij het leger hier te lande:

1°. alle officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, in het geval voorzien bij art. 185 der Grondwet;

2°. luitenants en kapiteins, en bij uitzondering ook hoofdofficieren, van het leger in Nederlandsch-Indië, met verlof in Europa, indien tijdelijk buitengewone aanvulling van het korps officieren van het leger h. t. l. noodig is en voor zoover zij physiek geschikt zijn voor de alsdan in Nederland van hen te vorderen diensten;

3°. luitenants en kapiteins van het leger in Nederlandsch-Indië, wegens ziekte met verlof in Europa, die, na het verstrijken van het hun verleend buitenlandsch verlof, nog niet geschikt bevonden worden om den dienst in Nederlandsch-Indië te gaan hervatten; doch physiek geschikt worden gekeurd voor den dienst bij het leger h. t. l.;

4°. de bij het leger in Nederlandsch-Indië benoemde of daarbij overgeplaatste officieren, die in Nederland verblijven, in afwachting van hun uitzending naar Nederlandsch-Indië;

5°. een of meer officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, indien in bijzondere gevallen de belangen van den Staat vorderen speciaal over dien officier of die officieren te beschikken;

B. Bij het leger in Nederlandsch-Indië:

1°. alle officieren van het leger h. t. l., ingeval van bedreiging of aanranding van Nederlandsch-Indië door een buitenlandschen vijand;

2°. luitenants en kapiteins van het leger h. t. l., indien tijdelijk buitengewone aanvulling van het officierskorps van het leger in Nederlandsch-Indië noodig is;

3°. een of meer officieren van het leger h. t. l., indien in bijzondere gevallen de belangen van den Staat vorderen speciaal over dien officier of die officieren te beschikken;

C. Bij de troepen in de West-Indische koloniën:

officieren van het leger h. t. l. en in Europa aanwezige officieren van het leger in Nederlandsch-Indië.

Bij de toepassing van punt *A* 2, *B* 2 en *C* van dit artikel wordt, behoudens geschiktheid, in de eerste plaats een keuze gedaan uit de officieren, die tot detacheering genegen zijn en is hun aantal niet toereikend, dan wordt over de overigen beschikt, beginnende met den jongste in elken rang.

Art. 5.

Luitenants en kapiteins van het leger h. t. l. en van het leger in Nederlandsch-Indië

kunnen, ongeacht het bepaalde bij art. 4 en met inachtneming van de regelen, bedoeld in de 2de alinea van art. 10, op hun verzoek, door Ons, van het eene bij het andere leger worden gedetacheerd.

Art. 6.

Luitenants en kapiteins van het leger h. t. l. en van het leger in Nederlandsch-Indië kunnen, op hun verzoek, door Ons, met inachtneming van de regelen, bedoeld in de 2de alinea van art. 10, van het eene bij het andere leger worden overgeplaatst.

Art. 7.

De officieren van het leger h. t. l., die zich naar Nederlandsch-Indië inschepen, staan, van het oogenblik van inscheping af en gedurende hun verblijf aldaar, tot het oogenblik, waarop zij de laatste havenplaats van Nederlandsch-Indië verlaten, om naar Nederland terug te keeren, onder de rechtspraak van den Nederlandsch-Indischen militairen rechter.

De officieren van het leger in Nederlandsch-Indië staan — gedurende hun verblijf in Europa — tot het oogenblik van inscheping naar Nederlandsch-Indië of naar een der West-Indische koloniën, en — gedurende reizen naar Europa — van het oogenblik, waarop zij de laatste havenplaats van Nederlandsch-Indië of van de West-Indische koloniën verlaten af, onder de rechtspraak van den Nederlandschen militairen rechter.

De officieren van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, die zich naar een der West-Indische koloniën inschepen, staan van het oogenblik van inscheping af, en gedurende hun verblijf in die koloniën, — tot aan het oogenblik, waarop zij de laatste havenplaats dier koloniën verlaten om naar Nederland of naar Nederlandsch-Indië terug te keeren, — onder de rechtspraak van den West-Indischen militairen rechter.

Officieren, op reis naar Nederland, naar Nederlandsch-Indië of naar een der West-Indische koloniën, dan wel omgekeerd, die ten gevolge van schipbreuk of averij terugkeeren in het land van vertrek, worden echter over den tijd der ondernomen doch niet volbrachte reis, geacht onderworpen te zijn gebleven aan de militaire rechtspraak van het land, waaruit zij vertrokken en waarin zij teruggekeerd zijn.

Art. 8.

De officieren van het leger h. t. l., die tijdelijk onder de rechtspraak van den Nederlandsch-Indischen militairen rechter staan, zijn gedurende dien tijd onderworpen aan de bepalingen nopens de samenstelling en de werking van de raden van onderzoek, geldende voor het leger in Nederlandsch-Indië.

De officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die tijdelijk onder de rechtspraak van den Nederlandschen of van den West-Indischen militairen rechter staan, zijn gedurende dien tijd onderwerpen aan de bepalingen nopens de samenstelling en de werking van de raden van onderzoek, geldende voor het leger h. t. l.

Art. 9.

Bij de toepassing van de artikelen 7 en 8 wordt de officier, zoolang hij niet is ingedeeld en à la suite gevoerd, hetzij bij een bepaald aangewezen onderdeel van een der beide legers, dan wel bij de troepen in West-Indië, beschouwd als deel uit te maken van het garnizoen van 's-Gravenhage, Batavia, Paramaribo of Willemstad (Curaçao), al naar gelang hij bestemd is om in Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao te worden ingedeeld en à la suite gevoerd.

Art. 10.

Door Ons wordt verklaard, den Raad van State gehoord, dat een of meer omstandigheden, als bedoeld in punt *A* 2, *B* 1 of *B* 2 van art. 4, tijdelijke beschikking over officieren van het leger h. t. l. of van dat in Nederlandsch-Indië vorderen.

Overigens worden bij algemeenen maatregel van bestuur de voorwaarden vastgesteld, waaronder detacheeringen en overplaatsingen geschieden, en nadere regelen gesteld voor de toepassing, ook van het à la suite voeren op den voet van art. 1.

Art. 11.

Deze wet treedt in werking op . . . . . .

Op de officieren, die op dat tijdstip deel uitmaken van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, worden de bepalingen betreffende detacheering op den voet van art 4 niet toegepast, dan met hun toestemming, waarvan binnen een jaar na het in werking treden dezer wet door eene schriftelijke verklaring van den officier moet blijken. Zonder deze verklaring zijn zij uitgesloten van detacheering op den voet van art. 5 en van overplaatsing.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE II.

TOELICHTINGEN

BIJ HET

ONTWERP VAN WET.

TOELICHTINGEN bij het ontwerp van wet.

§ 1. Bij het overwegen van de middelen om, zonder tot een samensmelting der officierskorpsen van het leger h. t. l. en van het leger in Nederlandsch-Indië over te gaan, tusschen die beide korpsen meer verband te brengen, stelde onze Commissie al dadelijk als leidend beginsel op den voorgrond:

dat het belang van den Nederlandschen Staat met zijn uitgestrekte koloniën vordert, dat over de diensten van alle officieren, desvereischt ook tegen hun verlangen, kunne beschikt worden dáár, waar die diensten het meest noodig zijn.

Volgens dit beginsel behoort dus aan de officieren van het leger h. t. l. de verplichting te worden opgelegd, om zoo noodig tijdelijk ook te dienen bij de landmacht in Oost- of West-Indië, aan de officieren van het leger in Nederlandsch-Indië om desvereischt eveneens tijdelijk ook te dienen bij het leger h. t. l. of bij de troepen in West-Indië.

Het opleggen van deze verplichting is noodig, opdat de Staat van zijn beperkte personeele krachten het nuttigst mogelijk gebruik kunne maken en niet langer geheel afhankelijk zij van den goeden wil zijner dienaren, wanneer in de koloniën dringend behoefte bestaat aan versterking met officieren van het Nederlandsche leger of wanneer het vaderland-zelf in gevaar verkeert en, tot afwending daarvan, over alle bruikbare krachten moet kunnen beschikken.

Zeer wenschelijk is verder het in het leven roepen van de verplichting, om de officieren, die wegens ziekte uit Indië met buitenlandsch verlof worden gezonden, niet noodeloos eenige jaren achtereen werkeloos in Europa te doen verblijven zonder militairen chef — vooral voor de jongere officieren zoo onontbeerlijk — en om althans een deel van hen, die thans moeten worden gepensionneerd, omdat de geschiktheid voor den dienst in de tropen niet tijdig is herkregen, zoolang mogelijk voor den militairen dienst te behouden, zoowel in het belang van den Staat als van de personen zelven.

De toepassing van het vooropgestelde beginsel op alle vrijwillig dienende officieren is niet in strijd met de Grondwet, die voor de regeling dezer materie volledige vrijheid laat en slechts in haar art. 184 verbiedt, de verplichting tot dienst in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, uit te strekken tot de officieren, behoorende tot de *dienstplichtigen* der Nederlandsche landmacht: d. i. tot de nationale militie.

§ 3. Naast den nieuw op te leggen plicht stelt onze Commissie nog andere middelen voor, die, zonder de door de officieren tegenwoordig genoten vrijheden te verkorten, kunnen dienen tot het nauwer aanhalen van den band tusschen de beide officierskorpsen, met gelijktijdige verhooging van het peil van bruikbaarheid en opheffing van eenige bestaande leemten.

Die andere middelen zijn te splitsen in drie groepen, als:

a. het aanleggen van een, geenszins knellenden, band tusschen het leger in Nederland en de officieren van het Indische leger, die zich met verlof in Europa bevinden, met het tweeledig doel, een eind te maken aan den bestaanden toestand, waarbij die officieren een of meer jaren doorbrengen zonder in *eenige* verhouding tot een militairen chef te

staan, èn de gelegenheid te openen, in tijden van gevaar over hun diensten te beschikken met den grooten spoed, dien de omstandigheden dan ongetwijfeld zullen vereischen.

Een zelfde maatregel zal te treffen zijn ten aanzien van eenige andere categorieën van officieren, die in soortgelijke omstandigheden verkeeren; doch steeds veel minder talrijk zullen zijn, als bijv. officieren van het leger h. t. l., met verlof in een der koloniën.

b. Het op ruime schaal detacheeren van officieren, die zulks verlangen, van het eene leger bij het andere of bij de troepen in West-Indië, en het opheffen van minder gewenschte toestanden, welke zich tegenwoordig bij detacheeringen kunnen voordoen, een en ander vooral met het oog op het nut, dat een detacheering naar Oost-Indië voor den Nederlandsche officier kan afwerpen.

c. Het aanmerkelijk uitbreiden van de gelegenheid, om officieren, die zulks verlangen, van het eene leger bij het andere over te plaatsen, en het zooveel doenlijk uit den weg ruimen van de bezwaren, die tegenwoordig aan zulke overplaatsingen veelal in den weg staan, teneinde het aan officieren, die reeds op zeer jeugdigen leeftijd moesten beslissen bij welk leger zij wenschten te dienen, doch die later bij dat leger zich minder op hun plaats voelen of bijv. om gezondheidsredenen minder op hun plaats zijn, mogelijk te maken, hun militaire loopbaan op andere wijze te vervolgen.

§ 3. Zoowel aan het opleggen van de verplichting, om te dienen dáár, waar het belang van den Staat dit vordert, als aan het op eenigszins ruime schaal toepassen van vrijwillige detacheeringen en overplaatsingen zijn, bij den tegenwoordigen toestand der beide officierskorpsen, bezwaren verbonden, die voor een niet gering deel het onafwijsbaar gevolg zijn van den zoo uiteenloopenden gang der promotie.

Traag, dikwijls zeer traag, als deze in Nederland is, zouden bijv. kapiteins van het Nederlandsche leger, bij detacheering in Indië, veelal dienen onder ranggenooten, die veel korter officier zijn, en zouden zij ook in hun eigen leger herhaaldelijk er aan blootstaan, te worden gesteld onder de bevelen van uit Indië gedetacheerde kapiteins, die jonger officier zijn, doch een vluggere promotie maakten.

Vooral ten aanzien van hen, die zonder hun toedoen in dergelijke verhoudingen worden geplaatst, zijn deze reeds bij den tegenwoordigen toestand minder gewenscht; maar zij zouden in hooge mate *on*gewenscht worden, wanneer zij door het talrijker over en weêr detacheeren en overplaatsen zooveel te veelvuldiger voorkwamen, en in het bijzonder, wanneer de officieren, verplicht wordende om ook in het andere leger te gaan dienen, geheel tegen hun wil in zulke verhoudingen werden geplaatst.

Dit euvel, dat niet alleen onaangenaam voor de betrokken personen, maar evenzeer schadelijk voor den goeden geest en de krijgstucht zou zijn, is slechts te voorkomen door een ingrijpenden maatregel: het in het leven roepen van een stelsel van bevordering, waardoor de ongelijkheden in den gang der promotie in de subalterne rangen van beide legers worden weggenomen.

Als een zoodanig stelsel beveelt de Commissie aan, voor elk wapen en dienstvak van elk der beide legers, in de formatie en bloc op te nemen het aantal subalterne officieren te zamen, zonder te preciseeren, hoeveel tweede-luitenants, eerste-luitenants en kapiteins aanwezig moeten zijn en dan verder de tweede-luitenants na 4 jaren ouderdom in rang tot eerste-luitenant en deze na 8 jaren ouderdom in rang tot kapitein te bevorderen, een en ander natuurlijk behoudens voldoening aan de onmisbaar te stellen eischen betreffende geschiktheid.

Voor de kapiteins zouden dan periodieke traktementsverhoogingen dienen te worden ingesteld, terwijl het bedrag dezer verhoogingen, evenals het traktement der jongste categorie van kapiteins, voor elk leger, onafhankelijk van elkaar, ware te regelen.

Aan den kapiteinsrang zouden dan geen bepaalde functiën meer zijn te verbinden, evenmin als dit reeds thans het geval is ten aanzien van den tweede-luitenants- en den eerste-luitenantsrang. Zoo zouden b. v. bij één compagnie twee kapiteins kunnen zijn ingedeeld, van wie de jongste alsdan den dienst verricht, thans aan den oudsten luitenant opgedragen. Ook zou het *kunnen* voorkomen, dat een compagnie, batterij of

escadron gecommandeerd moet worden door een luitenant, omdat de oudste eerste-luitenant nog geen 8 jaren ouderdom in rang heeft en dus niet bevorderd kan worden.

De invoering van zulk een stelsel zou de boven aangestipte ernstige bezwaren ten aanzien van de detacheering van subalterne officieren geheel ondervangen en de mogelijkheid doen ontstaan, ook eerste-luitenants en kapiteins over te plaatsen zonder de belangen van anderen ernstig te schaden, zooals uit de toelichting van de voor overplaatsingen te treffen regeling nader zal blijken.

Ook zou het aanbevolen stelsel den storenden invloed wegnemen, welke op den gang der promotie in de subalterne rangen wordt uitgeoefend door het detacheeren van een grooter aantal officieren bij het eene leger dan bij het andere; terwijl het — voor goed opheffende alle ongelijkheid in bevordering tusschen de officieren der verschillende wapens en dienstvakken en den meestal tragen gang der promotie in Nederland, tot en met den rang van kapitein — aan de eene zijde op den geest onder de officieren een uitmuntenden invloed zou hebben en aan de andere zijde een niet te versmaden, maar ook alleszins gerechtvaardigd, tegenwicht zou vormen tegenover de verzwaring van de plichten, welke aan den officiersstand worden opgelegd, een verzwaring welke b. v. ten aanzien van den Nederlandschen officier, die *tegen zijn wil* naar de koloniën zou kunnen worden gezonden, inderdaad niet gering is.

Nog andere voordeelen van het voorgestane stelsel van bevordering zullen in den loop dezer toelichtingen ter sprake komen, maar reeds het vorenstaande acht de Commissie voldoende, om aan te toonen, waarom dat stelsel als het ware de onmisbare basis van hare voorstellen uitmaakt.

Zij heeft dat stelsel beperkt tot de subalterne rangen, omdat haar verdere voorstellen beoogen hoofd- en opper-officieren slechts in enkele gevallen te detacheeren en in geen geval over te plaatsen, zoodat ten aanzien van deze hoogere officieren de bovengeschetste bezwaren zich slechts zeer zelden zullen voordoen en het niet gerechtvaardigd zou zijn, ter opheffing van die zeldzame bezwaren, den ingrijpenden maatregel van het openstellen der formatie en het bevorderen na een bepaalden diensttijd ook tot de officieren boven den rang van kapitein uit te strekken.

Natuurlijk zullen de door de Commissie voorgestane periodieke bevorderingen, tegenover den actueelen toestand van trage promotie, eenige hoogere uitgaven vergen, en wel — zooals de proeve van berekening aan het slot van deze „Toelichtingen" uitwijst — voornamelijk ten laste van de Staatsbegrooting; maar die berekening doet tevens zien, dat deze hoogere uitgaven niet van zoo groote beteekenis zijn, dat men zich daardoor zou moeten laten afschrikken van een maatregel, die — zooals de Commissie zich vleit aan te toonen — aan de weêrkracht, vooral in het moederland, zeer ten goede zou komen, en er in hooge mate toe zou bijdragen een opgewekter geest in het jongere deel der officierskorpsen te houden.

De zooeven bedoelde berekening steunt op de sterktecijfers van de officierskorpsen van 1 Januari 1901; had men haar gebaseerd op den toestand van 1 Januari 1900, dan zou zij als eindcijfer hebben aangewezen een hoogere uitgave van pl. m. f 157 000 ten laste der Staatsbegrooting en van slechts pl. m. f 45 300 voor de Indische begrooting. Op den voet van den zooveel sneller gang der promotie van pl. m. 30 jaar geleden in Nederland en veel korter geleden in Indië, zou de periodieke bevordering, die de Commissie wenscht, zelfs een voor de schatkist voordeelig eindcijfer aantoonen.

§ 4. Overgaande tot de vraag, op welke wijze de hierboven aangegeven beginselen in een wettelijken vorm behoorden te worden gegoten, kwam onze Commissie tot het besluit:

dat een afzonderlijke wet zou moeten uitspreken de verplichting, waarover gehandeld is in § 1, en verder aangeven de omstandigheden, waaronder, en de categorieën van officieren waarover, ingevolge die verplichting, beschikt zal kunnen worden, alsmede de hoofdbeginselen, welke de toepassing der in § 2 besproken middelen zullen beheerschen;

dat deze wet het uitvoerend gezag niet meer behoort te binden, dan strikt noodig te achten is, o. a. ter verkrijging van eenige belangrijke waarborgen voor de officieren zelven;

dat de nadere toepassing van een en ander grootendeels zou zijn samen te vatten in een algemeenen maatregel van bestuur;

en dat het in § 3 ontwikkelde stelsel van bevordering in de subalterne rangen zou zijn te belichamen in een wijziging van eenige artikelen van de wet van 28 Augustus 1851, (*Staatsblad* n°. 128), tot regeling van de bevordering enz. der militaire officieren bij de landmacht en van het Koninklijk besluit van 24 November 1859 n°. 69, (*Indisch Staatsblad* 1860 n°. 26), houdende de regeling van de bevordering enz. van de Europeesche officieren der in Nederlandsch-Indië aanwezige landmacht.

ad *art.* 1 *der wet.*

§ 5. Onder de hier genoemde categorieën van officieren, nemen de officieren van het Nederlandsch-Indische leger, die in het genot van buitenlandsch verlof zijn, verreweg de grootste plaats in en het artikel is dan ook in het bijzonder met het oog op hen ontworpen.

Het doel zou niet bereikt worden door de officieren in algemeenen zin in te deelen bij en te voeren à la suite van het leger h. t. l. (respectievelijk van het leger in Nederlandsch-Indië); maar zij behooren al dadelijk te worden ingedeeld bij een bepaald onderdeel en aldus onder de bevelen van een bepaald aangewezen chef te worden gesteld. Zulks zou bijv. ten aanzien der officieren van het Indische leger kunnen geschieden, door de opperofficieren in te deelen bij en à la suite te voeren van den grooten staf van het leger h. t. l., de hoofdofficieren in te deelen bij en à la suite te voeren van het wapen of dienstvak en de subalterne-officieren in te deelen bij en à la suite te voeren van een bepaald korps of een bepaald onderdeel van het dienstvak. (1)

Op deze wijze verhoudt ieder officier zich rechtstreeks tot een onmiddellijk boven hem gestelden militairen chef, tot wien hij zich in voorkomende gevallen om voorlichting of steun kan wenden en die ook de aangewezen persoon is, om kennis te nemen van klachten, die bijv. tegen een officier-verlofganger mochten worden ingebracht, en om aan die klachten het vereischte gevolg te geven.

Het zoo ongewenschte verschijnsel, dat tal van officieren gedurende één of meer jaren in hun vaderland verblijven zonder *eenigen* militairen band te behoeven te erkennen, zal zich niet meer voordoen en, wat vooral voor de weërkracht hier te lande van zeer overwegend belang is, die officieren zullen bij dreigend oorlogsgevaar *onmiddellijk* opgeroepen en in bepaalde functiën te werk gesteld kunnen worden.

Dat, ter bereiking van dit laatste doel, het indeelen en à la suite voeren bij bepaaldelijk te voren aangewezen *onderdeelen* noodzakelijk is, vloeit voort uit den eisch, dat de mobilisatie van het leger in Nederland met den meesten spoed en de minste wrijving moet kunnen plaats hebben.

De tijd, om dàn met den vereischten spoed beschikkingen te treffen tot het oproepen van de Indische officieren-verlofgangers en tot hun verdeeling over de verschillende korpsen, ontbreekt in zulke oogenblikken bij de organen van het hoogste militaire gezag — Ministerie van Oorlog en aangewezen opperbevelhebber.

Is dit alles niet in vredestijd voorbereid, weet elk Indisch officier-verlofganger niet, bij welken chef hij zich heeft aan te melden, en weten de verschillende korpscommandanten niet, welke Indische officieren zij kunnen oproepen en waar zij deze vinden kunnen, dan is het aan ernstigen twijfel onderhevig, of van de diensten der in Europa aanwezige Indische officieren wel behoorlijk partij getrokken zou kunnen worden.

Op grond dezer overwegingen is dan ook de 2de en 3de alinea van art. 1 der wet geconcipieerd.

In die alinea's is in de eerste plaats de vrijheid, die thans door officieren met verlof of op non-activiteit genoten wordt, ook voor den vervolge gewaarborgd: ingedeeld en à la suite gevoerd wordende, verrichten zij *geen* diensten en, is het noodig tot het verrichten van dienst over hen te beschikken, dan moeten zij vóóraf worden gedetacheerd,

(1) Terloops zij aangeteekend, dat de bij eenig onderdeel van het leger hier te lande ingedeelde en daarbij à la suite gestelde officier, daardoor natuurlijk niet behoeft te zijn uitgesloten van de kans om, als hij dit verlangt, bij de Koloniale reserve te worden ingedeeld, bij welk korps hij dan is te voeren als gedetacheerd van het bewuste onderdeel van het leger h. t. l.

op gelijken voet als zulks ten aanzien van andere categorieën van officieren is bepaald. Op dit vooraf detacheeren laat het wetsontwerp alleen deze uitzondering toe, dat zij, in afwachting van het Koninklijk besluit, waarbij hun detacheering wordt geregeld, al dadelijk door den hun aangewezen chef worden opgeroepen in gevallen van onmiddellijk gevaar.

Deze gevallen zijn voor Nederland, voor Oost- en voor West-Indië afzonderlijk omschreven onder de punten *a*, *b* en *c* van art. 1. Slechts ten aanzien van punt *b* is eenige toelichting niet overbodig, omdat hierin alleen sprake is van „een oorlog tegen een buitenlandschen vijand", terwijl art. 43 van het Indisch Regeeringsreglement meer algemeen voorziet in de gevallen van „oorlog of opstand". Het kwam der Commissie namelijk noodig voor, de verstrekkende bevoegdheid van autoriteiten in Nederlandsch-Indië, om aldaar met verlof of op non-activiteit vertoevende officieren van het Nederlandsche leger voor den actieven dienst op te roepen, te beperken tot het meest urgente geval, waarin plotseling en onverwijld over *alle* voorhanden krachten *moet* kunnen beschikt worden.

ad *artt.* 2, 3 *en* 4.

§ 6. Terwijl art. 1 regelt, in hoeverre uit kracht der wet zelve over bepaalde officieren beschikt kan worden, omschrijven de artt. 2, 3 en 4 de bevoegdheid van de Kroon tot het in dienst stellen van officieren dáár, waar hun diensten noodig worden geacht.

Reeds in art. 2 wordt uitgedrukt, dat dit in dienst stellen van officieren, des noods tegen hun verlangen, een *tijdelijk* karakter zal dragen en in art. 3 is dit nader uitgewerkt in de bepaling, dat een officier tegen zijn wensch niet bij een ander leger overgeplaatst, doch wèl gedetacheerd kan worden.

Het kwam wenschelijk voor, op deze wijze ten duidelijkste uitdrukking te geven aan den waarborg, dat geen officier gedwongen zal worden, *voor goed* over te gaan bij het leger, waarbij hij niet benoemd is, en zoodoende de voordeelen te missen, verbonden aan den dienst in het leger, waartoe hij verkozen heeft te behooren.

ad *art.* 4, *punt A* 1 *en B* 1.

§ 7. In art. 4 zijn verder de gevallen gestipuleerd, waarin gedwongen detacheeringen kunnen plaats vinden, en de categorieën van officieren aangegeven, op wie die detacheeringen zijn toe te passen.

Daarbij is in punt *A* 1 en punt *B* 1 uitgegaan van het beginsel, dat aan de Kroon onbeperkte vrijheid behoort te worden gelaten, om over alle officieren, waar zij zich ook bevinden, te beschikken in de gevallen van het ernstigste gevaar, waarin aan overwegingen van ondergeschikten aard — zooals de persoonlijke belangen der betrokken officieren — het zwijgen dient te worden opgelegd.

Voor het vaderland zelf teekent dat geval zich scherp af door het „geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen roepen der dienstplichtigen" bij oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden (Grondwet art 185).

Voor Nederlandsch-Indië is in de bewoordingen van art. 43 van het Regeeringsreglement „in geval van oorlog of opstand" geen zoo scherpe afbakening gegeven, terwijl het bovendien aan de eene zijde niet wenschelijk te achten is, *alle* officieren van het Nederlandsche leger tot dienst in de koloniën te kunnen verplichten, zoolang het dáár alleen geldt het bestrijden van inlandsche vijanden, maar aan de andere zijde bepaald noodig is, over de officieren van het Nederlandsche leger desverlangd reeds te *kunnen* beschikken, zoodra Nederlandsch-Indië door een aanval van buiten *bedreigd* wordt. Immers, als éénmaal de oorlogstoestand met een buitenlandschen vijand is ingetreden, zal het zenden van officieren uit Nederland naar Indië veelal niet meer uitvoerbaar zijn.

Op deze overwegingen is de redactie van punt *B* 1 gebaseerd, terwijl de te groote rekbaarheid van het begrip „bedreiging" wordt geneutraliseerd door een bepaling in de eerste alinea van art. 10 der wet, welke bij de toelichting op dat artikel zal ter sprake komen.

ad art. 4, *punt A* 2. *en B* 2.

§ 8. Van de in deze beide punten omschreven gevallen zal dat, bedoeld onder *B* 1,

waarschijnlijk wel het meest voorkomen, gelijk het zich reeds herhaaldelijk voorgedaan heeft, onder anderen in 1894 bij de expeditie tegen Lombok en in 1896 bij het hernieuwd actief optreden in Atjeh.

In zulke gevallen werd een beroep gedaan op de officieren van het Nederlandsche leger, om gedurende eenige jaren hun diensten aan Indië te wijden, en de lust daartoe bleek dan telkenmale ruimschoots voldoende, om in de behoefte te kunnen voorzien.

Ook voor de toekomst wenscht onze Commissie, blijkens de slotalinea van art. 4, dezen weg gevolgd te zien; maar de Regeering zal dan niet langer geheel afhankelijk zijn van den uitslag van dat beroep, daar Zij — indien onverhoopt de lust tot vrijwillige detacheering onvoldoende mocht blijken — de bevoegdheid zal hebben, de noodige officieren voor dien dienst aan te wijzen. Voor een land, dat zulke overwegende koloniale belangen te behartigen heeft, komt een dusdanige bevoegdheid bepaald noodzakelijk voor.

Een tijdelijke versterking van het Indische leger, als waarvan hier sprake is, behoort slechts te bestaan uit subalterne officieren, daar het alleen geldt, te voorzien in een nijpend incompleet. De stof voor hoofdofficieren, ook al zijn daarvan tijdelijk enkele meer noodig, wordt ook dan aangetroffen in het Indische leger zelf, zoodat het detacheeren van hoofdofficieren uit Nederland niet noodzakelijk en — met het oog op de mindere waarborgen voor geschiktheid in verschillende functiën in Indië — dus ongewenscht is.

Het geval, omschreven onder *A* 2 van art. 4, zal zich wellicht slechts zelden voordoen. Toch zijn er omstandigheden denkbaar, waaronder een tijdelijke versterking aan het Nederlandsch officierskorps zeer welkom zoude zijn, bijv. in geval van binnenlandsche rustverstoring, bestrijding van besmettelijke veeziekte etc. Daar de stof daarvoor alsdan binnen het bereik ligt door het in Europa aanwezig zijn van tal van Indische officieren-verlofgangers, is het zeker wenschelijk, over hen te kunnen beschikken.

Ook hierbij zal, blijkens de slotalinea van art. 4, zooveel doenlijk rekening gehouden worden met de wenschen der officieren.

Hoofdofficieren zijn — doch slechts bij wijze van uitzondering — onder dit punt opgenomen, omdat het geval denkbaar is, dat het nuttig kan zijn, over een Indisch hoofdofficier, die toch reeds in Europa aanwezig is en voor wien dus geen overtochtsgelden behoeven te worden voldaan, de beschikking te hebben.

De uitdrukking in punt *A* 2 en *B* 2 „indien tijdelijk buitengewone aanvulling .... noodig is" is op zichzelve niet voldoende bepaald; doch hierin wordt voorzien door een later te bespreken beperking in de eerste alinea van art. 10 der wet.

ad *art.* 4, *punt A* 3 *en* 4.

§ 9. Strekt punt *A* 2 ten bate van het leger h. t. l., punt *A* 3 wordt bepaaldelijk in het belang van het officierskorps van het Nederlandsch-Indische leger voorgesteld.

In aansluiting aan dit punt dient dan het Reglement op het verleenen van verloven naar Europa aan de officieren van het leger in Nederlandsch-Indië (*Indisch Staatsblad* 1893, n°. 237) zoodanig te worden gewijzigd, dat verloven wegens ziekte aanvankelijk voor niet langer dan één jaar worden verleend.

Na het verstrijken van dit jaar kan dan aan de officieren, die nog niet geschikt zijn voor den dienst in Indië, evenals nu, verlofsverlenging worden verleend, zoodat het verlofstraktement hoogstens 3 jaar wordt genoten; maar, voorzoover zoodanige officieren geschikt worden gekeurd voor den militairen dienst in Nederland, wordt hun verlof *niet* verlengd, maar worden zij bij het leger h. t. l. gedetacheerd. Het verrichten van dienst bij dit leger, in stede van 2 à 3 jaren in gedwongen werkeloosheid in Europa door te brengen, zal aan hun militaire bruikbaarheid ten goede komen, terwijl de gelegenheid bestaat, om in Nederland nog partij te blijven trekken van de diensten van officieren, die vele jaren ongeschikt blijven *voor den Indischen dienst* en bij de thans bestaande regeling ter zake moeten worden afgekeurd en gepensionneerd.

Het is wenschelijk, het detacheeren van deze categorie van officieren tot de subalterne rangen te beperken, omdat voor het vervullen van de gewichtige functiën, ook in Nederland aan de hoogere rangen verbonden, de Indische officieren minder waarborgen van

geschiktheid opleveren. Overigens mag niet onopgemerkt blijven, dat herhaaldelijk gevallen voorkomen, waarin lediggang met de daardoor aangeboden gelegenheid om voortdurend bezig te zijn met zijn eigen kwalen en gebreken, bepaald het herstel van den lijder tegenhoudt.

De strekking van punt *A* 4 is in hoofdzaak dezelfde als die van punt *A* 3, namelijk het breken met den bestaanden toestand, waarbij een vrij groot aantal, veelal jonge Indische officieren somtijds geruimen tijd werkeloos in Europa verblijven, ten nadeele van hunne militaire vorming en bruikbaarheid.

ad *art.* 4, *punt A* 5 *en B* 3.

§ 10. Met deze punten wordt beoogd, in enkele gevallen te kunnen beschikken over een bepaald officier, die in een of andere richting speciale kennis bezit, wanneer die kennis van bijzonder nut zou zijn voor den dienst in het leger, waartoe de officier niet behoort; b.v. over een officier van den torpedodienst in Nederland, wanneer diens voorlichting in Indië van nut kan zijn, of van den Indischen paardenarts, die in de gelegenheid was ervaring op te doen bij eenige epizoötie.

Met dit doel voor oogen is het duidelijk, dat voor zulke zeer zeldzame gevallen geen beperkende bepalingen ten aanzien van den rang van den te detacheeren officier behooren te bestaan.

ad *art.* 4, *punt C.*

§ 11. Ter voorziening in den dienst bij de troepen in de West-Indische koloniën zal in hoofdzaak de detacheering van officieren van het leger h. t. l. dienen te strekken; maar het is wenschelijk, daartoe ook te *kunnen* beschikken over die Indische officieren, die reeds in Europa aanwezig zijn en dus geen meerdere uitgaven wegens overtocht zouden veroorzaken.

Uit de slotalinea van art. 4 blijkt, dat ook hierbij zooveel mogelijk overeenkomstig de wenschen van de belanghebbenden zal zijn te handelen, zoodat de kans, dat tot gedwongen detacheering zou moeten worden overgegaan, wel zeer gering zal zijn. Toch is het noodig de bevoegdheid tot zulke gedwongen detacheeringen in het leven te roepen, om zoowel onder normale omstandigheden als in tijden van gevaar of van oorlog niet geheel afhankelijk te blijven van den goeden wil der officieren.

Het oogenblik, waarop tot zoodanigen dwang zou moeten worden overgegaan, wordt in normale tijden van zelf aangegeven door het feit, dat in de aanvulling van het officierskorps in West-Indië niet geheel kan worden voorzien door detacheering van officieren, die zich hiervoor aanmeldden. Voor het weinig waarschijnlijke geval, dat onder buitengewone omstandigheden dat officierskorps sterker zou moeten worden gemaakt en geen voldoend aantal officieren zich daartoe genegen zouden verklaren, kan de bevoegdheid om den wettelijken dwang toe te passen, naar het oordeel der Commissie, zonder bezwaar aan de Kroon worden overgelaten.

ad *art.* 4, *slotalinea.*

§ 12. Bij de aanwijzing van de officieren tot tijdelijke buitengewone aanvulling van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, dan wel tot aanvulling van de troepen in West-Indië, is hier vooropgesteld de eisch van „geschiktheid".

Dit woord heeft een ruime beteekenis, welke trouwens geheel overeenkomt met de bedoeling der Commissie, n.l. om — waar bepaaldelijk in een behoefte aan aanvulling is te voorzien — niet àl zulke officieren uit te sluiten, die in een of ander opzicht wat minder gunstig gesignaleerd mochten zijn, maar die daarom niet ongeschikt te achten zijn voor den dienst in Nederland, Oost- of West-Indië, evenmin als die minder gunstige beoordeeling hen ongeschikt maakt voor den dienst in hun eigen leger.

Aan de andere zijde behoude de Kroon de bevoegdheid, om de „geschiktheid" der officieren, die zich voor detacheering beschikbaar stellen of aangewezen worden, te toetsen aan den aard der functiën, welke hun gedurende die detacheering zullen worden opgedragen, bijv. als commandant der troepen in de koloniën Suriname of Curaçao.

Overigens komt het wenschelijk voor om, indien dwang moet worden toegepast, daarvoor een vasten regel te stellen; het aanwijzen van de jongste officieren in elken rang schijnt wel het billijkst, ook omdat daardoor ieder officier gedurende zijn loopbaan zooveel mogelijk aan dezelfde kansen blootstaat.

ad *art.* 5.

§ 13. In tegenstelling met de tot nu toe behandelde detacheeringen, waardoor de Kroon kan *beschikken* over de diensten der officieren dáár, waar zulks noodig wordt geacht, regelt art. 5 der ontworpen wet de detacheeringen, geheel *op verzoek van de officieren-zelven*: tot vermeerdering hunner kennis en ervaring, ook op het oorlogsterrein, tot verruiming van hun blik, soms ook tot behartiging van hunne particuliere belangen.

Om redenen, als hierboven in § 8 en § 9 werden aangevoerd, behooren die vrijwillige detacheeringen geheel tot de subalterne rangen beperkt te blijven.

ad *art.* 6.

§ 14. De redenen, waarom het wenschelijk is, de *detacheeringen* van opper- en hoofdofficieren tot enkele gevallen van urgentie te beperken, klemmen in nog hooger mate, om geen *overplaatsingen* van officieren boven den rang van kapitein toe te laten.

Voor zoover vrijgeviger bepalingen ten aanzien van overplaatsingen meer bepaald de persoonlijke belangen der betrokken officieren bevorderen, is het toelaten daarvan nog in den kapiteinsrang zeker reeds ruim te achten, terwijl — waar dienstbelangen vorderen, over Nederlandsche opper- en hoofdofficieren ten bate van het Indische, en over Indische ten bate van het Nederlandsche leger te kunnen beschikken — die belangen alleszins voldoende zijn te behartigen door toepassing van de voorgestelde detacheeringen.

ad *art.* 7, 8 *en* 9.

§ 15. Een toelichting ad art. 8 moge aan die ad art. 7 voorafgaan.

Terwijl in art. 31, slotalinea, en in art. 43 van het Koninklijk besluit van 24 November 1859 (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 26) eenige voorzieningen zijn getroffen ten aanzien van het verschijnen voor een raad van onderzoek in Nederland van de hier met verlof aanwezige officieren van het Indische leger, ontbreken dergelijke voorschriften ten aanzien van Indische officieren, die bij het leger in Nederland worden gedetacheerd, en van Nederlandsche officieren, die zich in Indië ophouden, hetzij met verlof, op non-activiteit dan wel als gedetacheerd bij het leger aldaar.

Het is noodig in deze leemten te voorzien; onze Commissie acht dit zelfs volstrekt onmisbaar, als de door haar voorbereide nauwere aaneensluiting van de officierskaders der beide legers wordt verkregen.

Reeds is het voorgekomen, dat een officier van het leger h. t. l., in Indië gedetacheerd zijnde, aldaar handelingen pleegde, waarover een raad van onderzoek moest oordeelen, en — bij gebrek aan andere voorschriften ter zake — naar Nederland moest worden opgezonden, om hier, overeenkomstig de wet van 28 Augustus 1851, (*Staatsblad* n°. 128) voor zulk een raad terecht te staan.

Het zal geen betoog behoeven, dat zulk een wijze van handelen leidt tot een zeer belangrijke vertraging bij het onderzoek der zaak en dat het ook om andere redenen wenschelijk is, dat afkeurenswaardige gedragingen van eenig officier, zooveel dit maar eenigszins mogelijk is, beoordeeld worden in de omgeving waarin, en door kameraden in wier midden, die gedragingen hebben plaats gevonden.

Officieren van het leger h. t. l., die zich in Oost-Indië, en officieren van het Indische leger, die zich in Europa bevinden, behooren dus respectievelijk in Nederlandsch-Indië en in Nederland voor den raad van onderzoek te verschijnen; doch de Commissie acht het niet wenschelijk, verder wijziging te brengen in de uiteenloopende bepalingen op het verleenen van ontslag uit den dienst aan officieren respectievelijk van het leger h. t. l. en van het Nederlandsch-Indische leger. Met andere woorden, de officier van het leger h. t. l., ook al bevindt hij zich in Oost-Indië, kan alleen worden ontslagen door de Kroon en in de gevallen, omschreven in de wet van 28 Augustus 1851

(*Staatsblad* n°. 128) en hare wijzigingen en de Indische officier, die zich in Europa bevindt en dus door de Kroon ontslagen kan worden, blijft, voor zoover betreft de gevallen waarin hem ontslag kan worden verleend, onderworpen aan de Regeling van de bevordering, het ontslag enz. (*Indisch Staatsblad* 1860 n°. 26) en hare wijzigingen.

Een en ander komt noodig voor, eenerzijds om de rechten van de officieren van het leger h. t. l., tijdens hun verblijf in Indië, niet verder te bekorten dan bepaald noodzakelijk is, anderzijds om tegenover de Indische officieren, ook al zijn zij in Europa, de bestaande bevoegdheid tot het verleenen van ontslag ten volle te behouden.

Zoo kan, krachtens het *Indisch Staatsblad* 1880 n°. 22 en 23, een officier, die door een raad van onderzoek is vrijgesproken, worden gepensionneerd, ook al heeft hij den voor pensioen vereischten diensttijd van 10 jaren nog niet volbracht. De officier van het leger h. t. l., die door een raad van onderzoek is vrijgesproken, verkeert echter met betrekking tot het verleenen van ontslag, geheel in dezelfde omstandigheden, als ware hij niet voor zulk een raad verschenen.

Ook kan een Indisch officier worden ontslagen, wegens het bekend worden van handelingen, die, waren zij bekend geweest tijdens de benoeming tot officier, die benoeming zouden hebben doen nalaten"; doch aan een Nederlandsch officier kan om zulk een reden geen ontslag worden verleend. Daar echter bij het Indische leger ook vreemdelingen, wier antecedenten niet altijd geheel volledig bekend kunnen zijn, tot officier benoembaar zijn, behoort de bevoegdheid, om in bovenomschreven geval ontslag te verleenen, ook te bestaan, al bevindt de Indische officier zich in Europa.

Rekening houdende met hetgeen hier is aangevoerd, is dan ook in art. 8 van het wetsontwerp de bevoegdheid der raden van onderzoek in Nederland tegenover Indische officieren en de bevoegdheid dier raden in Indië tegenover officieren van het leger h. t. l. beperkt tot het formeele der zaak: samenstelling en werking der raden.

Volgens datzelfde artikel zouden de Indische officieren, die zich in West-Indië mochten bevinden, onderworpen zijn aan de bepalingen nopens de samenstelling en de werking der raden van onderzoek in Nederland. Zij worden dus in dit opzicht geheel gelijkgesteld met de officieren van het leger h. t. l., die zich in West-Indië ophouden, en wel omdat het, om al te groote vertraging bij het onderzoek der zaak te voorkomen, beter is, dat dit onderzoek plaats vindt in Nederland en niet in Oost-Indië. In West-Indië zelf kunnen nu eenmaal geen raden van onderzoek bijeengeroepen worden; omdat daar ginds niet genoeg officieren aanwezig zijn om een geheel onpartijdige behandeling van de zaak behoorlijk te kunnen waarborgen.

Wat eindelijk betreft de vraag, op welk oogenblik eenig officier, die bijv. naar Indië vertrekt, ophoudt onder de bevoegdheid van de raden van onderzoek in Nederland te ressorteeren en dus c. q. voor zulk een Raad in Indië zou moeten worden gebracht, blijkt uit art. 8, dat naar de meening der Commissie deze aangelegenheid dient te worden geregeld geheel in overeenstemming met hetgeen is vast te stellen ten aanzien van de bevoegdheid van de verschillende militaire rechters, n. l. dien in Nederland, dien in Oost-Indië of dien in West-Indië, welke zaak thans ter sprake komt.

§ 16. Reeds de Commissie, krachtens machtiging des Konings bijeengeroepen bij kabinetsmissives van den Minister van Oorlog van 10 Juli 1879 lit. A en van den Minister van Koloniën van 11 Juli daaraanvolgende lit. A [12], om te dienen van voorlichting o. a. omtrent de gronden, waarop wettelijke regeling behoort te steunen van de Staatsrechtelijke verhouding der levende strijdkrachten van den Staat in het moederland en in de koloniën, vestigde in haar rapport van 30 Juni 1880 er de aandacht op, dat de rechtspraak van den Nederlandschen militairen rechter, zoolang de wet niet anders voorschrijft, zich alleen tot het leger h. t. l. bepaalt, — dat wettelijke voorziening dringend noodig is, om den gegronden twijfel op te heffen, of de bevoegdheid van Nederlandsche krijgsraden en van het Nederlandsch Hoog Militair Gerechtshof tot het wijzen van vonnissen tegen militairen van het Nederlandsch-Indische leger wel wettig bestaat, — en dat hetzelfde geldt ten aanzien van de rechtsmacht van den Oost-Indischen en den West-Indischen militairen rechter, voor zoover betreft het wijzen

van vonnissen tegen militairen, die niet behooren respectievelijk tot het leger in Nederlandsch-Indië of tot de troepenmacht in de West-Indische koloniën.

Tot regeling van het rechtsgebied dier verschillende militaire rechters deed die Commissie dan ook aan het slot van haar rapport de noodige voorstellen.

Ook Onze Commissie meent, in verband met haar overige voorstellen en op dezelfde gronden als hierboven in § 15 werden aangevoerd om een afdoende regeling van de bevoegdheid der raden van onderzoek te bepleiten, een afbakening van de bevoegdheid van den militairen rechter, zoowel in Nederland, in Oost- als in West-Indië te moeten in overweging geven, in dier voege, dat voor alle officieren, waar zij zich ook bevinden, de militaire rechter, onder wien zij ressorteeren, ten allen tijde is aangewezen. Zij erkent gaarne dat die afbakening eigenlijk niet minder noodig is met betrekking tot de militairen beneden den rang van officier; ook dit is breedvoerig aangetoond in het zooeven in herinnering gebrachte rapport der Commissie van 1879—1880. Maar de taak onzer Commissie strekt zich alleen uit tot de positie der *officieren* van beide legers; een voorstel tot gelijktijdige regeling van het hierbedoelde onderwerp ook voor de militairen beneden den rang van officier lag dus niet binnen de grenzen van de haar ten deel gevallen opdracht.

Ernstig heeft zij daarbij overwogen, of het wel aangaat in een wet als de door haar ontworpene, die overigens vreemd is aan alles wat op de militaire rechtspleging betrekking heeft, eene aanvulling op te nemen van de militaire wetboeken. Een harer leden meende dit te moeten ontraden; maar onze Commissie, die niet het voorrecht heeft een jurist onder hare leden te tellen, heeft ten slotte gemeend eenvoudigheidshalve artt. 7 en 9 niet in een afzonderlijk wetsontwerp te moeten samenvatten. Acht de Regeering dit onmisbaar, dan is de splitsing zonder veel moeite tot stand te brengen. Zij ware dan tevens dienstbaar te maken aan de voorziening in 't gebrek aan soortgelijke bepalingen voor militairen beneden den rang van officier.

Bij de in artt. 7 en 9 aangegeven afbakening van rechtsbevoegdheid wordt uitgegaan van het beginsel, dat de officier van het leger h. t. l., zoolang hij zich bevindt in een der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, behoort te staan onder de rechtsmacht van den militairen rechter in die kolonie en dat de Nederlandsch-Indische officier gedurende zijn verblijf in Europa onder de rechtsmacht van den Nederlandschen- en gedurende een verblijf in West-Indië onder die van den West-Indischen-militairen rechter behoort te zijn geplaatst.

Dit beginsel houdt rekening met de gewenschte diligentie der militaire rechtspraak, welke medebrengt, dat in het algemeen de beklaagde terechtsta in het land, waarin zich de getuigen bevinden; uit dit oogpunt is het dan ook noodig, het beginsel in toepassing te brengen, zoowel tegenover gedetacheerde officieren, als tegenover hen, die in het genot van buitenlandsch verlof of van non-activiteit zijn.

En daar de laatstgenoemde categorieën van officieren, indien de voorstellen onzer Commissie verwezenlijkt mochten worden, à la suite van het leger h. t. l., van dat in Nederlandsch-Indië of van de troepenmacht in West-Indië zullen gevoerd worden, is het ook uit een krijgstuchtelijk oogpunt niet alleen gewenscht, maar ook bepaald noodig, hen te stellen onder de rechtsmacht van den militairen rechter van dàt deel der landmacht, waarmede zij door dat à la suite voeren in zekeren zin verbonden zijn.

§ 17. Bij de uitwerking van het evenbedoeld beginsel doet zich de vraag voor, hoe de bevoegdheid der verschillende militaire rechters is te regelen ten aanzien van de officieren, die zich op reis van Nederland naar de koloniën of omgekeerd bevinden.

Bij reizen naar een der koloniën is dan ook aangenomen, dat de bevoegdheid van den kolonialen militairen rechter begint op het oogenblik van inscheping, onverschillig of die inscheping in een haven in Nederland of in het buitenland geschiedt. Een officier, die zich dus voor de reis naar Nederlandsch-Indië, bijv. te Genua, inscheept, blijft gedurende de reis over land tot Genua ressorteeren onder den militairen rechter in Nederland.

Bij reizen uit een der koloniën naar Europa is echter aangenomen, dat de bevoegdheid van den kolonialen militairen rechter eerst ophoudt op het oogenblik, waarop de officier de laatste havenplaats van de kolonie verlaat. Hierbij is overwogen, dat tusschen het „inschepen om naar Nederland terug te keeren" en het „verlaten van de laatste havenplaats der kolonie" dikwijls nog een betrekkelijk geruime tijd verloopt, gedurende welken meermalen een eenigszins langdurig oponthoud aan den wal kan plaats vinden, bijv. voor iemand, die zich te Soerabaja inscheept op een stoomschip, dat daarna dikwijls nog Semarang, Batavia en Padang aandoet, of voor een officier, die zich te Curaçao inscheept en via Paramaribo de reis naar Nederland volbrengt. Mocht tijdens een zoodanig oponthoud aan den wal, dus nog in de kolonie zelve, een feit voorvallen, waarvoor de reizende officier terecht moet staan, dan zullen waarschijnlijk in de meeste gevallen de getuigen in de kolonie, en niet onder de medereizigers naar het vaderland, worden aangetroffen.

Ten aanzien van de Nederlandsch-Indische officieren, die uit West-Indië naar Europa reizen, behoort verder nog bepaald te worden, dat zij gedurende die reis onder de rechtsmacht van den Nederlandschen militairen rechter staan, onder wien zij immers ook zullen ressorteeren gedurende hun daaropvolgend verblijf in Europa tot aan hun wederinscheping bij den terugkeer naar Oost-Indië.

Aan de hier, in § 16 en 17 ontwikkelde denkbeelden beantwoorden de eerste drie alinea's van art. 7 van het wetsontwerp.

§ 18. De 4de alinea van dat artikel behelst echter een uitzondering, welke nog een korte toelichting behoeft.

Wordt een reis wegens schipbreuk of averij onderbroken en keert de reizende officier terug in het land van vertrek, dan zullen hierheën in den regel ook zijn medereizigers, althans voor het grootste deel, terugkeeren. Moet zulk een officier terecht staan wegens een feit, gepleegd gedurende die slechts ten deele volbrachte reis, dan is het dus wenschelijk, het proces te doen plaats vinden in het land, waarheën hij — met de eventueele getuigen — is teruggekeerd.

Mocht echter een reis worden onderbroken door desertie — een overigens ten aanzien van officieren hoogst onwaarschijnlijk geval — dan zullen de eventueele getuigen doorgereisd zijn en is het dus beter, den militairen rechter van het land, waarheën de deserteur zich had moeten begeven, over het misdrijf uitspraak te laten doen.

Zulk een onderbreking der reis door desertie behoort dus geen wijziging te brengen in het beginsel, dat de reizende officier staat onder de rechtsmacht van den militairen rechter van het land, waarheën de reis geschiedt.

§ 19. Naar onze Commissie meent, is door de bepalingen van art. 7 van het wetsontwerp tevens voorzien in de afdoening van overtredingen, die onder het bereik van den disciplinairen rechter vallen.

Door dat artikel toch is aangewezen, onder welken militairen rechter — dus ook disciplinairen — hetzij in Nederland, hetzij in Oost- hetzij in West-Indië, een officier op reis naar of van een der koloniën ressorteert.

Wel is waar is zulk een officier veelal gedurende die reis niet rechtstreeks onder de bevelen van een bepaalden militairen chef gesteld; maar hij wordt na het volbrengen der reis à la suite van een onderdeel van het leger h. t. l. of in Nederlandsch-Indië dan wel van de troepenmacht in de West-Indische koloniën gevoerd. De commandant, onder wiens bevelen de officier alsdan à la suite gesteld wordt, is dus zijn aangewezen disciplinaire rechter, ook voor de afdoening van overtredingen gedurende de zeereis, evengoed als elke militaire chef bevoegd is, aan de onder zijn bevelen gestelden disciplinaire straffen op te leggen wegens feiten, gepleegd gedurende een reis naar hun korps of zelfs gedurende hun vroeger verblijf bij een ander korps, indien zulke feiten b. v. eerst bekend zijn geworden na het verlaten van dat andere korps. Aan de bevoegdheid van den disciplinairen rechter is in dit opzicht geen beperkende grens gesteld.

Dat de hierbedoelde aanwijzing van een bepaalden militairen chef, om b. v. officieren,

die in het genot van buitenlandsch verlof zijn, onder het bereik van den disciplinairen rechter te brengen, een dringend noodige voorziening in een thans bestaande leemte vormt, vereischt, naar men meent, geen uitvoerig betoog,

Ook art. 9 behoeft geen uitvoerige toelichting. Volgens art. 1 der wet worden de officieren, die zich verplaatsen tusschen het moederland en de koloniën eerst bij het bereiken van den vasten wal ingedeeld bij en à la suite gevoerd van het deel der Nederlandsche krijgsmacht in welks onmiddellijke nabijheid zij zich gaan ophouden. Gedurende de reis, en zelfs nog eenigen tijd na het debarkement is het onzeker bij welk onderdeel zij gerekend zullen worden te behooren. Maken zij zich nu gedurende dat tijdsverloop strafschuldig, dan zou het niet goed zijn aan het toeval, veel minder aan het goeddunken van het uitvoerend gezag, over te laten te bepalen, waar en door wie zij deswege berecht moeten worden. Art. 9 neemt te dezer zake alle onzekerheid weg.

ad *art.* 10, 1*ste alinea*.

§ 20. Reeds in § 7 en 8 hierboven kwam ter sprake, dat nader behoort te worden aangegeven op welk tijdstip Nederlandsch-Indië gezegd mag worden, door een buitenlandschen vijand bedreigd te zijn, of wel een tijdelijke buitengewone aanvulling van het officierskorps in Nederland of in Nederlandsch-Indië noodig is.

Op stellige wijze aan te geven, dat een dier omstandigheden zich voordoet, is het middel, om aan de officieren te waarborgen, dat tot *gedwongen* detacheering niet dan bij bepaalde noodzakelijkheid en na rijp beraad zal worden overgegaan.

Dat middel meent onze Commissie te vinden in het ontworpen voorschrift, dat een verklaring van de Kroon, den Raad van State gehoord, telkens behoort vooraf te gaan aan het detacheeren van officieren krachtens de punten *A*2, *B*1 of *B*2 van art. 4.

Zulk een verklaring verdient te meer aanbeveling, wijl daardoor de schadelijke gevolgen van meeningsverschil tusschen de Ministers van Oorlog en van Koloniën omtrent de noodzakelijkheid of de uitvoerbaarheid van den maatregel ter zijde gesteld worden, een gevaar, dat niet hersenschimmig genoemd mag worden; omdat de verantwoordelijkheid voor het leger h. t. l. en voor dat in Nederlansch-Indië bij twee verschillende Ministers berust en de belangen dier beide legers meermalen met elkander in strijd kunnen zijn.

ad *art.* 11.

Ofschoon de Grondwet de vrije beschikking over vrijwillig dienenden niet belemmert en de officieren bij hun benoeming geen bepaalde *verbintenis* sluiten, om te dienen hetzij uitsluitend bij het leger h. t. l, hetzij uitsluitend bij dat in Nederlandsch-Indië, ligt toch in de wijze, waarop zij tegenwoordig benoemd worden en waarop over hun diensten beschikt wordt, feitelijk opgesloten, dat zij zich verbonden hebben voor den dienst in een bepaald leger, dat in Nederland óf dat in Nederlandsch-Indië.

Aan de reeds dienende officieren de nieuwe verplichting tot dienst in het andere leger en in de West-Indische koloniën op te leggen, ware dan ook in strijd met hun, in de practijk, steeds erkende rechten.

Door de redactie der ontworpen overgangsbepaling van art. 11 wordt het echter mogelijk gemaakt, al de nieuwe beginselen ook op de reeds dienende officieren toe te passen, mits deze verklaren, zich c. q. aan de gedwongen detacheeringen te zullen onderwerpen.

Billijk is het, hen, die niet genegen zijn, deze verzwaring van plichten op zich te nemen, ook niet te doen deelen in de voordeelen, die de nieuwe regeling aanbiedt door de ruimer opengestelde gelegenheid tot detacheering en overplaatsing op verzoek.

Zoodoende zal waarschijnlijk een niet onbelangrijk deel, althans van de jongere officieren, genegen bevonden worden, zich aan de nieuwe regeling te onderwerpen. Om te voorkomen, dat reeds dienende officieren — met voorbijzien van de belangen van den dienst en uitsluitend lettende op hun persoonlijke neigingen — zich van het afleggen eener verklaring zouden onthouden tot op het oogenblik, waarop hun eigen belang zou medebrengen, van de nieuwe regelen profijt te trekken, is het wenschelijk hun een

termijn te stellen, waarin zij voor de nieuwe regelen hebben te opteeren. Een tijdvak van één jaar na het in werking treden der wet is zeker wel voldoende.

Zij, die binnen dien termijn de bewuste verklaring niet afleggen en dus niet *gedwongen* kunnen worden tot detacheering op den voet van art. 4, zijn daarom in de verschillende gevallen, bij *dat* art. voorzien, niet uitgesloten van detacheering, *mits zij zulks verlangen*. Een zoodanig officier van het leger h. t. l. zal dus niet in gewone tijden *op zijn verzoek* bij het Indische leger kunnen worden gedetacheerd of overgeplaatst, maar, wanneer bijv. tijdelijk buitengewone aanvulling van het officierscorps in Indië noodig is, kan ook hij zich voor detacheering beschikbaar stellen.

Het slot van art. 11 heft, naar het voorkomt, alle meeningsverschil ter zake op.

Naar de meening der Commissie is er overigens geen bezwaar tegen, de nieuwe verplichting wèl op te leggen aan de adspirant-officieren, bij het in werking treden der wet reeds toegelaten tot de Cadettenschool, de Koninklijke Militaire Academie of den Hoofdcursus. Voor hen allen toch vormt die verplichting, ook al wordt zij nieuw ingevoerd, een der voorwaarden van hun aanstaande benoeming tot officier.

AANHANGSEL.

Berekening van de finantieele gevolgen van de periodieke bevordering tot eerste-luitenant en tot kapitein, volgens de voorstellen der Commissie.

Als uitgangspunt voor deze berekening is de effectieve sterkte van het officierskorps van het leger hier te lande en van dat in Nederlandsch-Indië genomen, volgens de laatst bekende opgaven, voorkomende in de Naam- en Ranglijst der officieren op 1 Januari 1901, en is, uitgaande van dien toestand, berekend welke de hoogere en lagere uitgaven zouden geweest zijn, wanneer op dat tijdstip de voorstellen der commissie in werking zouden zijn getreden.

De Commissie is daarbij voor hare berekening van de hieronder staande *schaal* van traktementen en periodieke verhoogingen uitgegaan, waarbij natuurlijk de verhooging na 15 jaren dienst als luitenant bij het leger hier te lande en de verdeeling in klassen, oudste en jongste helft, bij het leger in Nederlandsch-Indië is vervallen.

De Commissie vleit zich daarbij eene billijke verhouding naar den dubbelen maatstaf van rang en diensttijd te hebben mogen vinden en zonder te hooge offers van de schatkist te vragen, althans eenige verbetering in den finantieelen toestand van de officieren van het leger hier te lande in de subalterne rangen te hebben kunnen aanbrengen.

Bij die schaal is uitsluitend het traktement van de officieren der infanterie als grondslag aangenomen, daar de Commissie van de onderstelling uitging dat de andere wapens hetzelfde verschil in traktement met hunne kameraden der infanterie als thans bestaat, zouden behouden, waardoor de rekening eenvoudigheidshalve kon plaats hebben alsof alle officieren tot het wapen der infanterie behoorden.

Traktement van de officieren der infanterie van het leger hier te lande.

Rangen.	Volgens de schaal der Commissie.	Volgen de tegenwoordige bepalingen.
Tweede-luitenant.	f 1000 's jaars	f 1000 's jaars
Eerste-luitenant .	na 4 jaren dienst als officier . . . . . 1200 „	1200 „
Id..	. . . . .	na 15 jaren dienst als officier . . 1400 „
		2000 „
Kapitein. . . .	na 8 jaren dienst als 1ste-luitenant (in den regel dus na 12 jaren dienst als officier) . 1600 „	
Id..	na 3 jaren dienst als kapitein (in den regel dus na 15 jaren dienst als officier) . . . . 1800 „	

Rangen.	Volgens de schaal der Commissie.	Volgen de tegenwoordige bepalingen.
Kapitein. . . .	na 6 jaren dienst als kapitein (in den regel dus na 18 jaren dienst als officier) . . . . 2000 „	
Id..	na 9 jaren dienst als kapitein (in den regel dus na 21 jaren dienst als officier) . . . . 2200 „	
Id..	. . . . .	na 25 jaren dienst als officier . . 2200 „
Id..	na 30 dienstjaren als officier . . . . . 2400 „	na 30 dienstjaren als officier. . . . 2400 „

Uit het bovenstaande blijkt, dat het finantieel voordeel voor de officieren van het leger hier te lande voornamelijk is gelegen in de verzekerde verhooging van f 200 na vier dienstjaren als officier (bij de bevordering tot eerste-luitenant), maar vooral in die van f 400 na 8 dienstjaren als eerste-luitenant (bij de bevordering tot kapitein) en telkens van f 200 na 3, 6 en 9 dienstjaren als kapitein.

Voor de officieren, die thans *binnen* de 4 jaren tot eerste-luitenant en *binnen* de 12 jaren tot kapitein worden bevorderd, is er tijdelijk eenig nadeel. Daarentegen zouden weer de kapiteins, die 21 dienstjaren tellen, tot hun 25ste officiersjaar f 2200 — 2000 = f 200 meer dan thans genieten. Na dat tijdstip blijft de toestand geheel gelijk de tegenwoordige.

Traktement van de officieren der Infanterie van het leger in Nederlandsch-Indië.

Rangen.	Volgens de schaal der Commissie.	Volgens de tegenwoordige bepalingen.
Tweede-luitenant.	f 170 's maands	f 170 's maands
Eerste-luitenant .	na 4 jaren dienst . . 200 „	jongste helft 200 „
Idem	na 8 jaren dienst . . 225 „	oudste helft 225 „
Kapitein. . . .	na 8 jaren dienst als eerste-luitenant (in den regel dus na 12 jaren dienst) . . 325 „	jongste helft 350 „
Idem	na 2 jaren dienst als kapitein (in den regel dus na 14 jaren dienst) . . . . . 350 „	
Idem	na 4 jaren dienst als kapitein (in den regel dus na 16 jaren dienst) . . . . . 400 „	oudste helft 400 „

De tweede-luitenants, die thans *binnen* de 4 jaren eerste-luitenant worden, de eerste-luitenants, die thans *binnen* de 8 jaren tot de oudste helft behooren, alsmede de kapiteins, die onder de tegenwoordige bepalingen *binnen* de 14 jaren dien rang behalen of binnen de 16 jaren tot de oudste helft rekenen, zullen bij de nieuwe bepalingen in het nadeel zijn.
Aan den anderen kant zullen *zij* in het voordeel zijn, die thans langer in genoemde perioden doorbrengen.

Afzonderlijk zijn berekend de *financieele* gevolgen:

A. van de bevordering van alle tweede-luitenants, na 4 jaren dienst als zoodanig, tot eerste-luitenant;

B. van de bevordering van alle eerste-luitenants, na 8 jaren dienst als zoodanig, tot kapitein;

C. van de *periodieke* verhooging van het traktement naar mate van het aantal dienstjaren, met gelijktijdige afschaffing van de verdeeling in klassen.

Men krijgt dan:

Ad A. *Benoeming van alle tweede-luitenants, na 4 jaren dienst als zoodanig, tot eerste-luitenant.*

I. Bij het leger hier te lande.

Volgens de voorgestelde bepalingen zouden tot eerste-luitenant worden aangesteld, die dit onder de tegenwoordige bepalingen op 1 Januari 1901 nog niet waren:

bij de infanterie	101	officieren; (1)
„ „ cavalerie	18	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	26	„
„ „ genie	—	
„ „ militaire administratie	14	„
„ „ plaatselijken staf	3	„
Te zamen	162	officieren.

Daarentegen waren op 1 Januari 1901 reeds eerste-luitenant, die dit volgens de nieuwe bepalingen nog niet zouden zijn:

bij de genie	2	officieren.

Blijft dus 162 — 2 = 160 officieren, voor wie de verhooging van f 200 moet in rekening worden gebracht.
Dit geeft dus een *hooger bedrag* van 160 × f 200 = f 32 000.

II. Bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Van deze zouden, volgens de voorgestelde bepalingen, tot eerste-luitenant moeten worden aangesteld:

bij de cavalerie	3	officieren;
„ „ militaire administratie en magazijnmeesters	10	„
Te zamen	13	officieren.

(1) Deze en volgende cijfers zijn gebaseerd op de ranglijsten, volgens het officiersboekje, jaargang 1901.

Daarentegen waren reeds eerste-luitenant, die zulks bij de voorstellen der Commissie niet zouden zijn:

bij de infanterie	49	officieren;
„ „ artillerie en magazijnmeesters	4	„
„ „ genie en magazijnmeesters	3	„
Te zamen	56	officieren,

Er zijn derhalve 56 — 13 = 43 officieren, voor wie f 30 's maands of f 360 's jaars minder in rekening moet worden gebracht.
Dit geeft dus een *lager bedrag* van 43 × f 360 = f 15 480.

Ad B. *Benoeming van alle luitenants, na 12 jaren dienst als officier, tot kapitein.*

I. Bij het leger hier te lande.

Aantal luitenants, die bij de nieuwe bepalingen tot kapitein zouden worden aangesteld en dit op 1 Januari 1901 nog niet waren:

bij de infanterie	170	officieren;
„ „ cavalerie	15	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	82	„
„ „ genie	10	„
„ „ maréchaussée	6	„
„ „ militaire administratie	19	„
„ den plaatselijken staf	1	„
Te zamen	303	officieren.

Aangezien onder de tegenwoordige bepalingen *geen* luitenants binnen 12 jaren tot kapitein bevorderd worden, zullen de hoogere kosten over dit geheele cijfer moeten berekend worden.
Dit geeft dus een *hooger bedrag* van f 303 × f 400 = 121 200.

II. Bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Van deze zouden, volgens de nieuwe bepalingen, worden aangesteld:

bij de infanterie	35	officieren;
„ „ artillerie	18	„
„ „ genie	7	„
„ „ militaire administratie	9	„
Te zamen	69	officieren.

Ook hier waren *geene* officieren binnen de 12 jaren tot kapitein bevorderd, zoodat de hoogere uitgaven ook over dit totaal aantal officieren moet worden berekend.
Dit geeft dus een hooger bedrag van 69 × f 1200 (van f 225 of f 325 's maands, zijnde eene *verhooging* van f 1200 's jaars) = f 82 800.

Ad C. *Periodieke verhoogingen, met gelijktijdige afschaffing van de verdeeling in klassen.*

I. Bij het leger hier te lande.

Hooger bedrag:

1°. Voor alle kapiteins, na 15 jaren dienst als officier, boven het minimum kapiteinstraktement, f 200.

Dit geldt dus voor hen die 15, 16 en 17 dienstjaren tellen (dus officier werden in 1885, 1884 en 1883), dit zijn:

bij de infanterie	92	officieren;
„ „ cavalerie	7	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	39	„
„ „ genie	5	„
„ „ maréchaussée	2	„
„ „ intendance en militaire administratie	14	„
„ den generalen en plaatselijken staf	3	„
Te zamen	162	officieren,

derhalve 162 × f 200 = f 32 400.

2°. Voor alle kapiteins, na 18 jaren dienst als officier, f 400 boven het minimum kapiteinstraktement.

Dit geldt dus voor hen die 18, 19 en 20 dienstjaren tellen (dus officier werden in 1882, 1881 en 1880), dat zijn:

bij de infanterie	65	officieren;
„ „ cavalerie	11	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	40	„
„ „ genie	10	„
„ „ maréchaussée	2	„
„ „ intendance en militaire administratie	8	„
„ den generalen en plaatselijken staf	3	„
Te zamen	139	officieren,

derhalve 139 × f 400 = f 55 600.

3°. Voor alle kapiteins, na 21 jaren dienst als officier, f 600 boven het minimum kapiteinstraktement.

Te rekenen slechts gedurende 4 jaren, n.l. na 21, 22, 23 en 24 jaren als officier, aangezien zij, na dien tijd — bij 25 dienstjaren — wederom onder dezelfde finantieele omstandigheden als thans verkeeren (f 2200 traktement bezitten).

Dit geldt dus voor hen die in 1879, 1878, 1877 en 1876 officier werden, dit zijn:

bij de infanterie	87	officieren;
„ „ cavalerie	8	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	34	„
„ „ genie	21	„
„ „ maréchaussée	2	„
„ „ intendance en militaire administratie	11	„
„ den generalen en plaatselijken staf	12	„
Te zamen	175	officieren,

derhalve 175 × f 600 = f 105 000.

4°. Aangezien de verhooging na 30 jaren dienst als officier, f 800 boven het minimum kapiteinstraktement (waardoor het bedrag wordt f 2400), geen verschil doet ontstaan met den toestand volgens de vigeerende bepalingen (waarbij mede dit kapiteinstraktement f 2400 bedraagt), vloeien uit deze vermeerdering geene finantieele gevolgen voort.

Lager bedrag:

1°. De verhooging, die thans aan de luitenants van 15 jaren dienst en daarboven, ad f 200, wordt verleend, vervalt bij de voorstellen der Commissie.

Het aantal dezer luitenants bedroeg:

bij de infanterie	78	officieren;
„ „ cavalerie	4	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	9	„
„ „ genie	4	„
„ „ maréchaussée	—	„
„ „ militaire administratie	11	„
Te zamen	106	officieren,

derhalve 106 × f 200 = f 21 200.

2°. Evenzoo vervalt, bij diezelfde voorstellen, het hoogere bedrag, ad f 400, van het tegenwoordige kapiteinstraktement (f 2000), boven het minimum kapiteinstraktement (f 1600), tot op het oogenblik, dat volgens de nieuwe schaal en volgens de vigeerende bepalingen de traktementen weêr gelijk zijn (na 25 jaren dienst als officier).

Dit geldt dus voor alle kapiteins, tot en met hen die in 1876 officier werden, dat zijn:

bij de infanterie	172	officieren;
„ „ cavalerie	23	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	106	„
„ „ genie	32	„
„ „ maréchaussée	6	„
„ „ intendance en militaire administratie	27	„
„ den generalen en plaatselijken staf	17	„
Te zamen	383	officieren,

derhalve 383 × f 400 = f 153 200.

II. Bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Hooger bedrag:

1°. Ten gevolge van de verhooging als luitenant, na 8 jaren dienst als officier, ad f 25 's maands of f 300 's jaars.

Dit geldt dus voor hen, die 8, 9, 10 en 11 dienstjaren hebben (die dus officier werden in 1892, 1891, 1890, 1889), dat zijn:

bij de infanterie	162	officieren;
„ „ cavalerie	9	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	14	„
„ „ genie en magazijnmeesters	8	„
„ „ militaire administratie	29	„
Te zamen	222	officieren,

derhalve 222 × f 300 = f 66 600.

2°. Ten gevolge van de verhooging als kapitein, na 14 jaren dienst als officier, ad f 25 's maands of f 300 's jaars.

Dit geldt dus voor hen, die 14 en 15 dienstjaren tellen (die dus officier werden in 1886 en 1885), dat zijn:

bij de infanterie	67	officieren;
„ „ cavalerie	1	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	14	„
„ „ genie en magazijnmeesters	4	„
„ „ intendance en militaire administratie	14	„
Te zamen	100	officieren,

derhalve 100 × f 300 = f 30 000.

3°. Ten gevolge van de verhooging als kapitein, na 16 jaren dienst, ad f 75 's maands of f 900 's jaars.

Dit geldt voor hen, die 16, 17, 18, enz. jaren als officier tellen (dus voor alle kapiteins, die in 1884 of vroeger officier werden), dat zijn:

bij de infanterie	123	officieren;
„ „ cavalerie	3	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	31	„
„ „ genie en magazijnmeesters	20	„
„ „ intendance en militaire administratie	17	„
Te zamen	194	officieren,

derhalve 194 × f 900 = f 174 600.

Lager bedrag:

1°. Van de luitenants de oudste helft (die vervalt) ad f 25 's maands of f 300 's jaars.

Berekend volgens de opgaven, voorkomende in het *Indisch Militair Tijdschrift*, bedroeg hiervan de sterkte op 1 Januari 1901:

bij de infanterie	259	officieren;
„ „ cavalerie	13	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	38	„
„ „ genie en magazijnmeesters	15	„
„ „ militaire administratie	30	„
Te zamen	355	officieren,

derhalve 355 × f 300 = f 106 500.

2°. van de kapiteins, de jongste helft, ad f 25 's maands of f 300 's jaars. (Deze genieten n. l. f 350 's maands of f 25 meer dan het minimum kapiteins-traktement).

Berekend volgens dezelfde opgaven, bedroeg hiervan de sterkte op genoemd tijdstip:

bij de infanterie	107 (1)	officieren;
„ „ cavalerie	3	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	17	„
„ „ genie en magazijnmeesters	11	„
„ „ intendance en militaire administratie	15	„
te zamen	153	officieren,

derhalve 153 × f 300 = f 45 900.

3'. van de kapiteins de oudste helft, ad f 75 's maands of f 900 's jaars. (Deze genieten n. l. f 400 of f 75 meer dan het minimum kapiteins-traktement).

Berekend als voren, bedroeg hiervan de sterkte op hetzelfde tijdstip:

bij de infanterie	120 (1)	officieren;
„ „ cavalerie	4	„
„ „ artillerie en magazijnmeesters	22	„
„ „ genie en magazijnmeesters	10	„
„ „ intendance en militaire administratie en magazijnmeesters	23	„
te zamen	179	officieren,

derhalve 179 × f 900 = f 161 100.

(1) Dat de cijfers van de oudste en jongste helft bij sommige wapens en dienstvakken niet hetzelfde zijn — hetgeen het geval zou moeten zijn, indien er geen officieren tijdelijk buiten de sterkte van het leger in Indië rekenden als: verlofgangers, gedetacheerden enz. — is o. a. een gevolg van de omstandigheid, dat de officier, die eenmaal tot de oudste helft behoord heeft, en van verlof in Indië terugkeert, zijne plaats in de oudste helft terstond herneemt, nietegenstaande die helft steeds compleet bleef door opschuiving uit de jongste in de oudste helft, telkens als een officier met verlof vertrekt.

Thans recapituleerende, komt men tot de conclusie, dat, gerekend naar den toestand op 1 Januari 1901, de gevolgen van de voorgestelde maatregelen zouden zijn:

a. dat bij het *leger hier te lande* aan traktement zou worden gevorderd:

Meer:	ad *A* I		f	32 000
	ad *B* I			121 200
	ad *C* I	f 32 400		
		55 600		
		105 000		
				193 000
	Te zamen		f	346 200
Minder:	ad *C* I	f 21 200		
		153 200		
				174 400
	Derhalve totaal *meer*		f	171 800

b. dat bij het *leger in Nederlandsch-Indië* aan traktement zou worden gevorderd:

Meer:	ad *B* II		f	82 800
	ad *C* II	f 66 600		
		30 000		
		174 600		
				271 200
	Te zamen		f	354 000
Minder:	ad *A* II	f 15 480		
	ad *C* II	t 106 500		
		45 900		
		161 100		
	Te zamen	313 500		328 980
	Derhalve totaal meer		f	25 020

Uit het bovenstaande blijkt, dat uit verwezenlijking van de voorstellen der Commissie nagenoeg geen geldelijke gevolgen zullen voortvloeien voor het leger in Nederlandsch-Indië; dat daarentegen, als gevolg van den in de laatste dertig jaren uiterst tragen gang der promotie bij het leger hier te lande, de uitgaven met rond f 172 000 zouden stijgen, een bedrag dat intusschen in de toekomst aanzienlijk zou verminderen door eventueele, immers dringend noodige, maatregelen, ten doel hebbende, hetzij door invoering van de voorgestelde wijzigingen in de wetten op de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen, enz., hetzij door andere maatregelen, de promotie bij het leger hier te lande te verbeteren. (1)

Ten aanzien van het Indisch leger zij hierbij nog opgemerkt, dat voor alle officieren, zoowel bij de raming van de *hoogere* als van de *lagere* uitgaven, het activiteitstraktement in Indië is in rekening gebracht, ofschoon verschillende categoriën — als verlofgangers in Europa en gedetacheerden in Nederland — minder inkomsten genieten. Voor deze categorieën zullen ook de verschillen tusschen de tegenwoordig toegekende traktementen en die, welke door de Commissie worden voorgesteld, in het algemeen geringer zijn dan de raming aannam.

Deze factor, die trouwens aan zeer groote schommelingen onderhevig is, kon bij de berekening des te eerder verwaarloosd worden, omdat haar invloed zich nu eens door *verhooging*, dan weer — en nagenoeg in gelijke mate — door *verlaging* der uitgaven zou doen gevoelen.

---

(1) Zoo zouden, wanneer als datum van invoering van de voorstellen der Commissie 1 Januari 1900, in plaats van 1 Januari 1901 ware aangenomen, door de iets sneller bevordering, die in het toen voorafgaande jaar had plaats gehad, de hoogere uitgaven — op dezelfde wijze als boven berekend — voor het leger hier te lande f 157 000 hebben bedragen, terwijl er gemakkelijk vroeger tijdstippen zijn aan te wijzen, waarop de promotie zóó gunstig was, dat de uitgaven — bij deze regeling voorgestaan — minder zouden bedragen, dan die welke op den ouden voet zouden zijn betaald.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE III.

ONTWERP

VAN EEN

ALGEMEENEN MAATREGEL VAN BESTUUR.

ONTWERP van een algemeenen maatregel van bestuur.

Overwegende, dat, ingevolge art. 10 der wet van . . . . . tot verkrijging van nauwere aaneensluiting van de officierskorpsen van de landmacht in Nederland en in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, bij algemeenen maatregel van bestuur de voorwaarden moeten worden vastgesteld, waaronder detacheeringen en overplaatsingen geschieden, en nadere regelen moeten worden gesteld voor de toepassing, ook van het à la suite voeren van eenige categorieën van officieren.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën, den Raad van State gehoord, enz.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAN HET À LA SUITE VOEREN.

Art. 1. Het op den voet van art. 1 der wet à la suite voeren van officieren, die in het genot van buitenlandsch verlof of op nonactiviteit zijn, oefent als zoodanig geen invloed uit op het al dan niet mededellen van deze officieren in de sterkte van het leger, waartoe zij behooren.

Art. 2. Bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën worden de noodige voorschriften gegeven om de geregelde werking van art. 1 der wet nader te verzekeren.

TWEEDE HOOFDSTUK.

VAN DE DETACHEERINGEN.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 3. De gedetacheerde officieren blijven de promotie volgen van het leger, waartoe zij behooren.

In het leger, waarbij zij gedetacheerd zijn, worden zij geacht te zijn gerangschikt onder hunne ranggenooten van hetzelfde wapen of dienstvak van dat leger, die op denzelfden datum tot dien rang benoemd of bevorderd mochten zijn.

Voor zooveel te dier zake door Ons geene andere bevelen worden gegeven, mogen zij de uniform van het leger, waartoe zij behooren, blijven dragen.

Art. 4. Ten laste van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting komen de traktementen van de officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die bij het leger h.t.l. gedetacheerd zijn, en wel: van en met den dag na aankomst in Nederland — of, indien de officier reeds in Europa aanwezig was, van en met den dag waarop hij boven de formatie van het leger h.t.l. wordt gevoerd — tot en met den dag vóór het vertrek uit Nederland.

Ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië komen de traktementen der officieren van het leger h. t. l., die bij het leger in Nederlandsch-Indië gedetacheerd zijn en wel: van en met den dag van vertrek uit Nederland — of, indien de officier reeds in Nederlandsch-Indië aanwezig was, van en met den dag waarop hij boven de formatie van het leger in Nederlandsch-Indië wordt gevoerd — tot en met den dag van terugkeer in Nederland.

Ten laste van het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting komen de traktementen der officieren van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, die bij de troepen in de West-Indische koloniën gedetacheerd zijn en wel: van en met den dag van vertrek uit Nederland — of, indien de officier reeds in de West-Indische koloniën aanwezig was, van en met den dag waarop hij in de sterkte van de troepen in een dier koloniën wordt gevoerd — tot en met den dag van terugkeer in Nederland.

Art. 5. De officieren, van het leger in Nederlandsch-Indië gedetacheerd bij het leger h. t. l., — met uitzondering van die bedoeld bij punt *A* 4 van art. 4 der wet — genieten, boven het traktement, vastgesteld voor de officieren van het leger h. t. l., eene toelage ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië.

Door hen, die krachtens punt *A* 3 van art. 4 der wet langer dan 7 jaren bij het leger h. t. l. gedetacheerd blijven, wordt die toelage echter slechts gedurende de eerste zeven jaren genoten.

Art. 6. De uitgaven wegens gratificatiën voor uitrusting en de overtochtsgelden komen ten laste:

a. van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting, voor zoover zij veroorzaakt zijn door detacheeringen krachtens punt *A* 1, 2 of 5 van art. 4 der wet;

b. van de begrooting van Nederlandsch-Indië, voor zoover zij veroorzaakt zijn door detacheeringen krachtens punt *B* van art. 4 der wet;

c. van het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting, voor zoover zij veroorzaakt zijn door detacheeringen krachtens punt *C* van art. 4 der wet;

d. voor de helft, van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting en, voor de wederhelft, van de begrooting van Nederlandsch-Indië, voor zoover zij veroorzaakt zijn door de detacheeringen krachtens art. 5 der wet.

Art. 7. Officieren van den generalen staf en van de intendance komen „als zoodanig" niet voor detacheering in aanmerking.

Zij kunnen echter worden gedetacheerd bij het wapen of het dienstvak, waarvan zij afkomstig zijn.

Hetzelfde geldt voor officieren, behoorende tot onderdeelen, welke niet worden aangetroffen in de organisatie van het leger of van de troepen, waarheên de detacheering zal geschieden.

Art. 8. Van detacheering op den voet van art. 5 der wet zijn uitgesloten:

a. officieren, die ongunstig gesignaleerd zijn;

b. officieren van het leger h. t. l., die nog geen 2 jaren officier zijn;

c. officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die aldaar nog geen 4 jaren als officier gediend hebben;

d. officieren van de militaire administratie, tenzij het belang van de aanvulling van het leger, waarbij zij gedetacheerd wenschen te worden, zulks vordert;

e. officieren-magazijnmeesters.

§ 2. *Van de detacheeringen bij het leger hier te lande.*

Art. 9. De duur der verschillende detacheeringen is:

voor die, bedoeld bij punt *A* 1, 2, 4 en 5 van art. 4 der wet, ten hoogste gelijk aan den tijd, gedurende welken de redenen, waarom de detacheeringen zijn geschied, aanwezig zijn;

voor die, bedoeld bij punt *A* 3 van art. 4 der wet, 2 jaren, met mogelijke verlenging, telkens voor den tijd van 1 jaar, voor zoolang de officier de physieke geschiktheid om den dienst in Nederlandsch-Indië te gaan hervatten, niet herkregen heeft;

voor die, bedoeld bij art. 5 der wet, 3 jaren voor de officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die gedetacheerd zijn geworden, terwijl zij zich in Europa bevonden en 5 jaren, de uit- en thuisreis daaronder begrepen, voor de overigen, een en ander met mogelijke verlenging, zoodanig, dat de afwezigheid buiten Nederlandsch-Indië den tijd van 7 jaren niet overschrijdt;

kapiteins, gedetacheerd op den voet van punt *A* 2 van art. 4 of van art. 5 der wet, keeren, bij bevordering tot hoofdofficier, naar Nederlandsch-Indië terug.

Art. 10. De bij het leger h. t. l. gedetacheerde officieren worden boven de formatie van dit leger gevoerd.

Zij tellen in de sterkte van het leger in Nederlandsch-Indië, met uitzondering van de opper- en hoofdofficieren, die uit de sterkte van laatstgenoemd leger worden afgevoerd.

§ 3. *Van de detacheeringen bij het leger in Nederlandsch-Indië.*

Art. 11. De duur van de verschillende detacheeringen is:

van die, bedoeld bij punt *B* 1 en 3 van art. 4 der wet, ten hoogste gelijk aan den tijd, gedurende welken de redenen, waarom de detacheeringen zijn geschied, aanwezig zijn;

van die, bedoeld bij punt *B* 2 van art. 4 der wet, 3 jaren, de uit- en thuisreis daaronder begrepen, met mogelijke verlenging, mits in overeenstemming met het verlangen van den officier, en zoodanig dat de afwezigheid buiten Nederland den tijd van 7 jaren niet overschrijdt;

van die, bedoeld bij art. 5 der wet, 5 jaren, de uit- en thuisreis daaronder begrepen; kapiteins, gedetacheerd op den voet van punt *B* 2 van art. 4 en van art. 5 der wet, keeren, bij bevordering tot hoofdofficier, naar het leger h. t. l. terug.

Art. 12. De bij het leger in Nederlandsch-Indië gedetacheerde officieren worden boven de formatie van dit leger gevoerd.

Zij tellen in de sterkte van het leger h. t. l., met uitzondering van de opper- en hoofdofficieren, die uit de sterkte van laatstgenoemd leger worden afgevoerd.

§ 4. *Van de detacheeringen bij de troepen in de West-Indische koloniën.*

Art. 13. In de behoefte aan officieren bij de troepen in de West-Indische koloniën wordt voorzien door detacheering van officieren van het leger h. t. l. of van in Europa aanwezige officieren van het leger in Nederlandsch-Indië.

Art. 14. De duur der detacheeringen bij de troepen in de West-Indische koloniën bedraagt 3 jaren, de uit- en thuisreis daaronder begrepen, met mogelijke verlenging, mits in overeenstemming met het verlangen van den officier, en zoodanig dat de afwezigheid buiten Nederland den tijd van 5 jaren niet overschrijdt.

Kapiteins keeren, bij bevordering tot hoofdofficier, terug naar het leger, waartoe zij behooren, tenzij het belang van den dienst in West-Indië anders vordert.

Art. 15. De bij de troepen in de West-Indische koloniën gedetacheerde officieren worden afgevoerd uit de sterkte van het leger, waartoe zij behooren.

DERDE HOOFDSTUK.

VAN DE OVERPLAATSINGEN.

Art. 16. Voor overplaatsing van het leger h. t. l. bij het leger in Nederlandsch-Indië of omgekeerd komen alleen gunstig gesignaleerde officieren in aanmerking; van de kapiteins bij voorkeur zij, die reeds als officier gediend hebben bij het leger, waarbij zij wenschen over te gaan.

Tweede-luitenants van het leger in Nederlandsch-Indië, die reeds daarheën vertrokken zijn, komen voor overplaatsing eerst in aanmerking, nadat zij 2 jaren als officier in Indië gediend hebben, ten ware zij binnen dien tijd wegens ziekte met verlof naar Europa mochten zijn vertrokken.

Art. 17. Ten laste van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting komen de traktementen der officieren, die bij het leger h. t. l. overgeplaatst zijn, en wel: van en met den dag na aankomst in Nederland of, indien de officier reeds in Europa aanwezig was, van en met den dag, waarop hij in de sterkte van het leger h. l. l. wordt gevoerd.

Ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië komen de traktementen der officieren, die bij het leger in Nederlandsch-Indië overgeplaatst zijn, en wel: van en met den dag van vertrek uit Nederland of, indien de officier reeds in Nederlandsch-Indië aanwezig was, van en met den dag, waarop hij in de sterkte van het leger aldaar wordt gevoerd.

Art. 18. Het bedrag der traktementen gedurende de zeereis en der gratificatiën voor uitrusting, bij overplaatsingen toe te kennen, wordt door Ons vastgesteld.

De uitgaven wegens gratificatiën voor uitrusting en de overtochtsgelden komen ten laste van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting of van de begrooting van Nederlandsch-Indië, al naarmate de overplaatsing geschiedt bij het leger h. t. l. of bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Art. 19. Ten aanzien van officieren van den generalen staf, van de intendance en van onderdeelen, welke niet worden aangetroffen in de organisatie van het leger, waarbij de officier wenscht over te gaan, geldt voor de overplaatsingen, hetgeen hierboven in art. 7 voor de detacheeringen van deze categoriën van officieren is bepaald.

Art. 20. Overplaatsingen geschieden, voor zooveel de belangen van den dienst het gedoogen:

a. met ruiling, waarbij een officier van het leger h. t. l. en een officier van denzelfden rang en van hetzelfde wapen of dienstvak van het leger in Nederlandsch-Indië gelijktijdig worden overgeplaatst;

b. zonder ruiling.

Kapiteins worden alleen met ruiling overgeplaatst, eerste-luitenants hetzij met hetzij zonder ruiling, tweede-luitenants zonder ruiling.

Art. 21. Ten aanzien van de plaats, welke wordt ingenomen in de ranglijst van het leger, waarbij de officier wordt overgeplaatst, gelden de navolgende regelen:

bij overplaatsing met ruiling verkrijgen de twee officieren in hun rang den anciënneteitsdatum van den jongste in rang van hun beiden;

bij overplaatsing zonder ruiling geldt voor den eerste-luitenant de dagteekening van

het Koninklijk besluit zijner overplaatsing als anciënneteitsdatum in den rang, terwijl de tweede-luitenant overgaat met behoud van anciënneteit.

De officieren nemen in de ranglijst van het leger, waarbij zij overgaan, plaats volgens den hun bij dien overgang toekomenden anciënneteitsdatum, c. q. onder de officieren, die met denzelfden anciënneteitsdatum reeds in die ranglijst voorkomen.

Art. 22. Voor de overgeplaatste eerste-luitenants worden de 8 jaren ouderdom in hun rang, die hen aanspraak geven op bevordering, geteld van den anciënneteitsdatum af, waarmede zij ingevolge de regelen van art. 21 plaats genomen hebben in de ranglijst van het leger, waarbij zij zijn overgegaan.

Art. 23. Telkens in de maanden Januari en Juli wordt beslist op de in het vorig halfjaar in Nederland bij de Departementen van Oorlog of van Koloniën ingekomen verzoeken van kapiteins en eerste-luitenants om overplaatsing met ruiling.

Uit de verzoekschriften der eerste-luitenants moet tevens blijken, of de belanghebbende al dan niet voor overplaatsing zonder ruiling in aanmerking wenscht te komen, indien hij bij de eerstvolgende halfjaarlijksche beslissing niet met ruiling kan worden overgeplaatst.

Voor zoover van eenig wapen of dienstvak van het eene leger een grooter aantal kapiteins of eerste-luitenants voor overplaatsing in aanmerking zou komen dan van het andere, worden:

a. in elken rang bij voorkeur de oudste officieren met ruiling overgeplaatst, derwijze, dat ter weêrszijde zoo min mogelijk anciënneteit verloren worde;

b. de eerste-luitenants, die niet met ruiling kunnen overgaan, zonder ruiling overgeplaatst, voor zoover zij dit verlangen;

c. de verzoeken van de overige kapiteins en eerste-luitenants, onder schriftelijke kennisgeving aan den adressant, aangehouden tot de eerstvolgende halfjaarlijksche beslissing.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE IV.

TOELICHTING bij het ONTWERP

VAN EEN

ALGEMEENEN MAATREGEL VAN BESTUUR.

TOELICHTINGEN bij het ontwerp van den algemeenen maatregel van bestuur.

§ 1. De ontworpen algemeene maatregel van bestuur is gesplitst in drie hoofdstukken, welke in de volgorde, ook bij het wetsontwerp in acht genomen, behandelen:

1°. het à la suite voeren (art. 1 der wet);

2'. de detacheeringen (art. 2, 3, 4 en 5 der wet),

3'. de overplaatsingen (art. 6 der wet).

Bij het ontwerpen van den maatregel is gestreefd naar volledigheid, ook ten aanzien van de verdeeling der uitgaven over de Staatsbegrooting en de begrooting van Nederlandsch-Indië en ten aanzien van de waarborgen, welke bij de toepassing der voorgestelde beginselen aan de officieren behooren te worden gegeven; een en ander echter zonder af te dalen in regelingen, welke bij Koninklijk besluit of bij Ministerieele beschikkingen kunnen worden getroffen.

ad *Iste hoofdstuk, art.* 1.

§ 2. De uitdrukking „à la suite van een der onderdeelen van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, dan wel van de troepen in een der West-Indische Koloniën", geeft van zelve aan, dat de officier daarbij niet in de sterkte wordt gevoerd, zoodat hieromtrent niets naders behoeft bepaald te worden.

Het komt echter noodig voor vast te stellen, dat het à la suite voeren — bijv. van Indische officieren bij het leger h. t. l. — geenerlei wijziging brengt in de bestaande of nog te treffen regelingen omtrent het al of niet medetellen van die officieren in de sterkte van het leger in Nederlandsch-Indië.

Zoo worden enkele categorieën van Indische officieren-verlofgangers reeds eenige maanden, vóór dat hun verlof expireert, weder in de sterkte van het Indische leger opgenomen; andere eerst op het oogenblik, waarop in Indië het bericht wordt ontvangen, dat zij de terugreis uit Europa zullen aanvaarden.

Zulke regelingen beoogen het bevorderen van een geregelden gang der promotie en het beperken van het aantal officieren, die bij terugkeer van verlof, wegens overcompleet in hun rang, op non-activiteit moeten worden gesteld; op dergelijke bepalingen behoort dus geenerlei invloed te worden uitgeoefend door het feit, dat die officieren-verlofgangers tijdelijk à la suite van een ander leger zijn gevoerd.

ad *art.* 2.

De hierbedoelde voorschriften dienen te waarborgen, dat de à la suite gevoerde officier ten allen tijde en zonder verwijl bereikbaar zij voor de oproeping van den chef, onder wien hij tijdelijk gesteld is, terwijl zij aan de andere zijde de vrijheid van den officier in geenen deele behooren te belemmeren, voor zoolang de in de wet gestipuleerde buitengewone omstandigheden niet dwingen, hem voor werkelijken dienst op te roepen.

Dit tweeledig doel zou, naar de meening onzer Commissie, kunnen bereikt worden door voorschriften van de ondervolgende strekking:

Zoodra een officier, in het genot van buitenlandsch verlof of op non-activiteit, kennis

krijgt, dat hij is ingedeeld bij en à la suite gevoerd van een der onderdeelen van het leger h. t. l. of van het leger in Nederlandsch-Indië, dan wel van de troepen in een der West-Indische koloniën, meldt hij zich bij den commandant van dat onderdeel of van die troepen en wèl *in persoon*, indien hij in dezelfde plaats verblijf houdt, en *schriftelijk*, indien zulks niet het geval is. In dit laatste geval is hij bovendien verplicht, zich in persoon bij bedoelden commandant aan te melden, zoodra hij zich ophoudt in de plaats, waar die autoriteit in garnizoen is.

De à la suite gevoerde officier is er voor verantwoordelijk, dat voor hem bestemde dienstbescheiden hem steeds zonder verwijl kunnen bereiken, en zorgt daartoe dat de commandant, onder wiens bevelen hij à la suite gevoerd is, voortdurend kennis drage van het nauwkeurige adres, waaraan zulke bescheiden zijn te richten.

Bij ontvangst van de oproeping, bedoeld in de slotalinea van art. 1 der wet, begeeft de officier zich onverwijld naar de plaats waarheën hij is opgeroepen, en stelt hij zich onder de bevelen van den chef, die hem nader is of zal worden aangewezen. Indien hij door gezondheidsredenen verhinderd is, om aan die oproeping gevolg te geven, doet hij hiervan onmiddellijk mededeeling, onder overlegging van eene geneeskundige verklaring; hij blijft alsdan gehouden om zich, zoodra de reden van verhindering niet meer aanwezig is, te vervoegen bij den commandant, onder wiens bevelen hij gesteld is.

ad *IIde hoofdstuk, art. 3.*

§ 4. In de reglementen op den inwendigen dienst zijn, zoowel bij het leger h. t. l. als bij dat in Nederlandsch-Indië, voorzieningen getroffen ten aanzien van de krijgstuchtelijke verhouding tusschen officieren van gelijken rang en gelijken ouderdom in rang; doch deze zijn niet voldoende, om die verhouding op behoorlijke wijze te regelen, waar officieren van verschillende wapens van hetzelfde leger óf waar officieren — ook van hetzelfde wapen — van de beide legers, tot elkander in betrekking staan.

Zoo zegt art. 2 van het reglement op den inwendigen dienst der infanterie van het leger h. t. l., dat:

„wanneer eenige militairen van denzelfden graad of rang zich te zamen bevinden — ongeacht of zij al dan niet tot hetzelfde korps of hetzelfde wapen behooren — de jongere in graad of rang, waaronder moet worden verstaan de jongere in aanstelling daarin, aan den oudere, in alles wat den dienst en de goede orde betreft, dezelfde gehoorzaamheid bewijze, alsof de laatste een hoogeren rang of graad bekleedde.

„Indien ook de aanstelling in rang of graad gelijk is, geldt voor de ancienneteit de aanstelling tot den naastvoorgaanden graad of rang en zoo vervolgens. Zijn de aanstellingen ook tot den jongsten graad of rang gelijk, dan wordt de ancienneteit door den leeftijd bepaald."

Art. 3 van het overeenkomstige voorschrift voor het leger in Nederlandsch-Indië zegt eenigzins anders, dat:

„wanneer eenige militairen van gelijken rang of graad zich te zamen bevinden — ongeacht of zij al of niet tot hetzelfde korps, wapen of denzelfden dienst behooren — de jongere in rang of graad, en bij gelijken ouderdom daarin, de jongere in diensttijd, en bij gelijken diensttijd de jongere in leeftijd, aan den oudere, in alles wat den dienst en de goede orde betreft, dezelfde gehoorzaamheid en denzelfden eerbied betoone, alsof de laatste een hoogeren rang of graad bekleedde."

Al dadelijk zij opgemerkt, dat het Nederlandsche voorschrift correcter is dan het Indische, doordat het terecht ook met de ancienneteit in de vroeger bekleede rangen of graden rekening houdt.

Toch voorziet ook het Nederlandsche voorschrift niet in de bezwaren, die kunnen voortspruiten uit de omstandigheid, dat bij benoeming van officieren op denzelfden dag alleen een rangschikking wordt vastgesteld voor elk wapen of dienstvak van elk der beide legers, doch dat geen rangschikking plaats vindt tusschen de verschillende wapens onderling, noch tusschen de officieren der beide legers.

Laat ons aannemen — om een voorbeeld te kiezen — dat zich bij het Nederlandsche leger te zamen bevinden:

twee tweede-luitenants der infanterie van gelijken datum van benoeming, van wie de jongste in leeftijd, A . . ., boven den oudere in leeftijd, B . . ., is gerangschikt, en verder

een tweede-luitenant van een ander wapen, C . . ., evenecens van denzelfden datum van benoeming, ouder in leeftijd dan A . . . en jonger in leeftijd dan B.

Moet nu, bij toepassing van de aangehaalde bepalingen uit den inwendigen dienst, de leeftijd beslissen omtrent de onderlinge krijgstuchtelijke verhouding, dan zoa C. als de meerdere van A. en als de mindere van B. moeten beschouwd worden, hetgeen een ongerijmdheid zou zijn, daar immers A. krijgstuchtelijk boven B. staat.

Zulke bezwaren worden tegenwoordig slechts uiterst zeldzaam en in geringe mate gevoeld, omdat zij zich zoo goed als uitsluitend in den tweeden-luitenantsrang kunnen voordoen. De ongelijkheid in bevordering tusschen de verschillende wapens reeds bij het bereiken van den eerste-luitenantsrang heft al spoedig de moeilijkheid op.

Indien echter, volgens de voorstellen onzer Commissie, bij alle wapens en diensten, de periodieke bevorderingen tot eerste-luitenant en kapitein worden ingevoerd, zal ook in deze rangen de gelijkheid van ancienneteit *blijven* bestaan tusschen de officieren der verschillende wapens en diensten, die op denzelfden dag tot tweede-luitenant zijn benoemd geworden.

De bovengeschetste bezwaren kunnen zich dan herhaaldelijk voordoen en, wat vooral klemt, zij zullen dan een ernstiger karakter aannemen, doordat zij in die hoogere rangen veel eerder dan in den tweede-luitenantsrang over de quaestie der bevelvoering kunnen loopen, iets wat in het belang der krijgstucht stellig dient te worden vermeden.

Het is dus noodig, ten aanzien van de officieren, die bij verschillende wapens en diensten op denzelfden dag tot tweede-luitenant benoemd worden, een duidelijker geformuleerde rangschikking in het leven te roepen, zoowel bij het Nederlandsche als bij het Indische leger.

Dit zou kunnen geschieden door een aanvulling van de boven besproken bepalingen van den inwendigen dienst, en wèl door in art. 2 van het Nederlandsche voorschrift de zinsnede: „Zijn de aanstellingen ook tot den jongsten graad of rang gelijk . . . . . enz." te doen luiden:

„Zijn de aanstellingen ook tot den jongsten graad gelijk, dan wordt, voor zoover de militairen beneden den rang van officier betreft, de ancienneteit door den leeftijd bepaald. Voor officieren, die op denzelfden datum tot tweede-luitenant zijn aangesteld, geldt in elk wapen en dienstvak de rangschikking, bij die benoeming toegekend, en, indien zij tot verschillende wapens en dienstvakken behooren, volgen zij in ancienneteit op elkander naar de onderstaande rangorde der wapens en dienstvakken: enz."

Hier zou alsdan die rangorde moeten worden vastgesteld, bijv. op soortgelijke wijze als waarin de verschillende wapens en diensten bij de garnizoensparades plaats nemen. Mocht, ten aanzien van een of meer wapens het vaststellen van zulk een volgorde minder wenschelijk geacht worden, dan kan daaraan worden tegemoet gekomen, door de tweede-luitenants van diè wapens één dag vroeger te benoemen dan de overigen.

In ieder geval is, wanneer men aan persoonlijke gevoeligheden geen overwegende stem toekent, op de aangegeven wijze in het belang van de krijgstucht behoorlijk te voorzien in een leemte, welke reeds tegenwoordig bestaat en in de toekomst, bij het in het leven roepen der periodieke bevorderingen, veel grooter afmetingen zou aannemen.

De geschetste bezwaren kunnen zich, om geheel gelijksoortige redenen, eveneens voordoen tusschen officieren, respectievelijk behoorende tot het Nederlandsch en het Indische leger, vooral wanneer de detacheeringen over en weêr op ruimere schaal zullen plaats hebben.

Deze bezwaren worden echter ondervangen door de voorgestelde 2de alinea van art. 3 van den algemeenen maatregel van bestuur. Het hierin neêrgelegd beginsel is zoowel billijk tegenover de personen als in overeenstemming met het belang van den dienst, daar het waarde toekent aan de mate van geschiktheid, welke de officieren over het algemeen mogen geacht worden te bezitten.

§ 5. De slotalinea van art. 3 beoogt aan gedetacheerde officieren zooveel mogelijk uniformveranderingen te besparen, waarmede ook rekening kan worden gehouden bij de vaststelling van de hun toe te kennen gratificatiën voor uitrusting.

Naar men meent zouden de afwijkingen, welke bij Koninklijk besluit zijn te bevelen, niet belangrijk behoeven te zijn en zich in hoofdzaak kunnen bepalen bijv. tot de volgende:

aan de Indische officieren wordt vergund in Nederland uniform te dragen, vervaardigd uit zwaarder grondstof, mits het uiterlijk aanzien hetzelfde blijve;

de officieren van het leger h. t. l., gedetacheerd in de tropen, zijn onderworpen aan de bepalingen, welke ten opzichte van het dragen van den blauwen helmhoed thans gelden voor officieren van het leger in Nederlandsch-Indië; hun wordt verder vergund, witte uniform te dragen, gelijk aan die der Indische officieren, en, voor zoover zij bereden zijn, steeds de lange pantalon te dragen.

Met eenigen goeden wil kan de door de Commissie voorgestelde uniformiteit, met behulp van enkele onbeteekenende voorschriften, practisch doorgezet worden.

Zij veroorlooft zich intusschen de beteekenis van deze uniformiteit met aandrang onder hoogere aandacht te brengen, omdat zij een eenvoudig maar krachtig middel bevat om het begrip ingang te doen vinden van nauwer verband tusschen de beide legers.

ad *art.* 4.

§ 6. De Commissie acht het noodig, dat de traktementen, welke gedetacheerde officieren gedurende de zeereizen genieten, herzien worden. Tegenwoordig genieten al zulke officieren het koloniale activiteitstraktement; doch, voor zoover zij gedurende de reis geen dienst verrichten als commandant of medegeleider van suppletietroepen enz., is er geen enkele reden om hen zooveel te bevoordeelen boven de Indische officieren-verlofgangers.

Billijk zou het dus zijn, aan gedetacheerde officieren (tenzij men hen bij troependetachementen indeelt) gedurende de zeereizen het zooveel lagere traktement toe te kennen, dat zij in Nederland genoten, resp. bij aankomst aldaar zullen genieten.

In verband met deze vermindering van uitgaven wordt nu in art. 4 voorgesteld, de traktementen van alle gedetacheerden gedurende de reis naar en van Nederlandsch-Indië ten laste der Indische begrooting en gedurende de reis naar en van West-Indië ten laste van hoofdstuk X der Staatsbegrooting te brengen.

Voor zoover betreft de detacheeringen naar West-Indië, die uitsluitend tot aanvulling van de troepen aldaar dienen, behoeft de billijkheid van het voorstel geen nader betoog.

Naar Nederlandsch-Indië zullen echter, krachtens art. 5 van het wetsontwerp, ook worden gedetacheerd officieren van het Nederlandsche leger, die aldaar meer ervaring of oorlogsondervinding wenschen op te doen; terwijl de punten *A* 1 en 5 van art. 4 der ontworpen wet zelfs de mogelijkheid doen ontstaan, dat Indische officieren naar Nederland en weder terug naar Indië zullen reizen, uitsluitend in het belang van den dienst in het vaderland.

Dit laatste zal echter slechts hoogst zelden geschieden en daar de detacheeringen krachtens art. 5 toch ook voor Indië een belangrijk voordeel zullen opleveren, doordat zij het officierskorps aldaar beter op sterkte zullen houden, zag de Commissie — één harer leden kon zich met die uitspraak niet vereenigen — er geen bezwaar in, als algemeenen regel te stellen, dat ook de traktementen gedurende reizen naar en van Nederlandsch-Indië geheel ten laste der koloniale begrooting komen.

Voor hen, die mochten meenen, dat dientengevolge op deze begrooting een te zware druk wordt gelegd, zij daartegenover in herinnering gebracht, dat Nederlandsch-Indië van de diensten der uit Nederland gedetacheerde officieren gedurende een zeker aantal jaren profijt trekt, zonder dat de kolonie iets behoeft bij te brengen tot de vermeerdering van den pensioenslast, welke het gevolg is van dienst in de tropen.

ad *art.* 5.

§ 7. De hierbedoelde toelagen komen ook tegenwoordig ten laste van de Indische begrooting, hetgeen alleszins billijk is, daar de Staatsbegrooting bezwaarlijk kan belast worden met uitgaven, ter voorziening in de eenigszins grootere behoeften van den tijdelijk in Europa verblijvenden Indischen officier. Zulke grootere behoeften hebben echter de

nog in Europa verblijvende, nieuwbenoemde of uit het Nederlandsche leger overgeplaatste officieren niet, en daarom zijn deze categoriën van het ontvangen eener toelage uitgesloten.

Het bedrag der toelage bij detacheering krachtens Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871, n°. 10 (*Indisch Staatsblad* n°. 176), is vastgesteld op:

f 400 voor een luitenant en

f 600 voor een kapitein;

zulke officieren genieten dus, bij detacheering in Nederland, *minstens* een inkomen van:

f 1000 + 400 = 1400. . . . . tweede-luitenant,

f 1200 + 400 = 1600. . . . . eerste- id.,

f 2000 + 600 = 2600. . . . . kapitein.

Indien echter de voorstellen onzer Commissie verwezenlijkt mochten worden, — waarbij dan natuurlijk het zooeven aangehaalde Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871 zal zijn in te trekken, — zal het wenschelijk zijn een andere schaal voor die toelagen vast te stellen. Immers het is billijk, dat de Indische officieren, die krachtens punt A 3 van art. 4 van het wetsontwerp in Nederland gedetacheerd worden, gedurende die detacheering, een eenigszins grooter inkomen genieten, dan toen zij zich nog in de positie van verlofganger bevonden. Die detacheering toch brengt voor hen altijd eenige uitgaven mede en, daar zij reeds een zekeren tijd in Europa aanwezig zijn en geen andere uniform behoeven aan te schaffen, terwijl bovendien hun detacheering wellicht slechts kort zal duren, komt het niet doelmatig voor, hen voor die grootere uitgaven door een gratificatie in eens schadeloos te stellen, doch wordt het beter geacht, hun jaarlijksch inkomen te stellen op bijv. f 100 boven hun verlofstraktement, als minimum.

Het *minste* inkomen van een in Nederland gedetacheerd Indisch officier zou dan bedragen:

f 1200 + 100 = 1300. . . . . tweede-luitenant,

f 1600 + 100 = 1700. . . . . eerste- „

f 2300 + 100 = 2400. . . . . kapitein.

Nu heeft echter onze Commissie, in verband met haar voorstel tot invoering van periodieke bevorderingen in de subalterne rangen, in overweging gegeven, in die rangen ook periodieke traktementsverhoogingen toe te kennen en — als gevolg van een en ander — het traktement der jongste kapiteins van het leger h. t. l. op een laag bedrag, bijv. f 1600 vast te stellen, terwijl het minimum-traktement voor den tweede-luitenant op f 1000 en den eerste-luitenant op f 1200 zou blijven bepaald.

Het jaarlijksch bedrag der toelagen, ten laste der Indische begrooting toe te kennen aan in Nederland gedetacheerde Indische officieren, dient dus te zijn:

tweede-luitenant	f 1300 — 1000 = 300
eerste-luitenant.	1700 — 1200 = 500
kapitein	2400 — 1600 = 800

Bij het aannemen van deze schaal zal dus het minimum-inkomen dier gedetacheerde officieren steeds f 100 's jaars meer bedragen dan het verlofstraktement, aan hun rang verbonden. Uit den aard der zaak zullen zij verder behooren te deelen in de traktementsverhoogingen, welke aan hun ranggenooten van het Nederlandsche leger telkens na een bepaald aantal jaren te beurt vallen.

Daar echter onze Commissie, blijkens art. 9 van den algemeenen maatregel van bestuur en op de gronden hieronder in § 13 ontwikkeld, voorstelt, geen grens te bepalen voor den duur der detacheering in Nederland van Indische officieren, die physiek ongeschikt mochten blijven voor den dienst in de tropen, is ten aanzien van zulke officieren nog een beperkende bepaling noodig te achten.

Immers het kan voorkomen, dat zoodanig officier, mits geschikt blijvende voor

den dienst in het moederland, alhier een zeer groot aantal jaren doordient, voordat hij in de termen valt om gepensionneerd te worden.

Hem àl die jaren in het genot van de toelage respectievelijk van f 300, f 500 en f 800, te laten, alleen omdat hij nog tot het Indische leger is blijven behooren, is geenszins noodig. Zelfs is het niet billijk te achten, dat hij voortdurend een zooveel grooter inkomen zoude genieten dan zijn ranggenooten in het Nederlandsche leger, met wie hij denzelfden dienst verricht.

Het wordt dus noodig geacht te bepalen, dat de toelage ten laste van de Indische begrooting door Indische officieren, in Nederland gedetacheerd, slechts gedurende 7 jaren achtereen genoten wordt Langeren tijd gedetacheerd blijvende, worden zij dus in bezoldiging geheel gelijkgesteld met hun Nederlandsche ranggenooten.

Een termijn van 7 jaren is hier aangenomen, in overeenstemming met den maximumduur van de vrijwillige detacheeringen, blijkens art. 9 van den algemeenen maatregel van bestuur voorgesteld.

Voor de hoogere rangen ware het jaarlijksch bedrag der toelage te stellen op:

f 800 voor een hoofdofficier en
f 1000 „ „ opperofficier.

§ 8. Over het bedrag der traktementen gedurende de zeereizen is reeds gehandeld in § 6 hierboven.

Voor de vaststelling van de gratificatiën voor uitrusting wenscht de Commissie een stelsel aan te bevelen, dat ook bij overplaatsing van officieren toepassing zou dienen te vinden en dus bij de toelichting op art. 19 zal worden ontwikkeld (zie hieronder § 28).

ad *art.* 6.

§ 9. In punt *c* van dit artikel is, ten aanzien van de uitgaven wegens gratificatiën en overtochten, veroorzaakt door detacheeringen naar West-Indië, hetzelfde beginsel opgenomen, dat in art. 4 met betrekking tot de traktementen gedurende de zeereizen is neêrgelegd, n.l. dat zij geheel komen ten laste van hoofdstuk X der Staatsbegrooting.

Verder zijn, in punt *a* en *b*, de uitgaven wegens gratificatiën en overtochten respectievelijk ten laste van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting en ten laste van de Indische begrooting gebracht, naarmate zij veroorzaakt zijn door detacheeringen, welke uitsluitend dienen ten bate van het leger h. t. l, òf van het leger in Nederlandsch-Indië.

Voor zoover echter zulke uitgaven voortvloeien uit detacheeringen, die zoowel ten bate van het Nederlandsche als van het Indische leger komen, behooren die beide begrootingen daarvan een gelijk deel te dragen. Blijkens punt *d* stelt de Commissie — één harer leden had hiertegen bezwaar — voor, onder laatstbedoelde categorie te brengen: het over en weêr detacheeren van Nederlandsche en Indische officieren, op verzoek, krachtens art. 5.

Wel is waar heeft in deze gevallen het detacheeren ten doel, het peil van bruikbaarheid der officieren te verhoogen, en strekt het dus meer bepaald ten bate van het leger, waartoe die officieren behooren; maar aan de andere zijde trekt toch ook het leger, waarbij zij gedetacheerd worden, nut uit de diensten, die door hen verricht worden.

Niet genoemd zijn in art. 6 de detacheeringen krachtens punt *A* 3 en 4 van art. 4 der wet: omdat uit deze detacheeringen geen uitgaven wegens overtochten en — volgens de hieronder in § 28 ontwikkelde denkbeelden — evenmin wegens gratificatiën zullen voortvloeien.

ad *art.* 7.

§ 10. De bijzondere opleiding, welke door officieren wordt genoten om hen geschikt te maken voor den dienst bij den generalen staf of bij de intendance, is geheel gericht op den dienst bij hun eigen leger. De gewichtige functiën, welke aan officieren dier dienstvakken te beurt vallen, zijn in de beide legers zeer uiteenloopend van aard en vereischen voor elk dier legers afzonderlijk speciale kennis en voorbereiding.

Werd dan ook bij de toelichtingen op het wetsontwerp, in de §§ 8, 9 en 13 reeds opgemerkt, dat de opper- en hoofdofficieren van het eene leger minder waarborgen voor bruikbaarheid in het andere leger opleveren, dit geldt zeker in niet mindere mate de officieren van den generalen staf en de intendance.

Zij behooren dus te worden uitgesloten van detacheering bij den generalen staf of de intendance van het leger, waarvoor zij niet zijn gevormd; doch er is geen bezwaar tegen, hen te detacheeren als officier van het wapen of het dienstvak, waarvan zij afkomstig zijn.

Dit laatste kan ook geschieden met officieren van den grooten staf of het wapen der Koninklijke maréchaussée van het leger h. t. l. en dergelijke categorieën. De slotalinea van art. 7 voorziet hierin op de ruimste wijze.

ad *art.* 8.

§ 11. Terwijl bij de toepassing van punt *A* 2, *B* 2 en *C* van art. 4 der wet — wanneer dus aanvullingseischen de detacheering van officieren noodig maken — slechts gevorderd wordt, dat die officieren „geschiktheid" bezitten, wordt hier aan de geheel op eigen verzoek, en zonder dat de aanvulling zulks vordert, te detacheeren officieren een eenigszins hoogere eisch gesteld, doordat de „ongunstig gesignaleerden" worden uitgesloten.

De verdere uitsluitingen dienen, om waarborgen te hebben, dat de te detacheeren officier voldoende practische bruikbaarheid in het eigen leger kan hebben verworven, (waarbij voor de Indische officieren de termijn op 4 jaren is gesteld, met het oog op de reeds ten zijnen behoeve betaalde overtochtsgelden bij eerste uitzending naar Nederlandsch-Indië); en verder om de detacheering van officieren der militaire administratie te beperken tot de gevallen, waarin de belangen van den dienst daardoor bepaaldelijk gebaat worden. Deze beperking wordt wenschelijk geacht, omdat de groote verschillen tusschen de administratieve bepalingen van beide legers een nadeeligen invloed uitoefenen op de mate van bruikbaarheid van administratie-officieren in het leger, waarvoor zij niet zijn opgeleid, en ook omdat het practisch nut van detacheeringen voor die officieren zelve niet groot te achten is.

Het vorenstaande klemt zeker in niet mindere mate wat de uitsluiting van de magazijnmeesters aangaat.

ad *art.* 9.

§ 12. De grens van den duur der detacheeringen krachtens punt *A* 1, 2, 4 en 5 van art. 4 der wet is van zelve aangegeven door het wegvallen van de oorzaak, waaruit de detacheering is voortgesproten.

Alleen in het geval van *A* 5 is daarbij aan een *langen duur* van de detacheering, wellicht voor eenige jaren, te denken, een omstandigheid die zich trouwens wel hoogst zelden zal voordoen. Ook dàn nog dient de bevoegdheid te bestaan om over den gedetacheerden officier te beschikken totdat zijn bijzondere taak zal zijn volbracht, waarbij niet uit het oog mag worden verloren, dat in de practijk zulk een detacheering wellicht nimmer tegen het verlangen van den speciaal daarvoor uitgekozen officier zal behoeven plaats te vinden en dat bij elk voorkomend geval de voorwaarden — bijv. wat gratificatie of toelagen betreft — wel zódanig zullen gesteld worden, dat de toepassing geenszins drukkend is voor den betrokkene.

§ 13. De duur der eerste detacheering krachtens punt *A* 3 van art. 4 der wet is gesteld op 2 jaren. Uit den aard der zaak behoort deze termijn zoo kort mogelijk gesteld te worden, opdat de Indische officier, die wegens ziekte naar Europa kwam, doch weder geschikt is voor den dienst in de tropen, zoo spoedig doenlijk naar zijn eigen leger kunne terugkeeren. Detacheering voor korteren tijd dan 2 jaren zou voor den officier, die zich in een plaats naar zijn keuze gevestigd heeft, doch aan wien dàn een bepaald garnizoen wordt aangewezen, financieel te nadeelig kunnen zijn.

Om dezelfde reden schijnt het raadzaam, den duur der detacheering, wanneer langer verblijf in Europa noodig is, telkens met één jaar te verlengen.

Mochten enkele officieren, nadat zij weder volkomen geschikt zijn bevonden voor den

dienst in Indië, verlangen daarheën terug te keeren, vóórdat de termijn hunner detacheering geheel is verstreken, dan kan daarin telkenmale door een Koninklijk besluit worden voorzien.

Een grens te stellen aan den duur dezer detacheeringen, wordt niet wenschelijk geoordeeld, opdat de gelegenheid besta, van officieren, die voor den dienst in Indië ongeschikt blijven, zoolang mogelijk partij te trekken in het leger h. t. l., en ook om hen in staat te stellen, het aan den kapiteinsrang verbonden pensioen ten volle of althans grootendeels te verdienen.

§ 14. Het is hier de plaats om een onderwerp ter sprake te brengen, dat voor het Indische officierskorps van groot belang is en met het vorenstaande verband houdt, al ligt het ook niet rechtstreeks in de richting, waarin de voorstellen onzer Commissie zich bewegen, nl. het maken van bevordering door officieren, die Indië met buitenlandsch verlof verlaten hebben, gedurende hun verblijf in Europa.

Op den voorgrond zij gesteld, dat het aannemen van het voorgedragen stelsel, om tweede- en eerste-luitenants na een bepaalden diensttijd in die rangen te bevorderen, van zelve zal medebrengen, dat ook luitenants, die met buitenlandsch verlof uit Indië vertrokken zijn, te goeder tijd in die bevorderingen — dus tot en met den rang van kapitein — zullen deelen.

Met de bevorderingen in de hoogere rangen is het echter anders gesteld.

Kapiteins, die wegens ziekte met verlof uit Indië naar Europa gezonden en vervolgens, krachtens punt *A* 3 van art. 4 van het wetsontwerp, bij het leger h. t. l. gedetacheerd zijn, tot hoofdofficier te bevorderen en daarna nog in Nederland gedetacheerd te laten, zou niet strooken met het beginsel van genoemd punt der ontworpen wet, dat zoodanige detacheering alleen voor luitenants en kapiteins openstelt

Toch kunnen zulke kapiteins op het oogenblik, waarop zij aan de beurt komen voor bevordering, nog physiek ongeschikt zijn voor den dienst in Indië. Werden zij dan voor bevordering voorbijgegaan, dan zouden zij achterstaan bij hun ranggenooten, die, evenals zij, wegens ziekte Indië hebben verlaten, maar die nog niet physiek geschikt zijn bevonden voor den dienst in Nederland en dus nog verkeeren in de positie van verlofganger, in welke positie zij volgens de vigeerende bepalingen voor bevordering in aanmerking kunnen komen.

Onze Commissie meent, dat de beste oplossing ten deze zal zijn, als algemeenen regel te stellen, dat Indische officieren met verlof in Europa dan wel krachtens punt *A* 3 van art. 4 der wet in Nederland gedetacheerd, niet worden bevorderd tot een rang boven dien van kapitein en dat zij voor zoodanige bevordering eerst in aanmerking zullen komen, nadat zij in Indië zijn teruggekeerd; aan hen, die reeds de geschiktheid voor bevordering bezaten toen zij, tijdens hun aanwezigheid in Europa, daarvoor aan de beurt waren, zou dan bij hun latere bevordering in Indië ouderdom in rang zijn toe te kennen, alsof zij inderdaad op hun beurt waren bevorderd.

Aan deze bepalingen zal alleen voor de kapiteins en officieren van hoogeren rang, aan wien bij vertrek uit Indië met buitenlandsch verlof de geschiktheid voor den eerstvolgenden rang reeds was toegekend, eenig nadeel zijn verbonden in vergelijking met den bestaanden toestand. Dit nadeel zal echter van tijdelijken aard zijn, daar zij na hun terugkeer in Indië weder hun vroegere plaats in de ranglijst zullen innemen.

Bovendien geldt dat nadeel uitsluitend de personen zelven; want de billijkheid eischt veeleer en de dienstbelangen brengen stellig mede, dat kapiteins, hoofd- en oppofficieren, met verlof in Europa of om gezondheidsredenen bij het leger h. t l. gedetacheerd, niet dadelijk deelen in de promotie hunner ranggenooten, die te zelfder tijd den actieven dienst in Indië verrichten en juist daardoor tevens in ongunstiger omstandigheden verkeeren, omdat zij in Indië den hoogeren rang niet bereiken, tenzij zij tot op het oogenblik hunner bevordering afdoende bewijzen hunner geschiktheid voor dien rang zijn *blijven* geven.

Het door onze Commissie voorgestane stelsel zal verder een eind maken aan minder gewenschte toestanden, zooals die tegenwoordig zich kunnen voordoen, als: het met buitenlandsch verlof uit Indië vertrekken van hoog in de ranglijst staande kapiteins, aan wie de geschiktheid voor den majoorsrang is toegekend, doch die, somtijds met

groote zelfkennis oordeelende, de kans willen vermijden, nog in de laatste 2 of 3 jaren vóór hun bevordering blijken van ongeschiktheid voor den hoogeren rang te geven; het in de hoogere rangen bevorderen van officieren, die jarenlang in Europa verblijven, zonder dat proefondervindelijk de op hun leeftijd zoo noodige waarborgen worden geleverd, dat zij physiek geschikt zijn gebleven voor actieven dienst in de tropen; het vermeerderen der verlofstraktementen bij bevordering (althans boven den rang van kapitein), zonder dat de in Europa verblijvende officier ook voor dat hoogere traktement eenigen dienst verricht.

Onze Commissie heeft haar denkbeelden ter zake uitgedrukt in een concept-wijziging van de Indische regeling op de bevordering, en vestigt er hier alleen nog de aandacht op, dat het tot stand komen van dat concept in zooverre invloed zou uitoefenen op het vraagstuk der „detacheeringen", dat de Indische officier, die krachtens punt *A* 3 van art. 4 der ontworpen wet bij het leger h. t. l. gedetacheerd blijft, omdat hij de physieke geschiktheid voor den dienst in Indië *niet* herkrijgt, geen hoogeren rang kan bereiken dan dien van kapitein, zoodat hij te goeder tijd in dezen rang gepensionneerd zou moeten worden.

Mocht hiertegen de bedenking rijzen, dat het wenschelijk zoude zijn, enkele zoodanige officieren voor den dienst in Nederland, ook in hoogere rangen te behouden, dan zij er op gewezen, dat de voorstellen onzer Commissie aan hen, wier lichaamsgestel niet bestand is tegen het tropisch klimaat, een ruime gelegenheid bieden, om in de luitenantsrangen — en zelfs nog in den kapiteinsrang — voor goed bij het leger h. t. l. over te gaan, referte art. 20 van den ontworpen algemeenen maatregel van bestuur en de toelichting, hieronder in § 32 gegeven.

§ 15. Uitgaande van de overweging, dat het nut van de detacheeringen *op verzoek* van Indische officieren bij het leger h. t. l. niet te hoog aangeslagen mag worden en het dus niet gerechtvaardigd zon zijn daaraan zeer belangrijke sommen ten koste te leggen, acht onze Commissie het wenschelijk, de lust om detacheering te vragen, aan te moedigen bij die Indische officieren, die reeds in Europa aanwezig zijn, dus meer bepaald zij, die in het genot van buitenlandsch verlof zijn.

Voor hen behoeven, ter wille eener detacheering, geen overtochtsgelden te worden uitgegeven, zoodat zulk een detacheering veel minder kosten veroorzaakt dan die van een Indisch officier, die daarvoor opzettelijk de reis heën en weër naar Europa zou moeten maken.

Voor de eerstbedoelde categorie is daarom de korte termijn van 3 jaren voorgesteld, terwijl voor den officier, die uit Indië zou moeten worden opgezonden, de gebruikelijke termijn van 5 jaren is aangenomen. Voor beide categorieën wordt het noodig geacht, na een afwezigheid uit Indië van ten hoogste 7 jaren, den dienst bij het eigen leger te gaan hervatten.

Van een ruim opengestelde gelegenheid, om subalterne officieren van het Indische leger, met verlof in Europa, bij het leger h. t. l. te detacheeren, kan ook gebruik worden gemaakt, om in bepaalde gevallen aanmerkelijke uitgaven ten laste der Indische begrooting te vermijden.

Meermalen komt het voor, dat Indische officieren, met verlof in Europa, alhier den dienst met pensioen zouden willen verlaten — van de kapiteins o. a. zij, die hun carrière in het Indische leger gesloten achten — doch dat zij aan dien wensch geen gevolg kunnen geven, doordat zij nog een korten tijd, somtijds enkele maanden, moeten dienen om aanspraak te kunnen maken op het pensioen volgens hun rang, dan wel doordat zij de 40 dienstjaren, die hun het recht op pensioen geven, nog niet geheel volbracht hebben.

Door de subalterne officieren, die in zoodanig geval verkeeren, op hun verzoek bij het leger h. t. l. te detacheeren, waarbij zij den korten tijd, welke aan de 2 effectieve dienstjaren in den rang of aan de 40 voor pensioen geldende jaren ontbreekt, kunnen volbrengen, worden niet alleen hun belangen gebaat; maar tevens worden aan de schatkist bespaard de groote uitgaven wegens overtochtsgelden naar en veelal ook terug uit Indië — soms reist de officier dan met een talrijk gezin —, uitgaven die niet in verhouding staan tot den korten tijd, gedurende welken de betrokken officier nog dienst zal verrichten.

§ 16. Overeenkomstig het beginsel, geen opper- en hoofdofficieren te detacheeren (art. 5 der ontworpen wet), behooren kapiteins, die op dien voet gedetacheerd zijn, bij bevordering terug te keeren naar het eigen leger.

Deze maatregel moet ook worden toegepast bij de bevordering van kapiteins, die gedetacheerd zijn krachtens punt *A* 2 van art. 4, en wèl omdat dit punt slechts *bij uitzondering* de detacheering van eenig hoofdofficier toelaat en het dus noodig is, te voorkomen, dat het aantal hoofdofficieren gedurende de detacheering *door toevallige omstandigheden aangroeit*.

ad *art.* 10.

§ 17. Eenmaal aannemende, dat de tweede-luitenant, na 4 jaren ouderdom in rang, tot eerste-luitenant en deze, na 8 jaren ouderdom in rang, tot kapitein bevorderd wordt en dat, in verband daarmede, elk wapen en dienstvak van de beide legers een open formatie aan kapiteins en luitenants te zamen heeft, oefent het detacheeren van een grooter of kleiner aantal subalterne officieren geen invloed uit op den gang der promotie tot en met den rang van kapitein.

Dit voordeel, verbonden aan het stelsel van bevordering der tweede- en eerste-luitenants na een bepaald aantal jaren, is van gewicht, omdat het aantal officieren, die volgens de voorstellen der Commissie van elken rang en van elk wapen en dienstvak uit Nederland naar Indië zullen kunnen gedetacheerd zijn, aanmerkelijk kan verschillen van het getal, dat omgekeerd uit het Indische leger bij het Nederlandsche gedetacheerd kan wezen.

Toch blijven er altijd min of meer nadeelen verbonden aan het detacheeren van een *ongelijk* aantal subalterne officieren van eenig wapen of dienstvak van Nederland naar Indië en omgekeerd.

Om die nadeelen te overzien, kan het nuttig zijn, ze uit te drukken in een voorbeeld, waarbij van eenig wapen van het leger h. t. l. *meer* subalterne officieren naar Indië zijn gedetacheerd, dan van hetzelfde wapen van het Indische leger naar Nederland. In den regel toch zal de ongelijkheid zich op *die* wijze doen gevoelen, in verband met de omstandigheid, dat in het algemeen het detacheeren van Nederlandsche officieren naar Indië van grooter nut is dan de detacheering van Indische officieren bij het leger h. t. l.

Zijn bijv. uit Nederland naar Indië 100, en omgekeerd slechts 60 kapiteins en luitenants der infanterie gedetacheerd, en wordt in beide legers het korps infanterie-officieren voltallig gehouden, waardoor de consequentiën scherper uitkomen, dan kan men de gedetacheerden:

a. voeren uit de sterkte van het eigen leger en boven de formatie van het leger, waarbij zij gedetacheerd zijn, òf

b. voeren uit de sterkte van het eigen leger en in de sterkte van het leger, waarbij zij gedetacheerd zijn, òf

c. blijven tellen in de sterkte van het eigen leger en voeren boven de formatie van het leger, waarbij zij gedetacheerd zijn.

Het toepassen van den regel sub *a* leidt tot een overcompleet van 100 officieren in Indië en van 60 officieren in Nederland, met de daaruit voortvloeiende hooge uitgaven wegens traktementen, en verder tot vertraging der promotie tot hoofdofficier, doordat de jongste tweede-luitenant in Nederland 100 (in Indië 60) subalterne officieren *meer* boven zich in de ranglijst heeft, dan zonder die detacheeringen het geval zou zijn, en dus zooveel later aan de beurt voor bevordering tot hoofdofficier komt.

Bij toepassing van den regel sub *b* bestaat er noch in Nederland noch in Indië een overcompleet, zoodat de uitgaven wegens traktementen niet worden opgevoerd; maar de promotie tot hoofdofficier wordt in Nederland vertraagd en in Indië versneld, doordat de jongste tweede-luitenant in Nederland 100 — 60 = 40 subalterne officieren *meer* (in Indië 40 *minder*) boven zich in de ranglijst heeft, dan zonder die detacheeringen het geval zou zijn.

Bij toepassing van den regel sub *c* eindelijk heeft de detacheering hoegenaamd geen

invloed op den gang der promotie; maar er is in Indië een overcompleet van 40 officieren en in Nederland een evengroot incompleet.

Na rijp beraad heeft onze Commissie aan dit laatste stelsel de voorkeur gegeven, eensdeels om vertraging der promotie tot hoofdofficier vooral bij het leger h. t. l. te voorkomen, anderdeels omdat een mogelijk overcompleet in Indië als een gunstig gevolg van het stelsel mag worden aangemerkt. Wel staat daartegenover de mogelijkheid van eenig incompleet in Nederland, doch dit nadeel wordt, ook in vergelijking met de bezwaren aan de beide stelsels sub *a* en *b* verbonden, niet van overwegenden aard geacht.

§ 18. Er dient nog te worden gewezen op een wijziging, die in den tegenwoordigen toestand zal worden gebracht door voortaan de gedetacheerde subalterne officieren in de sterkte van het eigen leger te blijven tellen.

De officieren, met buitenlandsch verlof uit Indië afwezig, tellen thans in het algemeen niet in de sterkte van het leger aldaar. Volgens de voorstellen onzer Commissie zal echter een deel van hen worden gedetacheerd bij het leger h. t. l. en dan al dadelijk weder in de sterkte van het Indische leger moeten teruggevoerd worden. Met andere woorden, het Indische officierskorps, al is het op papier compleet, zal feitelijk een incompleet hebben en dit incompleet kan vrij belangrijk worden, indien veel officieren, die anders 2 of 3 jaren wegens ziekte met verlof zouden blijven, al dadelijk na een éénjarig verlof in het vaderland worden gedetacheerd.

In deze omstandigheid nu ligt het middel opgesloten, om, in overeenstemming met hetgeen reeds meermalen als wenschelijk werd gereleveerd, een *grooter* aantal officieren op verzoek uit Nederland naar Indië dan omgekeerd te detacheeren, zonder ginds een belangrijk overcompleet en hier te lande een ongewenscht incompleet te doen ontstaan. Immers de plaatsen der uit het vaderland naar Indië gedetacheerden worden ten deele vervuld door Indische officieren, die *op verzoek*, voor een ander deel door nog niet geheel herstelde verlofgangers, die *niet op verzoek* bij het leger h. t. l. worden gedetacheerd.

§ 19. Wat de opper- en hoofdofficieren betreft, zij vooropgesteld, dat deze slechts in *zeer* zeldzame gevallen gedetacheerd zullen worden, zoodat de consequentiën van het te volgen stelsel te hunnen aanzien veel geringer zullen zijn.

Gedetacheerd zijnde, kunnen zij niet tellen in de sterkte van het eigen leger, want dan zouden daarbij in die hoogere rangen plaatsen onbezet blijven, waaronder de goede gang van den dienst zou lijden.

Evenmin is het aan te bevelen, hen op te nemen in de sterkte van het leger, waarbij zij tijdelijk werkzaam zijn.

In het geval van punt *A* 1 van art. 4 der wet bijv. moet het Nederlandsche officierskorps uit den aard der zaak zoo goed mogelijk voltallig worden gehouden; de versterking met op te roepen gepensionneerden en Indische officieren is dan een welkome, maar toch altijd eenigszins toevallige bate en deze officieren behooren dus boven de formatie te worden gevoerd.

In het geval van punt *A* 5 van art. 4 geldt het de zending van een bepaald persoon, om een speciale functie te vervullen, waarin wellicht door de formatie-cijfers zelfs niet is voorzien. Indien zoodanig officier in de sterkte werd opgenomen, doch kort daarna aan den dienst ontviel, zou hierdoor een vacature ontstaan, welke kon worden aangevuld door de bevordering van een aan de beurt zijnden officier, die voor de bijzondere functie geheel ongeschikt is.

Alleen in het geval, voorzien in punt *A* 2 van art. 4 zou een gedetacheerd hoofdofficier in de sterkte van het leger h. t. l. kunnen worden opgenomen; maar het wordt niet billijk geacht, dat de maatregel dan zou strekken tot vertraging der promotie in Nederland. Bovendien komt het der Commissie niet noodig voor, ter wille van dit *uiterst zeldzame* geval, een uitzondering te maken op den overigens doelmatigen regel, opper- en hoofdofficieren te voeren boven de formatie van het leger, waarbij zij gedetacheerd zijn.

ad art. 11.

§ 20. Na hetgeen hierboven in § 11 en het slot van § 15 is gezegd, is op art. 11 nog slechts een korte toelichting noodig met betrekking tot den duur der detacheering van officieren uit Nederland naar Oost-Indië, indien in die kolonie tijdelijk buitengewone aanvulling noodig is.

Al mocht ook in veel gevallen de noodzakelijkheid eener zoodanige buitengewone aanvulling zich slechts korten tijd doen gelden, toch is het noodig, den termijn der detacheering zóó ruim te stellen, dat van de diensten der uit Nederland gezonden officieren in Indië voldoende partij getrokken kan worden, evenredig aan de hooge uitgaven wegens gratificatiën en overtochtsgelden, welke de maatregel — afgescheiden van den duur der detacheering — in elk geval in dezelfde mate na zich sleept.

Uitzending voor den tijd van slechts 2 jaren, zooals meermalen geschied is, kan dan ook niet doelmatig worden geacht en zulks te minder, omdat de officier, die voor de eerste maal in Indië aankomt, geruimen tijd behoeft, vóórdat zijn bruikbaarheid bij het leger aldaar als voldoende mag aangemerkt worden.

Aan den anderen kant mag de termijn van deze soort van detacheeringen niet te lang gesteld worden, om den maatregel niet te drukkend te maken vooral tegenover hen, die wellicht te eeniger tijd tegen hun verlangen naar de tropen mochten gezonden worden.

Een aanvankelijke duur van 3 jaren, op verzoek te verlengen tot ten hoogste 7 jaren, wordt doelmatig geacht.

ad art. 12.

§ 21. De uitvoerige toelichtingen ad art. 10, met uitzondering van de slotalinea van § 19, gelden ook ten aanzien van art. 12.

ad art. 14.

§ 22. De redenen, in § 20 ontvouwd om den aanvankelijken duur eener detacheering naar Oost-Indië, krachtens punt *B* 2 van art. 4 der wet, op 3 jaren te stellen, gelden ook voor de detacheeringen naar West-Indië.

Daar echter een zeer langdurig verblijf in deze koloniën, waar de dienst nagenoeg geen afwisseling en weinig leerzaams biedt, dient te worden vermeden, wordt de maximum-duur van dat verblijf op 5 jaren gesteld.

Ten aanzien van het terugkeeren van tot hoofdofficier bevorderde kapiteins naar het leger waartoe zij behooren, is hier een uitzondering voorgesteld, omdat het bijv. nuttig kan zijn, over den commandant der troepen te Curaçao, indien deze den hoofdofficiersrang bereikt, al dadelijk te kunnen beschikken voor het commando over de troepen in de kolonie Suriname.

ad art. 15.

§ 23. Detacheeringen naar West-Indië strekken bepaaldelijk tot het voltallig houden der officieren, wier aantal niet groot en in normale tijden steeds hetzelfde is.

Er is dus geen enkel bezwaar aan verbonden, de daarheën gedetacheerde officieren alle af te voeren uit de sterkte van het eigen leger.

§ 24. Aan het eind van het hoofdstuk over de detacheeringen gekomen, dient nog te worden vermeld, om welke reden daarin niet is opgenomen een bepaling van het aantal officieren, die op verzoek uit Nederland naar Indië en omgekeerd zullen kunnen worden gedetacheerd, in den geest van hetgeen is voorgeschreven in art. 3 van het Koninklijk besluit van 18 Augustus 1871 n°. 10 (*Staatsblad* n°. 176).

In de eerste plaats wordt het niet doelmatig geacht, het aantal officieren, die op verzoek kunnen worden gedetacheerd, voor de beide legers gelijk te stellen; waarom het integendeel wenschelijk is, *meer* officieren uit Nederland naar Indië dan omgekeerd te detacheeren, kwam reeds herhaaldelijk ter sprake.

Verder is het stellen van een grens aan het aantal detacheeringen, ten einde den regelmatigen gang der promotie niet te belemmeren, onnoodig, wanneer de bevorderingen in de subalterne rangen na een bepaalden diensttijd plaats hebben en het al of niet in de sterkte tellen der gedetacheerde officieren wordt geregeld overeenkomstig de voorgestelde artt. 10 en 12 van den algemeenen maatregel van bestuur.

Eindelijk zal het aantal officieren, die in verschillende tijden detacheering verzoeken en aan wier wenschen onder verschillende omstandigheden gehoor kan worden verleend, herhaaldelijk zeer uiteenloopen, zoodat het vast te stellen maximum zeer ruim zou moeten zijn, wil men het doel: „vermeerdering van de gelegenheid voor Nederlandsche officieren, om tijdelijk bij het Indische leger te dienen" bereiken.

Ook zonder het vaststellen van zulk een maximum, zullen toch verschillende omstandigheden er toe leiden, dat meermalen verzoeken om detacheering niet zullen worden ingewilligd, zooals:

de vrij aanzienlijke financieele consequentiën van elke detacheering;

het bestaan van een aanmerkelijk incompleet bij het officierskorps, waarvan de verzoeker deel uitmaakt;

het op compleet of zelfs overcompleet zijn van het officierskorps, waarbij hij zou willen gedetacheerd worden, enz.

De bevoegdheid der Kroon, om officieren op hun verzoek te detacheeren, verder te beperken, acht onze Commissie dan ook niet wenschelijk.

ad *IIIde hoofdstuk*, *art.* 16.

§ 25. In art. 8 zijn van *detacheering* op verzoek uitgesloten de „ongunstig gesignaleerde" officieren.

Waar het echter een zoo belangrijke zaak geldt als het *voor goed* overgaan bij een ander leger, is het raadzaam, de eischen van geschiktheid nog eenigszins te verscherpen, door bepaaldelijk te vorderen, dat de *over te plaatsen* officier „gunstig" gesignaleerd zij.

Het stellen van dezen eisch is in het belang van het leger, waarheen de overplaatsing zal geschieden, en zal ook nuttig werken, ingeval slechts een beperkt aantal officieren kan worden overgeplaatst en de bepaald „gunstig" gesignaleerden dus een voorkeur zullen genieten.

Zulk een voorkeur dient ook te worden toegekend aan de kapiteins, die door vorigen dienst in het leger, waarbij zij wenschen over te gaan, de gelegenheid hebben gehad, zich een zekere mate van geschiktheid voor den dienst in dat leger eigen te maken.

§ 26. De beperking, ten aanzien van Indische tweede-luitenants voorgesteld, zal voorkomen, dat jonge officieren, gedurende den allereersten tijd van hun verblijf in Indië, gehoor gevende aan een wellicht sterk gevoel van terugverlangen naar het vaderland en naar achtergelaten betrekkingen en vrienden, zonder kennis van zaken een stap zouden doen, die hun wellicht later ernstig zou berouwen.

Ook voorkomt die beperking, dat binnen een zeer kort tijdsverloop ten tweeden male overtochtsgelden ten behoeve van eenig officier zouden zijn te betalen, alleen om aan diens wenschen te gemoet te komen.

In art. 8 is dan ook een termijn van 4 jaren dienst in Indië tot voorwaarde gesteld aan den officier, die op verzoek gedetacheerd zal worden; maar zulk een termijn zou te lang zijn, waar het een verzoek om overplaatsing geldt. Immers, daar de bevordering tot eerste-luitenant reeds na 4 jaren dienst als officier plaats zal vinden, zouden de Indische tweede-luitenants van overplaatsing bij het leger h. t. l. zijn uitgesloten en dit zou te meer ongewenscht zijn, omdat in de hieronder te bespreken artt. 20 en 21 wordt voorgesteld, juist de tweede-luitenants over te plaatsen zonder ruiling en met behoud hunner ancienneteit.

In aanmerking nemende, dat Indische tweede-luitenants na hun benoeming meermalen nog een halfjaar of langer in Nederland verblijven en dus bij hun aankomst in Indië reeds bijna een jaar ouderdom in rang kunnen hebben, wordt het billijk geacht, hen 2 jaren na die aankomst in de gelegenheid te stellen, bij het leger h. t. l. over te gaan.

Een uitzondering zal echter zijn te maken ten aanzien van hen, die binnen die 2 jaren Indië wegens ziekte hebben moeten verlaten. Een betrekkelijk groot deel van deze jonge officieren is waarschijnlijk physiek minder goed bestand tegen den invloed van het tropisch klimaat en het is dus wenschelijk, van hen niet te vorderen, dat zij nog voor een zekeren tijd naar Indië terugkeeren, alvorens in aanmerking te kunnen komen voor overplaatsing bij het leger h. t. l. Enkelen zullen zelfs in het geheel niet meer goedgekeurd worden voor den dienst in Indië en behooren dus bij het leger h. t. l. te kunnen overgaan, wanneer zij voor den dienst hierbij physiek geschikt zijn.

ad *art.* 17.

§ 27. Na hetgeen hierboven in § 6 is aangevoerd, schijnt een nadere toelichting van art. 17 overbodig.

Mocht echter de vraag worden gesteld, of het billijk is, dat de traktementen gedurende de zeereis alle komen ten laste der Indische begrooting, die dus van de kosten der overplaatsingen een grooter aandeel zal dragen dan de Nederlandsche Staatsbegrooting, dan is daarop te antwoorden, dat de wijze van aanvulling van het officierskorps in Indië — waartoe ook de overplaatsingen medewerken — uit den aard der zaak medebrengt, dat zeereizen worden gemaakt, doch dat de aanvulling van het officierskorps in Nederland geheel geschieden kan, zonder dat daarvoor zulke reizen noodig zijn.

ad *art.* 18.

§ 28. Onder verwijzing naar § 8 hierboven, zal thans worden aangegeven, op welken voet de gratificatiën voor uitrusting bij detacheeringen en overplaatsingen zouden zijn te regelen.

Daarbij is rekening te houden met de geringe uitgaven voor de aanschaffing van nieuwe uniform, volgens § 5 aan een detacheering verbonden, en met de in § 6 besproken vermindering der traktementen, gedurende de zeereizen toe te kennen.

Als algemeene regelen worden de navolgende voorgesteld:

het bedrag der gratificatiën wordt bij detacheeringen en overplaatsingen op denzelfden voet geregeld;

aan de Indische officieren, die krachtens punt *A* 3 en 4 van art. 4 der wet in Nederland worden gedetacheerd, wordt geenerlei gratificatie toegekend;

het bedrag der gratificatie, toe te kennen aan een officier, die krachtens punt *A* 5 of *B* 3 van art. 4 der wet wordt gedetacheerd, is in elk speciaal geval afzonderlijk te bepalen;

officieren, die overgeplaatst worden bij het leger, waarbij zij zijn gedetacheerd, en die ter zake dezer detacheering reeds een gratificatie genoten hebben, ontvangen bij die overplaatsing geenerlei gratificatie;

overigens worden grootere gratificatiën uitgekeerd bij detacheering naar de koloniën en bij overplaatsing naar Nederland, terwijl ook aan den officier, die voor de eerste maal een gratificatie voor uitrusting ontvangt, een hooger bedrag is toe te kennen, dan aan hem, die reeds vroeger een zoodanige gratificatie mocht hebben genoten;

eindelijk wordt aan de officieren, die bij overplaatsing of detacheering een zeereis naar de koloniën of naar Nederland moeten maken, vóór den aanvang dier reis slechts $^3/_5$- en na het volbrengen der reis $^2/_5$-deel der gratificatie uitgekeerd.

Op deze beginselen berust de volgende schaal van gratificatiën:

A.	Officieren van het leger h. t. l., die nog geen gratificatie voor uitrusting genoten hebben, hetzij bij benoeming tot officier, bij overplaatsing of bij detacheering . . . . . f	1 000
	Overigens	500

B.	Officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die nog geen gratificatie voor uitrusting bij overplaatsing of bij detacheering genoten hebben . . f	500
	Overigens:	
	a. bij overplaatsing of detacheering bij het leger h. t. l. . . . . „	250
	b. bij detacheering naar West-Indië . . . . . „	500.

ad *art.* 19.

§ 29. Ten aanzien van dit artikel kan worden volstaan met een verwijzing naar de toelichting in § 10 hierboven.

ad *art.* 20 *en* 21.

§ 30. Het ruim openstellen van de gelegenheid tot overplaatsing is zoowel in het belang van de personen zelven als van den dienst; omdat van de officieren meer ijver en toewijding is te verwachten in het leger, waarbij zij met voorliefde dienen, dan in dat, waarop zij reeds op jeugdigen leeftijd hun keuze hebben laten vallen, doch waarin zij zich later teleurgesteld mochten gevoelen.

Aan de andere zijde moet echter worden voorkomen:

dat de gang van de promotie in het eene leger belangrijk zou worden vertraagd, doordat van het andere een zeer groot aantal officieren overkomt zonder ruiling;

dat officieren, die reeds eenige jaren dienst als zoodanig hebben, in hun vooruitzichten op bevordering zouden benadeeld worden door overplaatsingen uit het andere leger; en

dat eenig officier in het leger, waarbij hij wordt overgeplaatst, een hoogere plaats in de ranglijst zou innemen, dan hij zou bekleeden, indien hij van den aanvang af in dat leger had gediend.

Deze denkbeelden konden — doch alleen in verband met het stelsel van bevordering in de subalterne rangen na een bepaald aantal dienstjaren — worden belichaamd in het vrij eenvoudige stelsel, neêrgelegd in de ontworpen artt. 20 en 21.

§ 31. Van de tweede-luitenants, die zonder ruiling en met behoud hunner ancienneteit kunnen overgaan, zal waarschijnlijk een niet onbelangrijk deel zich aanmelden, meer bepaaldelijk om uit het Nederlandsche bij het Indische leger te worden overgeplaatst.

De promotie tot de rangen boven dien van kapitein zal daardoor in het leger h. t. l. worden gebaat. In het Indische leger staan in dat geval de tweede-luitenants er aan bloot, oudere ranggenooten, die uit Nederland overkomen, boven zich in de ranglijst te zien plaatsnemen; doch aan deze nadeelige keus staan zij na 4-jarigen dienst als officier niet meer bloot, daar zij alsdan tot eerste-luitenant bevorderd worden. Ook kan dit nadeel geen grooten omvang nemen, daar overplaatsingen zonder ruiling uit Nederland slechts behooren te geschieden, zoolang er in Indië een incompleet aan officieren bestaat.

Dat het stelsel er toe kan leiden, zulk een incompleet bij het Indische leger in de toekomst tot geringere afmetingen terug te brengen of wellicht geheel te doen verdwijnen, is als een gewichtig voordeel aan te merken.

§ 32. Zoodra de officier den eerste-luitenantsrang heeft bereikt, is hij gevrijwaard voor de kans, nog benadeeld te worden in zijn vooruitzichten op promotie, doordat zijn ranggenooten, die zonder ruiling uit het andere leger overkomen, onderaan in de rang-lijst der eerste-luitenants worden geplaatst en kapiteins niet anders dan met ruiling kunnen overkomen.

Ruiling — voor kapiteins de eenige wijze van overplaatsing — zal ook voor de eerste-luitenants het meest verkieslijk zijn; in beide rangen behoudt de jongste der twee ruilende officieren zijn ancienneteit geheel, de oudste ten deele, zoodat geen der overige officieren van de beide legers door zoodanige ruiling in zijn bevorderingskansen benadeeld wordt.

Door deze vrijgevige bepalingen op de overplaatsingen wordt voor ieder officier, zoolang hij den kapiteinsrang nog niet bereikt heeft — dus gedurende 12 jaren — de gelegenheid opengesteld, bij het andere leger over te gaan, ook al meldt zich van dit leger geen ranggenoot aan, met wien hij zou kunnen ruilen.

Ook daarna blijft in den kapiteinsrang — dus nog gedurende vele jaren — de gelegenheid, om overgeplaatst te worden, bestaan, zij het dan ook uitsluitend met ruiling.

Naar men meent, zal op deze wijze ruimschoots tegemoet zijn gekomen aan de wenschelijkheid, hierboven in het slot van § 15 gereleveerd, om n.l. enkele Indische officieren, die voor het tropisch klimaat geheel ongeschikt zijn, ook in de hoogere rangen voor den dienst in Nederland te kunnen behouden.

Ter wille van deze officieren nog verder te gaan, bijv. door hen ook in den kapiteinsrang zonder ruiling over te plaatsen, wordt om verschillende redenen stellig ontraden.

De bevorderingskansen der Nederlandsche officieren zouden daaronder lijden; het leger h. t. l. zou in de hoogere rangen een allicht te groot aantal officieren tellen, wier lichaamsgestel minder krachtig gebleken is; aan de physiek minder sterke individuen zou een belangrijk prerogatief boven hun krachtiger kameraden worden toegekend.

Maar wat vooral klemt, is het bezwaar, dat minder gewenschte practijken niet geheel zouden zijn te voorkomen. Zonder hierop nader in te gaan, is bijv. het geval denkbaar, dat een Indisch kapitein, die een groot aantal jaren in de tropen doorgebracht heeft, van de bedoelde bepaling misbruik zou maken, om overplaatsing bij het leger h. t. l. te verkrijgen, ten einde wellicht al zeer spoedig daarna zijn recht op pensioen te doen gelden en zich dan een pensioensbedrag te zien toegekend, aanmerkelijk grooter, dan wanneer hij als Indisch officier ware gepensionneerd, een pensioensbedrag dat bovendien nog ten laste van de Staatsbegrooting zou komen.

§ 33. Ten aanzien van de laatste zinsnede van art. 21 kan volstaan worden met een verwijzing naar de toelichting, hierboven in § 4 gegeven.

ad *art.* 22.

§ 34. Deze bepaling is noodig omdat, zonder haar, de eerste-luitenant, die overgeplaatst wordt met geheel of gedeeltelijk verlies zijner ancienneteit, dit verlies van zelf weêr zou inhalen zoodra hij, 8 jaren eerste-luitenant zijnde, tot kapitein bevorderd zou moeten worden; uit den aard der zaak mag hiervan geen sprake zijn.

ad *art.* 23

§ 35. In veel gevallen zal het voor de officieren moeilijk, en somtijds zelfs onmogelijk, zijn met ranggenooten van het andere leger, die met hen zouden willen ruilen, overleg te plegen en tot eene schikking te geraken.

Het zal dus voor de officieren in het algemeen wenschelijk zijn, dat de Departementen van Oorlog en van Koloniën daarbij hun tusschenkomst verleenen.

Door de wijze, waarop die tusschenkomst in art. 23 is geregeld, wordt tevens voorkomen, dat de inwilliging van een verzoek om overplaatsing met ruiling afhankelijk zou zijn van de omstandigheid, of de adressant al of niet er in geslaagd is, ter zake een schikking te treffen met een ranggenoot van het andere leger. Integendeel wordt daarbij een alleszins billijke voorkeur toegekend aan de oudere officieren, zoodat ieder officier op zijn beurt de meeste kans verkrijgt, zijn verzoek ingewilligd te zien en het verlies aan ancienneteit, dat een deel der overgeplaatste officieren noodwendig moet leiden, zoo gering mogelijk zal zijn.

Aan het verleenen van deze wenschelijke tusschenkomst door de beide genoemde departementen van algemeen bestuur in Nederland zouden echter bezwaren verbonden zijn, indien de verzoeken om overplaatsingen met ruiling niet periodiek werden afgedaan.

In het belang van de betrokken officieren is de duur der periode zoo kort mogelijk — met het oog op de eischen der practijk, op een halfjaar — gesteld.

Om zeker te zijn, dat bij de te nemen halfjaarlijksche beslissing geen eerste-luitenants zonder ruiling worden overgeplaatst, die dit, met het oog op het algeheele verlies

hunner ancienneteit niet zouden wenschen, is het noodig te bepalen, dat de verzoekschriften der officieren van dezen rang allen twijfel ter zake behooren op te heffen.

Zulk een overplaatsing van eerste-luitenants zonder ruiling is noodig, wanneer zich van het eene leger meer officieren van dezen rang voor overgang met ruiling hebben aangemeld dan van het andere. Intusschen kunnen dan de wenschen van hen, die ook zonder ruiling willen overgeplaatst worden, slechts ingewilligd worden, voor zoover de belangen van den dienst zich daartegen niet verzetten, bijv. doordat het officierskorps, waarbij de adressanten verlangen over te gaan, reeds compleet is. Hierin voorziet de aanhef van art. 20.

De schriftelijke kennisgeving, waarvan in punt *C* sprake is, is vooral noodig voor officieren in Indië, die wellicht in afgelegen buitenbezittingen garnizoen houden. Bovendien is het beter, de namen der officieren, wier verzoeken tot de eerstvolgende halfjaarlijksche beslissing worden aangehouden, niet te publiceeren, omdat daaruit zou zijn af te leiden, dat de in die publicatie niet genoemde officieren, van wie bekend is, dat zij overplaatsing gevraagd doch nog niet verkregen hebben, daarvoor niet in aanmerking zijn gebracht op grond van eene ongunstige beoordeeling.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE V.

WIJZIGINGEN.

aan te brengen in de wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 128) tot Regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der officieren bij de landmacht, —

met

TOELICHTINGEN.

WIJZIGINGEN, aan te brengen in de wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 128), tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der officieren bij de landmacht, gewijzigd bij de wetten van 11 Juli 1855 (Staatsblad n°. 74) en van 2 Augustus 1880 (Staatsblad n°. 145).

Artikel 1 te lezen als volgt:

„Artikel 1.

„§ 1. De luitenants van alle wapens en dienstvakken worden, voor zooveel zij, wat gedrag, dienstijver en bekwaamheid betreft, de noodige waarborgen opleveren van geschiktheid voor den hoogeren rang, periodiek bevorderd, derwijze, dat de tweede-luitenants bij 4 jaar ouderdom in rang tot eerste-luitenant, en deze bij 8 jaar — de militaire apothekers bij 10 jaar — ouderdom in rang, tot kapitein bevorderd worden.

„§ 2. De bevordering tot de rangen boven dien van kapitein geschiedt door Ons uit de meest geschikte officieren van den naast voorgaanden rang.

„De kapiteins moeten, in tijd van vrede, ten minste *vier*, en de officieren van iederen hoogeren rang, ten minste *twee* jaar in hunnen rang hebben gediend, alvorens voor bevordering in aanmerking te komen.

„Tot bevordering in tijd van oorlog wordt ten minste de helft van den diensttijd in de vorige alinea aangegeven vereischt."

Artikel 2 te lezen als volgt:

„Artikel 2.

„De bepalingen van artikel 1 zijn niet toepasselijk op de Vorsten van Ons Huis."

„Artikel 3.

„Van de bepalingen van artikel 1 kan door Ons worden afgeweken tot belooning van een schitterend wapenfeit of van eene uitstekende militaire daad.

„Van de bepalingen van art. 1, § 1, en van de laatste alinea van dat artikel kan bovendien door Ons worden afgeweken, bijaldien de verliezen voor den vijand ondergaan het onmogelijk maken om op andere wijze in de aanvulling van de opengevallen plaatsen in de rangen boven dien van kapitein te voorzien.

„In de besluiten, krachtens dit artikel genomen, moet de reden van de bevordering uitdrukkelijk worden vermeld."

Artikel 5 komt te vervallen.

Artikel 6 als voren.

Artikel 8 als voren.

Artikel 17 te lezen als volgt:

„De officieren van den provincialen en plaatselijken staf, benevens de magazijnmeesters der artillerie, officier zijnde, de administrateurs van kleeding en de directeuren der militaire hospitalen kunnen tot eene rangverhooging in aanmerking worden gebracht, wanneer enz. (gelijk thans, met weglating van de woorden „en wapening")."

Artikel 24 komt te vervallen.

TOELICHTINGEN op de voorgestelde wijzigingen in de wet van 21 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 128) tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der officieren bij de landmacht.

Dat en waarom de Commissie periodieke bevordering der luitenants voorstelt, is elders uiteengezet (zie toelichting bij het wetsontwerp; bijl. II), ook welke gronden haar bewogen om de eischen van geschiktheid voor den hoogeren rang voor de luitenants te redigeeren zooals in art. I is geschied (zie toelichtingen bij de wijzigingen in de Regeling der bevordering enz.; bijl. VI).

Bij de bewerking van het gedetailleerde voorstel om het beginsel der periodieke bevordering in te voegen in de bestaande bepalingen betreffende bevordering en ontslag van de officieren van het leger h. t. l., heeft de Commissie zich gesteld op het standpunt, dat die bepalingen alleen zouden zijn te wijzigen, voor zooveel de invoering van bedoeld beginsel dat stellig vordert.

Daarbij drong zich intusschen de vraag op of de gelegenheid van bevordering bij keuze, thans voor luitenants weggelegd in art. 5 der wet, behouden mag worden, als den officieren van dien rang *periodieke* bevordering wordt verzekend.

De Commissie vindt daartoe niet alleen geen aanleiding, zij moet dat behoud zelfs beslist ontraden; het past niet in haar stelsel, dat ten doel heeft — met het oog op de overplaatsingen en detacheeringen tusschen de beide legers onderling — zorg te dragen, dat in *subalterne* rangen de tijdgenooten steeds, voor zooveel zij bevordering verdienen, gelijk en geleidelijk opgaan in bevordering, en onderling in dezelfde ancienneteitsverhoudingen verblijven, waarin zij bij de benoeming tot officier tot elkander stonden.

Maar overigens liet de Commissie, in hare voorstellen, de bestaande methode van bevorderen — het keuze-stelsel bij en na de bevordering tot hoofdofficier — onaangetast.

In dezen gedachtengang heeft zij de bepalingen van art. 1 en 5 der wet omgewerkt in het *nieuwe* art. 1, waarin de slotalinea van het *bestaande* art. 1 is weggelaten, omdat de inhoud dier alinea, maar zij meent, slaat op toestanden in het leger, die zich sedert 1851 hebben gewijzigd en thans niet meer bestaan.

Volgens de voorlaatste alinea van het nieuwe art. 1 behoeft in oorlogstijd alleen te kunnen worden losgelaten de thans voor de bevordering der kapiteins en hoofd- en opperofficieren *bestaande* en in de daaraan voorafgaande alinea *behouden* beperkende bepaling. De bedoeling is, dat de periodieke bevordering der *luitenants* in oorlogstijd *onveranderd* voortgang hebbe. Er is geen reden om te dien opzichte in oorlogstijd minder eischend te zijn dan in vredestijd, en de aan het stelsel der Commissie inherente open formatie, voor luitenants en kapiteins te zamen, maakt het onnoodig in dit opzicht in oorlogstijd anders te handelen dan in vredestijd.

Om de mogelijk schadelijke gevolgen voor den dienst te kunnen ontgaan, die de bepaling der slotalinea van art. 1 zou *kunnen* opleveren, is — op het voetspoor van de bestaande bepalingen — de 2de alinea van het nieuwe art. 3 opgenomen, welk artikel overigens geen toelichting behoeft, daar het van zelf spreekt, dat de luitenants, ondanks de periodieke bevordering, toch niet zouden mogen worden uitgesloten van het voorrecht om buitengewone bevordering te verwerven, door hun gedrag tegenover den vijand.

In art. 2 is het woord „bepaling" in den meervoudsvorm gebezigd; omdat er natuurlijk geen reden is om de Prinsen van den bloede wel aan één bepaling van art. 1 te onderwerpen, niet aan de andere. Men heeft de bestaande redactie overigens behouden, niettegenstaande men meent, dat de *bedoeling* van het voorschrift eigenlijk is die Prinsen los te maken van *al* de bepalingen der geheele wet.

Dat art. 8 der wet moet uitvallen is duidelijk, waar de open formatie voor luitenants en kapiteins elk oogenblik kan en zal meebrengen, dat aan de kapiteins luitenantsdiensten worden opgelegd en omgekeerd.

De voorgedragen wijziging van art. 17 is een noodzakelijk gevolg van het uitvallen van art. 8 der wet.

De bepaling van art. 24 wordt vervangen door het door de Commissie ontworpen wetsontwerp

Speciaal heeft de Commissie zich nog afgevraagd, of de wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145) tot regeling van de betrekkingen en rangen, de ogleiding en de bevordering van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht ongewijzigd zou kunnen blijven.
De vraag werd bevestigend beantwoord; omdat het nieuw ontworpen art. 1 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) niet derogeert aan de bepaling van art. 10 der zooeven genoemde wet van 1880. Om welke redenen de Commissie *alleen* voor de periodieke bevordering der apothekers den eisch van een 10-jarigen diensttijd als eerste-luitenant behield, is uiteengezet in de toelichting van de voorgedragen wijziging der voor de *Indische* officieren geldende bepalingen omtrent bevordering en ontslag.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE VI.

WIJZIGINGEN,

aan te brengen in het Koninklijk besluit van 24 November 1859, n°. 69, houdende Regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen van de Europeesche officieren der in Nederlandsch-Indië aanwezige landmacht;

met

TOELICHTINGEN.

WIJZIGINGEN, aan te brengen in het Koninkliik besluit van 24 November 1859 n°. 69, houdende „Regeling van de bevordering, het ontslag en het op nonactiviteit stellen van de Europeesche officieren der in Nederlandsch-Indië aanwezige landmacht", zooals dit door verschillende Koninklijke besluiten, laatstelijk door dat van den 7den Juni 1900 n°. 78 is gewijzigd. (Indisch Staatsblad 1860, n°. 26, etc.)

Iste Afdeeling.

I. Art. 4, sub 2, de aanhef te lezen: „dat de kapiteins en hoofdofficieren, die ter zake van het waarnemen van speciale dienstbetrekkingen bij hun wapen in Nederlandsch-Indië enz."

2. Art. 5 te lezen:

„De luitenants van alle wapens en dienstvakken worden, voor zooveel zij, wat gedrag, dienstijver en bekwaamheid betreft, de noodige waarborgen opleveren van geschiktheid voor den hoogeren rang, periodiek bevorderd, derwijze dat de tweede-luitenants bij 4 jaren ouderdom in rang tot eerste-luitenant en deze bij 8 jaren — de militaire apothekers bij 10 jaren — ouderdom in rang, tot kapitein bevorderd worden.

„De kapiteins en hoofdofficieren beneden den rang van kolonel van alle wapens en dienstvakken worden, — voor zooveel zij, wat gedrag, dienstijver en bekwaamheid betreft, de noodige waarborgen opleveren van geschiktheid voor den hoogeren rang, — bevorderd, met inachtneming van het beginsel, dat voor den rang, in welken de vacatures bestaan, worden genomen de oudsten in rang van den naastvoorgaanden rang.

„Van deze bepalingen kan alleen worden afgeweken:

„1°. tot belooning van een schitterend wapenfeit of eene uitstekende militaire daad, en

„2°. met Onze speciale machtiging, indien een kapitein of hoofdofficier blijken gegeven heeft van buitengewone militaire talenten, die hem bijzonder geschikt maken om in hoogere rangen den lande belangrijke diensten te bewijzen."

3. Art. 6 te lezen:

„In de voordrachten tot bevordering van kapiteins en hoofdofficieren beneden den rang van kolonel worden geene officieren opgenomen, die niet in Nederlandsch-Indië aanwezig zijn.

„Deze bepaling is niet van toepassing op kapiteins en hoofdofficieren, voor zoolang zij afwezig zijn:

„1°. krachtens punt *A* sub 1, 2 of 5, dan wel punt *C* van art. 4 of krachtens art. 5 der wet van . . . . .

„2°. met verlof, wegens langdurigen dienst, met behoud van aanspraak op bevordering;

„een en ander met dien verstande, dat in al deze gevallen alleen de rang bekomen kan worden, die onmiddellijk staat boven dien, welke de officier bekleedde op het oogenblik van zijn vertrek uit Indië.

„Aan kapiteins en hoofdofficieren, aan wie op 't oogenblik, dat zij voor bevordering aan de beurt waren, de geschiktheid voor den hoogeren rang was toegekend, doch die ten gevolge van de toepassing van dit artikel, in bevordering zijn voorbijgegaan, wordt bij eventueele bevordering na terugkomst in Nederlandsch-Indië, ouderdom in rang toegekend boven degenen van hun wapen of dienstvak, die, jonger in rang, inmiddels reeds tot den naastvolgenden hoogeren rang werden bevorderd. Deze bepaling is niet van toepassing op officieren, die in bevordering zijn voorbijgegaan wegens afwezigheid met buitenlandsch verlof buiten bezwaar van den lande, of wegens non-activiteit om eenige reden niet genoemd in art. 9."

4. Art. 7 te vervangen door:

„Art. 7. Mede worden in de voordrachten tot bevordering van kapiteins en hoofdofficieren beneden den rang van kolonel niet opgenomen zij, die, hoewel in Nederlandsch-Indië aanwezig:

„*a.* non-actief zijn om eenige reden, niet genoemd in art. 9;

„*b.* met verlof zijn buiten bezwaar van den lande."

5. Art. 8 te lezen:

„Bij de bepaling van den ouderdom in rang voor de bevordering van luitenants overeenkomstig art. 5, telt niet mede:

„*a.* de tijd, doorgebracht op non-activiteit, hetzij in of buiten Nederlandsch-Indië, om eene reden, niet genoemd in art. 9;

„*b.* de tijd doorgebracht met verlof buiten bezwaar van den lande."

6. Art. 12 te lezen als:

„Art 9. Non-activiteit, ten gevolge van:

„*a.* het terugkeeren, hetzij van buitenlandsch verlof, hetzij uit krijgsgevangenschap;

„*b.* het geheel of gedeeltelijk ontbinden van korpsen of diensten;

„*c.* het opheffen van betrekkingen;

„*d.* voor den vijand bekomen wonden, of

„*e.* wegens herstel van gezondheid,

„heeft geen invloed op de voordrachten voor bevordering.

7. Art. 10 vervalt.

8. Art 13 vervalt.

9. In art. 15 worden de woorden: „*van het eerste lid*" veranderd in: „*van de eerste twee alinea's.*

10. Art. 16 te lezen, zooals het gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 7 Juni 1900 n°. 78.

11. Art. 19 (zooals dit gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 7 Juni 1900 n°. 78). De aanhef van de 4de alinea te lezen: „De kapiteins-magazijnmeesters enz."

De 5de alinea te lezen: „De kapiteins-magazijnmeesters mogen een ranggenoot, als in den eersten zin van de vorige alinea bedoeld, alleen dan in bevordering voorbijgaan, wanneer diens bevordering wordt opgehouden: óf doordien hij niet voldeed aan de eischen in de tweede alinea van art. 5 gesteld, dan wel ten gevolge van de toepassing van de artt. 6 of 7."

6de alinea. „Officieren-magazijnmeesters" te wijzigen in „kapitein-magazijnmeesters."

12. Art. 20 (zooals dit gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 7 Juni 1900 n°. 78) sub *b* te lezen: „bij het korps officieren-kwartiermeesters, door benoeming."

13. Art. 21, 23, 24 en 25 te lezen, zooals zij gewijzigd zijn bij Koninklijk besluit van 13 November 1882 n°. 25 (*Indisch Staatsblad* van 1883 n°. 185) en bij Koninklijk besluit van 24 Juli 1884 n°. 49 (*Indisch Staatsblad* van 1884 n°. 57), met dien verstande dat:

„*a.* art. 2 § 4 van eerstgenoemd Koninklijk besluit moet vervallen.

„*b.* Het eerste lid van art. 2 § 5 van dat besluit moet gelezen worden, als volgt:

„Aan officieren van gezondheid en militaire apothekers, die in bevordering alleen worden voorbijgegaan; omdat zij niet geacht kunnen worden de vereischte kunde voor den hoogeren rang te bezitten, wordt bij hunne bevordering ouderdom in rang toegekend boven degenen die hen voorbijgingen."

14. Art. 22 zooals dit gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 7 Juni 1900 n°. 78, vervalt.

15. Art. 26, punt 2, vervalt.

16. Art. 27 vervalt.

TOELICHTINGEN op de Wijzigingen, welke worden voorgesteld aan te brengen in de Regeling van de bevordering, het ontslag en het op nonactiviteit stellen van de Europeesche officieren der in Nederlandsch-Indië aanwezige landmacht.

Ad 1. Met het oog op het grondbeginsel der voorgestelde wet, regelende het brengen van een nauwer verband tusschen de officierskorpsen van het leger hier te lande en van het leger in Nederlandsch-Indië, waarbij wordt aangenomen, dat tweede-luitenants na 4 jaren en eerste-luitenants na 8 jaren dienst als zoodanig, bevorderd worden respectievelijk tot eerste-luitenant en tot kapitein, kan de in art. 4 sub 2°. bedoelde bevordering slechts betrekking hebben op kapiteins en hoofdofficieren.

De bijvoeging van de woorden: „in Nederlandsch-Indië", geschiedt om duidelijk te maken dat het à la suite van hun wapen gevoerd worden krachtens art. 1 van het ontwerp van wet hier buiten gesloten is.

Ad 2. Dit artikel 5 regelt thans eerst de bevordering van de luitenants en daarna die van de kapiteins en de hoofdofficieren beneden den rang van kolonel. De eerste geschiedt naar het aantal dienstjaren, de tweede volgens ancienneteit.

Voor de militaire apothekers der 2de klasse is de termijn, gedurende welken zij in dien rang moeten dienen alvorens tot militair apotheker 1ste klasse — kapitein — bevorderd te kunnen worden, gesteld op 10 jaar, in overeenstemming met den thans daarvoor gestelden termijn, in § 4 van art 2 van het Koninklijk besluit van 13 November 1882, n°. 25, (*Indisch Staatsblad* van 1883, n°. 185). Het is der Commissie niet onbillijk voorgekomen dezen termijn te behouden. Om de bevordering van deze categorie van officieren te schoeien op de algemeene leest van het aangenomen stelsel, met behoud van de gunstige bepaling omtrent hunne bevordering na 10 jaren dienst als officier, zou het rationeel wezen hen 2 jaren in den tweede-luitenants- en 8 jaren in den eerste-luitenantsrang te laten dienen. Nu voor hen echter de rang van tweede-luitenant niet bestaat, meent de Commissie dat zij niet weder ware in te voeren; maar kan ook geen termen vinden om hen na 8 jaren dienst reeds tot kapitein te doen bevorderen.

De omschrijving van de eischen, waaraan een officier moet voldoen om voor bevordering in aanmerking te kunnen komen is, naar de overtuiging der Commissie, meer in overeenstemming gebracht met de eischen welke in werkelijkheid gesteld kunnen en mogen worden. Het aanwezig zijn van de „volkomen geschiktheid" voor den hoogeren rang is bijna nooit te constateeren. Bovendien is de eisch thans te vaag gesteld, zoodat zij voor verschillende uitleggingen vatbaar is, en daardoor in de toepassing te veel afhankelijk wordt van persoonlijke inzichten van verschillende chefs.

Ten einde niet meer te eischen dan in werkelijkheid gegeven kan worden, luidt de thans gekozen omschrijving, dat de candidaat de „noodige waarborgen" moet opleveren van geschiktheid voor den hoogeren rang.

De woorden „vereischte kunde" zijn vervangen door „bekwaamheid", waardoor de twijfel wordt opgeheven omtrent den omvang van de beteekenis der vervallen woorden. Naar het oordeel der Commissie toch sluit „bekwaamheid" zoowel theoretisch als practisch „geschiktheid" in, wat niet geheel het geval is met de woorden „vereischte kunde".

In de 2de alinea wordt gesproken van kapiteins en hoofdofficieren beneden den rang van kolonel. De Commissie heeft door deze uitdrukking ruimte willen laten voor eene mogelijk latere afschaffing van den majoorsrang, zooals thans reeds is voorgesteld in een aanhangig wetsontwerp betreffende eene reorganisatie van het leger h. t. l.

De 2de alinea van art. 5, regelende de bevordering bij keuze, is gewijzigd in dien zin, dat de onder 2°. bedoelde bevorderingen alleen aan kapiteins en hoofdofficieren ten deel zullen kunnen vallen.

De Commissie heeft ernstig overwogen of, bij de naleving van de door haar voorgestane beginselen tot regeling van de bevordering der officieren, algeheele handhaving is aan te bevelen van de thans geldende bepalingen betreffende bevordering bij keuze.

Zij gelooft het niet.

Voor zooveel die bepalingen bevordering bij keuze gedoogen, tot belooning van een schitterend wapenfeit of van een uitstekende militaire daad, acht de Commissie ze voor het Indische leger, dat zoo telkens geroepen is om daadwerkelijk in den strijd de wapens te voeren, een uitstekend middel om een flinken geest in het officierskorps te houden.

Buitengewone bevordering op den hierbedoelden grond brengt een heilzame emulatie te weeg en behoeft tot geen wangunst te leiden, omdat de gronden voor de belooning steeds in een helder daglicht verschijnen.

Anders is het met de bevordering bij keuze, die bij het vigeerende voorschrift mogelijk is, ook ter belooning van *minder onbetwistbare* verdiensten. Terecht heeft de Regeering — naar het oordeel der Commissie — van die mogelijkheid, door het bepaalde sub 2 van art. 5 geopend, een uiterst spaarzaam gebruik gemaakt, onder de speciale contrôle van het Opperbestuur. Bij den tragen gang van de bevordering in de subalterne rangen, die het vigeerend stelsel van bevordering soms medebrengt, is het wellicht een enkele maal onmisbaar geweest het middel toe te passen: maar ook deze grond zal komen te vervallen, althans wat de subalterne rangen betreft, als de Regeering er toe kan besluiten, overeenkomstig het voorstel der Commissie, voor die rangen periodieke bevorderingen in te voeren. En de Commissie acht *eénstemmig* de bevordering bij keuze, op grond van andere dan voor den vijand gebleken bijzondere militaire deugden, in een klein leger, waarin de officieren zoozeer in de gelegenheid zijn om door eigen aanschouwing elkanders goede eigenschappen en zwakke zijden te leeren kennen, voor het behoud van den goeden geest in het officierskorps zeer gevaarlijk. Maar zij erkent, dat er gevallen denkbaar zijn, waarin het onmisbaar is, dat een bepaald kapitein of hoofdofficier spoedig gebracht worde op de plaats, die hij door bijzondere ontwikkeling, met daarmede gepaard gaande zeldzame karaktereigenschappen, niet alleen gerechtigd is in te nemen, maar *in het belang van den dienst moet* innemen. Zij kan zich, bijv. — om een concreet geval aan te geven — voorstellen, dat er onder verschillende zeer geschikte hoofdofficieren één is, dien men wenscht te bestemmen om al spoedig bijv. als Gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden op te treden. En dan behooren de bepalingen ruimte te laten, om zoodanig hoofdofficier tijdig den rang te verzekeren, dien hij bij de vervulling van de bedoelde taak behoort te bekleeden. Eischt het belang van den dienst, dat eenige hoofdofficieren zich op die wijze bij bevordering zien voorbijgaan, dan moge hun dit niet aangenaam zijn, plicht vordert, dat zij dit offer aan het belang der gemeenschap brengen.

In dezen zin veroorlooft de Commissie zich eene herziening van de bepalingen betreffende de bevordering aan te bevelen.

Ad 3. Het voorgestelde art. 6 betreft alleen de bevordering tot en van hoofdofficieren beneden den rang van kolonel, die niet in Indië aanwezig zijn. Na de daarover gevoerde discussiën is de commissie tot het besluit gekomen, dat in het algemeen afwezigheid uit Indië tijdelijk van het maken van bevordering moet uitsluiten. Detacheeringen echter op den voet van de sub 1 van dit artikel aangehaalde punten moeten daarop, als zijnde de hieruit voortvloeiende afwezigheid onafhankelijk van den wil van den belanghebbende, dan wel in het belang van den Staat, eene uitzondering maken. Evenzoo komt het billijk voor eene uitzondering te maken voor hen, die van buitenlandsch verlof wegens langdurig verblijf gebruik maken, omdat dit verlof niet alleen

dient om dien officier te beloonen voor zijne bewezen diensten, maar tevens om hem tijdelijk te onttrekken aan den invloed van het tropisch klimaat en daardoor beter geschikt te maken voor zijn dienst, waarmede dus het leger in het algemeen gebaat is.

Het wordt echter niet wenschelijk geacht deze uitzonderingen onbegrensd te laten, op grond waarvan de bepaling is behouden, dat slechts de rang bekomen kan worden onmiddellijk volgende op dien, welke bekleed werd bij het verlaten van *Indië*.

Behoudens de aan het slot van dit artikel genoemde gevallen, heeft de uitsluiting van bevordering gedurende de afwezigheid geen blijvenden invloed op de anciënneteit van den betrokken officier. Bij bevordering na terugkomst neemt hij weder in de ranglijst de plaats in, welke hem zou toekomen, wanneer hij niet afwezig ware geweest.

Ad 4. Art. 7 van het bestaande voorschrift vervalt en wordt vervangen door een nieuw, waarin de gevallen worden aangegeven, waarbij kapiteins en hoofdofficieren beneden den rang van kolonel in bevordering worden voorbijgegaan, terwijl zij in *Nederlandsch-Indië* aanwezig zijn.

Ad 5. Art. 8 is nieuw. In verband met de aangenomen periodieke bevordering heeft de Commissie gemeend voor de bevordering van luitenants, behoudens de geschiktheid, slechts den eisch te moeten stellen, dat de ouderdom in rang, dus het aantal dienstjaren, aanwezig zij. Dientengevolge heeft verlof wegens ziekte, of afwezigheid uit *Indië* geen invloed op de bevordering, mits niet vallende onder de punten *a* en *b*. De tijd toch in deze twee gevallen bedoeld kan bezwaarlijk als diensttijd gerekend worden. Door deze ruime opvatting zullen, naar vermeend wordt, de detacheeringen zeer in de hand worden gewerkt.

Ten overvloede wordt aangeteekend, dat onder ouderdom in rang, effectieve dienstjaren verstaan worden, zoodat de diensttijd in de tropen hier niet dubbel geteld wordt.

Ten gevolge van de invoeging van dit artikel schuiven de artt. 8 en 9 een nummer op.

Ad 6. Dit artikel, voorkomende als art. 12 in de bestaande „Regeling enz." is voor een geregelden gedachtengang, met eenige wijziging in den vorm en de redactie, thans opgenomen als art. 9. Het geeft eene opsomming van de gevallen van non-activiteit, die naar het oordeel der Commissie geen invloed moeten uitoefenen op de bevordering der officieren.

Ad 7. Daargelaten dat de redactie van art. 10, zooals dit thans luidt, niet gelukkig is, meent de Commissie dat het geheel vervallen moet. Door de open formatie van kapiteins en luitenants toch, welke het voorgestelde stelsel medebrengt, zal het meermalen voorkomen, dat pelotons door kapiteins gecommandeerd worden. Bovendien is het behoud van dit artikel onnoodig; omdat het verleenen van hoogere rangen, dan die verbonden aan de bekleed of waargenomen wordende betrekking, in strijd zou zijn met de vastgestelde organisatie of formatie en daardoor met de vastgestelde finantieele consequentiën.

Ad 8. Dit artikel vervalt; omdat het verwerkt is in de art. 6, 7 en 8.

Ad 10. De wijziging, welke art. 16 ondergaan heeft bij het Koninklijk besluit van 7 Juni 1900 n°. 78, betreft alleen de toepasselijk-verklaring van „de vorenstaande bepalingen" op de — sedert in het leven geroepen — magazijnmeesters der genie en der militaire administratie en op de officieren van den gewestelijken staf.

Ad 11. In verband met de aangenomen periodieke bevordering van luitenants kan de in de 4de alinea bedoelde bevordering alleen die tot hoofdofficier zijn.

De 5de alinea moet aangevuld worden met de in art. 6 en 7 genoemde gevallen, waarin niet in Nederlandsch-Indië aanwezige kapiteins of hoofdofficieren in bevordering worden voorbijgegaan.

In de 6de alinea moet, om dezelfde reden als boven „officieren-magazijnmeesters" veranderd worden in „kapitein-magazijnmeesters."

Ad 12. Daar bij het korps officieren-kwartiermeesters in Indië geen hoofdofficieren zijn, kan de aanvulling alleen door benoeming geschieden.

Ad 13. § 4 van het aangehaalde Koninklijk besluit kan vervallen, aangezien de bevordering van officieren van den geneeskundigen dienst reeds geheel geregeld wordt in art. 5. Wel is waar wordt daardoor eenig voordeel verkregen door de officieren van gezondheid der 2de klasse, die niet meer 8 Indische dienstjaren behoeven te hebben, alvorens voor bevordering in aanmerking te kunnen komen; maar de Commissie meent dat dit voordeel kan en moet worden geneutraliseerd door de regeling der periodieke traktementsverhooging van deze officieren.

Ad 14. Daar de bevordering der militaire paardenartsen geregeld is bij art. 5, kan dit artikel vervallen.

Ad 15. De in deze 2de alinea bedoelde overplaatsing of detacheering is thans nader geregeld in het voorgestelde wetsontwerp.

Ad 16. Ook deze aangelegenheid is in het voorgestelde wetsontwerp geheel geregeld.

HOOFDSTUK II.

BIJLAGE VII.

WIJZIGINGEN,

aan te brengen

in het Reglement op het verleenen van verloven naar Europa
aan de officieren van het leger in Nederlandsch Indië
(Koninklijk besluit van 24 Juli 1893, n°. 35,
Indisch Staatsblad n°. 237);

met

TOELICHTINGEN.

WIJZIGINGEN, aan te brengen in het Reglement op het verleenen van verloven naar Europa aan de officieren van het leger in Nederlandsch-Indië (Koninklijk besluit van 24 Juli 1893 n°. 35, Indisch Staatsblad n°. 237).

Art. 1. In de laatste alinea aan den eersten zin toevoegen:

„voor zooveel hij gedurende dien tijd, ingevolge het bepaalde bij art. 6 en 8 van de regeling betreffende de bevordering enz. (Koninklijk besluit van 24 November 1859 n°. 69 *Indisch Staatsblad* 1860 n°. 26, zooals zij is gewijzigd, laatstelijk bij . . . . . .), voor bevordering in aanmerking kan worden gebracht."

Art. 2. De 1ste alinea te lezen:

„De in art. 1, eerste alinea, sub 1°. en 2°. vermelde verloven worden verleend voor den tijd van één jaar."

De 2de alinea te lezen:

„Aanspraak op verlof wegens langdurigen dienst wordt tweemaal verkregen, den enz."

Art. 3, 4, 5 en 6 onveranderd.

Art. 7. De 1ste alinea te lezen:

„De verloven naar Europa, onder genot van verlofstraktement, kunnen door den Minister van Koloniën wegens ziekte worden verlengd, telkens voor den tijd van zes maanden, met behoud van verlofstraktement, mits daardoor het verlofstractement niet langer dan drie jaren genoten worde."

Art. 8 te vervangen door:

„Ieder verlofganger is gehouden van zijne aankomst in Europa, in persoon of schriftelijk (bij aangeteekenden brief), kennis te geven aan het Ministerie van Koloniën, binnen acht dagen na debarkement, met zoodanige adresopgave, dat hij ten allen tijde te bereiken is.

„Eveneens is ieder verlofganger verplicht zich, in persoon of schriftelijk, te melden bij den commandant van het onderdeel van het leger in Nederland (1), waarbij hij tijdens zijn verlof is ingedeeld en à la suite gevoerd, — en dat wel, zoodra hij van die indeeling heeft kennis gekregen.

„De officier-verlofganger, die verzuimt zich overeenkomstig de eerste alinea van dit artikel tijdig aan te melden bij het Ministerie van Koloniën, geniet geen verlofstraktement tot op den dag, waarop zijne persoonlijke of schriftelijke melding is ontvangen door den chef, in de tweede alinea bedoeld."

---

(1) *Hier* gewaagt de Commissie van „het leger in Neder'and" en niet van het „leger h.t.l."; omdat de eerstbedoelde terminologie thans ook elders voorkomt in de verordening, die hier ter wijziging wordt voorgedragen.

Art. 9 te vervangen door:

„Op het door den Minister van Koloniën voor te schrijven tijdstip vóór het verstrijken van het verlof, behoort de verlofganger zich op nieuw te melden bij het Ministerie van Koloniën, opdat zijne positie nader geregeld worde.

„Een officier, die met verlof is wegens langdurigen dienst, keert naar Indië terug, tenzij zijn verlof wordt verlengd wegens ziekte of buiten bezwaar van den lande.

„Een officier, die in het genot is van een wegens ziekte verleend of verlengd verlof of die een verlenging van verlof wegens ziekte aanvraagt, wordt, alvorens omtrent hem wordt beslist, onderworpen aan een geneeskundig onderzoek door „de geneeskundige Commissie van het Departement van Koloniën."

„Overeenkomstig het advies van deze Commissie wordt het verlof dezer officieren wegens ziekte verlengd, worden zij bij het leger in Nederland gedetacheerd of keeren zij naar Indië terug, tenzij aan deze laatste categorie van officieren alsnog, — op verzoek, dan wel overeenkomstig art. 10, — een verlofsverlenging buiten bezwaar van den lande wordt verleend.

„Bewijst een officier, ten genoegen van den Minister van Koloniën, dat hij voor 't oogenblik in de onmogelijkheid verkeert om voor de geneeskundige commissie te verschijnen, dan kan de Minister van Koloniën het verlof voorloopig verlengen voor den tijd van ten hoogste zes maanden."

Art. 10, 1ste alinea, na „hervatten" inlasschen: „noch ook voor detacheering bij het leger in Nederland."

de laatste alinea te lezen:

„In dat geval zijn ook op zoodanige verlofsverlenging de bepalingen van art. 9 van toepassing."

Art. 11. De eerste alinea te lezen:

„De in art. 9 en 10 vervatte bepalingen zijn ook van toepassing op officieren enz." In de 2de alinea, na „terugkeeren" inlasschen: „dan wel bij het leger in Nederland worden gedetacheerd."

Art. 12 onveranderd.

Art. 13. De woorden: „voor zooveel de officieren beneden den rang van kolonel betreft" te veranderen in:

„voor zooveel de luitenants betreft."

TOELICHTING van de ontworpen wijzigingen in het Reglement op het verleenen van verloven naar Europa aan de officieren van het leger in Nederlandsch-Indië (Koninklijk besluit van 24 Juli 1893 n°. 36, Indisch Staatsblad n°. 237).

Om twee redenen zal de verwezenlijking van de denkbeelden der Commissie wijziging vorderen van het hooger genoemde Reglement. Vooreerst: omdat zij in overweging geeft alle officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die met verlof naar Europa komen, derwijze in te deelen bij het leger h. t. l., dat zij zoo min mogelijk, of beter in het geheel niet, beperkt worden in hunne vrijheid van beweging gedurende den verloftijd, maar toch, bij opkomend oorlogsgevaar, *onmiddellijk* beschikbaar zijn voor den dienst h. t. l. In de tweede plaats staat de Commissie ook het denkbeeld voor, om de officieren van het Indische leger, die wegens ziekte met verlof naar Europa komen, zoowel in hun eigen belang als in dat van den Staat, niet langer in lediggang te laten verkeeren, dan de toestand van hun gezondheid dit vordert. Zij zullen door detacheering bij het leger h. t. l. zijn werkzaam te stellen en dan ook, *zoolang zij met verlof vertoeven*, dan wel als „ongeschikt voor het hervatten van den dienst in de tropen" bij het leger h. t. l. gedetacheerd zijn, niet in aanmerking zijn te brengen voor bevordering.

Na deze opmerkingen behoeft de in art. 1 van het verlofsreglement voorgedragen wijziging geen nadere toelichting.

Art. 2 zou de Commissie zóó gewijzigd willen zien, dat voortaan *alle* verloven, dus ook die wegens ziekte verleend, aanvankelijk slechts voor één jaar worden gegeven. Na verloop van dat jaar zou de officier dan geneeskundig zijn te onderzoeken, opdat o. a. óók uitgemaakt worde of hij al dan niet physiek geschikt is om als gedetacheerd dienst te doen bij het leger h. t. l. Opdat zulk een onderzoek elk halfjaar worde herhaald, is verder een kleine aanvulling van de 1ste alinea van art. 7 voorgesteld.

Bij de voorgedragen herziening van art. 8 heeft de Commissie rekening gehouden met de omstandigheid, dat tal van officieren te Genua of te Marseille debarkeeren en zich, hetzij ter verpoozing dan wel ingevolge geneeskundig advies, betrekkelijk geruimen tijd buitenslands ophouden.

Na de melding bij het Departement van Koloniën zal door of vanwege den Minister van Oorlog zijn uit te maken waar de officier wordt ingedeeld, en om nu te zorgen dat de officier niet door nalatigheid of zorgeloosheid de goede werking van de nieuw te treffen maatregelen in gevaar brenge, is het wenschelijk een strafbepaling in het leven te roepen, die hem dwingt zich tijdig bij het Departement van Koloniën aan te melden. Wat hij verder te doen heeft, en wat te zijnen opzichte door den militairen chef onder wiens bevelen hij h. t. l. komt, is te verrichten, zal alles zijn te regelen in de gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën, waarvan gewaagd werd bij de toelichting van art. 2 van den ontworpen algemeenen maatregel van bestuur.

De ruime bevoegdheid, in de slotalinea van art. 9 van het vigeerend reglement aan buitenlandsche geneesheeren toegekend, om een beslissend advies uit te brengen omtrent

de physieke geschiktheid van verlofgangers die buitenslands verblijven, past niet in het stelsel onzer Commissie, vooral omdat bezwaarlijk aan buitenlandsche geneesheeren kan worden overgelaten, een beslissend oordeel uit te spreken over de àl of niet geschiktheid voor den dienst bij het leger h. t. l.

De thans voorgestelde slotalinea van art. 9 heeft dan ook een beperkender strekking en heeft ook ten doel te voorkomen, dat de officier zich, door vestiging buitenslands, kunne onttrekken aan detacheering bij het leger h. t. l. De bedoelde alinea voorziet overigens voldoende in het geval van beletsel force majeure.

Overigens vinden de wijzigingen in de artt. 9, 10, 11 en 13 haar toelichting in hetgeen hierboven in den aanhef werd opgemerkt.

